

177

✓ 19

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΙΔΑΓΟΓΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Γεν. αριθ. 573
Κατηγορία 181
Ειδ. αριθ. 6

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΙΔΑΓ. ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Αριθ. 471

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Π.Ε.Κ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Αριθ. 5/991

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ

149
177

Τ Α

Α Π Α Ν Τ Α

ΤΟ ΧΑΝΙ ΤΗΣ ΓΡΑΒΙΑΣ — ΑΙ ΣΚΙΑΙ ΤΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ — ΤΟ
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ — ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ — ΤΟ ΣΤΟΜΙΟΝ ΤΗΣ
ΠΡΕΒΕΖΗΣ — ΑΡΜΑΤΩΛΟΙ ΚΑΙ ΚΛΕΠΤΑΙ —
ΦΩΤΟΣ ΚΑΙ ΦΡΟΣΩ — ΣΠΑΘΙ ΚΑΙ
ΚΟΡΩΝΑ — Ο ΓΕΡΟ-ΜΟΥΡΤΟΣ
— ΒΟΥΣΑΡΗΣ — ΛΥΡΙΚΑ
ΚΛΠ. ΚΛΠ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΦΕΞΗ

1903

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΕΠΙΚΑ

ΤΟ ΧΑΝΙ ΤΗΣ ΓΡΑΒΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΥ ΓΡΑΒΙΟΥ

Αριθ. αββ. 177

Κατηγ. ερ. ε. ε. ε. ε. ε.

ΤΟ ΧΑΝΙ ΤΗΣ ΓΡΑΒΙΑΣ

(6 Μαΐου 1821)

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΙΔΑΓ. ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Αριθ. 536

464

«Μεγάλον δ' αὐτῶν
Μότα μενῶσθαι πρὸ ἄλλο»
(ΠΙΝΔΑΡΟΣ)

A.

Ἄπο κρότον ὀργάνων βοῖζει
Τῆς Γραβιάς τὸ βουνὸν ἀντικρῶ·
Λάμπουν ὄπλα χρυσᾶ, καὶ λερῆ
Φουστανέλλα μαυρίζει.

Πρὸς τὸ Χάνι χορὸς καταβαίνει
Ἄπ' ὀδὸν ἐλικώδη, λοξήν,
Καὶ φλογέρα μὲ ἦχον ὀξύν
Χοροῦ ᾄσμα σημαίνει.

Ὀδυσσεὺς ὁ ταχύπους ἡγεῖται
 Τοῦ μαχίμου ἐκείνου χοροῦ,
 Καὶ ἐγκύμων σκοποῦ τολμηροῦ
 Πρὸς τὸ Χάνι κινεῖται.

Ἐκεῖ δὲ τὸν χορὸν διαλύει,
 Κλεῖ τὴν μάνδραν καὶ οὕτω λαλεῖ·
 « Ἡ πατρίς μας ἐδῶ μᾶς καλεῖ,
 Στρατιῶται ἀνδρεῖοι.

Μετ' ὀλίγον ἐδῶ καταφθάνει
 Στρατιὰ μυριάνδρων ἐχθρῶν.
 εἶναι στάδιον δόξης λαμπρὸν
 Τὸ μικρὸν τοῦτο χάνι.

Εἰς τὸ μέγα Σπενὸν θὰ ἔξυπνήσουν
 Οἱ ἀρχαῖοι τῆς Σπάρτης νεκροί,
 Καὶ τὸν τόπον αὐτὸν φοβεροί
 Τουρκομάχοι θὰ σείσουν.

Κ' ἡ σκιά τοῦ Διάκου παρέκει
 Τοῦ εἰς σούβλαν φηθέντος σκληρᾶν,
 Μὲ μεγάλην θ' ἀκούσῃ χαρὰν
 Νὰ βροντᾶ τὸ τουφέκι.

Ἐκεῖ κάτω κυττάξετε· φθάνει
 Ὁ πομπώδης στρατὸς τῶν ἐχθρῶν.
 Ἴδου στάδιον δόξης λαμπρὸν
 Τὸ μικρὸν τοῦτο χάνι....»

Στρέφουν ὄλοι καὶ βλέπουν. Διέβη
 Τὸ ποτάμι ἀπίστων πληθῆς,
 Καὶ ἀκούεται δοῦπος βαθύς,
 Καὶ ὁ τόπος σαλεύει.

Πιστολίων ἀκούονται κτύποι
 Καὶ βαρβάρων φωναὶ συνεχεῖς,
 Καὶ τινάσσουν τὴν χαιτήν ταχεῖς
 Καὶ ἀφρόεντες ἵπποι.

Πρὸ τῶν ἄλλων ξιφῆρης προβαίνει
 Εἰς δερβίσης τὸν ἵππον κεντῶν·
 Ὁ υἱὸς τοῦ Ἀνδρίτσου αὐτὸν
 Ἐρωτᾶ ποῦ πηγαίνει.

Ἀποκρίνεται ἐκεῖνος· Νὰ σφάζω
 Ὅπου βρῶ τοῦ προφήτου ἐχθροὺς,
 Καὶ πατῶν τοὺς ἀπίστους νεκροὺς
 Τὸ ἀλλάχ νὰ ἀνακράξω.

Ἄλλ' ἐδῶ, ὦ υἱὲ τοῦ προφήτου,
Μιναρὲν δὲν θὰ βρῆς ὑψηλόν,
Ἄλλὰ μόνον τουρφεὶ καλόν,
Καὶ ἰδοὺ ἡ φωνὴ του!

Καὶ ἡνίας καὶ σπάθην ἀφίνει
Ὁ δερβίστης τὰ στέρνα πληγείς,
Καὶ μὲ κρότον πεσὼν κατὰ γῆς,
Ῥεῖθρον αἵματος χύνει.

Τοῦ θανάτου ἰδρῶς περιβρέχει
Τὸ χλωμὸν μέτωπόν του εὐθύς,
Καὶ ὁ ἵππος αὐτοῦ πτοηθεὶς
Κοῦφος κ' εὐκαιρὸς τρέχει.

B.

Καθὼς ὅταν βορρᾶς ριγοβόλος
Μὲ ἀκάθεκτον πνέει ὄρμην,
Κι' ὁ βαθὺς τοῦ πελάγου πυθμὴν
Κατασεύεται ὄλος.

Τῶν ἐχθρῶν οὕτω σείει τὰ στήθη
Κραταῖα ψυχοβόρος ὄργη,
Καὶ ἀκούεται λύσσης κραυγὴ
Ἄπο τ' ἄμετρα πλήθη.

Σῶμα μέγα, πυκνόν, ταραχῶδες,
Ἄλαλάζον ὄρμη μὲ κραυγὴν,
Καὶ βαρῦδουπον σκάπτουν τὴν γῆν
Σιδηροὶ ἵππων πόδες.

Ἄλλ' ἀκοίμητον πῦρ ἐκ τῆς μάνδρας
Τοὺς ὄρμωντας προσβάλλει ἐχθρούς,
Κ' ἐξαπλώνει τριγύρω νεκρούς,
Νεκρούς ἵππους καὶ ἀνδρας.

Οὔτε ἐν ὄπλον εἰς μάτην καπνίζει,
Οὔτε ἐν ὄπλον εἰς μάτην βροντᾷ.
Κάθε βόλι συρίζον πετᾷ
Καὶ τὰ κρέατα σχίζει.

Περίπττατ' ἐκεῖ πολυαίμων
Ἐν νεφέλαις καπνοῦ καὶ πυρός,
Μὲ τὸ βλέμμα δριμύ, φοβερός
Τοῦ ὀλέθρου ὁ δαίμων.

Ταχυθάνατον πέλεκυν σείει,
 Καὶ ἀκόρεστον βλέμμα κολλᾷ
 Ὅπου αἵματα ρέουν πολλά,
 Ὅπου θνήσκουν ἀνδρεῖοι.

Ἡ κλαγγὴ ὡς γλυκύφθογγον μέλος
 Τοῦ θηρίου τὰ ὦτα κτυπᾷ,
 Καὶ τὰ μέλανα χεῖλη του σπᾷ
 Καταχθόνιος γέλως.

Τὸ πᾶν βλέπει μὲ ὄψιν ἀγρίαν
 Τὴν φριξότριχα κόμην κινῶν,
 Ὡς ὁ λέων ὀπότεν πεινῶν
 Ἐνεδρεύη τὴν λείαν.

Καταφλέγει ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ
 Τὰς ψυχὰς τῶν ἀνδρῶν ἡ ὀργή,
 Καὶ ἡχεῖ κ' ἡ περίβουνος γῆ
 Καὶ οἱ λόγγοι κ' οἱ βράχοι.

Γ.

Μάχης πλὴν δὲν ἤχοῦν πλέον φθόγγοι,
 Οὔτε μέταλλα λάμπουν στιλπνά·
 Σιωποῦν τὰ κρημνώδη βουνα
 Καὶ οἱ βράχοι κ' οἱ λόγγοι.

Ὅπου πρώην κραυγαὶ καὶ μανία,
 Βασιλεύει θανάτου σιγή·
 Ἐνθα κ' ἔνθα θνησκόντων κραυγὴ
 Ἀντηγεῖ ἀπαισία.

Πεντακόσια πτώματ' ἀφίνων
 Ὅ εἰς μάτην παλαίτας ἐχθρός,
 Ἀπεσύρθη μακρὰν τοῦ πυρὸς
 Μιᾶς φύκτας Ἑλλήνων.

Τοὺς ἀνδρείους στενὰ τριγυρίζει
 Ὅ πασᾶς δι' ἀμέτρου στρατοῦ,
 Καὶ τὴν λείαν εἰς χεῖρας αὐτοῦ
 Ὡς βεβαίαν ἐλπίζει.

Ἄλλὰ σύ, ὦ θεὰ ἐγερσίνοια,
 Ποῦ υἱοὺς Θρασυβούλων γεννάς,
 Καὶ ἀλύσεις συντρίβεις δεινάς,
 Δὲν τρομάζεις κινδύνους.

Διὰ σοῦ τοὺς πολλοὺς οἱ ὀλίγοι
 Ταπεινοῦν μὲ σπαθί κοπτερόν.
 Τὸ σπαθί σου ἐν μέσῳ ἐχθρῶν
 Εὐρὺν δρόμον ἀνοίγει.

Μελανόπτερος νύξ, παραστάτις
 Πολυτρόμου σωρείας νεκρῶν,
 Ἐπεκτείν' εἰς τὴν γῆν σκιερὸν
 Τὸ πλατὺ κάλυμμά της.

Καὶ ἰδοῦ, οἱ σαπφείρινοι κάμποι
 Ἄπὸ ἄστρα γεμίζουν λαμπρά,
 Κ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἀργυρᾶ
 Ἡ πανσέληνος λάμπει.

Τὴν βαθεῖαν σιγὴν καὶ τὰ σκόπη
 Διακόπτουν βαρβάρων κραυγαί,
 Προσευχαὶ ἀσεβεῖς καὶ ἀργαί
 Ὅπλων λάμπεις καὶ κρότοι.

Ἄδελφός πλὴν ὁ ὕπνος θανάτου
 Εἰς τὰς τιμὰς τῶν τούρκων πετᾶ,
 Καὶ τὰ μέλη τῶν ζῶνει σφιγκτὰ
 Μὲ τὰ κοῦφα δεσμὰ του.

Μόνος ἄγρυπνος εἷς ἐπροπάτει,
 Ὅ πασᾶς, ἀνασπῶν τὰς ὀφρῦς,
 Ἄλλ' ἐρρίφθη κ' ἐκεῖνος βαρὺς
 Στὸ παχύ του κρεβάτι.

Μόλις δ' εἶχε τὰ ὄμματα κλείσει,
 Αἰμωπόν, μὲ θανάτου χροιάν,
 Ὀνειρόφαντον εἶδε σκιάν,
 Τὴν σκιάν τοῦ δερβίση.

Ὁ θανὼν λειτουργὸς τοῦ προφήτου
 Εἶχεν αἷμα πολὺ καὶ πηκτόν,
 Ὅπου ἔχαινε χάσμα φρικτόν,
 Ἡ μεγάλη πληγὴ του.

Ἡ μορφή του πλήν ἦτο γλυκεῖα
 Καὶ ἡ ὄψις του λίαν φαιδρά·
 Ἐκτυποῦσεν ἐν τούτοις σφοδρὰ
 Τοῦ πασᾶ ἡ καρδία.

Ἡ σκιά, Μῆ, τὸν εἶπε, φοβῆσαι·
 Εἰμᾶι λόγου καλοῦ μηνυτής·
 Χαῖρε, φίλε πασᾶ ! Νικητῆς
 Τῶν ἐλλήνων θά ῥῃσαι·

Οἱ ἐν μάνδρᾳ κλεισμένοι ὀλίγοι
 εἶναι θύματα πείνης σκληρά·
 Τὰ φρικώδη τῆς σούβλας πυρὰ
 Οὔτε εἶς ὁ ἀποφύγη.

Ὁ νεκρὸς ταῦτα λέγων δερβίσης,
 Ἄνεληφθη τὸν φίλον πλανῶν.
 —Μειδιᾶς, ὦ πασᾶ; Ἐξυπνῶν
 Μαῦρον δάκρυ θά χύσης.

Ε΄.

Σύ, ὦ Μοῦσα, ὀδήγει μ' ἐν τάχει
 Νὰ ἰδῶ τοὺς ἀνδρείους φρουρούς,
 Νὰ μετρήσω κ' ἐκεῖ τοὺς νεκρούς
 Τοὺς πεσόντας ἐν μάχῃ.

Θαῦμα μέγα μεγάλου ἀγῶνος
 Παριστᾶ ἢ ἐμπρός μου σκηνή·
 Ἐνα μόνον ἡ νίκη θρηγεῖ,
 Εἷς ἀπέθανε μόνος.

Οἱ ἀνδρεῖσι μεσάνυχτα σκάπτουν
 Τὰ κατάψυχρα σπλάγχνα τῆς γῆς,
 Κ' ἐν τῷ μέσῳ πενθίμου σιγῆς
 Ἐνα σύντροφον θάπτουν.

Εἰς τὸ μνημα δὲν καίει λίβανι,
 Δὲν σὲ κλαίει ψαλμὸς ἱερός,
 Οὔτε θρήνους ἀκούω μητρὸς,
 ὦ ἀνδρεῖτε Καπλάνη.

Ἡ μονότεκνος μήτηρ του, οἶμοι!
 Νικητὴν τὸν υἷὸν καρτερεῖ.
 Δυστυχῆς ὅταν φθάσῃ ἢ πικρὴ
 Τῆς ἀνδρείας του φήμη!

ΣΤ'.

Ἄλλ' εἰς τ' ὄρος κρυμμένη ἐν μέρει
 Ἡ σελήνη γυρνᾷ, κ' ἡ πλειὰς
 Σημαδεύει τὸν ῥοῦν τῆς Θεᾶς
 Ποῦ τὸν ἥλιον φέρει.

Τῶν βουνῶν ἡ πολύσμος αὔρα
 Ἐκχυλίζουσα τ' ἄνθη φυσᾷ,
 Κ' ἡ αὐγὴ χρωματίζει χρυσᾷ
 Ὅσα ἦσαν πρὶν μαῦρα.

Οἱ μοχλοὶ τότε πίπτουν τῆς θύρας,
 Κ' ἡ ἀνδρεία τῆς μάνδρας φρουρὰ
 Ὅρμα ἔξω πυκνὴ, τολμηρά,
 Μὲ τὰ ξίφη εἰς τὰς χεῖρας.

Σιγαλή, τακτικὴ κ' ἐνωμένη
 Εἰς σωρείας πτωμάτων πατεῖ.
 Καὶ εἰς ἄπιστος τὸ ὄπλον κροτεῖ,
 Καὶ βοᾷ παντὶ σθένει.

«Μουσουλμάνοι, βοᾷ τρομασμένος,
 Ὁ Γκιαούρ, ὁ Γκιαούρ μᾶς ἐπῆ...»
 Δὲν ἐπρόφθασε-ρὲ-νὰ εἰπῆ,
 Πίπτει κάτω σφαγμένος.

Θανατόνουν τὰ τέκνα τῆς νίκης
 Τρεῖς προφύλακας ἄλλους, κ' εὐθύς
 Φθάνουν ὅπου ἐχθροὶ παμπληθεῖς
 Ἐξυπνοῦν μετὰ φρίκης.

Ἐξυπνοῦν, δὲν ἐγείρονται ὅμως·
 Ἐξυπνοῦν, ἀλλὰ τρέμουν πρηνεῖς
 Οἱ δειλοὶ θεαταὶ τῆς σκηνῆς
 Ποῦ ἀνοίγει ὁ τρόμος.

Οὔτω πίπτουν πρηνεῖς οἱ κλεισμένοι
 Στρατιῶται φρουρίου ἐντός,
 Ὅταν βόμβα ἐν μέσῳ νυκτὸς
 Φλογερά καταβαίνει.

Ὡς δέ, ὅταν βαρύκροτος σπάσῃ,
 ῥίπτει κύκλω θανάτου πυρά,
 Οὕτως ἕκαστος ἕλληνα περᾶ,
 Σφάζων ὅπου περάσῃ.

Διαβαίνων καὶ σφάζων λαμβανει
 Ὁ Σεφέρης βαρεῖαν πληγὴν,
 Καὶ ὀπλόδουπος πίπτ' εἰς τὴν γῆν,
 Ἄλλὰ πρὶν ἀποθάνῃ

Εἰς τὸ στῆθος μὲ σφαῖραν εὐρίσκει
 Τὸν φονέα.—Θεὲ τῶν πιστῶν,
 Εἰς τοὺς κόλπους σου δέξου αὐτόν,
 Ἵπὲρ σοῦ ἀποθνήσκει.

Z.

Τί σημαίνει ὁ κρότος ποῦ βράζει,
 Καὶ βαρὺς καὶ τυφλὸς ἀντηχεῖ ;
 Κονισάλου δὲ νέφος παχὺ
 Διὰ τί πλησιάζει ;

Πολυκρόταλον ἤχον κυμβάλων
 Καὶ σπαθίων ἀκούω κλαγγήν·
 Κατασεῖουν ριζόθεν τὴν γῆν
 Βαρεῖς δοῦποι πετάλων.

Ἀνατέλλων ὁ ἥλιος λάμπει
 Εἰς ἰππέων σπαθία γυμνά,
 Ἀπὸ μέταλλ' ἀστράπτουν σιλιπνά
 Οἱ ἰππόκροτοι κάμποι.

Φθάν' ἰδοῦ μεθ' ὄρμης ἀκρατήτου
 Στρατιὰ ἡ μεγάλη αὐτή.
 Ὁ πασᾶς ὠργισμένος ζητεῖ
 Τοὺς ἐχθροὺς τοῦ προφήτου.

Τῷ δεικνύουν τοῦ ὄρους τὸ πλάγι,
 Τῷ δεικνύουν σφαγὴν τὴν οἰκτράν,
 Κ' εἶτα λέγουν. Ἀπῆλθον μακράν·
 Οἱ ἐχθροὶ τουρκοφάγοι.

Ὡς ποιμὴν ποῦ ἔυπνᾷ τρομασμένα,
 Καὶ τοὺς λύκους ἀντὶ νὰ εὐρήῃ,
 Ἴχνη αἵματος μαύρου θωρεῖ,
 Καὶ ἀρνία σχισμένα,

Ὅ πασᾶς θεωρεῖ ἐμπροσθά του
 Τὴν σκληρὰν τῶν οἰκείων σφαγὴν,
 Καὶ τραβᾷ μὲ ἀγρίαν ὀργὴν
 Τὰ πυκνὰ γένειά του.

Η΄.

Εἰς τὰ ὕψη τοῦ ὄρους ἐπάνου,
 Τῆς Γραβιάς σταματοῦν ἀντικρὺ,
 Τῶν ἐλλήνων οἱ παῖδες, λαμπροὶ
 Νικηταὶ τοῦ τυράννου.

Ὅ ἰδρῶς εἰς τὸ πρόσφατον αἷμα
 Μὲ κενίσalon ῥέει πηκτόν·
 Μαῦρα εἶναι τὰ μέτωπ' αὐτῶν
 Καὶ ἀστράπτει τὸ βλέμμα.

—Εἰς γραμμὴν, παλληκάρια, σταθῆτε.
 Ὅ υἱὸς τοῦ Ἀνδρίτσου μετρά·
 Εἰς τὰ μάτια του λάμπει χαρά,
 Παλληκάρια χαρῆτε!

Ἐκατὸν δεκοκτῶ ἦσθε ὄλοι,
 Καὶ ἐδαμάσατε τόσους ἐχθρούς,
 Δύο μόνον δ' ἀφῆκε νεκροὺς
 Τῶν ἀπίστων τὸ βόλι.

ΑΙ ΣΚΙΑΙ ΤΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ

O voi che avete gl' intelletti sani,
mirate la dottrina che s'asconde
Sotto il velame degli eventi strani.

(DANTE)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΗ ΚΟΥΛΟΥΡΗ!

«Μὴ μὲ βιάζετε, ἀδελφοί· ἡ πληγὴ μου δὲν εἶναι θανατηφόρος. Θὰ ἔλθω εἰς τὸ θεραπευτήριον, ἀλλὰ ποθῶ νὰ πυροβολήσω τρεῖς φορές ἀκόμη τὰ προχώματα τῶν τυράννων».

Αὐτὰ, πληγωμένος εἰς τὸ μέτωπον, αὐτὰ εἶπες, γενναῖε πυρβολιστὰ Ἀλεξάνδρῃ, καὶ ἔδεσες ἀτάραχος τὴν πληγὴν μὲ τὴν ζώνην σου, καὶ τρεῖς ἐσημάδευσες, καὶ τρεῖς ἔρριψες τοὺς φλογεροὺς κερανοὺς σου. Οἱ κρότοι ἀνεμίχθησαν μὲ τοὺς κρότους τῶν λοιπῶν τηλεβόλων, ἀλλ' οἱ λόγοι σου, κραταιότεροι αὐτῶν, ἐνεχαράχθησαν εἰς τὴν ἀδαμαντίνην πλάκα τῆς αἰωνιότητος.

Ἡ ἀπὸ τοῦ γένους δόξα, ὡ τέκνον τοῦ λαοῦ, εἶναι ὡς τὸ ψιμύθιον τὸ ὁποῖον ἀντὶ νὰ καλλωπίζη ἀσχημύνει τὰ δυσειδῆ πρόσωπα. Εἰς τὰ στέρνα σου ὅμως ἐνυπῆρχον σπινθῆρες μεγαλοφυίας, καὶ ἡ ἀνδρεία κατέστησε τ' ὄνομά σου γνωστόν.

Εἰς ποῖον αἱματωμένης γῆς τεμάχιον δέρονται ἀπὸ τὴν βροχὴν τὰ λησμονημένα ὀστᾶ σου; Ὅπου καὶ ἂν ὑπάρχωσιν, ἐγὼ σοῦ ἀνεγείρω κenoτάφιον, τὸ σπένδω μὲ δάκρυ καὶ τὸ στεφανώνω μὲ ἄνθη τῆς Κασταλίας.

Δέξαι, γενναία ψυχῇ, δέξαι εὐμενῆς τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ ποιηματίου μου.

ΑΙ ΣΚΙΑΙ ΤΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ

Ἄργετο· ἢ Ὁδῶτος — Οὐ γὰρ εὐχαίμαι
Μιᾶν, ἅπας μοι πόδας Ἑλλήνων πατέρας.
(ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ)

Α΄

Τοῦ Συντάγματος εἶδα τὴν χλεύην
Κ' ἐλυπήθην πολὺ, καὶ μὲ φρίκην
Τῆς Βουλῆς τὰς βαθμίδας κατέβην.
Εἶχον ἑναυλον ἔτι τὴν δίκην
Τῶν σκληρῶν ζητημάτων ἐκείνων,
Ποῦ ἡμίσειαν ἔλαβον νίκην.

Λοιπὸν ὅσοι ἐντὸς τῶν κινδύνων
Ἦσαν Ἑλληγες, λέγονται ξένοι
Ἀπὸ στόματα φαύλων Ἑλλήνων;....
Καὶ ἡ ἔξω Ἑλλάς δουλωμένη,
Τῆς ἰδίας ἐγέρσεως μάτην
Τὸν Μεσσιᾶν ἐντεῦθεν προσμένει;

Θρηῶν τόσων ἐλπίδων ἀπάτην,
 Τοῦ Φαλήρου ἐπῆρα τὸν δρόμον
 Μὲ φυχὴν ἀπὸ θλίψιν γεμάτην.
 Συγχυσμένος ὁ νοῦς μου μὲ τρόμον
 Ἄνεμέτρει τὸ ἄπειρον μνῆμα,
 Ποῦ ἀνέσκαψαν χεῖρες ἀνόμων.

Διευθύνων ἀσκόπως τὸ βῆμα,
 Τῆς θαλάσσης εὐρέθην πλησίον,
 Ἐνθ' ἀντήχει δυσκέλαδον κύμα.—
 Εἰς τὴν νύκτα, μητέρ' ἀπαισίων
 Φαντασμάτων, τὸ κράτος ἀφίνει
 Μετ' ὀλίγον ὁ ἥλιος δύων.

Ἐνδυμένη τὰ μαῦρα ἐκείνη,
 Ἐκ τῶν ἀντρων τοῦ τρόμου τὸ σκότος
 Εἰς τὴν ὄψιν τῆς γῆς διαχύνει.
 Διαπόντιος ἔπνεε νότος
 Τὰς νεφέλας διώκων μὲ βίαν,
 Καὶ ἀγχίαλος μ' ἐπληττε κρότος.

Χεῖρα αἴφνης ἐνόησα κρύαν
 Νὰ ἐγγίζη τὸ τρέμον μου στῆθος,
 Νὰ μοῦ σφίγγη σκληρὰ τὴν καρδίαν.

Ἐπ' ὀλίγον ἐστάθην ὡς λίθος,
 Φοβισμένα κυττάζων ἐμπρός μου,
 Καὶ τὸ πᾶν μοι ἐφαίνετο μῦθος.

Ἄλλ' εὐθύς ἢ ἀχλὺς τοῦ νοός μου
 Ἐσκεδάσθη, καὶ σπεύδω δρομαίως
 Πρὸς τὸν δρόμον εἰς ζήτησιν κόσμου.
 Φεῦ! ἀκόμη δὲν ἔφθασα ἔως
 Τοῦ μεγάλου ἀνδρός τὸ μνημεῖον,
 Καὶ κατάπληκτος μένω εὐθέως.

Εἰς τὸν τύμβον ἐκείνου πλησίον
 Ἦνεώχθη μὲ πάταγον χάσμα,
 Καὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν σπλάγχχνων τῶν κρύων
 Ἐτινάχθη δεκάπηχυ φάσμα.
 Ἄ! δὲν ἦτο τοῦ νοῦ μου ἀπάτη,
 Μῆτε φροῦδον τοῦ φόβου μου πλάσμα.

Βλοσυρὸν περιέστρεφε μάτι,
 Καὶ λαμπάδα φλογῶν διαπύρων
 Μὲ τὴν ἄσαρκον χεῖρα ἐκράτει.
 Ἐθερμάνθη ἐπ' ἄμετρον γύρον
 Ὁ αἰθῆρ, καὶ ἡ γῆ, καὶ οἱ λίθοι,
 Καὶ ἡ κόνις αὐτῆ τῶν μαρτύρων.

Ἐκ θεμέθλων δ' ἡ γῆ ἐκλονήθη,
 Κ' εἰς σκηνὴν φρικτοτέραν ἀκόμα
 Ἡ προτέρα σκηνὴ μετεβλήθη.
 Ἀπ' αὐτὸ τὸ τρισάγιον χῶμα,
 Τὴν ποτὲ τῆς Ἑλλάδος ἐλπίδα,
 Τῶν ἡρώων ἀνέστη τὸ Σῶμα.

Τοὺς γενναίους μας μάρτυρας εἶδα,
 Ὅσοι ἔπεσαν πίστεως φίλοι
 Διὰ μίαν θανόντες πατρίδα.
 Κατηφεῖς, σκυθρωποὶ καὶ ὀργίλοι,
 Κατεδείκνυσον μέλη θλασμένα
 Καὶ πληγῶν διαχαίνοντα χεῖλη.

Εἶδα ὄπλα καὶ ξίφη κομμένα,
 Εἶδο ἵχνη παθῶν καὶ ὀδύνης,
 Καὶ κρανία ἐν μέσῳ σχισμένα.
 Οἱ νεκροὶ ἦσαν ὕλης πυρίνης,
 Κ' ἐξ αὐτῶν μέγα φῶς διεχύθη,
 Ἄλλ' ὠχρὸν ὡς τὸ φῶς τῆς σελήνης.

Εἷς αὐτῶν, διασχίσας τὰ πλήθη,
 Ἐν σπουδῇ καὶ βίᾳ μεγάλη
 Πρὸς ἐμὲ κατ' εὐθείαν ἐχύθη.

Ἀπ' ἀρχῆς τ' ὄνομά μου ἐκάλει,
 Καὶ μὲ τόνον φωνῆς ἐμφαινούσης
 Τῆς φιλίας τὸν πόθον ἐλάλει.

Φωνὴν πέπρωται, μ' εἶπε, ν' ἀκούσης
 Πρὸ πολλοῦ δεδομένην εἰς λήθην·
 Ἐγὼ εἶμαι ὁ φίλος σου Τούσης.
 Σὺ ὁ Τούσης! ἐγὼ ἀπεκρίθην,
 Καὶ μνησθεὶς τῆς μορφῆς του, καὶ θέλων
 Νὰ τὸν σφίξω, ταχὺς ἐκινήθην.

Ἀλλὰ δις τὴν ἀγκάλην συστέλλων,
 Δὲν ἤμπόρεσ' αὐτὸν νὰ ἐγγίσω·
 Ἦτον ἄθικτον πλάσμα ἀγγέλων!
 Ἐπιστρέφω ἐν βῆμα ὀπίσω
 Μὲ ψυχῆς ἀγωνίαν ἐσχάτην·
 Πλὴν ἐκ νέου ποθῶ νὰ ὀρμήσω,

Κ' ὑποπίπτω εἰς νέαν ἀπάτην.
 Λυπημένος ὁ ἥρωες ἐπίσης,
 Κοπιάζεις, μὲ εἶπεν, εἰς μάτην.
 Δὲν ἐδόθη εἰς σὲ νὰ μ' ἐγγίσῃς·
 Ἡ σκιά τοῦ νεκροῦ εἶναι θεία,
 Καὶ πηλὸς τοῦ ἀνθρώπου ἡ φύσις.

Σκιά, κράζω, σκιά μακαρία,
 Κἂν εἰπέ μοι, ἐὰν συγχωρῆται,
 Διὰ τί ἡ σκηνὴ ἡ ἀγρία ;
 Διὰ τί αἱ αἰμόφυρτοι κοῖται
 Διαχαίνου κ' ἐδῶ ὠργισμένοι,
 Οἱ νεκροὶ ἐνσαρκοῦνται ὀπλῆται ;

Καὶ τὸ φάσμα αὐτὸ τί σημαίνει,
 Ποῦ πρὶν εἶδα μὲ πῦρ ὠπλισμένον
 Ἐκ τῶν σπλάγχχνων τῆς γῆς νὰ προβαίνη; —
 Σὺ, θεὰ τῆς ψυχῆς μου, παροῦσα
 Ἐκροάσθης αὐτόν. Ἡ χρυσὴ σου
 Ἄς ἠχήσῃ κιθάρα, ὦ Μοῦσα.

B'.

Τὸ φάσμα αὐτό, ὁ νεκρὸς ἀπεκρίθη,
 Τὸ φάσμα ποῦ εἶδες καλεῖται Ὀργή,
 Καὶ ἤλθε σταλμένον ἐν ταύτῃ τῇ γῇ
 Ν' ἀνοίξῃ τῶν τάφων τὰ κάθυγρα στήθη.

Τὸ πῦρ τῆς μερῆξιν ἠπλώθη μεγάλην
 Κ' ἐφλόγισ' εὐθύς τὰ ὄσπᾶ τῶν νεκρῶν,
 Ἐξ ὧν ἡμεῖς ὄλοι γευθέντες πικρὸν
 Καὶ πρόμοιρον βίον, ἀνέστημεν πάλιν. —

Ἦ πλήρης σεπτῶν ἀναμνήσεων χώρα,
 Ἦ γῆ κλεινῶν ἀθλῶν, ὦ γῆ ποθητή,
 Τὸ αἶμα πιοῦσα ἡμῶν ! διὰ τί
 Μ' ὀργὴν καὶ μὲ ἄλγος σὲ βλέπομεν τώρα ;

Ἀλλοίως, φεῦ, ἄλλην σ' ἐβλέπομεν ὅτε
 Ἀγῶνες καὶ μόχθοι ὑπῆρχον κοινοί,
 Κ' ἐπίθετον ἄλλο δὲν εἶχομεν ἢ
 Ἑλλήνων βλαστοὶ καὶ Χριστοῦ στρατιῶται.

Ἐκάλυψαν ταῦτα τὰ ἄγρια σκότη
 Ἡμέραν ὀλέθρου, ἡμέραν ἀρᾶς.
 Σκληροὶ αὐτουργοὶ γενικῆς συμφορᾶς,
 Τὸ ἔθνος προγράφουν τοῦ ἔθνους οἱ πρῶτοι.

Ἀπέκρουον μάτην γενναῖοι ὀλίγοι
 Τὸ ζήτημ' ἀρχὴν ἀνιάτου πληγῆς.
 Δὲν φθάνουν φωναὶ ναυαγῶν μέχρι γῆς.
 Ὅ πνίγων τὸ πλοῖόν των λαίλαψ τὰς πνίγει.

Ἦ αἰσχος, ὦ νόμοι σκληροῦ πεπρωμένου !
 Ἦ μάρτυρες, ποῖα ἐπῆλθ' ἐποχῇ !
 Τὰ τέκνα ὑμῶν ὀρφανά, δυστυχεῖ,
 Ὡς στίγμα τὸ ὄνομα φέρουν τοῦ ξένου.

Και ξένος καλεῖται κ' ἐκεῖνος ἀκόμα
 Ποῦ ἄφησ' ἐστίαν καὶ πλήθη τιμῶν,
 Καὶ ἤλθε τὴν σώτειραν σπάθην κρεμῶν,
 Νὰ βάψη μὲ αἷμα τὸ ἄξενον χῶμα.

Ἀχάριστοι ! ποῖος πρὶν εἶχε πατρίδα ; ...
 Δὲν εἶχε πατρίδα καὶ οἶκον κάνεις
 Ὅπόταν ἐν μέσῳ δουλείας δεινῆς
 Ἐφέρομεν πάντες σκληρὰν τυραννίδα.

Εἰς ζόφεον χάος τὰ ρεύματα χύνων
 Τῶν δούλων καὶ μαύρων τοῦ ἔθνους στιγμῶν,
 Παρήρχετ' ὁ χρόνος βαρὺς στεναγμῶν,
 Καὶ τ' ὄνομ' αὐτὸ τῶν προγόνων μας σβύνων.

Ἐνῶ δ' ἐνοικοῦσα τοὺς τάφους ἐσίγα
 Ὅργιλ' ἡ ἀρχαία τοῦ ἔθνους Θεά,
 Ἐξαίφνης βροντῶσα παντοῦ κραταιά,
 Ἠκούσθ' ἡ φωνὴ τοῦ ἀπάτριδος Ῥήγα.

Καὶ ἤρχισ' ἐντός μας βιαίως νὰ βράζῃ
 Ἀξία προγόνων ὀργὴ φλογερά,
 Καθὼς ἐν τῇ Αἴτνῃ ὀλέθρου σπορά,
 Τὸ πῦρ ὅταν ῥῆξιν φρικτὴν ἐτοιμάζῃ.

Καὶ τότε τοῦ Ῥήγα ἡ λύρα ἐκλήθη
 Τὰ σπλάγχνα τῶν δούλων νὰ σείῃ σκληρῶς,
 Κ' οἱ τόνοι τῆς ἦσαν ῥυτίς τοῦ πυρὸς
 Ποῦ ἔκαιε κοῦφον εἰς ἄλκιμα στήθη.

Ἐν πρώτοις τὸ πῦρ ἐξερράγ' εἰς τὸ Σοῦλι.
 Ἐκεῖ οἱ γενναῖοι πατέρες ἡμῶν
 Ἐκραύγασαν πάντες μὲ μέγαν θυμόν·
 « Ἀλήπασα, τρέμε· δὲν εἴμεθα δούλοι »

Ὅλίγ' εἰς τὴν Κιάφαν μὲ μέσα ὀλίγα
 Λυσώδη ἐτέλουν τῶν τούρκων σφαγὴν,
 Κ' ἐπλήρουν πτωμάτων τὴν πάτριον γῆν,
 Ἐνῶ ἡ λοιπὴ τῆς Ἑλλάδος ἐσίγα.

Κτυπᾶτε ἀνδρεῖοι ! Φωναὶ ἀμαζόνων
 Ἀντήχουν ἐν μάχαις πυρὸς μεταξύ,
 Κτυπᾶτε ! κ' ἡ Χαίτω μὲ ξίφος ὀξὺ
 Ἠραίου τὰς τάξεις μαχίμων γειτόνων.

Σκληρὰ πλὴν τὸ Σοῦλι ἐδάμασε πείνη
 Ἐνῶ διετέλει ἐν δόξῃ πολλῇ,
 Καὶ ἔκτοτε πάλιν ἠπλώθη θολὴ
 Δουλείας ἀχλὺς, ἡ προτέρα γαλήνη.

Μ' ὄρμην ξεκολλᾷ οὕτω βράχος μεγάλην,
 Καὶ πίπτ' εἰς τὴν λίμνην κ' ἤχῃ φοβερά,
 Ἡ λίμνη δὲ κλείει τ' ἀφρώδη νερά
 Καὶ γίνεται λεία καὶ νήνεμος πάλιν.

Ὁ φαῦλος Ἀλῆς ὑπογράφας συνθήκας,
 Σφαγὴν ἐν κρυπτῷ ἐμελέτα σκληράν,
 Ἀλλὰ δὲν τολμᾷ νὰ ἐγγίση φρουράν
 Ἐν ὅπλοις πυκνὴν καὶ θερμὴν ἀπὸ νίκας.

Μακρὰν τῆς φρουρᾶς αἱ γυναῖκες ὡς εἶδον
 Αὐτὰς νὰ κυκλώνῃ δουλεία πικρά,
 Εἰς χεῖρας κρατοῦσαι τ' ἀθῶα μικρά,
 Ἀπὸ τοῦ Ζαλόγγου τοὺς βράχους ἐπήδων.

Παρὰ τὴν δουλείαν τὸν θάνατον μᾶλλον
 Ἠσπάθησαν ὄλαι, καὶ Τοῦρκοι ὠμοὶ
 Δραμόντες ξιφῆρεις, δὲν εὖρον εἰμὴ
 Σωροὺς αἱματώδεις σαρκῶν καὶ κοκκάλων.

ὦ, πόσον παρῆλθε διάστημα χρόνων,
 Καθ' ὃ εἰς τοὺς βράχους ἐν πάσῃ νυκτὶ
 Νεμέσεως φθόγγοι ἀντήχουν φρικτοί,
 Ζητοῦντες ὑψόθεν τὴν δίκην τῶν φόνων !

Ἄλλ' ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς δίκης, καὶ πάντες
 Ἠγέρθημεν φόνων πολλῶν τιμωροί,
 Δεινοὶ τουρκομάχοι, Σπαρτοὶ φοβεροὶ
 Ἀπὸ τῶν κοκκάλων τοῦ Ρῆγ' ἀναστάντες.

Βαρὺς καὶ μεγάλος τῶν ὅπλων ὁ κρότος
 Τὴν πέριξ τοῦ Ἰστρου ἐκλόνησε γῆν.
 Κατὰ τῶν τυράννων τὴν πρώτην πληγὴν
 Ὁ μέγας Μονόχειρ κατέφερε πρῶτος.

Αὐτὸς τῆς Δακίας τὴν γῆν κατασεῖει
 Εἰφήρης βοῶν· ἐγερθῆτε, Γραικοί!
 Αὐτὸς τὸν ἀγῶνα ἀνοίγει ἐκεῖ,
 Ὁ δὲ ἀδελφὸς εἰς τὴν Πέτραν τὸν κλείει.

Πλὴν πόσων βαρβάρων ὑπέστημεν λύσσαν !
 Ἐν μέσῳ τῶν δύο αὐτῶν ἐποχῶν
 Ἀχοίμητον ἦτο τὸ πῦρ τῶν μαχῶν,
 Πολλὰ τῆς πατρίδος τὰ σφάγια ἦσαν.

Πληθὺς πανταχόθεν συνέρρεεν ὅπου
 Ἠνοίγετο πάλης καὶ μόχθων σκηνή,
 Καὶ μία ὑψοῦτο ἐλλήνων φωνή,
 Χωρὶς νὰ ὑπάρχη διάκρισις τόπου.

Τὸ ἔθνος εἰς ἄνδρα κλεινῶς πεπτωκότα
 Δὲν ἔδιδ' ἐπάνυμον τότε πικρόν,
 Ἄλλὰ τὸν γενναῖον ἠύλόγει νεκρόν,
 Καὶ π ο ὕ ἐγεννήθη ποσῶς δὲν ἠρώτα.

Ἐκ βήματος σήμερον ρίψασπις ῥήτωρ
 Κατὰ τῆς Ἑλλάδος τὸ ὄπλον κροτεῖ.
 Φεῦ, σήμερον κόνιν ἠρώων πατεῖ,
 Ἀγρῶν ἠμαγμένων ἀναίμακτος κτήτωρ!

Τίς ἦν ὁ κακοῦργος ἐξ οὗ ὀλεθρία
 Ἐξῆλθεν ἡ πρώτη ἐρίδων σπορά;
 ὦ, εἴθε μελλόντων αἰώνων ἀρὰ
 Εἰς τὴν κεφαλὴν του νὰ πέσῃ βαρεῖα!

Ἄς ἦναι παντοῦ βδελυκτὸν τ' ὄνομά του·
 Ἀτάραχον ὕπνον νὰ μὴ κοιμηθῆ,
 Πλησίον του δέ τις νὰ μὴ εὐρεθῆ
 Παρήγορος ἄλγους ἐν ὥρᾳ θανάτου!

Γ'.

Καθὼς μήτηρ υἱοῦ στερουμένη
 Ἀπαράμυθος κλαίει,
 Καὶ τὴν μοῖραν αὐτῆς μεμφομένη
 Καταρᾶται, στενάζει, θρηνεῖ,
 Ἄλλ' ὁ πόνος τὰ σπλάγχνα τῆς καίει
 Καὶ τῆς μένει νεκρὰ ἡ φωνή·

Κ' ἡ φωνὴ τοῦ ἀνδρείου ἐκείνου
 Παρομοίως ἐχάθη.
 Ἐν τῷ μέσῳ κατάρας καὶ θρήνου
 Ἐσιώπησ' εὐθύς ὁ νεκρός,
 Καὶ ὡς ἄγαλμα ἄπνου ἐστάθη,
 Ἀκουμβῶν εἰς τὸ ὄπλον πικρῶς.—

Μὲ μορφῆς ἀνδρικότατον κάλλος,
 Μὲ ἀγέρωχον ἦθος
 Μαχητῆς τότε ἐπρόβαλεν ἄλλος,
 Λυπηρὸς πρὸς ἐμὲ προχωρῶν.
 Εἶχε δέκα πληγὰς εἰς τὸ στήθος
 Κ' ἐφηλάφει σπαθί κοπτερόν.

Φρικασμός, ὡς τὸν εἶδον, ἀπάσας
 Μοῦ διήλθε τὰς φλέβας.
 Μὲ γνωρίζεις ; ἠρώτησε φθάσας·
 Καὶ ἐγὼ· ὦ ψυχὴ ἱερά,
 Σὲ γνωρίζω, τὸν εἶπον μὲ σέβας,
 Σὲ γνωρίζω, κλεινὸν Νοταρᾶ.

Σὲ ἐδέχθη νεκρὸν τῆς Παλλάδος
 Τὸ μακάριον χῶμα,
 Καὶ καθ' ὅλην τὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος
 Τ' ὄνομά σου ἤχηε ἱερόν.
 Τὸ σπαθί σου καπνίζει ἀκόμα
 Ἄπὸ αἷμα τυράννων σκληρῶν.

« Ἄλλ' ἐγὼ, ἀπεκρίθη στενάζων
 Μὲ ἐγκάρδιον πόνον,
 Ἄλλ' ἐγὼ, τοὺς ἐχθροὺς ὅταν σφάζων
 Τὴν ἐσχάτην ἐδέχθη πληγὴν,
 Δὲν ἐφρόνουν ποσῶς ὅτι μόνον
 Τὴν γενέτειραν ἔσωζα γῆν.

» Φεῦ, τοιαῦτ' ἂν ἐφρόν' ἡ ψυχὴ σου,
 ὦ Ἄνδρεῖε τῆς Σπάρτης,
 Διὰ τί μακρυθεὶς τῆς ἀκτῆς σου,

Ἐκστρατεῖαν ὠδήγεις φρικτὴν,
 Καὶ τρισένοδος ἐπιπτες μάρτυς
 Εἰς τὴν δούλην τῆς Σπλάντσας ἀκτῆν ;

» Διὰ τί μετ' ἐμοῦ νὰ σφαγῶσι
 Ὁ Τσοβέλλας, ὁ Τούσης,
 Καὶ ὁ Δράκος, ὁ Βεΐκος καὶ τόσοι
 Τοῦ Σουλίου κλεινοὶ στρατηγοί ;
 Διὰ τί περὶ γῆς ξένης οὔσης
 Ὁ Ἰγγλέσης ἐδῶ νὰ σφαγῆ ;

« Ἴδε πῶς εἰς τὰ στήθη των μένει
 Κρυσταλλόπηκτον αἷμα !
 Οἱ υἱοὶ των καλούμενοι ξένοι
 Διωγμὸν ὑπομένουν σκληρόν,
 Καὶ ἐν γῆς δὲν εὐρίσκεται στρέμμα
 Πρὸς τροφὴν τῶν ἀθλίων χηρῶν ;

» Πολλὴ πέριξ ἡμῶν κατεστράφη
 Γῆ σεπτὴ, γῆ ἀγία,
 Καὶ πολλοὶ ἐμιάνθησαν τάφοι,
 Καὶ ναοὶ τοῦ Ἰψίστου κλεινοί,
 Ὅπου μόνη βοᾷ ἡ ἀγρία
 Τῶν γλαυκῶν νυκτιλάλος φωνή.

» Τὴν Κασσάνδραν ἠφάνιταν ὄλιν
 Οἱ ἐχθροὶ Μουτουλμάνοι.
 Τῆς Ναούσης τὴν εὐάνδρον πόλιν
 Ἐρημία κρατεῖ σιγῆρά,
 Καὶ τὸ ἄγριον χόρτον βλαστάνει
 Ὅπου ἦσαν ποτὲ τὰ Ψαρά.

» ὦ πατρίς μαχητῶν θεσπεσίων,
 Τουρκολέτειρα Κρήτη!
 Ὁ σκληρὸς τῆς ἀνάγκης βραχίων
 Κ' ἐπὶ σὲ κατεφέρθη βαρύς·
 Κύμα δεῦλον τοὺς βράχους σου πλήττει,
 Ῥάκη δούλης, ὦ Κρήτη, φορεῖς.

Ξένην Σὲ τώρα λέγουν, καὶ ὄμως,
 Μήτηρ τόσων ἠρώων,
 Τῶν ἐχθρῶν ἤσο πρώην ὁ τρέμος,
 Καὶ ὁ μέγας ἡμῶν προμαχών·
 Μέχρι δὲ Προποντίδος ἐβόων
 Αἱ βρονταὶ τῶν σφοδρῶν σου μαχῶν.

« Φεῦ, κοράκιων ἀπέμεινε βρωῖμα
 Ὁ νεκρὸς τοῦ Μιχάλη
 Εἰς αὐτὰ τὰ ἐδάφη ἀκόμα

Ἄπο αἶμα μαρτύρων ζεστά,
 Καὶ βροχὴ κι' ἀνεμόεσσα ζάλη
 Τ' ἄταφά του σκορπίζουν ὄστα.

Λησμονεῖτε, σκληροί, τῶν ἀθλίων
 Ἄδελφῶν σας τὰ πάθη;
 Εἰς τὴν Σμύρνην καὶ Ῥόδον καὶ Χίον
 Μὲ μανίαν καὶ λύσσαν πολλήν
 Ἐδεκάτιζε βάρβαρος σπάθη
 Τῶν ἐλλήνων τὴν δούλην φυλήν.

Τὴν Ἐπτάλοφον, ἔπου φρικώδεις
 Ἐξεπέμποντο θρῆνοι,
 Περιέτρεχον τοῦρκοι λυσσώδεις,
 Ἀκολάστων σφαγῶν λειτουργοί,
 Καὶ ἐξήπτετο μᾶλλον πυρίνη
 Τοῦ ἀνόμου Μαχμουτ ἡ ὀργή.

» Ὁ σεπτὸς Πατριάρχης κατέστη
 Ἐκεῖ γέλωσ καὶ χλεύη.
 Ἐκεῖ, φεῦ, ἐπ' ἀγχόνης ὑπέστη
 Τὸν φρικώδη τῶν τούρκων θυμόν,
 Οὐρανόσε δὲ μάρτυς ἀνέβη
 Εὐλογῶν τοὺς ἀγῶνας ἡμῶν.

» Νεκρὸς εἶχε τὰς ὕβρεις κηδείαν
 Καὶ τὸν Βόσπορον μνήμα,
 Ἐνθα μ' ἔχθραν ἐρρίφθη ἀγρίαν
 Ἄπ' Ἑβραίων λαὸν ἀσεβῆ.
 Εὐμενὲς ὄμως εὔρε τὸ κύμα
 Καὶ ἀπῆλθεν εἰς γῆν εὐσεβῆ.

» Ὅτε τοῦρκοι ἐφρύασσον οὕτω
 Πανταχοῦ αἰμοβόροι,
 Ἡ μεγάλη φυλὴ συνηγοῦτο
 Τιμωρὸς τῶν ἀδίκων σφαγῶν,
 Καὶ ἀδούλωτον ξίφος ἐφόρει
 Ἵνα θραύσῃ τὸν δοῦλον ζυγόν.

» Τότε πλὴν ἀδελφῶν φωνὴ μία
 Πανταχόθεν ἀντήχει,
 Πᾶσα δ' ἔπαλλε τότε καρδία
 Ἄπὸ πόθους ἀδόλους ζεστή.
 Τῆς πατρίδος ἐκάστου ἡ τύχη
 Φεῦ, ἀκόμη δὲν ἦτο γνωστή!

» Τί σημαίνει, ὦ νήπιοι, τώρα
 Ἐλευθέρα νὰ μένη
 Τῆς Τριπόλεως μόνον ἡ χώρα,

Ἡ ἐλάχιστα μέρη τινά;
 Ἡ μεγάλη Πατρὶς ὑπομένει
 Ἀφορήτου δουλείας δεινά.

» Ἐνῶ δράμα σκληρὸν καὶ γελοῖον
 Εἰς Ἀθήνας τελεῖται,
 Τῶν στενωῶν σας συνόρων πλησίον
 Ἡ χριστῶνυμος κλαίει φυλή.
 Ἄδελφοί! ἐν Χριστῶ ἐνωθῆτε,
 Ἡ μεγάλη Πατρὶς σᾶς καλεῖ.»

Ἐνῶ τοιαῦτα ὁ Νοταρᾶς ἐλάλει
 Καὶ ἀντεβόων οἱ λόγοι του πικροί,
 Κατηφεῖς κύκλῳ τὸν ἤκουον οἱ ἄλλοι
 Τῶν πεδιάδων τῆς Ἀττικῆς νεκροί·

Εἷς ἐτινάχθη ἐκ τῶν νεκρῶν ἐν βίᾳ,
 Καὶ μὲ τὸ νεῦμα ἐπέβαλε σιγῆν.
 Κρότος ἠκούσθη ὄξυς· ἡ πανοπλία
 Τοῦ Καραίσκου κατέσεισε τὴν γῆν

« Ἡρωες, εἶπε, γενναῖοι, σηκωθῆτε·
 Ἐντὶ τὴν μνήμην ἡμῶν νὰ εὐλογῆ,
 Ὅθεν ἡ κόνις ἀμελημένη κεῖται
 Ἡμᾶς ἀγνώμων ἀποδιώκει γῆ.

» Κενὸ ἄς μένουν οἱ ἡμαγμένοι τάφοι,
 Χειμῶν ἄς πλήττη τὸ χῶμά των τραχύς!
 Ἀνάγκη πάντες εἰς μακρυνὰ ἐδάφη
 Νὰ πλανηθῶμεν φυγάδες δυστυχεῖς.

» Εἰς τοῦ Ὀλύμπου τὰ ὕψη θὰ οἰκῶμεν,
 Ὅπου τοῦ Πλάστου ἡ χεὶρ μᾶς ὀδηγεῖ.
 Ζῶπυρον πνεῦμα ἐκεῖ θὰ ἐμφυσῶμεν
 Ὅσφ νὰ πάλλη ἡ δουλωμένη γῆ.

» Ἐκεῖ, μεγάλοι φανερὸν ἐθνεγεροσύνας,
 Θέλομεν χύνει ἀκοίμητα πυρὰ,
 Ὅσφ νὰ φλέξουν τὰς ἐναλγεῖς καρδίας
 Ὅσας δουλεία μαραίνει θλιβερά.

» Ἐκεῖ ἄς ἔλθουν, ἐὰν ποθοῦν συγγνώμην,
 Ἐντεῦθεν ὄλοι μεγάλοι καὶ μικροί.
 Εἰς τοῦ Ὀλύμπου τὴν ἀνδρομάχον κόμην
 Τοὺς καρτεροῦμεν ἀπόδημοι νεκροί.»

Εἶπε, κ' ὑψώθη μετέωρος, δασεῖα,
 Ἡ φωτοβόλος χορεία τῶν νεκρῶν,
 Περρευομένη ἐνθ' ἀδελφῶν μωρία
 Καὶ πεπρωμένον τὴν ἀπωθεῖ πικρόν.

Τὴν εἶδα πέραν τοῦ Ἵμηττου νὰ τρέχη
 Ἵψηλὰ τόσον ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ,
 Ἐκ τῆς κοιλάδος ὅσον ἡ ἄκρ' ἀπέχει
 Τοῦ μελιτρόφου τῆς Ἀττικῆς βουνοῦ.

Ἀλλὰ τὴν εἶδα στιγμὰς ὀλίγας μόνον,
 Ἄλλ' ἀνελήφθη ὡς πάχνη πρωϊνῆ,
 Κ' ἔμεινα μάτην τὸ βλέμμα προσηλόνων
 Ὅπου ὑπῆρχε τοῦ τρόμου ἡ σκηνή.

Μεῦ πλήττει ἔτι τὰς ἀκοὰς τραχεῖα
 Ἡ τῶν ἡρώων ὀργίλη λαλιά,
 Κ' ἔκτοτ' ἐντός μου μυστηριώδης, μία
 Φωνὴ μεγάλη στεντόρειος βοᾷ.

Εἶθε τοιοῦτοι τῆς λύρας μου οἱ φλόγγοι
 Νὰ κατασεῖσουν τὰ σπλάγχνα τῶν λαῶν,
 Καὶ πεδιάδες, ἄντρα, βουνὰ καὶ λόγγοι,
 Ὅλ' ἀπὸ κρότον νὰ τρέμουν κραταιόν.

ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

»Πρὸς εὖ λέγοντας οὐδὲν ἀντακτεῖν ἔγω.»

ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ

Ἡ παρουσία τοῦ σεβαστοῦ καὶ φιλομούσου ΒΑΣΙΛΕΩΣ
τῆς Ἑλλάδος ἐτίμησε τὸν ἀγῶνα, τοῦ ὁποίου φιλότιμος ἀθλο-
θέτης Σὺ ἠθέλησες νὰ γείνης, ὦ γνήσιε Υἱὲ τῆς Πατρίδος,
γεννατε ΑΜΒΡΟΣΙΕ ΡΑΛΛΗ.

Σὺ ἀπὸ τῆς ἀλλοδαπῆς ἔρριψας βλέμμα ἀγάπης πρὸς τὰ
ὑψηλὰ τοῦ Παρνασσοῦ, καὶ ἱερὸν ἄλσος ἀναφυήσεται πάλιν περὶ
τὴν Κασταλίαν. Σὺ μακρόθεν ἐσάλπισας τὸν μευσοχαρῆ
ἀγῶνα, καὶ μυστηριώδες καὶ ἱερὸν ἀντήχησεν εἰς τὰς φρένας
μου τὸ ἅγιον ὄνομα τοῦ ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ. Σὺ ἠτοίμασας
τὴν δάφνην, ὁ Βασιλεὺς τὴν ἠγίασεν.

Εἰς Σὲ ἀνήκει ὁ στέφανος, καὶ ἡ βραβευθεῖσα ποίησίς μου
ἔσεται ἀναφαίρετον κτῆμά Σου.

Δέξαι εὐμενῆς τὴν ἀφιέρωσιν ταύτην.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Μαΐου 1851.

Γ. Χ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ

Α'

Εἰς ἄμουσον αἰείποτε διάγων ἀσχολίαν,
Τοῦ βίου καὶ τοι διαβάς τὴν μέσσην ἡλικίαν
Ἄγωνιστῆς προβάλλω.

Ἀκμάζων ἔτι τὴν ψυχὴν, μεγάλην ἱστορίαν
Ἐπιχειρῶ νὰ ψάλω.

Θεὰ σεπτὴ τὸ κάλυμμα τοῦ παρελθόντος αἶρει,
Κ' ἐξ οὐρανοῦ πυρίνη

Τὴν δεξιάν μοι τείνει,

Καὶ φέρομαι πρὸς τ' ἄδενδρα τοῦ Κερασόβου μέρη 1.

Χρυσόνει τὴν ἀνατολὴν γλυκὺ τοῦ ῥόδου χρῶμα,
Καὶ τῆς Ἡοῦς μετέωρον ἐπικρεμάται τ' ὄμμα
Καὶ τρέμον λαμπυρίζει.

Καὶ τ' ἄστρα τ' ἄλλα σβύνονται, πλὴν τῆς νυκτὸς ἀκόμα
Τὸ πρόσωπον μαυρίζει.

Ἐρώτων ὄρα, κρύφιον φωτὸς καὶ σκότους κρᾶμα,
 Καθ' ἣν τὸ ῥόδον θάλλει,
 Καὶ δίδεται μεγάλη
 Ἀπὸ τὴν φύσιν ὠθησις εἰς τῆς ζωῆς τὸ δρᾶμα.

Καὶ θάλασσα καὶ οὐρανὸς καὶ γῆ, τὸ πᾶν κοιμᾶται·
 Κοιμᾶται, ναί, πλὴν ἀλλαχοῦ· ἐδῶ περιπλανᾶται
 Βαρὺς θανάτου δαίμων·
 Ὀπλῖται γρηγοροῦν ἐδῶ θρασύπονοι, ἐργάται
 Βροτολοιγῶν πολέμων.
 Τὸ Μεσολόγγι. . . τὸν μικρὸν ἰδέτ' ἐκεῖνον γῦρον,
 Κλεινὸν τῆς δόξης μνήμα.
 Εἰσέτι πείνης θῦμα,
 Προτάττει στέρν' ἀγέρωχα πολεμιστῶν μαρτύρων.

Τὸ Μεσολόγγι, κάμινος αἱματηρῶν ἀγώνων,
 Ἀπὸ τὸ γαῦρον μέτωπον δεκάδα προμαχόνων
 Κλυτώνυμον προτείνει 2,
 Καὶ κάθε προμαχῶν αὐτοῦ πνοὴν φρικτῶν τυφῶνων,
 Πνοὴν φλογώδη χύνει·
 Καὶ πρὸς τὴν λίμνην ἄγρυπνον τὸ πῦρ τῶν ὄλων στρέφει,
 Παντοῦ βροντᾶ καὶ καίει,
 Καὶ παντοχόσε πλέει
 Εἰς τοῦ πυρὸς τὰς ἀστραπάς, εἰς τοῦ καπνοῦ τὰ νέφη.

Πλευρόθεν, σκύμνοι λέοντος, συμμέτεχοι τῆς πάλης,
 Ὁ Μαρμαρᾶς κ' ἡ Κλείσοβα, εἰς τῆς ἀνεμοζάλης 3
 Τὰ κύματα συμπλέουν.
 Ἔστιαί κεραυνῶν, τροφοὶ πυρκαϊᾶς μεγάλης,
 Καὶ καίονται καὶ καίουν.
 Ὁργίλον τὸ Τριάδελφον ἠφαιστειὸν ἀστράπτει,
 Ἄλλὰ πυρτοὶ θανάτῳ
 Κυκλόνουν τὰ πλευρά του,
 Καὶ σίδηρος ὀλμοκαῆς τὰ χώματά του σκάπτει.

Μυστηριώδη λαλιὰν λαλοῦν τ' ἀστραπηβόλα
 Χαλκῶν δρακόντων στόματα, βαρυεπὴς δ' ἀρ' ὄλα
 Κραυγὴ γεννᾶται μία,
 «Παράδος, λέγουν, τὴν φρουράν, τὰ περίξ τηλεβόλα
 »Παράδος τὰ κλειδιά.»
 «Εἰς τὴν ῥομφαίαν κρέμανται» βοᾷ τὸ Μεσολόγγι
 Διὰ πολλῶν στεμάτων,
 Καὶ μέχρι τῶν περάτων
 Τῆς γῆς βοοῦν οἱ φοβεροὶ τῆς διαμάχης φθόγγοι.

Ἀκοίμητον ἐκεῖ βοᾷ τὸ πῦρ τῶν ἠφαιστειῶν.
 Πλὴν διὰ τί τουφεκισμοὶ εἰς τὸ βουνὸν πλησίον
 Ἀστράπτουν ἐν τῷ σκότει;
 Τί θορυβεῖ τὴν ὀπισθεν πλευράν τῶν πολεμίων;
 Ἐγγὺς ἤχοῦν οἱ κρότοι·

Ἐγγὺς κραυγάζουν μαχηταί... Πολλοὶ διώκουν ἓνα,
 Κ' ἐκεῖνος ἰδοῦ στέκει,
 Γυρίζει τὸ τουφέκι,
 Καὶ γονατίζει δεξιὰ καὶ κλίνει τὸν αὐχένα.

Φλογώδης ἀπὸ τ' ὄπλον του λαμπὰς ἐξεκενώθη,
 Βωδὸν ἠκούσθη βρόντημα, κ' εἰς τοῦρκος ἐξηπλώθη
 Βαρὺ τῆς γῆς φορτίον·

Εἰς τὸ πλατύ του μέτωπον ὁ μόλυβδος ἐχώθη
 Τῶν ὀφθαλμῶν πλησίον.

Πῶς τρίζει τοὺς ὀδόντας του, πῶς τὰ παραλυμένα
 Τανύει γόνατά του!
 Τὸ βῆγος τοῦ θανάτου

Κατέστησε τὰ μέλη του ὠχρά, κρυσταλλωμένα.

Οἱ τοῦρκοι φεύγουν μετ' αὐτῶν λαμβάνοντες τὸ θῦμα..
 Γεμίζει τ' ὄπλον του αὐτὸς καὶ δὲν σαλεύει βῆμα,
 Καὶ τοὺς ἐχθροὺς ὑβρίζει.

«Τοῦρκοι, κρατεῖτέ τον καλὰ· ἡ κεφαλὴ του, κρῖμα,
 Τῆς γῆς τὸν χοῦν ἐγγίζει.»

Καὶ στρέφων πρὸς τοὺς φεύγοντας ἀτάραχος τὰ νῶτα,
 Εἰς τ' ὄρος ἀναβαίνει.

Πλὴν προπατῶν ἀθμαίνει,
 Πολλάκις τοῦ μετώπου του σπογγίζων τὸν ἰδρῶτα.

Βαστάζει τ' ὄπλον τὸ μακρὸν ἢ ἀνδρική του πλάτη.
 Ἴδέτε! καὶ τοι κεκμηγῶς, τὰ στέρνα του προτάττει
 Καὶ βαίνει μ' ὕψος γαῦρον·

Ἐξ εὐωνύμων κρέμαται δασύμαλλος φλοκάτη
 Βαμμένη μ' αἷμα μαῦρον.

Σκεπάζει μακροθύσανος τὴν κεφαλὴν του πῖλος,
 Ἐξ οὗ κυμαιομένη

Ἡ κόμη καταβαίνει·

Τοξεύει πῦρ τὸ βλέμμα του, πικρογελαῖ τὸ χεῖλος.

Φορεῖ πιστόλας ἀργυρᾶς καὶ μὲ καμπύλον στόμα,
 Μακρὰν ῥομφαίαν. Βλέπετε τὸ ὑψηλὸν του σῶμα,
 Τὰς κνήμας τὰς εὐτόνους;

Μικρὸς τὸ ξίφος ἔζωσε, δὲν ἔκλεισεν ἀκόμα
 Τοὺς εἰκοσὶ του χρόνους,

Κ' ἐν τούτοις, ὡς εἰς πόλεμον γηράσας, διαβαίνει,
 Ψυχῆς ἐμφαίνων σθένος,
 Ὀπλίτης γυμνασμένος.

Πατρὶς τοιοῦτου μαχητοῦ ζυγὸν δὲν ὑπομένει!

Τὴν ἱεράν τοῦ Πίνδου γῆν κατέλιπε παιδίον,
 Καὶ κοπιῶν ἐδίωκε τὸν πλοῦτον τῶν λυκείων
 Εἰς ἰταλῖδα χώραν,

Πλὴν τότε δάκτυλος Θεοῦ τῆς πάλης τῶν ἀνδρείων
 Ἐτήμανε τὴν ὥραν·

Προθύμως εἰς τὸ στάδιον τοῦ Ἄρεος ἐμβσίτων,
 Ἐδῶ φρουρὸς ἐσώθη,
 Πεσῶν πλήν ἀλλαχέθι. . .
 Μακάριος ! δὲν ἐζήσε νὰ τὸν καλῶσι ξενον.

Εἰς ὕψος, ὅθεν φαίνεται τὸ πῦρ τῆς μάχης καῖον,
 Κεῖτ' ἔρημος ναός. Ἐδῶ τὸ βλέμμα στρέφει κλαίων
 Κατὰ τὴν πεδιάδα,
 Καὶ βλέπει διακαίουσαν μὲ τρόπον φρικαλέον
 Τῆς Ἐνυοῦς τὴν δαδα.
 Συλλέγει θάμνους καὶ ξηρὰ συλλέγει χόρτα τόσα,
 Κ' εἰς τὸν σωρὸν ἐμβάλλει
 Τὸ πῦρ φυτῶν. Μεγάλῃ
 Καὶ μαύρῃ αἴρεται καπνοῦ εἰς τοὺς αἰθέρας γλῶσσα.

Διπλασιάζει τὰ πυρὰ τὸ Μεσολόγγι τῶρα.
 Ἴδέτε πῶς τὸ φρούριον ὀλόγουρὰ του δῶρα
 Θανάτου διανέμει.
 Οἱ κρότ' ἤχοῦν βαρύτεροι καὶ σεῖεται ἡ χώρα
 Κ' ἡ ἀτμοσφαῖρα τρέμει.
 Ὀδυνηρὰ τοῦ μαχητοῦ ταρασσονται τὰ χεῖλη.
 Ὡχρὸς γυρίζων τ' ὄμμα
 Πρὸς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα
 Βοᾶ· Τὸν εἶδον τὸν φανέν οἱ δυστυχεῖς μου φίλοι!

Καὶ κλίνων εἰς τὸ ἔδαφος τὸ δεξιόν του γόνου,
 Τὰς δύο μὲ κατάνυξιν παλάμας ἀνυψώνει
 Ὁ νεανίας ἥρωος.
 «Σὺ μόνῃ μὲ διέσωσες, προσεύχεται, Σὺ μόνῃ,
 Ὡ Μῆτερ τοῦ Σωτῆρος.
 Διαλαθὼν ἐπέρασα βαρβάρων τόσων σμήνη,
 Κ' εἰς ἄκραν τὴν ἐσχάτην
 Μ' ἐδίωξαν εἰς μάτην.
 Μὲ σύντροφον ἓνα νεκρὸν ἐπέστρεψαν ἐκεῖνοι.

Φεῦ, δὲν ἀντέχουν οἱ φρουροὶ εἰς τὰς στερήσεις πλέον.
 Ἀξιώσόν με, Δέσποινα, νὰ ἴδω τὸν γενναῖον
 Τῆς Καλογραίας γόνου·
 Νὰ τὸν λαλήσω, καὶ τοῦ ζῆν ἄς παύτω τελευταῖον,
 Νὰ τὸν λαλήσω μόνον.
 Ἐνίσχυσόν με, Δέσποινα· ἡ δύναμις μ' ἀφίνει,
 Ἡσθένησαν τὰ μέλη. . . .»
 Ταῦτα λαλεῖ καὶ θέλει
 Νὰ σπεύσῃ, πλήν δὲν ἠμπορεῖ τὸ βῆμα νὰ ταχύνη.
 Ἐνῶ τοῦ Φοίβου προχωρεῖ ὁ δίσκος φλογισμένος,
 Κυττάξετέ τον! ἔμεινεν εἰς βράχον στηριγμένος
 Καὶ μόλις ἀναπνέει.
 Ὁ κάματος παρέλυσε τοῦ μαχητοῦ τὸ σθένος,
 Ἡ νόσος τὸν παλαίει;

Ἄπο τῶν βράχων, τίς εἶ σύ; βοῶν τρεῖς ὀπλισμένοι.

Αὐτοὺς μ' ἐν νεῦμα μόνον

Καλεῖ τὴν χεῖρ' ἀπλόων.

Μὲ προθυμίαν ἢ τριάς τῶν βράχων καταβαίνει.

Γνωρίζουν πλησιάζοντες τὸν μαχητὴν ἐκεῖνοι.

Ὁ Δῆμος, λέγουν, εἶν' αὐτός! Ὁ Δῆμος· πῶς ἀφίνει

Τὸ Μεσολόγγι· πάλιν;

— Φοβοῦμαι μήπως ἡ φρουρὰ τὸν πρᾶχλόν της κλίνῃ

Εἰς τοῦ λιμοῦ τὴν πάλην.

— Κ' ἐγὼ φοβοῦμαι· βάρβαροι τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν

Περικυκλόνουν τέσοι.

— Ὁ Κύριος νὰ σώσῃ

Τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς πάσχοντας εἰς τὴν πολιορκίαν.

Τὸν πλησιάζουν.—Τί πονεῖς; — Δὲν ἔχω πόνους, φίλοι·

Ἔχω νωθρὰ τὰ γόνατα, ἔχω στεγνὰ τὰ χεῖλη

Ἄπο τὴν ἀσιτίαν.

— Λοιπὸν τὸ Μεσολόγγι μας;— Ἡ Δέσποινα νὰ στείλῃ

Βοήθειαν ταχεῖαν.

Εἷς ἐξ αὐτῶν προσέφερε τὸν ἄρτον του δακρύων.

Ὁ νῆστις ἐνῶ τρώγει,

Δὲν ἀντηχοῦν εἰ λόγοι.

Οἱ μαχηταὶ σιωπηλοὶ θαυμάζουν τὸν ἀνδρεῖον.

B'.

Ἐν τούτοις ἀπὸ τοῦ βουνοῦ τὸν δύσβατον αὐχένα,

Ἐκεῖθεν ὅπου στράτευμα τὸ σταυροφόρον κεῖται,

Ἀστράπτουν εἰς τὸν ἥλιον τουφέκια καπνισμένα

Καὶ ῥοβολοῦν ὀπλῖται·

Γοργὰ τοὺς λίθους ὁ βαρὺς βηματισμὸς κυλῖει

Καθὼς τὴν πολυκρόταλον ἀκτὴν τὸ κύμα σείει.

Εἷς φθάνει πρῶτος. Σταματοῦν οἱ μαχηταὶ παρέκει·

Τρεῖς μόνον δὲν μακρύνονται ἀπὸ τὰ βήματά του.

Εἰς μίαν πέτραν κάθηται, ἀφίνει τὸ τουφέκι

Ἐπὶ τὰ γόνατά του,

Καὶ λέγει, μὲ τὸν δάκτυλον τοὺς πρόποδας δεικνύων·

Τουφεισμοὺς ἤκούσατε εἰς τὸ βουνὸν πλησίον;

— Ἐγὼ διήλθα τῶν ἐχθρῶν τὰ κοιμημένα πλήθη,

Κ' ἐξύπνησαν ἀργά τινες νὰ μὲ πυροβολήσουν,

Πλὴν τοὺς ἐκαλημέριτα, ὁ Δῆμος ἀπεκρίθη,

Δὲν θὰ τὸ λησμονήσουν.

— Ὁ Δῆμος;... Δῆμε, πῶς ἐδῶ, πῶς ἤλθε; Δῆμε, πότε·

ᾧ λέγε, λέγ', ἐβόησεν ὁ Καραῖσκος τότε.

Κ' ἐκεῖνος·—Στρατηγέ, βαρὺς μᾶς ἐπληξε βραχίων.

Τὸ Βασιλάδι... ἐρυθρὰν σημαίαν ἀνυψώνει.

Θῦμα τῆς τύχης ἔκτοτε τὸ μένος τῶν ἀνδρείων

Ἡ τύχη ματαιῶνει.

Ἄπο τὴν λίμνην τὰ πυρὰ τὴν πόλιν γεφυρόνουν,

Καὶ μὲ τὰς σφαιράς τῆς ξηρᾶς τὰς σφαιράς των σταυρόνουν.

—Κ' οἱ βάρβαροι;...—Ἀφήσατε, μᾶς ἔκραξαν, τὴν πάλην

Κ' ἐλεύθεροι καὶ κάθοπλοι εἰς τὰ βουνὰ περᾶτε.

Ἡμεῖς τοῦ Ῥήγ' ἀνοιξαντες τὴν θύραν τὴν μεγάλην 4

Ἐκράξαμεν «ἐλάτε!»

Μὲ τρόμον ἀπὸ τὰς ὀπὰς τῶν παλαιστρῶν ἐκεῖνοι

Τὴν ἔβλεπον ὡς βάραθρον ποῦ τούρκους καταπίνει.

Δὲν ἤλθον, ὄχι· πλὴν ἡμεῖς τὴν νύκτα τὴν ἰδίαν

Ἐξήλθομεν τὸ δυσμενὲς πατοῦντες πεπρωμένον,

Ἐξήλθομεν ῥηγνύοντες παράταξιν ἀγρίαν

Λογχῶν συμπυκνωμένων.

Τὰ ὄπλα μας ἀπανταχοῦ ὡς κεραυνοὶ ἐβρόντων

Καὶ ἐμίγνυντο μὲ τὰς βροντὰς οἱ θρῆνοι τῶν θνησκόντων.

Κάμμία νύξ, ὠρκίσθημεν, ἀργὴ νὰ μὴ περάσῃ.

Ἐκάστην νύκτ' ἀγωνιστὰι προβάλλουν αἰφνης νέοι,

Καὶ νυκτομάχοι χύνονται εἰς τῶν λογχῶν τὰ δάση,

Καὶ μούρον αἷμα ῥέει.

Ἵσοι γυρνοῦν, μὲ λάφυρα γυρνοῦν σίματωμένα.

Τί χρησιμεύουν; εὐτυχῆς ὁ δράξας ἄρτον ἓνα!

Ματαιῶς αἷμα τουρκικὸν εἰς Κλείτοβαν ἐχύθη,

Καὶ ὁ Τζαβέλλας μὲ βροντὰς πυρὸς ἀδιαλείπτου

Ματαιῶς ἔθραυσεν ἐκεῖ τῶν Ἀλβανῶν τὰ πλήθη,

Τὰ στίφη τῆς Αἰγύπτου.

Ἀποκλεισμὸς ὀλόκληρον μᾶς βασανίζει μῆνα,

Μᾶς ἔφαγε τὸ νόστημα, μᾶς ἔφαγεν ἡ πείνα.

Πρὸς σὲ τοῦ πάθους ἄγγελον οἱ στρατηγοὶ μὲ στέλλουν.

Τὴν νύκτ' αὐτὴν, εἰ δυνατὸν, ὄλ' οἱ φρουροὶ θ' ἀφήσουν

Τὴν πόλιν, διὰ τῶν ἐχθρῶν προβαίνοντες. Δὲν θέλουν

Νὰ συνθηκολογήσουν.

Θὰ κινηθοῦν ὡς τρεῖς φανοὺς ἀνάψης· ἐτοιμάσου

Νὰ καταβῆς χαράγματα μὲ τὰ στρατεύματά σου.

Ἄπο τὸ ἄλγος ἡ ψυχὴ τοῦ στρατηγοῦ ἐρράγη·

Τόσον ὁ λόγος ὁ πικρὸς τὰ στέρνα του σαλεύει.

— Νυκτέρη! φωνὴν ἔσυρε. Ταχὺς ἀπὸ τὸ πλάγι

Πολεμιστῆς κατέβη.

— Κάμε πτερὰ τοὺς πόδας σου, καὶ φθάσε πρὶν νυκτώσῃ.

Ἵ Πέσιλῆς μὲ τὸν στρατὸν ἐδῶ νὰ μ' ἐνταμώσῃ.

Γοργός εκείνος ἔστρεψε τὰ νῶτα, ταμειύσας
Τὸ ἔσπευσμένον πρόσταγμα εἰς τοῦ νοῦς τὰ βάθη.

Τὴν κεφαλὴν ὁ στρατηγὸς ἐπὶ τὸ στῆθος νεύσας
Μίαν στιγμὴν ἐστάθη.

Διὰ τὸ βάρος λογισμῶν ἐσίγα βαρυθύμων,
Ἄλλὰ στραφεὶς ἀπέτεινε τὴν λόγον πρὸς τὸν Δῆμον.

— Τὴν νύκτ' αὐτὴν; ... Ἐμὲ λοιπὸν ζητεῖτε βοηθόν σας; ...
Φεῦ, ἄλλος χειροτονηθεὶς τοῦ στρατοπέδου πρῶτος
Παραχειμάζ' εἰς Σάλωνα... κ' ἐκεῖ τῶν κεραυνῶν σας
Δὲν φθάνει οὐδ' ὁ κρότος.

Ἄλλ' ἂν ἐκεῖνος θνήσκοντας τοὺς ἀδελφοὺς ἀφίνη...
Τὸ ξίφος εἰς τὴν θήκην μου ἀργὸν δὲν θέλει μείνει.

Κ' ἐσταύρωσε τὰς χεῖράς του μὲ λυπημένον ἦθος,
Κ' ἐστάθη πάλιν ἄφωνος τὸ βλέμμα χαμηλόνων.
Ἐσεῖοντο τὰ χεῖλη του, κ' ἐπάλλετο τὸ στῆθος
Θερμὸν ἀπὸ τὸν πόνον.

— ὦ Δῆμε, τέλος ἔκραξεν· ὦ κάθησε πλησίον,
Καὶ λέγε με τὰ βάσανα καὶ τ' ἄλλα τῶν ἀνδρείων!

Ἄνεκοινῶθ' ἡ συμφορὰ τῶν πολιορκημένων
Εἰς πάντας τοὺς πολεμιστὰς ἐκ στόματος εἰς στόμα,
Καὶ πᾶς τις ἐπλησίαζε, κ' ἐκάθητο προσμένων

Νὰ μάθῃ τι ἀκόμα.

Ἐτέλουν ἡμικύκλιον καθήμεν' οἱ ὀπλίται,
Κι' ὁ νεανίας τῆς φρουρᾶς τὰ πάθη διηγεῖται.

— «Τὰς νίκας τῶν ἀνδρείων μας καὶ τοὺς βαρεῖς ἀγῶνας
Καὶ τὴν πολλὴν τοῦ Κυταχῆ φορὰν θὰ παρατρέξω.
Τὰς συμπλοκάς μας θὰ εἰπῶ τὰς μετ' Ἀράβων μόνας,
Ἄγνώστοις εἰς τοὺς ἔξω.

Ἄν Ἰβραήμης πρὸ πολλοῦ στενὰ μᾶς περιζώνει·
Ἄν ἡμ' ἐδῶ, βοήθεια Θεοῦ μὲ φέρει μόνη.

«Ὁ Ῥούμελης χαρακωθείς, σημαίας διπλωμένος
Ἐκράτει καὶ τὴν ἥττάν του μακρὰν βολῆς ἐθρήνει,
Καὶ ψυχροβόροι σκώληκες τοῦ ἔτρωγον τὰς φρένας,
Ἡ λύσσα κ' ἡ αἰσχύνη.

Ἐκεῖ τὴν δίκην τοῦ Μαχμουτ τρομάζων τοῦ ἀγρίου, 5
Εἰς τ' ὄνειρόν του ἔβλεπε τὸν βρόχον τοῦ δημίου.

«Ἐσίγα τ' ὄπλον πρὸ πολλοῦ. Τὰ στόματα τῶν ὄλμων
Ἐχυνον μόνον κύκλωθεν τὰ φεβερὰ πυρά των·
Πλὴν ν' ἀνακύψουν ἔκτοτε οἱ τοῦρκοι δὲν ἐτόλμων
Ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων,

Καὶ οὔτε κἂν ἠλάλαζον θαρροῦντες εἰς τὸ πλῆθος.
Ὁ φόβος εἶχ' ἐνιδρυθῆ εἰς τῶν δειλῶν τὸ στῆθος.

«Σιωπηλά διέμενον τὰ φοβισμένα πλήθη·
Πλὴν μίαν νύκτ' ἀκούσαμεν ἀνάμεσα τοῦ σκότους
Χαρᾶς πυροβολήματα, κραυγᾶσματ' ἀτυνῆθη,

Ἄλαλαγμοὺς καὶ κρότους·

Κ' ἤκούσαμεν ἀλβανικὴν φωνήν· Μεσολογγίται,
Φαρμακωμένην, αὔριον, ἡμέραν καρτερεῖτε!

«Μὲ τῆς αὐγῆς τὸ χάραγμα πρὸς τῆς ἀκτῆς τὰ μέρη
Ἄσυνειθίστου μουσικῆς ὁ τονισμὸς ἀντήχει,
Καὶ στίλβοντες κατήρχοντο ἀπὸ τὸ Κρουονέρι
Ἄνδρῶν ἐνόπλων στοῖχοι.

Ἄοπλολαμπῆς κατέβαινε στρατὸς πεζῶν κ' ἰππέων,
Στρατὸς, ὡς ρεῦμα ποταμοῦ, ὡς λάβα Αἴτνης ρέων.

«Ὅποταν ἐπλησίασαν τῆς μουσικῆς οἱ φθόγγοι
Καὶ τοῦρκ' οἱ πρῶην ἄλαλοι ἠλάλαζον κ' ἐβόων,
Κραυγαὶ χαρᾶς ἠκούσθησαν ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι,
Κραυγαὶ χαρᾶς ἠρώων.

Ἔτακτικοί, ταχύνατε τὸ μετρημένον βῆμα·
Ἀκόρεστον πρὸ τῶν τειχῶν σᾶς περιμένει μνηῆμα.

Ἐνῶ μὲ τυφρὸν καὶ πομπήν, εὐθύγραμμος, δασεῖα
Ἐνώπιόν μας ἡ πληθὺς τῶν τακτικῶν ἐπέρα,
Πανήγυρις μᾶς ἐφθασεν, ἐλέγμεν· κάμμία

Δὲν θ' ἀστοχήσῃ σφαῖρα,
Καὶ μειδιῶντας τοὺς πυκνοὺς ἐβλέπεμεν ἐχθροὺς μας
Κ' ἐγεύετο τῆς συμπλοκῆς τὴν ἡδονὴν ὁ νοὺς μας.

«Ἄλλ' ἔνδεκ' ἀνυπόμονοι, ξιφῆρεις ἐκ τοῦ τείχους
Πηδοῦν μὲ μένος Αἴαντος, μὲ τάχος Ἀχιλλέως,
Καὶ χύνονται, προπέμποντες τὸ θάμβος, εἰς τοὺς στοίχους
Τῶν Αἰγυπτίων ἕως.

Τὸ πῦρ ἀπὸ τοὺς χάνδακας ἐβρόντα μὲ μανίαν·
Ἐπέστρεψαν ἀνέπαφοι μ' ὀκτῶ καμηλῶν λείαν.

«Ματαίως αἱ προκλήσεις μας ἐπλήρουν τοὺς αἰθέρας.
Ὁ λογχοφρούρητος Πασᾶς, ὁ ταραχώδης φύσει,
Ἐσύχαζε κτυπούμενος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας
Χωρὶς ν' ἀντικτυπήσῃ.

Πολλάκις ἔρρεεν ἡ νύξ ἀπόλεμος, κ' ἐπέρα
Χωρὶς πυρός, χωρὶς βροντῆς ὀλόκληρος ἡμέρα.

«Πλὴν μόνα τὰ κτυπήματα πελέκειως καὶ σφύρας
Μυστηριώδη κύκλωθεν ἀντήχουν εἰς τὰ ὄρη,
Καὶ δύο πύργ' ὑψόνοντο ὡς ἀπὸ μάγων χεῖρας
Βαρεῖς καὶ ὀλμοφόροι.

Ὁ Ἄραψ πολιορκητῆς, μακρῶθεν πυργωμένος,
Ἐφαίνετο φοβούμενος τῶν ὀπλων μας τὸ σθένος.

« Ἄλλὰ καθὼς ἡ θάλασσα, πρὶν νήμεος καὶ λεία,
 Ἵπὸ τοῦ νότου τὴν πνοὴν ὀγκοῦται θυμωμένη,
 Καὶ τότε κεραυνοὶ βροντοῦν καὶ τότε τρικυμία
 Μυκᾶται λυσσασμένη·

Οὕτω καὶ μίαν τῶν νυκτῶν ἡ στρατιὰ ἐκείνη
 Ἄστράπτει, καίεται, βροντᾶ καὶ κεραυνοὺς ἐκχύνει.

« Ἀπὸ τὴν κοίτην τῆς φρικτῆς πυρκαϊᾶς ἐκείνης
 Κρουνοὶ πυρὸς ἀκοίμητοι τὰ σκότη διεπέρων.
 Ἐφλέχθ' ἡ φύσις, ἔσθυσεν ἡ λάμψις τῆς σελήνης,
 Τὸ φέγγος τῶν ἀστέρων.

Πυρίνη πρὸς τὰ ὄρη μας ἡμέρα διεχύθη
 Καὶ τῶν ὀρέων ἡ χιῶν εἰς αἷμα μετεβλήθη.

« Οὐρανοπόρους δράκοντας χεῖρ ἔρριπτε δαιμόνων,
 Κ' ἐνῶ γραμμὸς ἐχάραττε πυρὸς αἰθεροβάτου,
 Ἐξέχυνεν ὀλόγυρα μὲ παγετώδη κλόνον
 Συρίγματα θανάτου.

Οἱ μαχηταὶ δὲν ἤκουον τοὺς λόγους τῶν πλησίων,
 Καὶ μὴ ἀκούετο βροντὴ ἀπὸ βροντῶν μυρίων.

« Τὰ κεραυνοβολήματα τῶν τακτικῶν ὀργίλα
 Διέσειον τὰ τείχη μας μὲ μανιώδη κτύπον,
 Κ' ἡμεῖς ἐλέγομεν πικρὰ γελῶντες. Ἴδου μῆλα

Τῶν Εὐρωπαϊῶν κήπων ! ...

Καὶ τίς κατεύθυνεν αὐτοὺς τοὺς ὄλμους τοὺς μεγάλους ;
 Εὐρώπης ἄχθη! ... δὲν πολμῶ νὰ τοὺς καλέσω Γάλλους.

« Αἱ βόμβαι τῆς τρεμούσης γῆς ἀνέσκαπτον τὸ βάθος,
 Κ' εἰς μέγα κοιμητήριον ἡ πόλις μετεβλήθη.
 Πλὴν τῆς ἀλκῆς τὸ κάχλασμα, πλὴν τῆς ὀργῆς τὸ πάθος
 Μᾶς ἔφλεγε τὰ στήθη.

Τὰ στόματα τῶν ὄλμων μας δὲν ἔμενον σιγῶντα,
 Τὸ πῦρ μας ἀντικέλαδον ἐκ τῶν τειχῶν ἐβρόντα.

« Ἄλλ' ἤδη τῶν πολεμιστῶν τὸ μένος ἐξήσθηνει.
 Ἠσύχασαν αἱ στρατιαί, ἐσίγησαν οἱ κρότοι
 Κ' ἐπῆλθεν ἡ αὐγὴ θολή, θολή κ' αἱματωμένη,
 Διώκουσα τὰ σκότη.

Ὁ ἥλιος ἀνέπειλεν εἰς σύννεφα κρυμμένος,
 Ὡσάν ἀπὸ τὸν πάταγον τῆς μάχης πτοημένος.

Ἄλλὰ καθὼς ἐπέρασε τοῦ δρόμου του τὸ τρίτον,
 Ἰάλιστε τὸν οὐρανὸν πνοὴ λεπτοῦ ζεφύρου,
 Καὶ τ' οὐρανοῦ τὸ στέγασμα ἐραίνετο πῶς ἦτον
 Ποιήματα Γεωργίου Ζαλοκώστα. Φυλ. 5

Ὠκεανὸς σαπφείρου.

Λαμπρὰ τῆς ἑλληνίδος γῆς ἡ φύσις ἀνεφάνη...

Δικαίως, πᾶς τις δι' αὐτὴν ὠρχίσθη ν' ἀποθάνῃ!»

(Διηγεῖται ὁ Δῆμος τὴν ἄλωσιν τοῦ Βασιλαδίου, τοῦ Τολμᾶ καὶ τοῦ Πόρου. Ἡ ῥῆξις μιᾶς βόμβας ἐχθρικῆς μετέδωκε τὸ πῦρ εἰς τὴν πυρίτιδα τῶν δύο πρώτων θέσεων, καὶ ἀμαχητὶ κατέλαβεν αὐτὰς ὁ Ἰμβραήμης. Ἡ πτώσις τοῦ Πόρου ἦτο συνέπεια τῆς ἀτυχοῦς ταύτης περιστάσεως. Μετὰ τὴν βραχεῖαν διήγησιν ταύτην ὁ Δῆμος περιγράφει τὴν ἐν Κλεισόβῃ ἀριστείαν τοῦ Τσαβέλλα).

ΚΛΕΙΣΟΒΑ

«Σημαίαν εἰρήνης εἰς Τούρκους ἐκτείνων,
Φωνὴν πρὸ τοῦ τείχους μεγάλην ἐκχύνει·
— Ὁ μέγας Σατράπης, υἱοὶ τῶν Ἑλλήνων,
Ἐντίμους συνθήκας φυγῆς σᾶς προτείνει.

«Τὴν γλῶσσαν τῶν Τούρκων, τὴν γλῶσσαν τῶν
Ἐάν τις γνωρίζῃ, εἰς συνομιλίαν [Γάλλων
Ἄς ἔλθῃ θαρρῶν· ἀλλ' ὁ Νότης προβάλλων,
Ἐκπέμπει χωνὴν ἐκ τοῦ τείχους ὀξεῖαν.

— Τὴν γλῶσσαν τῶν ὄπλων γνωρίζομεν ὅλοι,
Ἐκείνην λαλοῦμεν ἡμεῖς· ὁ Σατράπης
Ἄς ἔλθῃ τὰ στίφη του φέρων. Τὸ βόλι
Θά κλείσῃ μ' ἐκείνον συνθήκας ἀγάπης.

«Κλεισμένας, σπαιρούσας τὰς χεῖρας τανύων,
 Ἄφροῦς ὁ Σατράπης ἐξέμεσε λύσσης.
 Καλεῖ τὸν Ῥεσίτην καὶ λέγει δεικνύων
 Τὴν Κλεισόβαν·—θέλεις ἐκεῖ νὰ κτυπήσης ;

«Ἐγὼ μὲ τὰς λόγγας τῆς λίμνης τὸ στόμα,
 Ἐγὼ τὸν Τολμᾶν καὶ τὸν Πόρον ἐπήρα·
 Ἀπόρθητος εἶναι ἡ Κλεισόβα ἀκόμα,
 Δὲν θέλω νὰ μείνῃ ἡ δόξα σου στείρα.

Κ' ἐκεῖνος τὰ χεῖλη του δάκνων — ὠραίας
 Κατώρθωσαν νίκας αἱ λόγγαι σου, ὅτε
 Ἐπέφρονε πῦρ τοὺς ἀνδρείους ! ... Ῥομφαίας
 Ἀμύνης δὲν φέρουν νεκροὶ στρατιῶται·

«Δαιμόνων πλήν χεῖρες καὶ ὄχι ἀνθρώπων
 Φυλάττουν ἐκεῖ τὰ κεράμια τείχη,
 Τὰ ὄπλα μου δ' ἴσως μὲ ὅμοιον τρόπον
 Δὲν θέλει συνδράμει ἀόμματος τύχη.

«Ἄς ἦναι. Τὴν Κλεισόβαν θέλω προσβάλει.
 Ἐὰν νικημένους τὴν μάχην ἀφήσω,
 Τὰς λόγγας σου τότε ἄς φέρουν οἱ Γάλλοι,
 Καὶ βλέπομεν πόσοι γυρίζουν ὀπίσω.

«Ἐπίσημος τοῦρκος τὴν ἄλλην ἡμέραν
 Τὴν ἔριν αὐτὴν, ζωγρηθεὶς, διηγεῖται. Ὡ
 Ἐν τούτοις βαρύοπλοι πρὸς τὴν ἐσπέραν
 Τὰς λέμβους πληροῦντες ἐφαίνοντ' ὀπλίται.

«Ἀπὸ τῶν τειχῶν μας ἐβλέπομεν στήρη
 Ἐκεῖ πολυφύλων βαρβάρων ἀθρόα,
 Καὶ ἤστραπτον ὄπλα καὶ ἤστραπτον ξίφη,
 Καὶ κρότος καὶ θόρυβος μέγας ἐβόα.

«Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον εἰς μαύρην σκοτίαν
 Οἱ φέροντες τ' ἄστρα τυλίσσονται θόλοι.
 Σκοποῦντες ἡμεῖς τῶν ἐχθρῶν τὴν πορείαν,
 Παννύχιον ὄπλον ἐφέρομεν ὄλοι.

«Ἀνέτειλε τέλος αὐγὴ πεπρωμένη
 Νὰ χύσῃ παντοῦ τοῦ Τσαβέλλα τὸ κλέος,
 Βαρύς, ἰδοῦ, στόλος ἐν κύκλῳ προβαίνει
 Κατὰ τῆς Κλεισόβης φλογώδης, σπουδαῖος.

«Τὸν ἦρωα πλήττει τοῦ στόλου ἡ θεά·
 Εἰς τὴν παραλίαν τὸ βλῆμμα γυρίζει,
 Μονόξυλον βλέπει, ἐμβαίνει μ' ἐννέα
 Καὶ πρὸς τὴν ἀκέφαλον νῆσον βαδίζει.

« Ὁ ἕνατος ἤμην ἐγώ, Μὲ μανίαν
 Αἰ σφαίραι, ἡμῶν ὑπεράνω, ἐφύσων.
 Γραμμὴν διαβαίνομεν λέμβων δασεῖαν
 Καὶ φθάνομεν ἤδη ταχεῖς εἰς τὴν νῆσον.

Κραυγὴν ἀναπέμπουν χαρᾶς οἱ γενναῖοι,
 Τὸ πῦρ τῆς ἀλκῆς εἰς τὰ στήθη των βράζει.
 Παντοῦ ὁ Τσαβέλλας τὸ θάρρος ἐμπνέει.
 Παντοῦ περιτρέχων τὰς θέσεις μοιράζει.

« Ἐν βλέμμα τοξεύσας ὀλόγυρα κρίεν
 Ἄπο τῆς ἁγίας Τριάδος τὰ ὕψη, ὅ
 Βροντώδης κραυγάζει, ἄς ἔλθουν πλησίον!
 Κάνεις ἐμοῦ πρῶτος, κάνεις νὰ μὴ ῥίψη.

« Ὁ στόλος ἐν τούτοις πυκνὸς καταβαίνει
 Μεγάλῃς ὀλκῆς πυροβόλα κενόνων.
 Ἡ νῆσός μας πάλ्लεται σαλευομένη,
 Καὶ πίπτουν τὰ χῶματα τῶν προμαχόνων.

« Ἠσύχους, σιγῶντας μᾶς ἔζωτε πλέον,
 Μᾶς ἔζωτε κύκλος πυρὸς ἀκοιμήτου
 Καὶ μῖσος βαρὺ, ἀδυσώπητον πνέων
 Βοᾶ ὁ κομπάζων στρατὸς τοῦ Ῥεσίτου.

« Βοᾶ καὶ βοῶντες πεντήκοντα τότε,
 Οἱ σημαιοφόροι πηδοῦν ἐκ τῶν πλοίων,
 Πηδοῦν εἰς τὸ κῦμα παντοῦ στρατιῶται
 Κραυγῶν τὸν ἀέρα πληροῦντες ἀγρίων.

« Ἀπόκρυφος πάντοτ' ἐσίγα ἡ νῆσος,
 Καὶ μίαν στιγμὴν σταματοῦν· ἀλλὰ πάλιν
 Τὰς φρένας των καίει παράφορον μῖσος,
 Καὶ πάλιν ὄρμουν μὲ μανίαν μεγάλην.

« Πλὴν ὅτε θῆροισι, πυκνοῖς, ταραχώδεις
 Σχεδὸν μὲ τὰ ξίφη τὰ τεῖχη μας τύπτουν,
 Ἄστράπτει κυκλόθεν ἡ νῆσος βροντώδης
 Καὶ πίπτουν σημαῖαι καὶ βάρβαροι πίπτουν.

« Καμμίαν βολὴν δὲν ἐχάσαμεν· ἄλλοι
 Ἐπὶ τῶν προμάχων νεκρῶν λυσσασμένοι
 Πατοῦντες προβαίνουν· ἀλλ' ἀνεμοζάλη
 Θανάτου τὰς τάξεις αὐτῶν διαβαίνει.

« Μ' ὀργὴν φλογεράν, μὲ κραυγὰς φρικαλέας
 Ζητοῦν νὰ πηδήσουν τὸ τεῖχος ἐκεῖνοι.
 Τετράκις ὀρθοῦν αἱματώδεις σημαίας,
 Τετράκις τὸ κῦμα τὰ αἵματα πλύνει.

«Εἰς πλήρη φυγὴν ἡ ὀργή μας τοὺς τρέπει,
Καὶ ἄτακτοι φεύγουν παντοῦ Μουσουλμάνοι.
Ἄπο τῆς ἀκτῆς ὁ Ῥεσίτης τοὺς βλέπει,
Τὸν ἵππον κεντᾶ καὶ πελάγιος φθάνει.

«Τῶν λέμβων τὸν ὄρμον κρατεῖ, καὶ πατήσας
Τὴν πρῶραν, εἰς μίαν λυσσῶν ἀναβαίνει.
Ποῦ φεύγετε, τοῦρκοι; βῆ· ἐντροπή σας!
Δὲν εἶν' ἑκατὸν ἐκεῖ πέραν κλεισμένοι.

«Τὰς πρῶρας αἱ λέμβοι γυρίζουν ἐν τάχει,
Καὶ πάλιν οἱ τοῦρκοι θρασεῖς ἐπιπίπτουν,
Ἄνάπτει, βροντᾶ πεισματώδης ἡ μάχη·
Τοὺς πρῶτους νεκροὺς ἄλλοι τόσοι καλύπτουν.

«Κρουνοὺς ἀστραπῶν ἐτοξεύομεν ὄλοι,
Ἡ χεὶρ μας πτωμάτων τὴν λίμνην ἐπλήρου.
Ἐν βόλι ἐν τούτοις, ἐν ἁγίον βόλι
Συρίζον κτυπᾶ τὸν μηρὸν τοῦ Βεζύρου.

«Ναὶ τότε φυγὴ τῆς προτοῦ αἰσχροτέρα,
Καὶ στρέφουν τὰ νῶτα κατάφοβοι, κρῦοι,
Καὶ θόρυβος μέγας· ὦ πόσων ἡ σφαῖρα,
ᾧ πόσων φευγόντων τὰ γόνατα λύει!

«Ἡμεῖς εἰς τὸν Ὑψιστον ψάλλομεν αἶνους,
Ὁχοοί, τρομασμένοι μακρύνοντ' ἐκεῖνοι.
Βαρέως εἰς κοίτην ὑγρὰν κοιμωμένους,
Χιλίους νεκροὺς ὁ Ῥεσίτης ἀφίνει.

«Εἰς τὴν παραλίαν ὑπὸ λεγεῶνων
Τοῦ Μεχμεταλῆ ὁ υἱὸς κυκλωμένος,
Τῷ λέγει· Σ' ἐδάμασάν χεῖρες δαιμόνων·
Ἄς ἴδωμεν τώρα τῆς λόγχης τὸ σθένος.

«Γυρίζων ἐκεῖνο τὸ βλέμμα τὸ καῖον
Πρὸς τὸν οὐρανόν, τὴν φωνὴν ἀνυψώνει·
«Ἄν ἦται Θεός...!» καὶ δὲν λέγει τι πλέον,
Ὁ νοῦς τὴν ὀργίλην ἀραν τελειώνει.

«Καὶ τότε τῶν λέμβων ὁ στόλος πληροῦται·
Μὲ τῶν Αἰγυπτίων τὰ εὐτακτα σμήνη.
Δὲν εἶν' Ἀλβανοὶ θορυβώδεις, ἀλλ' οὔτε
Ἀσίας τὰ πρῖν, τ' ἀγαλίνωτα κτήνη.

«Ἐπὶ κεφαλῆς τακτικῶν λεγεῶνων
Ὁ Ἄραψ μὲ τύφου πομπὴν προσοδεύει·
Καὶ ἐνῶ πλησιάζει τὴν νῆσον κυκλόνων,
Βαρεῖς κεραυνοὺς ἐκ τῶν λέμβων τοξεύει

«Αἱ σάλπιγγες φλόγγους ἐκπέμπουν μυρίους,
 Τραχεῖς ἀντηχοῦν τῶν τυμπάνων οἱ κτύποι,
 Κ' ἐκ τῆς παραλίας βαρβάρους χιλίους
 Μᾶς φέρουν κραυγάζοντας νήχοντες ἵπποι.

«Πηδοῦν εἰς τὴν λίμνην αἱ Ἀραβογάλλοι 7
 Καὶ στοίχους ἀπείρους λογγῶν σχηματίζουν.
 Πᾶς στοῖχος πυρσὺς ἀέννάους ἐκβάλλει,
 Καὶ πάντες ὁμοῦ πρὸς τὴν νῆσον ἐγγίζου.

«Ἐγγίζου πεζοὶ καὶ ἵππεῖς· ἀσιγήτου
 Βροντῆς ἐκ τῆς νήσου αἱ φλόγγοι μυκῶνται,
 Κ' ἵππεῖς καὶ πεζοὶ τὴν ἀράν τοῦ Ῥεσίτου
 Πληροῦντες σιδήρειον ὕπνον κοιμῶνται.

«Μὲ λόγγας προμήχεις καὶ μ' εὐρυθμόν βῆμα
 Ἀντὶ τῆς νεκρᾶς φάλαγξ ἄλλη προβαίνει,
 Καθὼς διαδέχεται κύμα τὸ κύμα
 Εἰς θάλασσαν ἤτις ἀγρία κυμαίνει.

«Ἄγὼν φοβερός ! Τὰ αἰγύπτια στήρη
 Εἰς τοὺς προμαχῶνας τὰς χεῖρας στηρίζου,
 Ἀλλὰ τῆς Κλεισόβης τ' ἀκάματα ξίφη
 Νεκρούς εἰς τὸ κύμα τοὺς ἀνασκελίζουν.

«Τὸ ῥῆγος τοῦ φόβου ὁ θάνατος πνέων
 Πολλάκις τὰς τάξεις αὐτῶν διαλύει,
 Τοὺς φέρει πλὴν βία εἰς τόλμημα νέον
 Κ' ἐπέρχονται πάντοτε τρέμοντες, κρύοι.

«Εἰς τρίωρον ἤδη μεχθοῦμεν ἀγῶνα·
 Τρεῖς ὥρας βροντοῦν οἱ ταρτάρειοι κτύποι,
 Καὶ τέλος τὰ ξίφη ἐργάζονται μόνα·
 Σχεδὸν παντελῶς ἡ πυρῆτις ἐκλείπει.

«Ὁ θαύματος! Πλοίων ἐνῶ πυκνωμένων,
 Λογγῶν ἐνῶ τόσων μᾶς σφίγγει πλεκτάνη,
 Ἐν μέσῳ καπνοῦ καὶ πυρὸς διαβαῖον
 Μὲ δύο ἀνδρείους μονόξυλον φθάνει.

«Ὁ εἷς εἶναι κόρη Ὠραία Ἑλένη,
 Ὡ τίς εἰς κρατῆρα πολέμων ἀγρίων,
 Τίς σ' ἔφερε δαίμων ; .. Πηδῶτ' ἀποβαίνει
 Μὲ τὴν ποδιάν της μεστήν ρυτεκιών.

«Μ' ἀνήσυχον βλέμμα ἐτάζει τὴν τάφρον,
 Πλὴν μάτην ἐκεῖσε τὸν Νάτον ζητοῦσα,
 Εἰς τὴν Ἐκκλητίαν ἐμβαίει παράφρων
 Κ' ἐξέρχεται πάλιν τὸν Νάτον κλοῦσα.

«Κενός ὁ ναός καὶ τῆς τάφρου ὁ γύρος!

Ποῦ εἶσαι κραυγαζει, ὦ Νάσε, ποῦ εἶσαι;
Δὲν ἀντιβοᾷ ἡ φωνὴ τοῦ μνηστῆρος,
Κλαγγὴ καὶ βρονταὶ ἀποκρίνοντ' ἐκεῖσε.

«Φρενῆρης τῆς τάφρου ὀλόγουρα τρέχει
Καὶ τοὺς φονευμένους ἐτάζουσα τρέμει,
Τὴν ὄψιν τῆς κρύου ἰδρώος περιβρέχει,
Ὅ νοὺς τῆς γυρίζει καθὼς ἡ ἀνέμη.

«Ἄλλ' ἓνα νεκρὸν σκεπασμένον ἐμπρὸς τῆς 8
Εὐρίσκουσα, σύρει κραυγὴν ὀξυτάτην.
Γνωρίζει, ταλαίπωρος! ἔργον χειρὸς τῆς,
Τὴν καθημυχμένην τοῦ Νάσου φλοκάτην.

«Βαρύλυπος θεά, ἀπαίσιος σκέπη!
Μὲ φρίκην τὸ λείψανον ἀποκαλύπτει,
Καὶ βλέπει τὸν Νάσον, τὸν Νάσον τῆς βλέπει,
Καὶ λειποψυχούσα ἐπάνω του πίπτει.

.
.
.
.

«Οὐδεὶς πρὸς τὴν δύστηνον στρεφει τὸ βλέμμα·
Καθεὶς τὸν ἐχθρὸν του ζητεῖ νὰ δαμάσῃ.
Αἰγύπτιον βάπτει τὰ τείχη μας αἷμα,
Πληθὺς φονευμένων τὴν θάλασσαν φράσσει.

«Ἀκούεται τότε φωνὴ τις μεγάλη·
Τοὺς ἐπωμιδούχους σκοπεῖτε, ἀνδρεῖοι!
Τοὺς ἐπωμιδούχους ἡ σφαῖρά μας βάλλει
Καὶ τάξεις καὶ λόγχας πυκνάς διαλύει.

«Σκορπίζουν μὲ τρόμον τ' ἀκέφαλα κτήνη
Ὡς φύλλα τοῦ δάτους εἰς ἀνεμοζάλην
Τὴν μάλιστα ὄμως ἡ βία προτείνει,
Κ' εἰς φάλαγγας νέας συντάσσονται πάλιν

«Εἰς μίαν ἐν τούτοις τῶν λέμβων τοῦ στόλου
Γαμβρὸς τοῦ Πασᾶ, εἰς πρωτεύων τῶν ἄλλων,
Ἄνεκυπτεν ὀπισθεν τοῦ τηλεβόλου
Προστάζων ἢ βλέπων τῆς μάχης τὸν σάλον.

«Τὸ τέρας! κτηνώδη λατρείαν ἠσπᾶσθη
Ἀφήτας τὸ μύρον τῆς πρώτης θρησκείας,
Καὶ περιτμηθεὶς Σολιμᾶν ὠνομάσθη
Ὁ φαῦλος, ὁ νόθος υἱὸς τῆς Γαλλίας.

«Ὁ ἥρωρ Σουσμάνηρ ἠ τὸν εἶδε καὶ τάσσει
 Λαμπιδα μεγάλην εἰρ τὴν ἐκκλησίαν,
 Ἄν εἰρ τοῦ ἀπίρτου τὸ μέτωπον φιλίση
 Νὰ ρίψη θανάσιμον σφαιραν του μίαν.

«Εἰρ τοὺρ οὐρανοὺρ εἰσηκούσθ' ἠ εὐχή του·
 Ὁ ἀπίρτορ πίπτει νεκρορ εἰρ τὸ πλοῖον...
 Εἰρ κόλασιν ἄδοῦ κατέβ' ἠ ψυχὴ του
 Τὸ σῶμα λιποῦτα αἰμόρρυτον, κρύον.

«Λυρσῶν ὁ Σατράπηρ τὸ μέτωπον πλήττει,
 Καὶ τάττων ἐμπρορ τὴν ἰδίαν σημαίαν
 Ποινὰρ ἀπειλεῖ, ἀμοιβὰρ προκηρύττει·
 Σημαίνουν αἰ σάλπιγγερ ἔφοδοῦ νεάν.

«Σημαίνουν αἰ σάλπιγγερ· μ' ἔμμετρον βῆμα
 Κατέρχονται σώματα σπεύδοῦτ' ἀθροά.
 Ἰπὸ τοὺρ ὀπλίταρ ἔβόα τὸ κῦμα
 Καὶ ἠ ἀτμοσφαιρα δεινὸν ἀντεβόα.

«Ἐν στῆθορ ἔτέλουῦ τὰ στῆθη συνάμα
 Κ' ἐπρότεινον δάδαρ πυρσῶν ἀκοιμήτων.
 Φρικῶδερ ὁ Ἄρηρ ἠνέφξε δρᾶμα·
 Συντέλεια κόσμου ἐθάρρειρ πῶρ ἦτον.

«Ἀπὸ τῆρ Κλεισόβηρ τὰ πῆλινα τείχη
 Κρεμάτ' αἱματώδερ ἠ στάθμη τῆρ μάχηρ.
 Συντρίβονται δὲ οἰ αἰγύπτιοι στοῖχοι,
 Καὶ πίπτουῦ καλῶρ τῶν ἀγρῶν οἰ ἀστάχειρ.

«Ἢ πάλη τῶν ἄλλων παρῶν βαρυτέρα,
 Φιλγωδερ τὸ πείσμα, ἠ μῆνιρ ἀγρία.
 Παντοῦ ἠ περίφλεκτορ μαίνεται σφαιρα,
 Ὁ σίδηρορ θραύει Ἄραβων κρανία.

«Ἀλλὰ μὲ φωνὴν ὁ Τσαβέλλαρ μεγάλην
 «Ὡρ πότ' ἐκ τοῦ τείχουρ, βοᾶ, θὰ κτυπῶμεν;
 » Ἐμπρορ! ἠ ρομφαία ἄρ λύση τὴν πάλην,
 Ἐμπρορ! ἐκ τοῦ τείχουρ ὀργίλοι πηδῶμεν!»

«Ὀργίλοι πηδῶμεν, κτυποῦμεν ὀργίλοι,
 Οἰ Ἄραβερ φρίττουῦ, τὸ αἷμα των βέει.
 Μὲ τρέμονταρ πόδαρ, μὲ τρέμοντα χεῖλη
 Πετῶνταρ τὰρ λόγγαρ των φεύγουῦ ὀρομαῖοι.

«Οὐδεἰρ ὑπακούει, μὲ θόρυβοῦ τρέχουῦ,
 Κ' οἰ πρόφηρ προστάζοντερ τρέχουῦ κ' ἐκεῖνοι.
 Φυγῆρ πλην ἀνάγκηῦ οἰ πλεῖστοι δὲν ἔχουῦ,
 Ἰγρὰ, πορφυρόχρουρ τοὺρ δέχεται κλίνη.

«Αιμόχρουν, πενθίμην παρίστων εικόνα
 Τὰ φῶτα τοῦ δύνοντος τότε ἡλίου,
 Κ' ἐπέραινον ἤδη τὸν μέγαν ἀγῶνα
 Εἰς δόξαν τοῦ στείρου ἐκείνου νησίου.

«Ἐπάνω νεκρῶν τοῦ Ῥεσίτου χιλίων
 Νεκροῦς ὁ Σατραπίης ἀφίνει χιλίους·
 Ἡμεῖς τοῦ ναοῦ τοῦ ἀγίου πλησίον
 Ἐθάψαμεν μόνον τριάκοντ' ἀνδρείους.»

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 Ἐνῶ ἡ πρὸς τὸ Ἀγρίνιον ὄψις τοῦ Κερασόβου εἶναι κατάφυτος, ἀπ' ἐναντίας ἢ πρὸς τὸ Μεσολόγγιον εἶναι ἄδενδρος καὶ πετρῶδης.

2 Οἱ προμαχῶνες ἔφερον ἐνδόξων ἀνδρῶν ὀνόματα, τοῦ Μονταλεβέρτου, τοῦ Τέλλου, τοῦ Φεραίου Ῥήγα, τοῦ Κοραῆ κλπ.

3 Μικραὶ ξηρόνησοι κείμεναι πλησίον τοῦ Μεσολογγίου, τὰς ὁποίας εἶχεν ὀχυρώσει ἢ ἀθάνατος ἐκείνη φρουρά.

4 Ἐν τῶν φερμανίων τοῦ Σουλτάνου, τὸ ὁποῖον περιέπεσαν εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων, περιεῖχε μόνον τὴν βραχυσύλλαθον ἰππελὴν·

«Τὸ Μεσολόγγιον ἢ τὴν κεφαλὴν σου.»

5 Ἡ μεταξὺ τῶν δύο Σατραπῶν ἔρις εἶναι ἱστορική. Παρ' ὀλίγον οἱ ἄτακτοι τοῦ Κυταχῆ νὰ ἔλθωσιν εἰς χεῖρας μετὰ τῶν Ἀράβων.

6 Ὁ ἐπὶ τῆς Κλεισόβης ναὸς ἐκαλεῖτο Ἀγία Τριάς.

7 Οὕτως ὠνόμαζον τοὺς τακτικούς τοῦ Ἰβραήμη οἱ ἀθάνατοι φρουροὶ τοῦ Μεσολογγίου.

8 Ἀμα ἐφρονεύετο εἰς πολεμιστῆς, ἀμέσως ἐκάλυπτον αὐτὸν οἱ ἄλλοι.

9 Ὁ ἐκ Κραθάρων ἀνδρεῖος Π. Σωτηρόπουλος, κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Σουσμαναίων.

ANAMNHΣEΙΣ

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΝΥΞ

ΨΥΧΗ, Θεοῦ μυστήριον, νοῦ δύναμις, οἰκοῦσα
Εἰς σῶμα κατασκευασθὲν ἀπὸ τῆς γῆς τὴν ζύμην,
Μὲ τὴν ἰσχύν σου κράτυνε τὴν ἀσθενῆ μου μνήμην,
Τὸν νοῦν φωταγωγοῦσα.

Τὸ Μεσολόγγι δεῖξόν μοι ὡς φωτεινὴν εἰκόνα,
Καὶ μέσῳ τῆς καταφθορᾶς,
Ζωγράφησόν μοι τῆς φρουρᾶς
Τὸν ἔσχατον ἀγῶνα.

Ὁ τελευταῖος ἥλιος εἰς δύσιν ἀπολήγει,
Καὶ φάσμα φοβερὸν ἀλλὰ περιλαμπές, ἡ Μοῖρα,
Ἀπὸ σπηλαίου σκοτεινοῦ ἐκτείνουσα τὴν χεῖρα,
Τὴν κάλπην τῆς ἀνοίγει

Καὶ τὴν σαλεύει. Λειτουργοὶ τοῦ νεύματος ἐκείνου
 Ἐξέρχοντ' αἱματοβαφεῖς
 Αἱ ὄραι τῆς καταστροφῆς,
 Τῶν φόνων καὶ τοῦ θρήνου.

Μυστηριώδεις σείονται τῶν Πλαταιῶν οἱ τάφοι,
 Κ' ἐνῶ ἡ πεπρωμένη νύξ ταράσσεται ἀγρία,
 Ἡ Πίστις πλέκει στέφανον καὶ ἡ Ἐλευθερία
 Τὸ Μεσολόγγι γράφει.

Ἄλλα τοῦ κόσμου τὰ δεινὰ ἐν μέσῳ τῶν ἀγῶνων
 Τὴν πόλιν νέμονται· θυμός,
 Γυμνότης, νόσημα, λιμός—
 Ὁ φόβος λείπει μόνον.

Ὁ φόβος ; ... Ὅπου σὺ πατεῖς, Θεὰ τῆς Σαλαμίνας,
 Ὅπου τὸ πνεῦμά σου νικᾷ τὴν βίαν τοῦ θανάτου,
 Τοὺς ἐκλεκτούς σου πώποτε μὲ τὰ ψυχρὰ πτερά του
 Δὲν ἔψαυσεν ἐκεῖνος.

Ἄλλ' ὅπου τύχη ἄδικος τὰ δῶρά της σκορπίζει,
 Πέραν τῆς πόλεως, ἐκεῖ
 Ὁ χρύςος φόβος κατοικεῖ,
 Καὶ τούρκους βασανίζει.

Ἀκολουθεῖτε με. Πολλοί, κατόπιν προχωμάτων,
 Ὅλμοι τὸ τεῖχος ἀπειλοῦν, καὶ στρατιὰ κυμαίνει,
 Καὶ λόγχη τάσσεται πυκνὴ καὶ ἵπποι πετρωμένοι
 Μασσοῦν τὰ χαλινὰ των.

Ἄλλ' ἡ πληθὺς, ἣτις ἐδῶ ἐτάχθη ν' ἀγρυπνήσῃ
 Ὅπλοφοροῦσα παννυχί,
 Βλέπει τὴν νύκτα προσεχῆ,
 Καὶ ὠχριστὰ καὶ φρίσσει.

Κ' ἰδοὺ ἵππεὺς περιπολῶν, ἐπίσημος τὴν θέαν,
 Δριμύς τὸ βλέμμα· ἤχησαν τῆς μουσικῆς οἱ κρότοι,
 Ἦρε τὴν λόγχην ὁ στρατὸς παντοῦ, καὶ τὴν ῥομφαίαν
 Ἰπέκυψαν οἱ πρῶτοι.

Θολὸς ἐκεῖνος ἔδειξε τῆς πόλεως τὰ μέρη
 Εἰπὼν κρυφίαν προσταγὴν,
 Ὅ δ' ἵππος του κτυπᾷ τὴν γῆν
 Καὶ ἀλλαχοῦ τὸν φέρει.

Ἀπόβλητοι τῆς Δύσεως υἱοί, ἀράδων πρῶτοι,
 Δύο συνήλων κ' ἔμειναν μὲ χεῖρας σταυρωμένας.
 —Φραγκίσκε...—Λέγε με Ἀλῆ.—Ἀλῆ δὲν ἔχω
 [φρένας
 Ἀλῆ, μισῶ τὰ σκότῃ.

—Κ' ἐγὼ τὴν νύκτα τὴν θολὴν δὲν ἀγαπῶ, καὶ ὅμως
 Ἦδη σκιάζει τὰ βουνά,
 Κ' ἔρχονται, σύντροφα δεινά,
 Ἡ φρίκη καὶ ὁ τρόμος.

—Ἐρχονται, κάλλιον εἰπέ, φαντάσματα ξιφῆρη
 Νὰ δεκατίσουν τακτικούς, σατράπας νὰ πομπεύσουν,
 Νὰ σχίσουν δίδυμον στρατόν, ὄλμων ματαίων πλήρη,
 Κ' εἰς τὸ βουνὸν νὰ σπεύσουν.

—Κοι δὲν σὲ τύπτει πώποτε τὸ συνειδός, Ὀσμάνη,
 Ἄν χάριν πλούτου καὶ τρυφῆς,
 Τὸ Εὐαγγέλιον ἀφείς,
 Ἡσπάσθης τὸ κοράνι ;

—Ἐάν τις πέραν τῆς ζωῆς ὑπάρχη δικαστῆς μου,
 Οὔτε Μωάμεθ λέγεται οὔτε Χριστὸς καλεῖται,
 Εἰς τοῦ Θεοῦ—ἀν μ' ἔπλασε—τὰ γόνατα δὲν κείται
 Ἡ τύχη τῆς ψυχῆς μου ;

Ἄν τὴν πλανοῦν πρὸς ἄτοπα ροπή, καιρὸς, ἢ φύσις,
 Αὐτός, ὅστις τὸ πᾶν κρατεῖ,
 Τὰς ἀπρεπεῖς τῆς διὰ τί
 Δὲν ἐμποδίζει κλίσεις ;

— Μὴ βλασφημῆς· αἰσθάνομαι, ἂν καὶ τουρκίζω, ῥίγος.
 — Ἡ Κόλασις καὶ τ' Ἀλσιράτ μῦθος μωρῶν ἢ χλεύη·
 Ἄπὸ τὴν σάρκα τοῦ θνητοῦ μόνον σωρὸς ὀλίγος
 Κακῶν περισσεύει...—

Σραῖρα τὸν βλάσφημον κτυπᾷ. Τὴν σάρκα τὴν φαρτὴν του
 Ὁ θάνατος ἐνῶ πατεῖ,
 Δαίμων κολάσεως κρατεῖ
 Τὴν ἀσεβῆ ψυχὴν του.

Ἄν κ' εἰς πανήγυριν δεινῶν φθειρόμενοι ἀλγεῖτε,
 Δὲν βλασφημεῖτε, πρόμαχοι τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος,
 Ἡ πείνα σᾶς ταλαιπωρεῖ, ἢ νόσημα καὶ πόνος,
 Ποτὲ δὲν βλασφημεῖτε.

Ἄπὸ παλαιστραν τρυπητὴν ὁ Νάστος, ἕλλην μάρτυς,
 Κρατεῖ τὰ βλέμματ' ἀτενῆ
 Μὴ φράγκος τις ἐπιφανῆ,
 Τῆς πίστεως ἀνάρτης.

Ὁρθοῦται, κύπτει συνεχῶς, ὀρθοῦται, πάλιν κύπτει,
 Νὰ μὴ κτυπήσῃ ὀρκισθεῖς ἢ φράγκον τουρκευμένον.
 Ἐμπρὸς του κεῖτ' ἐμπόδιον ἐν πρόχωμα στήμένον,
 Κ' ἐχρθὸς τις δὲν προκύπτει.

ὦ, καὶ νὰ ἤξευρε προτοῦ πῶς μία τῶν σφαιρῶν του,
 Περῶτα ῥῆγμά τι μικρόν,
 Ἄφῆκε κατὰ γῆς νεκρόν
 Ἐν' ἀσεβῆ ἔχθρόν του!

Τὸν Νάστον ἔρχεται ζητῶν πολεμιστῆς ὠραῖος,
 Ἄλλ' ἔχει μέτωπον ὠχρόν, βαδίζων δὲ κλονεῖται·
 Ὁ Θάναος ὁ καλλιζῶνος, ὁ Θάναος ὁ γενναῖος
 Τί ἔχει καὶ λυπεῖται;

Φθάνει πλησίον, καὶ γλυκὰ μὲ τὴν παλάμην κρούει
 Τὸν σύντροφον τὸν προσφιλή.
 —Νάστε!—Ματαίως τὸν καλεῖ,
 Ὁ Νάστος δὲν ἀκούει.

—Νάστε; —Τί θέλεις; Ἄκουσον προσεκτικῶς καὶ σύννους·
 Βραχὺς ὁ χρόνος, ἄλλοτε τὸν φίλον δὲν θ' ἀκούτης.
 Μένω ἐδῶ παραστατῶν εἰς τοὺς ἐσχάτους θρήνους
 Πατρίδος Ναυαγούσης.

Τοῦ πληγωμένου μου πατρὸς ἐγγὺς νὰ πέσω θέλω·
 Ἐὰν ἡ χάρις τ' οὐρανοῦ
 Σὲ φέρῃ πέραν τοῦ βουνοῦ,
 Ἴδού τί παραγγέλλω.

Νὰ σπεύσης ὅπου δυστυχῆς ἡ μήτηρ μου πιστεύει
 Νὰ μᾶϊ ἰδῆ. Μὴ μὲ διπλῆν τὴν τραυματίσης σπάθην·
 Εἰπέ την, ὅτ' ἐχῆρευσε, πλὴν μὴν εἰπήεις ἐχάθην,
 Ὁ λόγος τὴν φονεῦει.

Εἰπέ την, ὅτι ἔταξα καλόγηρος νὰ γείνω,
 Κ' εἰς ἐρημίαν σκοτεινὴν
 Τοῦ κόσμου τούτου τὴν σκηνὴν
 Διὰ παντὸς ἀφίνω.

Κλαίεις;... Σ' ἐπίκρανα πολὺ, ἄς σὲ παρηγορήσω·
 Κληρονομῶ τὰ μίση σου, κ' ὑπόσχομαι τὰς πρώτας,
 Ὡς καὶ τὰς ἄλλας σφαῖρας μου, νὰ τὰς φιλοδωρήσω
 Εἰς μόνον ἐξωμότας.

Εἶπε καὶ τὸν ἐφίλησε μὲ πικραμένα χεῖλη.
 Πλέον κανεὶς δὲν ὁμιλεῖ,
 Συμπλέκονται σιωπηλοὶ
 Οἱ τεθλιμμένοι φίλοι.

Πολλοὶ παρέκει μαχηταὶ ἰδρόνουν εἰς γεφύρας
 Κατασκευὴν, ἂν καὶ σκληρὰ τοὺς βατανίζει πείνη,
 Ἐπίτηδες δ' ἀκάματον τὸ πῦρ παρέκει σβύνει
 Τὸν πάταγον τῆς σφύρας.

Ἄδικος τύχη, δύστηνοι, τὴν προσοχὴν σας ἤδη
 Κατέστησεν ἀνωφελῆ.
 Αἰχμάλωτος αὐτομολεῖ,
 Καὶ τὸν σκοπὸν προδίδει.

Ἴδέτε πῶς ἐργάζονται εἰς τῆς νυκτὸς τὰ βάθη.
 Λύχνοι δὲν φέγγουν· νέμονται πυρσοὶ τὴν ἀτμοσφαῖραν,
 Καὶ γράφουν τῶν πολεμιστῶν δριμύτερα τὰ πάθη,
 Τὴν ὄψιν ὠχροτέραν.

Σκιαγραφεῦνται πανταχοῦ τῶν πρῶν οἰκημάτων
 Αἱ κλονιζόμεναι πλευραί,
 Καὶ λέγεις εἶναι πενθηραὶ
 Κυπάρισσοι μνημάτων.

Συνομιλοῦν τὰ θύματα τῆς πείνης καὶ τῆς νόσου,
 Καὶ εἰς τοὺς λόγους πλέκεται ἀσπείτυδος ἡ σκῶμμα,
 Γελοῦν πολλάκις. — Κωνσταντᾶ, τί ἄφινες τὸ δῶμα
 Τοῦ ἀρχόντος πατρός σου;

Δὲν πρόπ' εἰς ἀρχοντόπαιδα ὁ πέλεκυς κ' ἡ σμίλη. —
 Αὐτὸς ἀντὶ ν' ἀποκριθῆ,
 Τὸ ἔργον του ἀκολουθεῖ
 Κινῶν πικρὰ τὰ χεῖλη.

Καὶ ἰδοὺ βόμβα σείουσα κομήτην φλογισμένον,
 Τοὺς ἐπιβούλους κερανοὺς ἐποίησε νὰ κροτήσῃ.
 Τινάσσεται ὁ Κωνσταντᾶς, τὸν σφαιροτροπημένον
 Μανδύαν του συμπτύσσει,

Γονυπετεῖ, φράσσει τὸ πῦρ, εἰρωνικὸν τὸ βλέμμα
 Στρέφων. — Ἴδ' με τί πατῶ,
 Ἴδ' εἰς χεῖρας τί κρατῶ
 Ἐγώ, ἀρχόντων θρέμμα.

Ὁ σκώπτης τότε ἐδάκρυσε κ' ἠσπάσθη τὸν ἀνδρεῖον.
 Τοῦ θαυματοῦ τὸ φίλημα, τὸ δάκρυ τῆς ἀγάπης
 Δὲν τὰ γνωρίζεις Ἰβραήμ, σὺ μαλλοκὸς σατράπης
 Ἡ δούλων ἢ μισθίων. —

Πλὴν εἰς πρὸς τί ἐργάζεται; Μὲ πληγωμένον πόδα
 Μήπως ἐλπίζει νὰ σωθῆ,
 Αὐτὸς ἐγγὺς νὰ σφρανηθῆ
 Τοῦ μάρτυρος τὰ ῥόδα;

Εἶπεν ὁ νοῦς του· μένε σὺ γραπτὸς θανάτου κληρὸς,
 Νὰ σώσης πλὴν τὴν σύντροφον καὶ τὸν υἱὸν προσπάθει.
 Διὸ κ' ἐργάζεται, πολλὰ καταπονῶν ὁ ἥρωας
 Ψυχῆς καὶ ὕλης πάθη.

ὦ, διὰ τί ἀνέφερε θολὸν τὸ πρόσωπόν του;
 Τῆς γυναικός του ἢ μορφῆ
 Ἐστάθη μ' ὄψιν κατηφῆ
 Ἐμπρὸς τῶν ὀφθαλμῶν του.

Τὸ κάλλος τῆς, ἀγίασθὲν ἐν μαρτυρίᾳ καὶ θλίψει,
 Εἶχε χροιάν τὸ κάλλος τῆς μαρτυρικῆν καὶ θείαν.
 Ἄλγος ὀριμὸν τῆς ἔτηκε τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν,
 Κ' ἐζήτει νὰ τὸ κρύψῃ.

—Μόνον τὸ τέκνον αἱ καλαὶ μητέρες δὲν ἀφίνουν...
 —Δὲν ἔχεις τέκνον, δυστυχῆ!
 Μία τὴν νύκτ' αὐτὴν ψυχῆ
 Αἱ τρεῖς ψυχαὶ θὰ γείνουں.

Ἦτο γραπτόν. ὦ, δότε μοι τὸν πέλεκυν εἰς χεῖρας
 Μίαν, ἐπίκουρος κ' ἐγώ, δοκὸν νὰ πελεκήσω.
 Κ' ἔπειτα ; ... ὦρα σας καλὴ! ἐγὼ ἐδῶ τῆς μοίρας·
 Τὴν ὀφειλὴν θὰ τίσω.

Ἐγγύς σου θνήσκω, σύντροφε τῶν μαύρων ἡμερῶν μου·
 Τὸ τέκνον μου δὲν τ' ἀδικῶ,
 Πλησίον σου θὰ προσδοκῶ
 Τὴν λύσιν τῶν δεινῶν μου.—

Οἴκτου μεστοὶ καὶ θαυμασμοῦ οἱ μάρτυρες δακρῶν.
 Σιγοῦν ἐν τούτοις πανταχοῦ τὰ τηλεβόλα, μόνον
 Τουφεκισμοὶ διηνεκεῖς ἀπὸ τῶν προμαχῶνων
 Τὰ σκότῃ διαλύουν.

Ἴδέτε· νύκτιος σκοπὸς εἰς τὰς ἐπάλλξεις βαίνων,
 Εἰς ἱερεὺς ἀργὰ πατεῖ
 Καὶ τὸ τουφέκι του κρατεῖ
 Μὲ λύκον τεταμένον.

Ἐνῶ δὲ σύννοους καὶ θολὸς ὁ μαχητῆς Λευίτης
 Τοῦ προμαχῶνος ὀπισθεν τὴν θέσιν του φυλάττει,
 Ἀπὸ τοῦ μέρους τῶν ἐχθρῶν ὕβριστικῆ φωνή τις
 Τὸν φύλακα ταραττει.

Γυρίζει καὶ πυροβολεῖ πρὸς τὴν φωνὴν ὀργίλος,
 Ἀλλὰ κλονεῖται, ὠχρηᾶ,
 Τοῦ φεύγει τ' ὄπλον καὶ βοᾶ,
 ὦ, μ' ἔφαγεν ὁ σκύλος!

Ἠγέρθη· δύο βήματα προβαίνει ζαλισμένος,
 Καὶ δύο ἄλλα βήματα ἀναποδίσας πάλιν,
 Εἰς εὐσεβῆ συντρόφου του ἀνέπεσεν ἀγκάλην,
 Ψυχρός, αἱματωμένος·

Τί ἔχεις δέσποτα ; πονεῖς ; εἰπέ. — Δὲν ἀπεκρίθη
 Ἄναισθητῶν ἀντὶ φωνῆς
 Στόνος ἐσάλειψ' ἐκτενῆς
 Τ' ἀγωνιῶντα στήθη.

Κεῖται κλινήρης· ἡ βολίς ἐκ μέρους τῶν ὀφρύων
 Εἰς τὴν ἀκρόπολιν τοῦ νοῦ εἰσέδουσε κ' ἐστάθη.
 Ὁ νοῦς του ἤδη τὴν ἀγλὺν τῆς ὕλης διαλύων,
 Ὑπὲρ τὴν γῆν ἐτάθη.

Ὅ,τι ἐν κάλπῃ κρύπτεται, ὅ,τι θνητὸς δὲν βλέπει
 Θνήσκων ὁ μάρτυς διορᾷ.
 Ἀκούσατε τὰ θλιβερά,
 Τὰ ἐμπνευσμένα ἔπη.

— Ποῦ εἶμαι;... τίνες ἔπληξαν τὴν ἀκοήν μου κρότοι ;
 Τίς πρὸς τὰ μέρη τῶν ἐχθρῶν σελαγισμὸς ἐχύθη ;
 Ἡ πόλις ἄρα διατί θρηνοῦτα ἐνεδύθη
 Τὸ πένθος καὶ τὰ σκόπη;

Μαζῆ μου εἰς τ' ὀχύρωμα τοῦ Τέλλου ἀναβῆτε
 Ἄγων ἀνοίγεται σκληρός.
 ὦ, πόσοι μέσῳ τοῦ πυρός
 Φεγγοβολοῦν ὀπλιταί !

ὦ, πῶς πυκνὰ συντάσσονται τὰ πλήθη τῶν τυράννων,
 Πῶς ἀλαλάζουν κ' ἐφορροῦν καὶ πλήττουσιν λυσσα-
 [σμένα.

ὦ, πῶς ἐκεῖ τὰ μέταλλα τῶν φονικῶν ὀργάνων
 Ἀστράπτουσι φλογισμένα !

Κατακλυσμός· ὁ οὐρανὸς τὴν γῆν πλακόνει... θάρρος,
 Θάρρος, ἀθάνατοι φρουροί·
 Τὸ μένος ἄς ὑπερτερῆ
 Τῶν συμφορῶν τὸ βάρος.

ὦ θεά! στρόβιλος δονεῖ καὶ φέρει μειμιγμένους
 Φίλους κ' ἐχθρούς. Εἰς τῶν σφαγῶν τὸ θέατρον ἐκεῖνο
 Ἀπὸ τοῦς κτύπους τοῦς βαρεῖς ἐγὼ σᾶς διακρίνω,
 ὦ πρόμαχοι τοῦ Γένους.

Πατεῖτε τὰ στρατόπεδα τῶν βεζυρῶν, πατεῖτε
 Τὸ πεπρωμένον τὸ δεινόν.
 Μικρὸν ἀπέχει τὸ βουνόν·
 Ὅπως ἐκεῖ βαρεῖτε !

— Αἶ, δέσποτα, παραφρονεῖς· ἐπικρατεῖ γαλήνη...
 — Γαλήνη; τίς ἀνέφερεν ἐδῶ γαλήνην;... ὄλην,
 Ὅλην ἀπὸ τὰ βάθρα τῆς ἀνακυκλῶσιν τὴν πόλιν
 Κραυγαί, ὀδύνη, ὀρηγοί.

Δὲν βλέπεις πῶς εἰς τὴν μορφὴν τῆς φύσεως ἀπάσης
Πενθίμη χύνεται χοριά;
Ἄκουεις κύκλω πῶς βοᾷ
Τὸ κύμα τῆς θαλάσσης;

ᾠ! θαῦμα! ποῖον φοβερὸν μυστήριον τελεῖται,
Ὅποῖος διανοίγεται ἐνώπιόν μας τάφος;
Τὴν νύκτα ταύτην φθείρεται τῆς πόλεως τὸ σκάφος·
Πιστοί, γονυπετεῖτε.

Θερμαὶ ἄς ᾦν' αἱ προσευχαί· ἐγὼ κρατῶ τὸ μύρον·
Πολλοὺς ὁ τάφος προσκαλεῖ...
Ἴδέτε πῶς φωτοβολεῖ
Τὸ στέμμα τῶν μαρτύρων!

Τὴν νύκτα ταύτην ἔλειπε μία σταγὼν καὶ μόνη,
Κ' εἰς τὸ μεστὸν ποτήριον τὴν ἔρριψεν ἡ μοῖρα.
Ἐτοιμασθήτε, μάρτυρες, ὁ θάνατος ἀπλόνει
Δρεπανηφόρον χεῖρα.

Ἡ Κιβωτός σας ἔμεινε ψυχρὰ κ' ἐρημωμένη.
Ὁ Ἰβραήμης ἰδέτε πῶς
Λυσώδης καὶ ἀγριωπὸς
Τὰ τεῖχη διαβαίνει.

...Τοῦρκοι σταθῆτε! ἄγγελος δλέθρου ἀοράτου
Αὐτοῦ τὸ καταφύγιον τῶν ἀσθενῶν φυλάττων,
Φραγμὸν προτάσσει μεταξύ τυράννων καὶ θυμάτων
Τὴν δάδα τοῦ θανάτου.

...Τὴν ὥραν τὴν ὑστερινήν, τὴν ὥραν τὴν ἀγίαν
Ὁ ἱεράρχης εὐλογεῖ.
Δέξαι, Χριστέ, τὴν εὐαγῆ,
Τὴν ἱερὰν θυσίαν.

Φρίκη καὶ τρόμος! ἀπ' ἐκεῖ ὡς λαίλαψ μαινομένη
Γλῶσσα πυρὸς ὠλίσθησε πρὸς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα..
Ἰπὸ τοὺς πόδας πάλλεται ἡ γῆ σαλευομένη·
Καπνὸς παντοῦ καὶ χῶμα,

Νεκρῶν παντοῦ ναυάγια, βροντὴ τὴν λίμνην σείει,
Τὸ κύμα ὀπισθοδρομεῖ,
Καὶ βίβρα πάλιν καὶ ὄρμη
Τὴν πόλιν κατακλείει.

Δὲν εἶναι κύμα, οὐδὲ γῆ, οὐδ' οὐρανός... ἐν κράμα,
Δεινὸν τὴν ὄψιν, ἔγειναν τ' ἀνάστατα στοιχοῖα,
Καὶ βράχη τῆς προτοῦ ζωῆς ἐπιπολάζουν κρύα
Εἰς τῆς φθορᾶς τὸ δρᾶμα.

Μάτην ζητῶ τὴν ἀκοὴν νὰ φράξω· μέγας κλύδων
 Χύνει, μὲ κρότον πληκτικό·,
 Θρύμματα ὄπλων καὶ δοκῶν
 Καὶ λίθων καὶ σανίδων. —

Ἦσαν οἱ λόγοι φλογεροὶ καὶ ἡ στιγμή ἀγία·
 Τὸ πάθος τοῦ πολεμιστοῦ ἐφοίθαζε τὰ χεῖλη,
 Κ' ἐν κατανύξει ἀλγεινῇ, ἐν σιωπῇ βαθεῖα
 Τὸν ἤκουον οἱ φίλοι.

Ἐκλίθη ἄπνους καὶ βωβὸς εἰς γείτονος ἀγκάλην,
 Πλὴν μετ' ὀλίγον, ἐγερθεῖς
 Ἄπὸ ἐμπνεύσεις ἐμπαθεῖς,
 Ἄναβοᾶ καὶ πάλιν.

—Τίς μὲ καλεῖ; τίς μ' ἔφερον εἰς τ' ἄδυτα τοῦ σκότους;
 ὦ, ἄφετέ με κείμενον εἰς τὴν προτέραν ζάλην,
 Νὰ μὴν ἰδῶ τί γίνεται, νὰ μὴν ἀκούσω πάλιν
 Τοὺς τερατώδεις κρότους.

Γνωρίζω· δαίμων βάσκανος ὀλέθρου τείνει χεῖρα...
 Ἄλλὰ τί βλέπω; Ἰψηλὰ
 Ὁ οὐρανὸς διαγεῖλα,
 Κ' εὐωδιάζουν μύρα.

Ἄνθη, ναί, τάνθη τῆς Ἐδέμ, τὸ γέρας τῆς ἀνδρίας,
 Ψυχαὶ μαρτύρων, ἄγγελοι καὶ σεῖς τοῦ Παραδείσου.
 Αἶ, Παπανέστωρ, μειδιᾶ ἐν μέσῳ τῆς χορείας
 Μαρτύρων κ' ἡ μορφή σου,

Καὶ ὅμως ἦτο φοβερὰ τοῦ πάθους σου ἡ ὥρα·
 Ὅβελισθέντα πρὸ ἡμῶν
 Σ' ἐθρήνησα μὲ σπαραγμόν,
 Σὲ μακαρίζω τώρα.

... Ὅποῖον νέον ὄραμα! ἐκ γῆς ἠρημωμένης
 Ἀνέλαμψαν καινοφανεῖς ἐλευθερίας κόσμοι.
 Καὶ δύο ἄλλους ὀφθαλμοὺς νὰ τοὺς χορτάσω δός μοι,
 Θεὲ τῆς οἰκουμένης.

ὦ κολυμβήθρα ἱερὰ τοῦ Γένους, Μεσολόγγι,
 Τίς ἐκ τῆς τέφρας σὲ γεννᾷ;
 Ὅλα σου λάμπουν· τὰ βουνά,
 Ἡ πεδιάς, οἱ λόγγοι.

Πλέε εἰς φῶς ἡ πλεύσασα εἰς δάκρυα κ' εἰς αἷμα,
 Καὶ σύ, Ἀκρόπολις σεμνὴ τῆς Ἀθηνᾶς, ἐνδύσσω
 Τὴν ἀλουργίδα, αἰρεται τοῦ Βύζαντος τὸ στέμμα
 Ἐπὶ τῆς κορυφῆς σου.

Ματαίως εἰς τὸ κάλλιστον τῶν προπατόρων δῶμα
 Ξένη τὰ ξένα κατοικεῖ
 Γραῖα ξηρὰ καὶ φθισικὴ
 Κ' ἐντετριμμένη χρῶμα.

Ἰπὸ τὸ ἐντριμμα ῥυτίς, ὑπὸ τὸ χρῶμα πλάνη.
 Τὸν θρόνον, ὅπου κάθησαι, ὁ σκώληξ τρώγει τώρα...
 Φάσμα λιπούσης λάμψεως, φύγε μακρὰν· ἡ ὥρα
 Ἡ τελευταία φθάνει.

Τί θέλουν εἰς τὰ στήθη σου τῆς Δύσεως τὰ ῥόδα;
 Ἄφες τὴν φραγκικὴν στολὴν,
 Σαρακηνὴ τὴν κεφαλὴν,
 Σαρακηνὴ τὸν πόδα.—

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Τὸ ἔργον τοῦτο, ἀπόσπασμα ποιήματος ἀτελοῦς ἔτι, ἐποιήθη πρὶν ἢ εὐεργέτις Δύσις ἄρῃ πόλεμον πρὸς τὴν ἐτέραν εὐεργέτιδα τὴν Ἄρκτον. Διὰ ταῦτα μέρη τινὰ τῶν στροφῶν 7, 11 καὶ 12 καὶ αἱ στροφαὶ 42 καὶ 43 ὁλόκληροι δὲν πρέπει ἴσως νὰ δημοσιευθῶσι, διότι ἡμεῖς πρέπει νὰ εὐλαβώμεθα τὴν γείτονα Δύτιν πολεμοῦσαν, περιμένοντες τὴν λύσιν τῆς μεγάλης ἀνατολικῆς σκηνῆς. Ἄν ὁμιλῶ μετὰ πικρίας κατὰ τῶν ἐξωμοτῶν, ἢ σοτῆ Γαλλία αὐτὴ τοὺς ἀπεκέρυξε καὶ τοὺς ἀνεθεμάτισεν.

Ἄλλὰ διατί παρακολουθοῦσι τοὺς ὁμοιοκαταλήκτους στίχοι ἐξάμετροι; Ἐφρόνουν πάντοτε ὅτι πρέπει, μίαν ἡμέραν, νὰ ἐκτινάξωμεν τὸν ξένον τῆς ὁμοιοκαταληξίας ζυγόν, διότι ἔχομεν γλῶσσαν καὶ τῆς ἰταλικῆς ἀρμονικωτέραν. Ἡθέλησα διὰ τοῦτο νὰ ἀκούσω τὴν γνώμην τοῦ Πανεπιστημίου.—Διατί δὲ παρεδέχθην ἐν μόνον εἶδος ἐξαμέτρου; Ἐσκέφθην ὅτι ἡ ποικιλία αὐτοῦ ἦτο ἄκαιρος, διότι ἡ ἀκοὴ ἡμῶν εἶναι ἔτι ἀγύμναστος καὶ διεφθάρη ἀπὸ τὴν δραμπάλαν τοῦ δεκαπεντατυλλάβου.

Δ Α Κ Ρ Υ Α

Ἐφαγε τόσους, οἰκείους καὶ ξένους, ἡ γῆ ἐκεῖ κάτω,
Ἐπαθε τόσα ἡ Σῦρος, ἡ Μύκονος ἔκλαυτε τόσον,
Ἐφυγον πλὴν αἱ Ἀθηναὶ τὴν μᾶστιγα, εἶπομεν πάντες.
Μάταιοι! ποῖος ἀνέγνω ποτὲ εἰς τὴν βίβλον τῆς μοίρας;
Ποῖος γνωρίζει θνητὸς μετὰ μίαν στιγμὴν τί θὰ γείνη;
Ἄλλα βουλαὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἄλλα τὸ θεῖον κελεύει.
Δαίμων στυγνὸς ἐπλανᾷτὸ νυκτὸς, καὶ ἡμῶν κοιμωμένων
Πᾶσαν τὴν πόλιν ἐχλεύαζε κ' ἔρριπτε σπόρους θανάτου.

Ἄνθρωποι, κλαύσατε, ἄλυτον ἄγετε πένθος, Ἀθηναί.
Ἄγγελος θρήνων πολλῶν, ὁ ψυχρὸς προπορεύεται φόβος,
Κρίσεις παράγων πολλὰς καὶ ταραττων τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώ-
πων.
Ὅφισ μορφοῦται ὁ δαίμων, καὶ δάκνει τὸ πρῶτόν του θῦμα,
Δάκνει τὸ δεύτερον, κ' ἔνδον παχείας τοῦ νότου ὀμίχλης
Κρύπτεται στίζων τὰ θύματα ὅσα κατόπιν θὰ πλήξῃ.
Οὔτω, λανθάνων, ὀριμύς, ἐνεδρεύει τὴν δύστηνον πόλιν,
Κ' αἰφνης ἐν τρίτῃ νυκτὶ φανεροῦται, κτυπᾷ καὶ φονεύει.

Ἄπτε, λαέ, νεκρωσίμους λαμπάδας, καὶ λίβανον καίτε.
Ποῦ ὀδηγεῖς τοῦ Βλαστοῦ δακρυσιμένα τὰ νήπια, Κρίνε;
Φεύγουν τοὺς θρήνους τὰ δύστηνα, πλέον δὲν ἔχουν πατέρα.
Δάκρυ δὲν ἔχω νὰ χύσω—μοῦ θλίβουν πυκνὰ τὴν καρδίαν—
Στρέφω τὸ βῆμ' ἀλλαγῶ, καὶ κλαυθμοὶ μὲ σπαράττουν καὶ
[ἄλλοι.

Ῥέετε, θρήνοι καὶ δάκρυα, μνήμης πικρᾶς δορυφόροι.
Πνεῦμα τυφλὸν τὴν τροφὴν τῆς ζωῆς πανταχοῦ φαρμακόνον,
Πάντας λυμαίνεται, πλούσιον, πένητα, γέροντα, νέον.
Νέα καὶ ὄλβιος ἦσο καὶ πλήρης θελγήτρων, Μαρία,
Μόλις πλὴν μέσῳ νυκτὸς τὴν στολὴν τῶν χορῶν ἀπεδύθης,
Μόλις τοῦ ὕπνου τὴν δέησιν εἶπε τ' ὠραῖόν σου στόμα,
Κ' ἔλαχες κληρὸν πικρόν. Δυστυχής! σὺ καλή, σὺ ὠραία,
Πλέον ἐδῶ τῶν χορῶν δὲν θὰ φέρῃς τὸ ρόδινον στέμμα,
Οὔτε τῆς Σμύρνης θὰ πλειύσης ποτὲ τὲ κατάργυρον κῦμα.

Θρήνει, Γεώργιε· τάφος ῥορᾶ τὴν καλὴν ἀδελφὴν σου.
Ὅλα ὁ τάφος ῥορᾶ ἐδῶ κάτω, τὸν πλοῦτον, τὸ κάλλος,
Ὅμως οἱ μένοντες μίαν ἐγείρουν παρήγορον πλάκα,
Ἐνθα οἱ θρήνοι καὶ τ' ἄνθη τιμοῦν τῶν ἀπόντων τὴν μνήμην.
Τώρα δ' ἡμεῖς ἓνα μόνον βαθὺν ἀνεσκάψαμεν τάφον,
Ὅπου καλοῦς τε καὶ φαύλους κοινὴ συμφορὰ συγκαλύπτει,
Ὅπου, κηδεῖας περίφρων, ἡ ἀτθεστος τήκει τὰς σάρκας.

Νύμφαι, φρέσατε μαῦρα, γυναῖκες, κτυπάτε τὰ στήθη·
 Τίς, Θεοδώρα, σὲ νέμεται πόνος, τί ἄλγος σὲ τρώγει
 Κ' ἔκλινες οὕτω τὸ μέτωπον κρύον, τὰ βλέμματα ξένα;
 Δὲν σὲ φαιδρύνει ὁ νέος βαθμὸς τοῦ καλοῦ Ἀξελοῦ σου;
 Πῶς εἰς ἀπόγνωσιν, πῶς εἰς πικρίαν ἐστράπ' ἡ χαρὰ σου;
 Ὡ συμφορά! εἰς ἀγκάλας θανάτου ὁ σύντροφος σπαίρει...
 Πρὶν ἢ τοῦ οἴκου συντρίψῃ τὴν ἄγκυραν δαίμων ἀλάστωρ,
 Δύστηνε, λάβε τ' ἀθῶά σου τέκνα, κ' ἐμπρὸς τῶν εἰκόνων
 Κλίνει τὰ γόνατα, αἶρε τὰς χεῖρας, εἰς δάκρυα λύου.
 Μοῖρ' ἀδυσώπητος ἔκλεισε, φεῦ, τοῦ ἐλέους τὰς πύλας.

Κρύψον μὲ σκέπην, μὲ σκέπην πικρὰν τὰς ὄρῳς, Θεοδώρα.
 Πῶς ἠρημώθης ἡ πλήθουσα κόσμου, ἡ εὐθυμος πόλις!
 Πῶς τοῦ μετώπου σου ἔπεσαν τ' ἄνθη χαμαί, μαραμμένα;
 Ποῦ ἡ χαρὰ σου καὶ ποῦ ἡ προτέρα μολπὴ τῶν κυμβάλων;
 Πῦρ ἐπὶ σὲ φλογερόν, ἡ ὄργῃ τοῦ Ὑψίστου ἐχύθη,
 Θρῆνοι ἐξέρχονται ὄθιν ἠκούοντο πρὶν μελωδίαι,
 Μόνον δ' ὄρω εἰς τοὺς δρόμους ὠχροὺς διαβάτας ὀλίγους,
 Μόνον νεκροὺς ἀκηδεῖς, ἀγομένους εἰς ἄδακρυον τάρον.

Φόρεσον μαῦρα ἢ πρῶην καλλίστην ἑλλήνων Καθέδρα.
 Ποῦ, Θετταλέ, σὲ κομίζουν ἀκήδευτον βάναιστοι χεῖρες;
 Πρόωρον πῶς τὸν πικρότατον πλοῦν τῶν νεκρῶν δοκιμάζεις;

Ὅταν τοῦ βίου ὁ κῆπος γελᾷ πρὸ ἡμῶν καρποφόρος,
 Ὅταν αἱ ὦραι, μὲ πράσινα φύλλα στεμμένα, χορεύουν,
 Ἄδικον εἶναι νὰ σβύτῃ χλωρὰν ἠλικίαν ὁ τάφος.
 Τίς θὰ σὲ κλαύσῃ νεκρόν; Εἷς ἐπέζησε μόνον οἰκείος·
 Πάντας, γονεῖς, ἀδελφὴν, ἢ αὐτὴ κατεπόνθησε μοῖρα.

Δέξαι, ὦ φίλη ψυχὴ, τὸν ἐγκάδιον τοῦτόν μου θρῆνον.
 Κάθυγρος νότος, τρογὴ τοῦ δεινοῦ, τὸν ἀέρα πιέζων,
 Ὅρη καὶ δάση καὶ θάλασσαν, ὅλα μὲ πάχνην σκεπάζει,
 — Ὡς καὶ ἡ φύσις αὐτὴ τὴν μεγάλην θρηνεῖ δυστυχίαν—
 Εἶτα ὁ φοβος, ἐπίκουρος ἄλλος, τὸ νόσημα τρέφει,
 Πᾶτα καρδία μαραίνεται, πᾶσα ἐλπίς ματαιοῦται,
 Εἷς δ' ἐκ μυριῶν ψυχῶν, ἀλλὰ μάτην, ἐξέρχεται πόθος·
 «Χῦσον, Πεντέλη, τὸ πνεῦμα τῆς Ἄρκτου, νὰ σώσῃς τὴν πό-
 [λιν.»
 Μὴ πρὸς τὰ ὄρη, λαέ, ἀποστείνης τὸν μάταιον πόθον,
 Στρέψον αὐτὸν ἀλλαχοῦ, ὁ δυνάμενος μόνον σὲ σώζει.

Τρέμετε πάντες· ὁ νότος φυσᾷ, τὸ κακὸν πλεονάζει.
 Πέλαγος εἶναι καὶ σκότος τυφλὸν ἢ ἐπίβουλος νόσος,
 Ὅπου ἐμοῦ ναυαγοῦν προφυλάξεις καὶ νοῦς κ' ἐπιστήμη.
 Μάτην φιλάνθρωπον, σεῖς, ἰατροί, ἐπληροῦτε καθήκον,
 Μάτην ἐσπεύδετε ὅπου ἀνάγκη πικρὰ σᾶς ἐκάλει.

"Απαξ άρπάσας, δέν άφινε πλέον ό δαίμων τόν θύμα,
Ούδ' ηύλαβήθη κ' ύμάς, άγαθόν ένα σύντροφον θύσας.

"Έχε τήν γήν έλαφράν, δυστυχῆ συμπολίτα Σταυρίδη.
Στρέφεται τέλος άλλου εύσεβής ή ψυχή τών πασχόντων.
Πάσαν τήν πόλιν πληροῦν σοβαράς λιτανείας οί φλόγγοι,
"Όλα τά στόματα ψάλλουν: «'Ελέησον, Πλάστα, τήν πόλιν.»
Πάσαι πετοῦν αί ψυχαί, μέ τόν νοῦν, πρὸς αιθέρια ὕψη.
Πίστειος κόκκος καί εἰς άν ύπάρχη, βουνόν έκτοπίζει!
Μύρον άρέσκον Θεῷ ή έγκάρδιος δέησις εἶναι.

Νεύει τόν μέτωπον τέλος ό Πλάστης, οίκτειρων τήν πόλιν,
Κ' έπαυσε πλέον ή νόσος: ὦ, πόσους μάς ήρπασεν ὁμως!

Ποῦ, ποθητὲ τῆς καρδίας μου φίλε, ποῦ εἶται, Τυπάλδε;
Τ' ὄπλον σου λάβε καί σπεῦστον· χιῶν τήν Πεντέλην λευκαίνει,
"Ετοιμον τ' ὄχημα, σὲ κυνηγοί περιμένομεν φίλοι.
"Αλαλος μένεις;... "Ω, μήπως νωπὸν τ' ἀδελφοῦ σου τὸ χῶμα
Σ' εἰλκυσεν;.. οἴμοι, καί σὺ τόν ἀτέρμονα ὕπνον κοιμᾶσαι.
Πῶς τόσον νέος εἰς τ' ἄδυτα σκότη τοῦ ἄδου κατέβης,
Σὺ γεννημένος νά πλεύσης τοῦ βίου τὸ εὐχαρι κῶμα;
"Αλλος, οὐαί, εἰς τὰ δάση τόν σκύλον σου έχει θηρεύων,
"Αλλος ίππεύει τόν ἄχαριν ίππον σου, δύστηνε φίλε.

Μίαν σου θραῦσον, ὦ λύρα, χορδήν· ή καρδία μου κλαίει.
"Όπου στραφῶ, μοῦ ραγίζουν βαρεῖς κοπετοί τήν καρδίαν,
"Όπου γυρίσω, κατήρειαν βλέπω κ' έμβλήματα πένθους.
Φίλοι ἐδῶ καί οἰκεῖοι θρηνοῦν τήν καλήν Πολυτίμην,
"Ητις ἀφῆκε σχολεῖον κενόν καί πατέρα πεινῶντα.
Κλαίουν ἐκεῖ τόν Σωμάκην τὰ δύστηνα τέκνα κ' ή χήρα.
"Αλλοι δὲ άλλους· παντοῦ βασιλεύουν ὀδύνη καί θλίψεις.

"Αφετε, νύμφαι, τοὺς πρώτους χοροὺς καί κτυπάτε τὰ
[στήθη.

Μίαν ἀπήντησα χθες εἰς τόν δρόμον πενθοῦσαν γυναίκα,
Κ' ἔχυσα δάκρυ γνωρίσας τήν Φρόσων, τήν ἄμοιρον χήραν...
Χῶμα καί σοῦ τήν πρεσβῦτιν ροφᾷ ηλικίαν, Βενθύλε,
"Αδικον χῶμα!

Θρηνεῖτε αὐτόν, λειτουργοί τῆς παιδείας,
"Αγετε πένθης καί σεις, μαθηταί τοῦ καλοῦ διδασκάλου.

Τίς νά μοῖ δείξη τήν γήν, ἥτις κρύπτει τόν ἄριστον πάν-
[των;

Μαύρην κυπάρισσον, ὅποι κοιμᾶσαι, ποθῶ νά φυτεύσω,
Γόνυ νά κλίνω ποθῶ καί νά σπείρω ἐν ἄνθος κ' ἐν δάκρυ.
Μάτην, οὐαί, τῆς ταφῆς σου νά ἶδω ζητῶ ἐν σημείον,
Μάτην ζητῶ κ' ελαχίστου σημείου πρήγορον γράμμα,
"Ωδε κοιμᾶται παῖς διδασκάλων, ἀπόστολος φῶτων.
"Ανευ ὀνόματος, τοῦτο καί ἤρκει νά δείξη ποῦ κείται.
Χῶμα πλὴν ἄκριτον σὲ τόν αἰσίδιμον ἄνδρα καλύπτει.

Λύκεια, κλείσθητε, ἄλυτον ἄγετε πένθος αἱ Μοῦσαι.
 Ἐάν τῶν τιμῶν ἐστερήθη τοῦ τάφου εἰς μαύρας ἡμέρας,
 Ἐάν δὲ τὸ Γένος ποτὲ οὔτε μάρμαρον ἐν τῷ ἐγείρῃ,
 Εἰ μὴ δὲν ἄλλο, κἂν πλέκουσα σὺ κυπαρίσσινον στέμμα,
 Γράψον τὸν βίον του, πότνια μήτηρ Μουσῶν, Μνημοσύνη

Νήπιον ἔτι, διψῶντα παιδείας, ἀλλ' ἄμοιρον πλούτου,
 Μοῖρα ἡμῶν εὐεργέτις ὠδήγει αὐτὸν εἰς Δακίαν,
 Ὅπου τὸ γάλα Μουσῶν ὁ κλεινὸς τὸν ἐπότιτε Λάμπρος.
 Ἦσαν ἡμέραι δακρύων, τὸ δοῦλον βαρύνουσαι Γένος,
 Τρέφουσαι μόνον ἐλπίδα διττήν, τὴν θρησκείαν καὶ γλῶσσαν.
 Ἄνευ τῆς Πίστεως, ἄνευ τῆς γλώσσης Ἑλλάς δὲν ὑπῆρχε.
 Δόξα, Γεννάδιε, δόξα εἰς σὲ τὸν γενναῖον υἱὸν τῆς!
 Εἴκοσιν ἔτη ἐδίδασκες σὺ τῶν Πλατῶνων τὴν γλῶσσαν,
 Ὅτε ἡ πέδη τῶν δούλων εἰς ξίφος ὀξὺ μεταπλάσθη,
 Ὅτε, εἰς μέγαν ἀγῶνα, τὸ βούκεντρον ἔγεινε λόγχη.
 Τότε δὲ τότε λιπὼν τὴν Σχολὴν τῆς σοφῆς Γερμανίας,
 Ἐδραμες ὅπου ἡ γῆ ἐποτίζετο μ' αἷμα μαρτύρω,
 Ὅπου ἐπάλαιον δύο, ἀντίθετα ὄλως, στοιχεῖα,
 Τοῦτο ἀλήθεια, ψευδὸς ἐκεῖνο—Χριστὸς καὶ Μωάμεθ.

Ὅτε τὰς λόγχας ἡμῶν ὁ κλυτὸς Φαβιέρως ὠδήγει,
 —Ἦθελ' ἐκεῖνος*) νὰ ἰδῇ παντοῦ τοῦ Σταυροῦ τὴν σημαίαν—

*) Διὰ τοῦ στίχου τούτου, ὀδύνην πνέοντος καὶ πικρίαν, ἐλέγχεται ἡ τότε τοῦ Πειραιῶς Κατοχὴ καὶ ἡ πολιτικὴ ἐν γένει τῆς Δύτσεως. Γ. Π.

Ρήτωρ ὀπλίτης καὶ σύ, μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Κάρυστον ἤλθες.
 Ὅτε δ' ὁ Ἄραψ σιτράτης τὴν Πέλοπος γῆν ἐπλημμύρει
 Κ' ἔμενον ἄλλοι νωθροὶ θεαταὶ τοῦ Μεγάλου κινδύνου,
 Στὰς ἐν τῷ μέσῳ προμάχων πολλῶν, ἐριζόντων πρὸς ἄλλους,
 Σὺ μὲ τοῦ λογοῦ τὴν δύναμιν πάντα μαλάξας τὰ πάθη,
 Ἐπεισας ὄλους νὰ δράξουν τὰ ὄπλα φιλοῦντες ἀλλήλους.

Τέλος ἐπλήρου τοῦ χρόνου τὴν λάγνην βούλησις θεία,
 Σύμμαχοι δὲ κραταιοί, τὴν καλὴν ἐκατόμβην τῆς Πύλου
 Θύσαντες, φέρουν ἐδῶ τὸν ἀνδρεῖον στρατὸν τοῦ Μαιζῶνας,
 Κ' ἔντρομος φεύγει ὁ Ἄραψ, ἡμᾶς βλασφημῶν ἐλευθέρους.
 Ἰεροφάντης παιδείας καὶ ἄλλα τριάκοντα ἔτη,
 Ἄπαν τὸ Γένος, αἰμίνηστε, σὺ εὐηργέτις διδάσκων,
 Ἄφησας ὅμως τὰ τέκνα σχεδὸν ἐνδεῆ καὶ τοῦ ἄρτου.

Δύστηνα τέκνα, τὴν μαύρην τοῦ οἴκου του κλείσατε θύραν,
 Λύκεια κλείσθητε, ἄλυτον ἄγετε πένθος αἱ Μοῦσαι.
 Τοῦτό μου ἦτο τὸ ὕστερον δάκρυ, ὁ πρῶτιστος θρήνος.

ΤΟ ΣΤΟΜΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΕΒΕΖΗΣ

ΤΟ ΣΤΟΜΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΕΒΕΖΗΣ

Ὅστις δὲ τολμῇ πρὸς τὸ δεινὸν ἔρχεται,
Ὀρθὴ μὲν ἢ γλῶσσα ἔστιν, ἀσφαλὴς δ' ἂν οὖν
(ΣΟΦΟΚΛΗΣ)*

A

ANETEILLEN ἤδη τὸ φῶς τῆς πρωΐας
Εἰς Πρέβεζαν, πλήρη βροδάρων φυλῶν.
Τὰ νῶτα στηρίζων εἰς στρῶμ' ἀπαλὸν
Εὐρίσκειτ' ὁ Μπέης 1 εἰς σκέψεις μυρίας.

Ὡραῖος ἠνοιγέτ' ὀρίζων ἔμπρός,
Καὶ κόλπος βαθὺς ἐκ τῆς γῆς τῶν Κουρήτων.
Τὴν γῆν τῆς Ἠπείρου ἐχώριζε, κ' ἦτον
Καθέπτρης λαμπρός.

Ἐκεῖ τὸ μεγάλο τοῦ Καίσαρος στέμμα
Ἰγρὰν εἰς κονίστραν ἐπαίχθη ποτέ.
Ναυβάται τῆς Ρώμης ἐκεῖ μαχῆται
Τὸ κύμα μ' ἐμφύλιον ἔβαψαν αἶμα.

Ἄλλὰ τὴν σφαγὴν τοῦ ῥωμαίου στρατοῦ
 Ἀγράμματος τοῦρκος αὐτὸς δὲν ἐθρήνει.
 Τίς ἄλλος βαρὺς λογισμὸς διεκίνει
 Τὰς φρένας αὐτοῦ;

Λευκόθριξ Ἰμάμης ἐκάθητο φέρων
 Τὸ ἀτολμον βλέμμα κλιτὸν πρὸς τὴν γῆν·
 Τὴν ἔνδον τοῦ οἴκου κρατοῦσαν σιγὴν
 Ἐδίσταζε πρῶτος νὰ λύσῃ ὁ γέρων.

Πλὴν τέλος ὁ Μπέης ἐκεῖθεν στραφεῖς,
 «Δυτόνειρος, εἶπεν, ὁ ὕπνος μου ἦτον.
 Εἰς τ' ἄγρια σκόπη ἐξύπνησα φρίττων,
 Ὀχρὸς, κατηφής.

»Πιστεύεις, ὦ πάτερ; δεινῶς ἐφοβήθην
 Ἐγὼ μὲ τὸ πνεῦμα τὸ τόσον θρασύ...
 Μεγάλε προφήτα, βοήθησον σύ,
 Καὶ τ' ὄνειρον δὸς εἰς αἰώνιον λήθην!

»Περῶν ἀπὸ φύλλωμα κήπου δασύ,
 Εὐρέθην ἐγγὺς ποταμοῦ βαθυτάτου
 Κατάργυρα ἦσαν τὰ λεῖα νερά του,
 Κ' ἡ ὄχθη χρυσῆ.

»Δὲν ἦτον ἀνθρώπων αὐτὴ κατοικία.
 Μαγεῖα παντοῦ· τῶν δασῶν ἡ σκιά,
 Τῶν κρίνων ἡ δρόσος, τῆς γῆς ἡ χροιά,
 Τὸ πᾶν ἐμειδία.

»Πλὴν θέαμα εἶδα ἐκεῖ φοβερόν.
 Οὐρανὸν τερατώδη μὲ πάταγον σείων,
 Πελώριος δράκων ὑπέηρχε πλησίον
 Τὴν θέσιν φρουρῶν.

»Βολβὸι θυελλώδεις οἱ δὴ ὀφθαλμοὶ του,
 Ἀπαίσιον ἔχυνον λάμψιν πυρός.
 Τὸ στόμα του ἦτο κρατῆρ φλογερός
 Κ' ἐβρόντα, ὡσεὶ μυκηθμός, ἡ πνοή του.

»Τὸν εἶδα, καὶ τώρα εἰσέτι ῥιγῶ.
 Ἄλλ' αἴφνης—ὄνειρου παράδοξος πλάνη!—
 Ἄλλ' αἴφνης ὁ δράκων ἐκεῖνος μ' ἐφάνη
 Ὅτ' ἤμην ἐγώ.

»Θηρὸς καὶ ἀνθρώπου τεράστιον κράμα
 Ἡ δίμοιρος φύσις ἐμίχθ' εἰς ἐμέ,
 Καί, φύλαξ ἐκεῖ τοῦ στομίου, χαμαὶ
 Θηρίον ἐκείμην καὶ ἄνθρωπος ἅμα.

» Ἄλλ' οἴμοι ! Τὸ ἔκφυλον δέρας φορῶν,
 Τὴν πρόφην ἀνθρώπου ἀπώλεσα γνώμην·
 Σκληρὰν εἰς τὰ σπλάγχνα ὀργὴν ἠσθανόμην·
 Καὶ μένος σκληρόν.

» Ἐνῶ τῆς εἰσόδου, δρακόντειος δαίμων,
 Τὴν θέσιν ἐκείνην κατεῖχον στενά,
 Ἐξώρμησαν αἴφνης μακρόθεν πτηνά,
 Λευκότερα κρίνων, ταχύτερ' ἀνέμων.

» Πλὴν τέσσαρα μόνα ἐξ ὄλων αὐτῶν
 Ἐχώρισαν κ' ἦλθον πετῶντα πλησίον.
 Ἐσφάδαξα τότε τὰς σπείρας ἐκλύων,
 Τὰ λέπη κροτῶν.

» Ἐτόξευα βλέμμα δριμύ, σπινθηρίζον,
 Τὸν ὄγκον κινῶν τῆς μακρᾶς κεφαλῆς,
 Καὶ ἠνοιγα κ' ἔκλεια στόμ' ἀπειλῆς,
 Γοργὰ τ' ἀδαμάντινα ἔγχη του τρίζον.

» Εἰς μάτην τὰ λέπη ἐβρόντων δεινά,
 Εἰς μάτην τ' ὀξύοπλον ἔρκος ἐβρόντα·
 Τῶν σπλάγχνων μου ἔνδον εἰσῆλθον πετῶντα
 Τὰ κοῦφα πτηνά.

» Καθὼς διασχίζουν τὰ νέφη τὰ μαῦρα
 Αἱ πύρινοι λάμψεις ἀγρίας νυκτός,
 Μ' ἐσπάραξε πόνος τὰ σπλάγχνα φρικτός,
 Τὰ στέρνα μου ῥύγχη διέρρηξαν λάβρα.

» Ἐστέναξα σείσας τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς,
 Κ' ἠνοιχθὴ ἐντός μου τετράπορος πύλη,
 Κ' ἐκείθεν οἱ γῦπες ῥαγδαῖοι, ὀργίλοι
 Ἐξῆλθον σφαγεῖς.

» Ἴδου τ' ὄνειρόν μου ! Ἠγέρθη τῆς κοίτης
 Ψυχρὸς ἀπὸ φόβου, τὰς τρίχας ὀρθῶν.
 Καὶ τώρα, μεστὸς τῶν ἐν ὕπνῳ παθῶν,
 Καὶ τώρα, ναί, φρίττω... ὦ πάτερ, δὲν φρίττεις;

Κ' ἐκεῖνος μὲ τόνον τρεμούτης φωνῆς,
 » ὦ Μπέη, ἀπαίσιον ὄνειρον εἶπες.
 Ἐχθροὺς σου ἀπίστους σημαίνουν οἱ γῦπες,
 Τοῦ κήτους φονεῖς.

« Τὴν θάλασσαν ζώνουν Γκιαβοῦραι προδόται,
 Κ' ἐνῶ Ἀκαρναῆνες ὀπλῖται πολλοί... »
 Τοῦ πέραν Ἀκτίου βροντώδης βολῆ
 Τὸν λόγον τοῦ γέροντος ἔκοψε τότε.

Τοῦ δώματος κάτω πληθὺς μαχητῶν
 Συνήχθη ἀκούσασα αἴφνης τὸν κτύπον,
 Καὶ Τοῦρκος μακρόθεν ἐπρόβαλεν, ἵππον
 Ἄφρώδη κεντῶν.

Ἐπέτα ταχὺς μὲ λυτὰ τὰ ἡνία,
 Βοῶν «ὀπλισθῆτε, Μωάμεθ λαοί,
 Ὀπλίσου, ὦ Μπέη! Ζεφύρου πνοή
 Πλησιίστια φέρει τ' ἀλλόπιστα πλοῖα.»

Κατέβη ὁ Μπέης ὠχρὸς ἀπ' ὀργήν,
 Ἄλλὰ τῶν τειχῶν ἢ προκέφαλος πτέρυξ
 Ἐξέπεμψε τότε βροντὰς καὶ τὴν πέριξ
 Ἐκλόνητε γῆν.

Βαρεῖς, δεξιὰ πρὸς τὴν θάλασσαν κάτω,
 Ἐβῶν βαρεῖς μυκηθμοὶ κεραυνῶν
 Κ' ἐστέναζον τ' ἄντρα τῶν πέριξ βουνῶν,
 Βροντόπληκτος δὲ ὁ αἰθὴρ ἐμυκάτο.

Ἡ πόλις ἐσεισθη καὶ δοῦπος βαθὺς
 Καὶ θόρυβος μέγας καὶ κρότος ἀντήχει,
 Κ' ἐβόα ὀρμῶσα πυκνὴ πρὸς τὰ τεῖχη
 Βαρβάρων πληθὺς.

Ἄλλ' ἄφες, ὦ Μοῦσα, τὰ βάρβαρα γένη
 Καὶ μ' αὔλα σπεῦσον πετῶτα πτερά
 Ἐκεῖ ὅπου βρέμουν ἀφρώδη νερά,
 Χριστῶνυμος ὅπου σημαία κυμαίνει.

Ἄς ἴδωμεν πῶς πρὸς τὸν κόλπον ὀρμοῦν
 Γοργαὶ ἀλκυόνες, τετράδελφα πλοῖα,
 Ἐνῶ τηλεβόλα τοῦ κόλπου μυρία
 Τὸ πῦρ ἐξεμοῦν.

B.

Ἴδέτε! Πρὸ φλοίσθου κυμάτων ἀγρίων,
 Τῆς πόλεως ἔνθεν, μὲ ὄψιν φοικτήν,
 Στημένα ἰδοῦ εἰς πετρώδη ἀκτὴν
 Τ' ἀστράπτοντα τεῖχη μεγάλων φρουρίων.

Ἀπέναντι ἄλλη ἐστία πυρός,
 Τὸ Ἄκτιον, πύργος χαλκοῦ καὶ σιδήρου,
 Ὑψόνετ' ἐκεῖ ἀντικρὺ τῆς Ἠπείρου,
 Τοῦ κόλπου φρουρός.

Δρακόντειον χαίνει ἐν μέσῳ ἐκείνων
 Τὸ στόμα τοῦ κόλπου. Ἐκεῖσε λοιπόν,
 Καθὼς ἡ νυκτία τετράς τῶν γυπῶν,
 Τὰ τέσσαρα πλοῖα ὀρμοῦν τῶν ἐλλήνων ;

Ἀγάλλου, Μηκάλης ἀκτὴ γηραιά,
 Πορθμὲ Σαλαμῆνος ἐχθρόξενε, σκίρτα.
 Κ' ἐδῶ θὰ σκορπίση ἀμάραντα μύρτα
 Ἡ πάλαι Θεά.

Δυὰς πυροσκάφων 2 τὸ φρούριον πλήττει,
 Καπνὸν ἐξεμοῦσα καὶ πῦρ καὶ βροντάς.
 Μὲ χεῖρας χαλκίνας, μὲ χεῖρας διπτὰς
 Τὴν θάλασσαν δέρουν κ' ἡ θάλασσα φρίττει.

Τὴν μίαν κειοῦντα πυρίνην πλευράν,
 Γυρίζουν μὲ κρότον ταρτάρου τὴν ἄλλην,
 Ἀκάματοι Αἵτναι, ἐκχύνουσαι πάλιν
 Βροντὴν φοβεράν.

Καὶ πίπτουν μὲ πάταγον πέτραι καὶ χῶμα,
 Κ' ἐν μέρος τοῦ τείχους, ὡς στήλη τμηθέν,
 Ἐχώρισε, φάσμα ἐκεῖ μονωθέν,
 Ὠχρὰν ἡμισέληνον φέρον ἀκόμα.

Τῶν τούρκων φρουρῶν ἠλλοιώθ' ἡ μορφή·
 Τοὺς θάπτουν αἱ πέτραι, τοὺς θάπτει τὸ κύμα.
 Ὡ, ἄμποτε πᾶσα εἰς ὄμοιον μνημα
 Ἡ Ἄγαρ ταφῆ.

Ἐνῶ πρὸς τὸν κόλπον ἡ θάλασσα φεύγει
 Σαλεύουσα μέχρι μυχοῦ, κ' ἐλαφρὸς
 Εἰς τ' ἄγρια νῶτά της παίζει ἀφρός,
 Ταυτόδρομα φεύγουν νεῶν δύο ζεύγη.

Ἐν εἶδει σταυροῦ τὰ λευκά των πτερὰ
 Εἰς οὐριον πνεῦμα ζεφύρου ἀπλόνον,
 Πετοῦν καὶ μὲ ρύγχος ὀξὺ αὐλακόνουν
 Ὀργίλα νερά.

Λυσσῶδες τὸ μάκρος τοῦ τείχους ἀστράπτει
 Καὶ καίει, καὶ στρόβιλον χύνει σφαιρῶν.
 Μανία δαιμόνων ἐκεῖ στυγερῶν
 Κροτεῖ τὸν αἰθέρα, τὴν θάλασσαν σκάπτει.

Συρίζει θανάτου ἐκεῖ καταιγίς,
 Βροῦν φοβερά τηλεβόλα μυρία,
 Ἀτάραχα πλὴν διαβαίνουν τὰ πλοῖα
 Τοῦ τείχους ἐγγύς.

Τὸ Ἄκτιον ἤδη κ' ἐκεῖνο μυκάται
 Τὸ μέτωπον ζῶνον μὲ στέμμα φανῶν,
 Ἄνάμεσα δὺω πυρίνων Αἰτνῶν
 Ποῦ σπεύδεται, πλοίων μικρῶν ἀναβάται;

Ἄγρια πλευρόθεν πλανᾶται πνοή,
 Σφαιρῶν ἐκατόμβας ὁ θάνατος καίει,
 Δὲν ἔχετε σάρκα τρωτήν, ὦ γενναῖοι
 Θαλάσσης υἱοί;

ὦ θαῦμα! Σιγοῦν καὶ θρασεῖς ἄρμενίζου
 Ἐν μέσῳ βροντῶν καὶ καπνοῦ καὶ πυρός.
 Ὁ ζέφυρος ἐξῶθεν πνέ' ἠχηρός,
 Αἰ πρῶραι στενάζου, τὰ κύματ' ἀφρίζου.

Σιγοῦν, ἀλλ' ὅποτε περοῦν τὸ βραχὺ
 Ἄνάμεσ' Ἄκτιου καὶ πόλεως χάσμα,
 Ἐκ στόματος ὄλων τὸ θούριον ἄσμα
 Τοῦ Ῥήγ' ἀντηχεῖ

Πλὴν ἄθλος δὲν στέφεται ἄνευ δακρύων·
 Τῆς νίκης ὁ στέφανος εἶναι πικρός.
 Ὁ πρόπλους Ἀνδρέας 3 ἐστρώθη νεκρός,
 Ἐνῶ παιανίζων διεῖπε τὸ πλοῖον.

Ταλαίπωρος μήτηρ;... Ὅποταν χαρὰ
 Τῶν ἄλλων μητέρων τὰς φρένας κλονήσῃ,
 Εἰς λύπην τὴν ἄπαιδα θέλει βυθίσει
 Δεινὴ συμφορὰ.

Ταχὺς ὁ πρωρεὺς 4 τὸ πηδάλιον δράττει
 Καὶ σκέπει τὸ πτώμα.— Ἄνδρεῖε Σπαχή,
 Καὶ σοῦ νεανίου τὸ τέρμα βραχὺ,
 Ὁ θάνατος ἤδη τὸν δρέμον σου φράττει.

Ἐμπρὸς τῶν τριῶν ἀδελφῶν τῆς περᾶ
 Τὸ στόμα ἢ ναῦς ἢ χηρεύουσα, πρώτη,
 Κ' ἐξαίφνης σιγοῦν τῶν φρουρίων οἱ κρότοι
 Σιγοῦν τὰ πυρὰ.

Ἐχθρῶν πρὸ τοῦ κόλπου δεκάπρωρος στόλος
 Μεστὸς τηλεβόλων, μεστὸς ὀπλιτῶν,
 Ἐτάχθη δαυλοὺς ἀναμμένους κρατῶν,
 Καὶ μὲν εἰς τὸ στόμα φραγμὸς πυροβόλος.

Αἱ νῆες ἀκράτητοι σποῦν τὴν γραμμὴν
 Λυσσώδη θανάτου ἐκχύνουσαι ζάλην,
 Κ' ἐτείσθη τὸ κύμα ὡσὰν τὴν μεγάλην
 Θαυμάζον ὀρμήν.

Μακρύνονται πέραν βολῆς οἱ γενναῖοι.
 Ἐθάλασσ' ἀγρία ἐδῶ δὲν βοᾶ,
 Γελαῖ τῶν κυμάτων ἐδῶ ἡ θεά,
 Μεστὸς εὐωδίας ὁ ζέφυρος πνέει.

Ἰδοῦ, δεξιόθεν, τοῦ κόλπου φραγή,
 Ἐκτείνονται λάφοι καὶ μύρτα μυρία·
 Εὐώνυμος ὅμως... ὦ χαῖρε, ἀγία
 Τῶν πάππων μου γῆ!

Σᾶς βλέπω ἐμπρός μου, βουνὰ τεθλιμμένα,
 Βουνὰ τῆς Δωδώνης ἐν μέσῳ δασῶν.
 Υἱοὶ τοῦ πολέμου, λαοὶ Μολοσσῶν,
 Ὡς πότε θὰ κύπτετε δοῦλον αὐχένα;

Ἐψοῦνται μακρόθεν ἐκεῖνα θολά,
 Πλὴν κάτωθεν γέμον ἀγρῶν καὶ χωρίων,
 Κατάφυτον ὄλον τ' ὠραῖον πεδίον
 Τῆς Ἄρτης γελαῖ.

Δὲν θέλγει τοὺς ναύτας ἡ εὐμορφος θεά.
 Παντοῦ βασιλεύει σιγὴ σοβαρά
 Καὶ κρύφιον ἄλγος, ἀφοῦ πενηθηρὰ
 Τῆς πρώτης κατέβη νεὼς ἡ σημαία.

Εἰς νῆα ἑτέραν ἐκείνης ἐγγύς
 Ἀκούεται ἤχος ὡς ἤχος κλαυθμῶνος,
 Καὶ φρένας ραγίζει ὁ ἄγριος τόνος
 Θρηνώδους κραυγῆς.

Εἰς ναύτης μὲ βήματα τρέχων σπουδαῖα,
 Παράφρων ἐκ πρύμνης εἰς πρῶραν περᾶ,
 Κ' ἐκεῖ τὴν πενήμιθην σημαίαν ἐρᾶ,
 Ἄνδρέα, κραυγάζων ὀμίλει, Ἄνδρέα!

Καὶ πλήττει τὰ λάσια στήθη θρηῶν,
 Καὶ πάλιν «Ἄνδρέα!» κραυγάζει δακρύων.
 Ὁ ζέφυρος μόνον βοῖζει, τὸ πλοῖον
 Σιγαῖ τ' ὄρφανόν.

Ματαίως βοῶν τὸν χιτῶνά του ῥίπτει
 Καὶ πίπτει προκάρηνος κάτω χυθείς.
 Ἀνοίγει τὸ κύμα καὶ κλείετ' εὐθύς,
 Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον αὐτὸς ἀνακύπτει.

Μονόπλευρα πλέων μιᾶ τῶν χειρῶν
 Τὸ ἄβατον κύμα ἐκάστοτε σχίζει,
 Καὶ μ' ἄμφω τοὺς πόδας τὸ κύμα λακτίζει
 Ἐμπρὸς προχωρῶν.

Ἡ ναῦς, ἔνθα πένθους σημαία κυμαίνει,
 Κατήνεμον ἤδη τὴν πρῶραν κρατεῖ.
 Αὐτὸς πλησιάζων σχοινίον ζητεῖ,
 Τὸ δρᾶττει, κ' ἐπάνω ταχὺς ἀναβαίνει.

Ποῦ, δύστηνε, ὕδατα στάζων πικρά,
 Ποῦ σπεύδεις ῥαγδαῖος; Ἀγρία ἐμπρός σου
 Θ' ἀνοίξῃ σκηνή. Ὁ καλὸς ἀδελφός σου
 Σὰρξ εἶναι νεκρά.

Τὴν σάρκα τὴν ἄπνου τὴν εἶδε κ' ἐχύθη
 Μὲ σποῖροντα μέλη, μὲ βλέμμα θολόν,
 Καὶ κύπτει τὰ χεῖλη τὰ κρύα φιλῶν,
 Καὶ χύνεται ὄλος εἰς τ' ἄψυχα στήθη.

Φιάλην ταλαίπωρε, πίνεις πικράν,
 Καὶ τήκεται πύρινα δάκρυα χύνων,
 Ἄλλ' ἄνεμος λάβρος τὸν μάταιον θρήνον
 Σκορπίζει μακράν.

Γ'.

Τοὺς πρὶν δὲν ἀκούω βρυγμοὺς τοῦ φρουρίου·
 Δὲν μαίνεται' ἐκεῖθεν λυσσωδῆς ὀργή,
 Τὴν πόλιν πενθίμη νεκρόνει σιγή,
 Ὁ χάλκινος πύργος σιγαῖ τοῦ Ἀκτίου.

Ὁ ζέφυρος ἄγριος ἔξω φυσᾷ,
 Ἡ θάλασσα μᾶλλον ἀγρία κυμαίνει.
 Ὁ φοῖβος ἐν τούτοις κλειστὸς καταβαίνει
 Εἰς νέφη χρυτᾷ.

Ἐρώτισεν ἤδη ἀγῶνα γενναῖον,
 Ἀλλὰ εἰς τὸ κῦμα δὲν θέλει λουσθῆ
 Ἄν πάλιν ἡ πόλις ἐχθρῶν δὲν σεισθῆ,
 Ἄν δὲν τοὺς ἐκπλήξῃ κατόρθωμα νέον.

Ὡ φρούρων πλασμάτων πτωχοὶ ἐρμηγεῖς,
 Εἰς ξένα ὁ νοῦς σας πρὸς τί νὰ προσφύγῃ;
 Πτωχοί! ὁ ἀγὼν μας πανόραμ' ἀνοίγει
 Μεγάλῃς σκηνῆς.

Σαλεύουν, Λευκάδος ἐγγύς, ἐπ' ἀγκύρας
 Αἰ πρῶραι τῶν δύο πυρίνων σκαφῶν.
 Δὲν αἴρεται πλέον ἐκεῖθεν τυφῶν
 Καπνοῦ πλημμυροῦντος τοὺς μαύρους μυκτῆρας.

Σταυροῦ τὰ στολίζει σημαία γλαυκή,
 Κομφὰ δὲ καὶ γαῦρα πλησίον ταγμένα,
 Λευκόπτερα δώδεκα πλοῖα δεμένα
 Σαλεύουν ἐκεῖ.

Ἡγέτης ὀλκάδος ὅ μακρόθεν ἐλθούσης,
 Τὸν στόλαρχον βλέπων μὲ βλέμμα δριμύ,
 Καὶ ὕβρεις καὶ λόγους τραχεῖς ἐξεμεῖ
 Ἐκχύνων πικρίαν καρδίας ἀλγούσης.

«Κ' ἐγὼ τῆς θαλάσσης υἱοὺς ὀδηγῶ,
 Κ' ἐγὼ εἰς κινδύνους θηρεύω τὴν φήμην.
 Ποῦ εἶναι οἱ ἄλλοι ; ... Προδόται! δὲν ἤμην
 Ὅ πέμπτος ἐγὼ ;

« Ὀργόνουν τὸν κόλπον οἱ ἄλλοιμου φίλοι,
 Κ' ἐγὼ φθόνου θυμα, ναυτῶν ἐμπαιγμός...
 Ἄλλ' ὄχι ! θὰ ἴδῃς ποῦ φέρει θυμός,
 Θὰ ἴδῃς ποῦ φθάνει καρδία ὀργίλη. »

Κ' ἐμβαίν' εἰς τὴν λέμβον, κ' ἐκείνη θοή,
 Κ' ἐκείνη πετώσα, τὸ κύμα διχάζει.
 Αὐτὸς τὴν ὀλκάδ' ἀναβαίνων κραυγάζει
 Βαρεῖα βοῆ.

» Τὴν ἀγκυραν ἄρατε, ναῦται ἀνδρεῖοι ! »
 Ἡ κύπτουσα πρῶρα κτυπᾷ τὸ νερόν,
 Ἡ ἄλυσις τρίζει μὲ θροῦν ἠχηρόν,
 Ἡ ναῦς τὰ πτερά δεξιῶθεν τανύει.

Ὅπισθ' αὖ φεύγουν καὶ πλοῖα καὶ γῆ,
 Κ' ἐνῶ ἀρμενίζει πλευρόθεν κλιμένη,
 Καταθαμβὸν ἔτι τὸ πλήρωμα μένει
 Ἐν ἄκρᾳ σιγῆς.

Στάυρώσατε, πάλιν βοᾷ, τὰ ἱστία,
 Τὸν δρύινον στρέφων εὐθύς χαλινόν,
 Καὶ στρέφεται ἅμα ἡ ναῦς ὡς πτηνόν,
 Καὶ αὖρα τῆς πλήττει τὴν πρύμναν οὐρία.

Ἀκούετ' ἐκ πρῶρας φωνὴ σιγαλή,
 Φωνὴ νεανίου· Ποῦ τρέχει, δὲν βλέπει ;
 Δειλέ ! ἀπαντᾷ ὁ πρυμνοῦχος, δὲν πρέπει
 Γυνὴ νὰ λαλή.

Σιγή τὸν τραχὺν διαδέχεται φλόγγον.
 Ἐγγίζουσι αἱ δύο ἀκταὶ βαθμηδόν,
 Τὸ τεῖχος Πρεβέζης ἐγγίζει σχεδόν,
 Μακρὸν ἐκτυλίσσον τὸν μέγαν τοῦ ὄγκου.

Ἐκεῖθεν θερμὰ ἐκ τῆς πρώην ὀργῆς,
 Ἀστράπτουσι ἐκ νέου τὰ χάλκινα κήτη,
 Κ' ἐγγὺς τῆς ὀλκάδος τὸ κύμα ὀρύττει
 Σφαιρῶν καταγιγίς.

Τίς ὄγκος ἀπέναντι λάμπων κινεῖται
 Καὶ θόρυβον χύνει καὶ ἤχον κλαγγῆς;
 Εἰς βάρβαρον γῆν, τοῦ Ἀκτίου ἐγγύς,
 Καλλιζωνοὶ τόσοι ποῦ σπεύδουσι ὀπλιταί;

Τὴν ἄμμον μὲ ῥοῦν διαβαίνει ταχὺν
 Εἰς λόχος ἐκεῖ ἀρωγὸς τῶν ἀνδρείων,
 Καὶ στήνει σημαίαν τῆς ὄχθης πλησίον,
 Εἰς λόφον τραχὺν.

Ἀσπάζετ' ἐκεῖθεν τὴν πλέουσαν νῆα
 Κραυγὰς ἀναπέμπων σπαιρούσης χαρᾶς
 Φωνὰς ἀντιπέμπει ἐκεῖν ἰσχυράς,
 Καὶ πλήττει καὶ σχίζει τὸ κύμα ταχεῖα.

Λυσσᾶ τοῦ Μωάμεθ τὸ γένος, κ' εὐθύς
 Ἀνοίγει τοῦ πύργου ἢ πύλη βαρεῖα,
 Κ' ἐξέρχεται ἐκεῖθεν πυκνὴ καὶ ἀγρία
 Ἀπίστων πληθὺς.

Λυσσώδη ὁ Ἄρης ἀνάπτει τὴν πάλιν,
 Ἄλλ' ἔλκει τὸ ξίφος ὁ ἔλληνας στρατὸς
 Καὶ φεύγουσι οἱ τοῦρκοι κ' αἰσχίστους ἐντὸς
 Ἡ Πύλη τοῦ πύργου τοὺς δέχεται πάλιν.

Ἀκάματος ὅμως ἡ χεὶρ τῶν φρουρῶν,
 Κρατεῖ τηλεβόλων ἀκοίμητον δᾶδα·
 Τ' ἀντίπλευρα τεῖχη κτυποῦν τὴν ὀλκάδα
 Μὲ ζάλην σφαιρῶν.

Ἐμπαίζουσ' αὐτὴ τὴν ὀργὴν τῶν φρουριῶν,
 Ἀφ' ὧν διακαίουσι θανάτου πυρὰ
 Ἀπὸ τηλεβόλων ἐκρήξεις περᾶ
 Καὶ φθάνει τοῦ στόματος ἤδη πλησίον.

Εἰς μάτην τὴν πλήττουσι ἐκ δύο πλευρῶν
 Τὰ δίδυμα τεῖχη μεγάλων φρουριῶν.
 Ἐμβαίν', ὑπερήφανον νίκης σημεῖον,
 Ὑψοῦσα σταυρόν.

Ὁ ἄνεμος αἴφνης ἐν τούτῳ κοπάζει·
 Ναυβάται τὸν δρόμον τῆς κλείουν ἐχθροί.
 Οἱ σκύμνοι τῆς Ὑδρας δὲν μένουν νωθοί,
 Τὴν κώπην ἀμέσως πᾶς ναύτης ἀρπάζει.

Ἀπτόητ' εἰς τόσῃν βαρβάρων ὀρμῇν
 Πτερνίζουσι τὸ κύμα μὲ τρίζουσαν κώπην,
 Καὶ ῥέ' ἡ ὀλκάς, καὶ ἀφίνει κατόπιν
 Ἀφρώδη γραμμὴν.

Πλὴν ὄφεις ὡς ἄγριος, ὅστις συστέλλων
 Τὰς σπείρας, νὰ πνίξῃ τὸ θῦμα ζητεῖ,
 Πολέμιος στόλος τὰς κώπας κροτεῖ,
 Νὰ ζώσῃ ἐν κύκλῳ τοὺς ἔλληνας θέλων.

Τοὺς ζώνει πολὺπρωρος, πλήρης στρατοῦ.
 Καπνὸς τὴν ὀλκάδα παχὺς περιβίλλει,
 Χαλάζης πυρίνης συρίζουσα ζάλη
 Τὴν πλήττει παντοῦ.

Θεὰ ἐγερσίφων, θεὰ τῶν ἡρώων,
 Τίς θόρυβος πέριξ ἤχει τῶν ναυτῶν !
 ὦ, τεῖνε τὴν χλαῖνάν σου, τεῖνε ἐπ' αὐτῶν
 Βαρύοπλον σμῆνος τοὺς ζώνει ἀθρόον.

Ἀκράτητος λύσσα κινεῖ τοὺς ἐχθρούς·
 Τὰ τεῖχη τοῦ πλοίου ὁ μόλυβδος θραύει,
 Καὶ παύει ὁ δρόμος τοῦ πλοίου καὶ παύει
 Τῆς κώπης ὁ θροῦς.

«Κτυπάτε, βῆ ὁ πρυμνοῦχος, κτυπάτε ! »
 Κ' εὐθύς τὰ πλατύστομα ὄπλα βροντοῦν, ὅ
 Καὶ σφαῖραι ἀμύνης τριγύρω πετοῦν,
 Καὶ κρότος βαρὺς πανταχόθεν μυκᾶται.

Ὁ ἄπιστος στόλος ἐστάθη εὐθύς,
 Ἀλλὰ μία λέμβος ἐγγίζει τὴν νῆα,
 Καὶ φαίνεται ἐκεῖ ἀλαλάζουσι, ἀγρία
 Ἐνόπλων πληθῆς.

Τοῦ Μπέη γαμβρὸς ὁ Σελίμης, ἀνδρεῖον
 Τοῦ Ἄρεος τέκνον, υἱὸς Θεσπρωτῶν,
 Μ' ἀρπάγην τὴν νῆ' ἀγκιστρώνει ζητῶν
 Νὰ φέρῃ τὴν πλήθουσαν λέμβον πλησίον.

Πλὴν εἰς τὸ ἀκόντιον δράττων κρατεῖ
 Μὲ χεῖρα νευρώδη, κ' ἐκτείνων τὴν ἄλλην
 Ἐμπρὸς τοῦ Σελίμη, τραβᾷ τὴν σκανδάλην
 Καὶ τ' ὄπλον κροτεῖ.

Δεκάς σφαιριδίων τὰ στήθη του βάλλει·
 Κρουνοὶ ἀναβρῦσιν αἱμάτων θολοί,
 Τὸ κῦμα ἐγγίξ' ἢ νεκρὰ κεφαλῆ,
 Νεκρὸν εἰς τὴν λέμβον τὸν ἔλκουν οἱ ἄλλοι.

ὦ, τίς ἀπροσδόκητος μάχης φορὰ !
 Ἡ λέμβος ποδίζει, ποδίζουν τὰ πλοῖα
 Κ' ἐλαύν' ἢ ὀλκὰς καὶ ὀργώνει τὰ λεία
 Τοῦ κόλπου νερά.

Ἐμπρὸς τοῦ πρυμνοῦχου καλὸς νεανίας,
 Ἄνδρόπαις, ὡς εἴκοσι μόλις ἐτῶν,
 Προβάλλει καὶ λέγει ἀρπάγην κρατῶν·
 «Τὸ λάφυρον εἶναι χειρὸς γυναικείας ; »

Κ' ἐκεῖνος· «σὲ εἶδα, δὲν εἶσαι γυνή,
 Ἄγων πλήν εἰς Πρέβεζαν ἄλλος θὰ γείνη·
 Ὅ θέλων κατ' ὄλα τὸν ῥύπον νὰ πλύνη
 Ἐκεῖ θὰ φανῆ.»

Ἐν τούτοις ὁ ἥλιος δύεται, βέλη
 Τινάσσων πρὸς τ' ἄνω φωτὸς πορφυροῦ,
 Καὶ ἄσασσα σκότους ἢ νύξ ζοφεροῦ,
 Τὸν μαῦρον μανδύαν αὐτῆς διαστέλλει.

Ἀλλάσσει τὴν ὄψιν ἢ γῆ, μελανὰ
 Τὴν ἑναστρον στέγην τὰ νέρη γεμίζουν,
 Μαυρίζουν τὰ δάση τῆς γῆς, καὶ μαυρίζουν
 Τὰ κύκλω βουνά.

Νύξ εἶναι· φρυάσσουν τὰ βάρβαρα γένη
 Καὶ κρύφιος τρόμος τὴν πόλιν κρατεῖ.
 Ναί, τρόμος καὶ φρίκη, ἀλλὰ διὰ τί
 Ὁξὺς τὸν αἰθέρα κλαυθμὸς διαβαίνει;

Ἡ πόλις ταρασσεται· ὄχλος πολὺς
 Ὀλόγυρα ζώνει τὸ μέγαρον, ὅπου
 Κατάρχει ἐνίοτε, μάλιστα τοῦ τόπου,
 Ὅ Νέρων Ἀλῆς.

Ἐντὸς γυναικῶνος, εἰς πλούσιον δῶμα
 Ἀκούεται θρῆνος δριμύς, ἀλγεινός·
 Ἄνῆρ χρυσοχαίτης, ἀγᾶς Ἀλθανός
 Ἐκεῖ ἐξαπλοῦται παράμορφον πτώμα.

Χανούμισσα χάρις, ώραία γυνή,
 Ἐμπρὸς τοῦ νεκροῦ γονατίζουσα κλαίει.
 Ἀκοίμητος πόνος τὰ σπάγχνα της καίει,
 Τὸν νοῦν της κλονεῖ.

Δειλαία ! φρενήρης κτυπᾷ τοὺς κροτάφους,
 Φρενήρης ὑψώνει τὰς χεῖρας αὐτῆς,
 Καὶ βόστρυχοι κόμης ἀτάκτου, λυτῆς
 Κυμαίνουν καὶ χύνονται μέχρις ἐδάφους.

ὦ δύστηνος χήρα! Πικρὰ στοναχὴ
 Τῆς πνίγει τοὺς θρήνους· τὸ στήθος της σπαίρει,
 Κ' ἐτοίμη νὰ φύγη, τὸ στήθος της δέρει
 Ἄλγοῦσα ψυχῇ.

«Σελίμη! Ψυχὴ τῆς ψυχῆς μου, ἐγείρου
 Σὺ, ὅστις ταχὺς ὡς ἰέραξ πετᾶς,
 Σελίμη! κραυγάζει, ἀκούεις βροντάς,
 Ἀκούεις πῶς τρέμει ἡ γῆ τῆς Ἠπείρου;

»Γκιαβοῦραι τὸν κόλπον πατοῦν μὲ ὀργήν.
 Ὀπλίτου! σαλπίζει τῆς μάχης ὁ δαίμων,
 Οἱ λόχοι σὲ κράζουν, ὁ ἵππος σου βρέμων
 Λακτίζει τὴν γῆν.

» Ἄλλ' ὦ συμφορὰ μου! ἡ σπάθ' ἡ καμπύλη,
 Ἀδέσποτον τεῦχος, μνημεῖον φρικτὸν
 Τοῦ πάθους σου, κρέματα· κ' αἷμα πηκτὸν
 Τῶν δέκα πληγῶν σου σκεπάζει τὰ χεῖλη.

» ὦ, πῶς τὴν θαντὴν σου ἐγὼ ν' ἀνεχθῶ;...
 Πλατύτερον, φίλοι, ἀνοίξατε μνήμα·
 Ἐκεῖ κ' ἐγὼ σπεύδω μὲ πρόθυμον βῆμα,
 Τὸ μνήμα ποθῶ. »

Ἀπόμασσε, Μοῦσα, τὸ δάκρυ τὸ θεῖον,
 Τὸν βίαιον κράτει τοῦ στήθους παλμόν.
 Πολλοί, παθημάτων μεστοί, ἐφ' ἡμῶν.
 Παρῆλθον αἰῶνες κλαυθμῶν καὶ δακρύων.

Τὸ τύραννον γένος ἄς κλαίῃ πικρῶς·
 Πορεύθητι ὅπου, ἐν δώματι πλοίου,
 Κοιμᾶται ἀθρήνητον ὕπνον ἀνδρείου
 Ὁ Ἕλλην νεκρός.

Κοιμᾶται, ἰδοῦ, ὁ Ἄνδρέας κοιμᾶται
 Καὶ κύκλω παρίστανται φίλοι πολλοί·
 Κοιμᾶται, πλὴν μία, θαρρεῖς, ἀπειλὴ
 Εἰς τ' ἄλλα χεῖλη του ἔτι πλανᾶται.

Ὁ πένθιμος κύκλος σιγᾶ τῶν ναυτῶν,
 Πλὴν εἷς, σαλευούσας ὡς ἔχων τὰς φρένας,
 Ἐγγὺς τοῦ νεκροῦ ἤρεμει, σταυρωμένας
 Τὰς χεῖρας κρατῶν.

Τὰ χεῖλη του μόνον σφαδάζουν· ἀλλοίαν,
 Ψυχρὰν εἰς τὸ λείψανον ὄψιν κολλᾶ,
 Καὶ δάκρυα πλέον δὲν χύνει θολά ...
 Τὰ δάκρυα, φεῦ, τοῦ πληροῦν τὴν καρδίαν!

Σὺ χῦσον, ὦ Μοῦσα, ἐν δάκρυ πικρὸν
 Πρὶν κλείσῃ τὸ ἄσμα ἢ στένουσα λύρα,
 Καὶ στόλιζε μ' ἄνθη καὶ ῥαῖνε μὲ μύρα
 Τὸν ναύτην νεκρόν.

Ἀπόθες δὲ ταύτην εἰς κλῶνα ἰτέας
 Καὶ μὴ τὴν ἐγγίζης καὶ μὴ τὴν κινῆς,
 Ἐὰν τρικυμία μεγάλης φωνῆς
 Δὲν σείσῃ τὰ στέρνα θερμῆς νεολαίας.

ὦ, τότε τὸ πρῶτόν μου ὄπλον ζητῶ,
 ὦ, τότε τ' ἀρχαῖά μου πέδιλα φέρων,
 Ἐκεῖ ὅπου ῥέει γοργὸς ὁ Ἀχέρων
 Μαζῆ σου πετῶ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΥ ΜΟΥ

1. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν κατὰ τὴν Ἄρταν καὶ Πρέβεζαν τουρκικῶν δυνάμεων ὀνομάζετο Βελήμπεης, ἄλθανὸς νουνεχῆς καὶ ἀνδρείος.

2 Ἡ Καρτερία καὶ ἡ Ἐπιχείρησις.

2 Ἀνδρέας Κωφὸς ἐκ Πόρου, διοικητὴς τῆς κανονοφόρου ἢ «Φιλελληνίς.»

4 Ἰωάννης Σπαχῆς, Τενεκὲς ἐπιλεγόμενος, ὅστις, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν ἀγῶνα τοῦτον, ἔπεσεν ἐνδόξως εἰς τὸν λιμένα τῆς Πρεβέζης, ἔνθα ὁ ἑλληνικὸς στολίσκος ἐπετέθη διὰ νυκτὸς κατὰ τοῦ τουρκικοῦ καὶ ἐκურίευσεν τὴν ναυαρχίδα καὶ μίαν κανονοφόρον.

5 Ὁ Ἀναστάσιος Παρασκευᾶς Σπαχῆς, διοικητὴς τῆς ὀκτάδος ἢ «Χαρίκλεια.»

6 Ὁ ναυτικὸς στρατὸς μεταχειρίζεται ὄπλα, ἅτινα οἱ μὲν Ἴταλοὶ tromboni ὀνομάζουσιν, ἐγὼ δὲ διὰ τὸ σχῆμα «πλατύστομα»

ΑΡΜΑΤΩΛΟΙ ΚΑΙ ΚΛΕΠΤΑΙ

« Εξ τῆς μορφῆς ἐνός μικροῦ χαρτίτσου τρεῖς κρίνοι »

ΤΗ ΣΠΑΡΑΚΤΙΚΗ ΜΝΗΜΗ
ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΜΟΥ

ΟΝ

ΜΟΙΡΑ ΑΝΕΛΕΜΩΝ

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΗΔΗ ΑΝΘΟΥΝΤΑ ΕΑΡ

ΑΝΗΡΤΙΑΣΕ

Καλῶν τὸν Θάνατον καὶ Χρόνον
Ἐγγραφον ἤσυχος καὶ πόνον
Δὲν ἠσθανόμην φλογερόν.
Δὲν ἔλεγον πῶς θὰ σὲ χάσω·
Ὡς ἄγγελος τότε ἔκοιμᾶσο
Εἰς τοῦ πατρὸς σου τὸ πλευρόν.

Ποσάκις τὴν γραφίδ' ἀφίνων
Ἠρχόμην προσχαρῆς, καὶ κλίτων
Τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ σέ,
Εὐῶδες ὠσφραϊνόμεν μύρον
Καὶ μ' ἐγοήτευον ὀνείρων
Τερπναὶ εἰκόνες καὶ χρυσαῖ.

Οὐαὶ χαρᾶς ἡμαρτημένης !
Εἰς κάλπην μαύρης εἰμαρμένης
Ἐστρέφοντ' ὦραι συμφορᾶς.
Εἰς κλάδος σήμερον ἀνθίζει...
Ἄλλὰ τὸ μνημᾶ σου στολίζει—
Τὸ μνημᾶ πάσης μου χαρᾶς.

ΑΡΜΑΤΩΛΟΙ ΚΑΙ ΚΛΕΠΤΑΙ

Α΄.

ΣΚΟΤΙΑΝ διαλύοντες αἰῶνος ὀλοκλήρου

Φλέχθητε, δῶρα τῶν Μουσῶν, σπινθηρες διανοίας.
Καὶ φέρετέ μ' ἐτάζοντα τοὺς χρόνους τῆς δουλείας
Εἰς τ' ἅγια καὶ ἱερά ἐδάφη τῆς Ἡπείρου.

Χρόνε καὶ Θάνατε, δυὰς ὀλέτειρα τοῦ κόσμου,
Ἄλλὰ συγχρόνως καὶ ζωῆς ἀπόρρητος αἰτία,
Ὡ, σήμερον ἀνοίξατε πλοῦτον διττὸν ἐμπρός μου,
Τὰς δέλτους σας τὰς μυστικὰς, τὰ μνημᾶτα τὰ κρύα,

Βλέπω τοῦ Γμάρου τὸ βουνὸν—χιῶν περικαλύπτει

Τὰ δάση ἀφ' ὧν αἶρεται ἡ γαύρη κορυφή του—
Τὴν λίμνην, ἔνθα χύνεται τὸ νᾶμα τοῦ Κωκύτου,
Τὴν πόλιν, ἣτις παρ' αὐτὴν καλλιπρεπῆς προκύπτει.

Ἴδου τῆς λίμνης ὀμφαλός, τὸ σχῆμα τοῦ νησίου·

Ἴχνος δὲν εἶναι θερινῶν ἀγροκηπίων, οὔτε

Ὁ οἶκος ὁ θηλυπρεπῆς πασᾶ καταχθονίου·

Πύργος ἐκεῖ περίτρητος ἀρματωλῶν ὑψοῦται.

Νέφη ἐμαύριζον προτοῦ ὑγρά καὶ πυκνωμένα,

Εἰς τῶν βουνῶν τὰς φάραγγας ἢ λαίλαψ ἐπλανᾶτο,

Καὶ ὄρυς κατεκυλίοντο πρὸς τὸ πεδῖον, κάτω,

Καὶ τὰ πτηνὰ πρὸς ἄστυλον ἐπέτων φοβισμένα.

Ἄνεφελος ἤδη γελᾷ ἢ στέγ' ἢ σαπφειρίνη,

Καὶ ὄψιν ἔλαβεν ἢ γῆ νεάνιδος λουστθείτης·

Ὁ Φοῖβος μεγαλοπρεπῆς πρὸς τὴν εὐνὴν του κλίνει,

Πυρκαϊὰ δὲ φαίνεται ἢ χρυσωμένη δύσις.

Ἴδὲ τὸ Μεσοκέλλιον. 1 Ἐντὸς στενῆς κοιλάδος

Λημέρι ζώνουν κύκλωθεν φυλλάκανθοι ἐλάται,

Καὶ ὑπ' αὐτὰς δυσχείρωτος ὀπλίτης 2 διαιτᾶται,

Ἐν ἑαυτῷ τὸν φοίνικα ἐγκλείων τῆς Ἑλλάδος.

Τρεῖς κλέπται ὀπισθόχειρα φρουροῦν δεσμώτην ἕνα

Κ' ἐπὶ φυλλάδων ἔνοπλοι πέντε κοιμῶνται ἄλλοι.

Σύνουος αὐτὸς τὰ βλέμματα φέρει πρὸς γῆν κλιμένα,

Μειράκιον, ἀλλ' ἀνδρικὰ τὸ εὐπρεπίζουσι κάλλη.

— Ἰὲ τοῦ Χλώρου, εἰς φρουρὸς τὸν δέσμιον σαρκάζει·

Δὲν ἔχεις ὑπνον; μὴ σκληρὰν εὐρίσκεις τὴν στρωμνὴν σου,

Πτωχὸν τὸ δεῖπνον; τὴν καλὴν δὲν ἔχεις ἀδελφὴν σου

Τὴν κλίνην καὶ τὴν τράπεζαν νὰ σοὶ προετοιμάζῃ. —

Ὁργίλος ἤγειρεν αὐτὸς τὸ μέτωπον κ' ἐχύθη

Εἰς τὴν καλλίστην ὄψιν του τὸ χρῶμα τῆς πορφύρας·

Δις θέλων δὲν κατώρθωσε, πλὴν τέλος ἀπεκρίθη

— Φράξον, δειλέ, τὸ στόμα σου, ἢ λῦσόν μου τὰς χεῖρας!

Καὶ πάλιν κάτω ἔκλινε τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ὅμως

Τοσοῦτον ἦσαν ἄγριοι τῆς φράσεως οἱ τρόποι,

Ὅσπε ὁ γέλωσ τῶν φρουρῶν εἰς τὴν στιγμὴν ἐκόπη,

Καὶ τοὺς κατέσχ' εὐλάβεια καὶ κρύφιος τις τρόμος.

Πάλιν ὁ νοῦς του τὸ τμηθὲν ἐπιδιώκει νῆμα·

Κλέπτῃς προσῆλθ' ἐθελοντῆς πιστὸς ἀνὴρ ὁ Κίσσας.

Τί ἐγεινεν; ἀπέθανεν τῆς πίστεώς του θῦμα;

Ὁ Φῶτος τὸν ἐφόρευσε τὸν δόλον ἐννοήσας;

Αὐτὰ ὁ τάλας σκέπτεται ἐνῶ μικρὸν τι πέραν

Ὁ Φῶτος, πρῶτος τῶν κλεπτῶν, τὸν Κίσσαν βασανίζει.

Ῥητίνῃ σπήλαιον βαθὺ καὶ σκοτεινὸν φωτίζει,

Καὶ κνίσσα τις ἀπαίσιος πληροῖ τὴν ἀτμοσφαῖραν.

Ἴδέτε τον, ἐπὶ σταυρῶν δετὸς ὁ Κίσσας μένει.

Ἐνῷ γυμνὸν τὸ στήθος του λειποψυχεὶ καὶ πάλλει,

Ἐνῷ τοὺς πόρους τῆς ψυχῆς τὸ πρόσωπον ἐμφαίνει.

Ἄλλοι τὸν καίουν μ' ἔλαιον, τὸν μαστιγόνουν ἄλλοι.

«Δὲν εἶναι τις Χριστιανὸς πνευματικὸν νὰ φέρῃ;»

Ὁ Φῶτος ἀποκρίνεται· «Ὡς τοῦρκος θ' ἀποθάνῃς,

Ἄν δὲν εἰπῆς τίς σ' ἔττειλεν καὶ τί ζητῶν ἐράνης

Εἰς τὸ λημέρι τῶν κλεπτῶν, τοῦ Φώτου τὸ λημέρι.»

Κ' ἐκτελεσται τοῦ βδελυκτοῦ ἐκείνου μαρτυρίου

Μὲ λύσταν ἐδευτέρονον τοὺς αἰκισμοὺς κακοῦργοι,

Κόλασις δὲ κατέφλεγε τὸ στήθος τοῦ δεσμίου

Καὶ τὰς σπαιρούσας σάρκας του ἡ μάστιξ ἐκρεοῦργει,

Πόνοι δριμεῖς κατέτηχον τὰ σπλάγχνα τοῦ δειλαίου,

Οὐδεὶς δ' ὑπῆρχε τὴν δεινὴν οἰκτεῖρων συμφορὰν του,

Ἐν τούτοις νύκτιον πτηνόν, λιπὸν τὴν φωλεάν του,

Ἀπὸ τὰ μαῦρα χάσματα ἐξῆλθε τοῦ σπηλαίου.

Τὸν θόλον περιῆλθε τρίς ἀτάκτως πτερυγίζον

Καὶ συριγμὸν ὡς ἀνεμὸν ἐκχύνον πρὸς τὰ κάτω,

Ἐνῷ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ πῦρ, ἐν κύκλῳ ἀνθρακίζον,

Εἰς τοῦ σπηλαίου τὴν πυκνὴν σκοτίαν ἐπλανᾶτο.

Ἄλλὰ τὰς πτέρυγας χαλῶν ἐπεστηρίχθη πλέον

Μὲ τοὺς ὀξεῖς του ἔνυχας εἰς χάσμα τι τοῦ θόλου.

Εἶπον αἱ κλέπται· Ἀληθῆς μορφή τοῦ διαβόλου!

Εἶπεν ὁ Φῶτος· Σατανᾶς, ὠσφράνθη θνησιμαῖον!

Καὶ τείνων τὴν πιστόλαν του σκοπεῖ καὶ τὸ φονεύει.

Ἐπὶ τὸν Κίσσαν ἔπεσεν ἐκεῖνο μετὰ κρότου,

Γέλως δὲ τότε βδελυκτὸς ἀντήχησε καὶ χλεύη

Ἀνηλεῆς ἐπύκρνε τὴν μοῖραν τοῦ δεσμώτου.

Ἴδὲ πῶς εἰς τὸ στήθος του αἱματωμένον κεῖται·

Ἴδὲ πῶς μὲ τὰς πτέρυγας ὄλον αὐτὸν σκεπάζει.

Ὁ δυστυχῆς δαμάζεται κ' ἔξω φρενῶν κραυγάζει·

—Σκληροί, τὰ πάντα μαρτυρῶ καὶ μὴ με τυραννῆτε!

Εἶτε ὁ πόνος ὁ δριμύς, ὅστις τὰ σπλάγχνα φλέγει,

Εἶτε προλήψεις ἔσεισαν τὸν νοῦν τοῦ τυλαιπώρου,

Αὐτὰ μ' ἐκλείπουσαν φωνὴν ὁμολογεῖ καὶ λέγει·

—Φῶτε, ὁ Κίσσας εἶμ' ἐγώ, ἀρματωλὸς τοῦ Χλώρου.

Πόθος διπλοῦς καὶ ἰσχυρὰ ἀνάγκη τῆς ψυχῆς μου

Νὰ ἐκδικήσω μ' ἔφερε τὸ αἷμα τοῦ γαμβροῦ του,

Νὰ λύσω τ' ἄδικα δεσμὰ τοῦ προσφιλοῦς υἱοῦ του...

Ἄλλὰ δὲν ἦτο θέλησις Θεοῦ ἢ θέλησις μου.

—Νὰ μὲ φονεύσης; ἀλλὰ πῶς; — Ἡ μαύρη καὶ δολία
Ψυχὴ σου δὲν μ' ἐλάνθανει... ὦ, εἶθε τῶν φρικτῶν σου
Μὴ ἐπειρώμην καχιῶν! ... Ἐλπίς μ' ἐπλάνα μία,
Νὰ καταγγείλω μυστικὴν τινα τῶν ἐκδρομῶν σου.

—“Α σ' ἐννοῶ! τὸν δρόμον μου ὁ Χλῶρος ἐνεδρεύει
Ἐνῶ σὺ λύεις τὸν υἷόν. — Ναί.—Θαῦμα! διὰ τίνας
Κατώρθους τὸ μῆνυμα; γράφων ἢ πῶς; — Ἐκεῖνος,
Ὅποταν τὴν σφραγίδα του αὐτὴν ἰδῆ, πιστεύει —

Καὶ ὁ ἀλάστωρ ἤρπασε τὴν ἀργυρᾶν σφραγίδα.
—Φῶτε, ζωὴν δέν σοι ζητῶ, ἀλλ' ἂν Χριστὸν πιστεύης,
Ἄν σωτηρίας ψυχικῆς ἔχῃς μικρὰν ἐλπίδα,
Μὴ ἀκοινώνητον ἐμὲ Χριστιανὸν φονεύης! —

Φεῦ, τίς ἐμάλαξέ ποτε τοῦ πονηροῦ τὴν φύσιν;
— Ἀφίνω σὲ πνευματικόν, εἶπεν εἰς κλέπτῃν ἕνα,
Ἄλλ' ἄπελθ' ἔπειτα ζητῶν τὸν φίλον μας ποιμένα.
Αὔριον νύκτα φέρε τον εἰς τοῦ Πασᾶ τὴν Βρύσιν, —

Κ' ἐξῆλθε μετὰ τῶν λοιπῶν. Βῆμα βραδύ προτάττων
Ὁ κλέπτης σπᾶ τὴν μάχαιραν καὶ θεωρεῖ τὸ θῦμα,
Ἄλλ' ἐκ τοῦ βάθους ἤρχετο δυὰς θολῶν φασμάτων,
Ἐκτρεπομένων βαθμηδὸν εἰς ὄπλοφόρον σχῆμα.

Ὁρμοῦν καὶ πλήττου... Στεναγμὸν ἐκχύνει τελευταῖον
Πίπτω, ὁ δῆμιος πρηγῆς καὶ τοὺς ὀδόντας τρίζων.
Ὁ Κίσσας τὸν νεώτερον τῶν μαχητῶν γνωρίζων,
— Ὁνειρος! λέγει, ὁ νεκρὸς δὲν ἐπιστρέφει πλέον!

Ἀλλ' ἐξω τρεῖς ἀκολουθοῦν τὸν Φῶτον κατὰ βῆμα:
Εἷς ἐξ αὐτῶν μονόφθαλμος, ἰσχνός, μὲ ὄψιν κρύαν
Ὡστε νεκρὸς τις φαίνεται, νεκρὸς λιπὼν τὸ μῆμα,
Τέρας τῆς γῆς. Αὐτὸν καλεῖ ὁ Φῶτος κατ' ἰδίαν.

Ὅποιον φοβερὸν κ' ἐδῶ μυστήριον τελεῖται!
Ἐπη τῷ λέγει μυστικά, τῷ δίδει τι καὶ σπεύδει
Φθίνων ὅπου κλεπτῶν πεντὰς ἀμέριμνος καθεύδει,
Ὅπου φυλάττουν τὸν υἷον τοῦ Χλῶρου τρεῖς ὀπλίται,

Ἐγγὺς αὐτοῦ ἐκάθησεν εἰς τὴν λιτὴν στρωμνὴν του,
Καὶ εἰρωνεῖα στυγερὰ τὰ χεῖλη του σαλεύει.
Ὁ δὲ μονόφθαλμος, ἀφείς τὴν κλεπτικὴν στολὴν του,
Μετεμορφώθη χωρικός, ἐκάγχασε—κατέβη.

Ἡ νύξ ἐν τούτοις τὰς πυκνάς ἀνοίγει πτέρυγας τῆς
Καὶ ὑπ' αὐτὴν θολόνεται τῆς γῆς ἢ ὄψις ὅλη.
Ἄλλ' ἄνω φέγγουν στίλβοντες τῶν οὐρανῶν οἱ θόλοι,
Ὅθεν τὸ σύμπαν ἐφίρᾳ τοῦ σύμπαντος ὁ Πλάστης.

Οὐδ' ἐλαχίστη τις πνοή εἰς τὸ βουνὸν πλανᾶται
 Καὶ ὕπνος ἤδη ἄπαταν τὴν γῆν περικλύπτει·
 Μόνον ὁ σκώληξ ἄθρῳπος πλεκτάνας μηχανᾶται,
 Καὶ τὸ θηρίον ἀπληστον ἐκ τῶν δασῶν προκύπτει.

B.

Ἐπὶ τὴν λίμνην σιωπὴ ἐκτείνεται βαθεῖα,
 Καὶ τοῦ νησίου τὴν μορφήν τὸ σκότος περιβάλλει·
 Στίλβει τὸ δῶμα τ' οὐρανοῦ καὶ τὰ χρυσᾶ του κάλλη
 Ἄντανακλοῦν ὑπότρομα εἰς τὰ νερὰ τὰ λεῖα.

Ἄλλ' ὕπνος μόχθων ἀνεσις καὶ ἀλγηδόνων λήθη,
 Τὰ πάθη τῶν ἀρματωλῶν ἐδῶ δὲν βαλσαμόνει.
 Σκώληκες τήκουν ἄγρυπνοι τὰ φλογερά των στήθη,
 Τῆς ἐκδικήσεως τὸ πῦρ καὶ τῆς ψυχῆς ρὶ πόνου.

Πρὸ ἔτους, ρεῦ, τρισόλβιον ἦτον αὐτὸ τὸ δῶμα,
 Ὅτε τῆς μόνης κόρης των ὁ γάμος ἐτελεῖτο.
 Ἀρματωλὸς ἐπίσημος, γαμβρὸς ὁ Κέντρος ἦτο
 Καὶ εἶχε λέοντος ἀλκὴν καὶ εἶχε ῥόδου χρῶμα

Ὁ Κέντρος ἦτον εὐτυχής, ἴγαπα κ' ἴγαπατο
 ὦ, πόσοι χαίροντες ἐκεῖ συνεπυκνοῦντο φίλοι!
 Εἷς μόνος, εἰς τὴν τελετὴν κρητῶν τὸ βλέμμα κάτα
 Μόνος ὁ Φῶτος ἔδακνε βαρυθυμῶν τὰ χεῖλη.

Ἐρώμενος ἐτόλμησε τὴν Δέσπων νὰ ζητήσῃ,
 Αὐτὸς θεράπων, εὐτελής τοῦ Χλῶρου μισθοφόρος.
 «Ἐὰν γαμβρόν μου σὲ δεχθῶ, ἀπήντησεν ὁ Χλῶρος,
 Τίς θὰ μοὶ στρώνει τράπεζαν, τίς τ' ὄπλον θὰ σπογγίτῃ;»

Ὁ γάμος ἀνεφλόγισε τὴν ὕβριν τῆς καρδίας.
 Λειποτακτῆσας τὴν αὐγὴν ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὄρη,
 Ὅθεν, κακούργων ὁδηγὸς καὶ κλέπτῃς τολμητίας,
 Μέχρι τῆς πόλεως, παντοῦ κακοποιῶν ἐχώρει.

Ὁ Κέντρος καὶ ὁ Λαμπρινός, υἱὸς τοῦ Χλῶρου μόνος,
 Εἰς μάτην ἰχνηλάτησαν τὸν πονηρὸν τριταῖοι,
 Καὶ μ' ἄλλους τρεῖς ἐπέστρεφον ἀρτίως οἱ γενναῖοι,
 Φρουροὺς ἀφέντες τοὺς λοιποὺς εἰς τ' ἄκρα τοῦ δρυμῶνος.

Ἀλλὰ τῆς λίμνης οὐ μακρὰν ἐνέδρευεν ὁ Φῶτος·
 Ζωγρεῖ τοῦ Χλῶρου τὸν υἱόν, τοὺς πίπτοντας συλεύει...
 Καθημαγμένος ἔπεισε, ἀνδρεῖε Κέντρε, πρῶτος!
 Ἐντὸς τοῦ πύργου ἔκτοτε ὀδύνη βασιλεύει.

Τοῦ πύργου παραπλήσιον μονύδριον ἀγίου
 Λαμπὰς φωτίζει πρὸ σεπτῆς εἰκόνας καιομένη,
 Καί κεῖται θήκη τις μικρὰ ἐκεῖ ζωγραφημένη,
 Φόρον αἰτοῦσα ταπεινὸν λιβάου καὶ κηρίου.

Νεᾶνις κυανόστιλος, ὀρθὴ πρὸ τῆς εἰκόνας,
 Τὰς χεῖρας κάτω συμπλεκεῖς ἀκίνητοῦσα τείνει,
 Καὶ τοῦ ἀγίου τὴν μορφήν προσβλέπει ἐπιμότως
 Καὶ δὲν ἐκφέρει στεναγμὸν καὶ δάκρυον δὲν χύνει.

Ἄν καὶ δεσμῶτις ἡ ψυχὴ, πρὸ ἱερῶν εἰκόνων
 Ἴσως τὴν σάρκα λησμονεῖ καὶ πέτεται πρὸς ὕψη,
 Ὅθεν ἐδῶ ἠθέλησεν ὁ Πλάστης νὰ τὴν ῥίψῃ
 Φόβων κ' ἐλπίδος παίγιον, δούλην χαρᾶς καὶ πόνων.

Ἴσως, εἰς ἔρημον νοσόν, εἰς τῆς νυκτὸς τὰ βάρθη,
 Πέραν πλανᾶται τῆς ζωῆς ὁ νοῦς ἐν κατανύξει,
 Κ' ἐνῶ ἡ φύσις σιωπᾷ καὶ ἡρεμοῦν τὰ πάθη,
 Ζητεῖ τὴν φοβερὰν ἀχλὺν τοῦ μνήματος ν' ἀνοίξῃ.

Τῆς νέας ὁμῶς ἡ ψυχὴ, ἰκέτιδος ἀθλίας,
 Οὐδ' εἰς τὸν οὐρανὸν περᾶ οὐδ' εἰς τὴν γῆν ἐμμ' ἐνει,
 Ἀλλὰ πλανᾶται μεταξὺ, δεινῶς κυμανομένη
 Εἰς πόθους ἐκδικήσεως, εἰς σπαραγμοὺς καρδιάς.

Τὸ ἔαρ τῆς τὸ εἰκοστὸν ἐμάραναν ἡ λύπη
 Καθὼς τὸ πνεῦμα τοῦ λιθὸς τὸν νάρκισσον μαραίνει,
 Ἄλλ' ἔτι σώζονται ἄβροὶ τῆς καλλονῆς οἱ τύποι·
 Ἐφθάρη μόνον ἡ χροιά, ἡ χάρις διαμένει.

... Ὅπλων ἀκούεται κλαγγὴ καὶ θόρυβος βημάτων·
 Εἰς τὸν ναὸν ἀρματωλὸς εἰσέρχεται αἴφνης γέρων,
 Εὐθὺ καὶ ἀταπείνωτον τὸ μέτωπόν του φέρων
 Καὶ ἀνοικτὸν τὸ στήθος του τὸ λάσιον προτάττων.

Ἐστόθη τῆς ἰκέτιδος ἐγγύς. Εἶναι ἀγρία
 Ἡ προτομὴ δεικνύουσα παθῶν ἀνεμοζάλην,
 Καὶ κρέμαται ἡ κόμη του κατάλευκος, παχεῖα,
 Ὑπὸ τὸν πῖλον μ' ἐλιγμοὺς ἀναγομένη πάλιν.

Γόνατος ἕως ὃ ἡ λαβὴ τοῦ ξίφους καταβαίνει,
 Τὴν ῥάχην δὲ τοῦ μαχητοῦ ἡ ἀκωκὴ ἐγγίζει.
 Ὡς νεανίας εὐτονον τὸ σῶμά του στηρίζει·
 Τὸ χρῶμα μόνον τῶν τριχῶν τὸ γῆράς του ἐμφαίνει..

— Δέσπω, τῇ λέγει, τῆς νυκτὸς ἐμέσασαν τὰ σκότη·
 Εἶναι καιρὸς ν' ἀναπαυθῆς. — Ἐστράφη τότε ἑκείνη
 Καί, Πάτερ, ἀποκρίνεται, ὁ πόνος δὲν ὑπνώττει,
 Οὐδ' ἡ ἐκδίκησις τὸν νοῦν ἀτάραχον ἀφίνει.

Ἐξήλθεν ἐκ τῆς θέσεως τῆς ἱερᾶς ἐκείνης.
 Ἐντὸς τοῦ πύργου πολὺ ἐκάθητο προσβῦτις,
 Τοὺς εἶδ' ἐλθόντας κ' ἔμεινεν ἡ ἐνηθρὰ μορφή της
 Ἀσάλευτος, τροδίδουσα τὴν πάλην τῆς ὀδύνης.

Διέστειλε τὰ χεῖλη του ὁ γέρων μὲ πικρίαν
 Κ' ἐκάθησεν τὸ μέτωπον στηρίζων ἐπ' ἀγκῶνος,
 Ἄλλ' εἰς τὴν κέρην δὲν τολμᾷ νὰ εἴπη λέξιν μίαν
 Παρήγορον τῆς κραταιᾶς ἐκείνης ὀλγηδόσιος.

— Ὁ Κίσσας, πάτερ, ὁ πιστός, ἐφώνησεν ἡ νέα,
 Εἰς τὸ λημέρι τῶν κλεπτῶν μὲ κλέπτας φιλιούται,
 Ἄλλὰ δὲν ἠλευθέρωσε τὸν Λαμπρινόν μας, οὔτε
 Ἐφόνευσε τὸν στυγερόν τοῦ Κέντρου μου φονέα.

Τίνα ποτήρια πικρά, γονεῖς μου τεθλιμμένοι,
 Ἡ μοῖρα παρεσκεύαζεν εἰς τὸ βαθύ σας γῆρας!
 Εἰς τὸ λημέρι δέσμιος ὁ Λαμπρινός σας μένει
 Κ' ἐγὼ νεόνυμφος φορῶ τὸ ἔνδυμα τῆς χήρας.—

Ἐτράπη αἴφνης ἀλλαχού ὁ φλογισμένος νοῦς της
 Καὶ μετ' ὀλίγον ἤγειρεν τὸ μέτωπον ὀργίλη,
 Κ' ἐνῶ τα μέλη ἔτρεμον κ' ἐσπάρασσον τὰ χεῖλη,
 Σπινθηρες ἐξεχύνοντο ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς της.

— Πάτερ, τοῦ Κέντρου ἡ ψυχὴ εἰς ἔρημον γωνίαν,
 Εἰς χώματ' ἀλιθάνωτα βαρυαλγῆς στενάζει·
 Ὡς πότε' ἐδῶ μεμψίμοιρον τελοῦμεν θρηνοῖαν ;
 Ἄς σπεύσωμεν ἐκδικηταί· τὸ αἷμά του φωνάζει !

Δὲν ἀπεκρίθη ὁ πατήρ, ἀλλὰ εἰ ὀφθαλμοὶ του
 Ἰξέφραζον τὸ αἶσθημα τοῦ ἄλγους τοῦ καιρίου,
 Κ' ἐραίνεται ὡς ἂν ἔλεγεν ἡ λυπηρὰ μορφή του,
 « Ὁ Λαμπρινός εὐρίσκεται εἰς ὄνυχας θηρίου ! »

Εἰσέδυσεν εἰς τοὺς μυχοὺς ἐκείνη τῆς ψυχῆς του
 Κ' ἐστράφη τὴν μητέρα της προσβλέπουσα μὲ πόνον
 Ἡ μήτηρ μένει σιγηρὰ, ὁ δάκτυλός της μόνον
 Εὐδείκνυε μ' εὐτέθειαν τὸ δῶμα τοῦ Ἰψίστου.

... Βηματισμὸς διέκοψε τὴν σιωπὴν τὴν κρύαν.
 Μο' ὀφθαλμὸς τις χωρικός ἐξαίφνης προχωρήσας,
 Εἰσέρχεται μὲ βίαν!

— Ἠγέτα τῶν ἀρματωλῶν, σὲ χαιρετᾷ ὁ Κίσσας

Τὴν νύκτ' αὐτὴν πρὸ τῆς αὐγῆς, ὁ Φῶτος καταβαίνει
 Εἰς τῆς Δεσποίνης τὸν ναόν, τῆς λίμνης σου πλησίον...
 Σπεῦσον τὸ βῆμα· ἔταξε ν' ἀνάψη ἐν κηρίον,
 Τοῦ λόγου τὴν ἀλήθειαν αὐτ' ἡ σφραγίς ἐμφαίνει. —

Καὶ τὴν σφραγίδ' αὐτοῦ λαβὼν ἐσκίρτησεν ὁ γέρον·
 — Ὁ Λαμπρινός; — Μὴ μεριμνάς, ποσῶς δὲν κινδυνεύει,
 Κ' ἔξω τὸ βῆμα φέρων
 Ἀπὸ τὸν πύργον ἀστραπῆς ταχύτερος κ' ἐβῆ.

Ὁ πύργος, ὅπου πρότερον ἔζων ζωὴν ἀγίαν
 Οἱ δύστηνοι πρὶν συμφορᾶς διπλῆς τοὺς εὖρη ὦρα,
 Ὁ πύργος εἶναι φωλεὰ ὀργῆς καὶ μίτους τῶρα
 Καὶ ἀντηχοῦν οἱ τοῖχοί του ἀπὸ χαρὰν ἀγρίαν.

Τ' ὄπλον ὁ Χλωρός ἤρπασε κ' εὐθύς εἰς τὸν κοιτῶνα,
 Σπεύδου κληθέντες ἔνοπλοι, ἡ Δέσπω δ' ἐκλονήθη,
 Ἠγέρθη καὶ σπαράξασα τὸν κολπωτὸν χιτῶνα,
 Εἰς εὐζώνιον ἀρματωλὸν ἀμέσως μετεβλήθη

Μή, ἀμαζῶν ἐνδίδουσα εἰς τὴν ὀρμὴν τῆς λύττης,
 Μὴ δράττε τ' ὄπλον τὸ βαρὺ, μὴ ζῶνε πανοπλίαν
 Τὸ ἔχθος σοῦ ἐτράχυνε τὴν ἀγαθὴν καρδίαν
 Τ' ἀγνία σου μέλη δι' αὐτὰ δὲν ἐπλασεν ἡ φύσις.

Ἀτάραχος ἐγείρεται ἡ σιγῆρὰ πρεσβυτίας,
 Κ' ἐνῶ ἄθροσι τὸν εὐδὸν ἐπάτουν εἰ ὀπλῆται,
 Λόγους, βραχεῖς ἀπηύθυνεν ἡ πένθιμος φωνὴ τῆς·
 — Ὁ Φῶτος εἶναι πονηρός· τὸν δολὸν φοβηθήτε! —

Ἄλλ' ἡ ὁμὰς τῶν μαχητῶν ἐξῆλθε ταχυτάτη·
 Ὅπου τὸ πῦθος μσίνεται, ὁ λόγος δὲν ἰσχύει.
 Ἱεράποντες τὸν γέροντα ἀκολουθοῦν ἀνδρεῖοι,
 Καὶ εἶναι τῶν ἀρματωλῶν ἡ Δέσπω δωδεκάτη.

Εὐχητηρίου ἔμπροσθεν μὲ συντριβὴν καρδίας
 Στραφεῖσα ἐγονάτισεν ἡ μοναχὴ πρεσβυτίας.
 Ὁ νεὸς τῆς προσηλόνητο εἰς προσευχὰς ἀγίας
 Καὶ μάρμαρον ἐφαίνετο ἡ κάτωχρος μορφή τῆς.

Ὅρα παρῆλθε κ' ἔμενε μ' ἐσταυρωμένας χεῖρας,
 Μὲ κεκλιμένην κεφαλὴν, μ' ἠλλοιωμένον ὄμμα,
 Ὅτ' αἴφνης ἀπὸ θόρυβον ἀντήχησε τὸ δῶμα
 Καὶ τρίζοντες ἠκούσθησαν οἱ στρόφιγγες τῆς θύρας.

Τὸν Κίσσαν δύο μαχηταὶ κρατοῦντες ἐπὶ ξύλων
 Ἀσθμαίνοντες ἐμβαίνουν,
 Κ' εἰς στρῶμά τι τὸν πάγχοντα ἐναποθέντες φίλον,
 Πλησίον εἰς τὴν γηραιὰν προσέρχονται καὶ μένουν.

Ἄπο τὴν θέσιν τῆς αὐτῆ ποσῶς δὲν ἐταράχθη·
 Τῆς ἔφραττον τὴν αἴσθησιν αἱ ψυχικαὶ ὀδύναι.
 —Μῆτερ τῆς Δέσπως, εἶπεν εἷς, ἡ Δέσπω μου ποῦ εἶναι ;
 Τὰς χεῖρας τότε λύσασα μὲ τρόμον ἐτινάχθη.

Κ' ἐστράφη κ' εἶδε...δυστυχῆς! Ὁ νοῦς τῆς ἐπλανᾶτο
 Κ' ἐστρέφετο παράφορον ἀπὸ τὴν φρίκην τ' ὄμμα.
 —Ψυχὴ τοῦ Κέντρου, τί ζητεῖς ἀπὸ τὸν ἄδην κάτω;
 Ἐπάνελθε...φεῦ, τὸ πικρὸν σὲ περιμένει χῶμα

—ὦ, θάρσει, μῆτερ· ἴδε με, δὲν κατοικῶ τὸ μνῆμα
 Ἐτραυματίσθην, ἔπεσα, ἀλλ' ὁ προδότης, ἴσως
 Ὅπως γλυκύτερον τραφῆ τὸ στυγερόν του μῖσος,
 Εἰς σπήλαιον μ' ἐφύλαττε μυστηριῶδες θῦμα.

Ἴδὲ τίς μ' ἔλυσεν, ἴδὲ τοῦ Κίσσα τὸν σωτῆρα!...
 — Τοῦ Κίσσα ; ... Κίσσα ἡ σφραγὶς τί ἔγεινεν; εἶπέ μοι
 —Εἰς τοῦ ληστοῦ τὴν χεῖρα,
 —Τοῦ Φώτου;...Κέντρε, μὴ ἀργῆς.. ὁ λογισμὸς μου τρέμει!

Μονόφθαλμὸς τις πρὸ μικροῦ ἐδῶ σφραγιδοφόρος
 Εἶπεν· «ὁ Φῶτος ἔταξε νὰ ἀνάψῃ ἐν κηρίον...»
 ὦ, σπεῦσον! ... ταύτην τὴν στιγμὴν εἰς τὸν ναὸν πλησίον...
 Σπεῦσον μὴ πάθῃ τι κακὸν ὁ ἐνεδρεύων Χλῶρος !

— Κ' ἡ Δέσπω;—Τὸν ἀκολουθεῖ...Εἰπέ μου τὸν υἱόν μου;—
 Αὐτὸς ὑψόνων τ' ὄμμα,
 Φρίπτων ἐκραύγασε· «Θεέ ! τοὺς πόδας πτέρωτόν μου !»
 Καὶ μὲ τὸν σύντροφο ταχὺς κατέλιπε τὸ δῶμα.

Γ'.

Τὸν Φῶτον ἄγρυπνον κρατεῖ ζάλη βουλῶν ἀγρίων.
 Αὔρα μὲ συριγμὸν γλυκὺν εἰς τὰς ἐλάτας πνέει,
 Τρέμουν οἱ κλῶνες οἱ ἄβροὶ τῆς πτέριδος καὶ βέει
 Εἰς τὰς φυλλάδας τῶν κλεπτῶν ὁ χεῖμαρρος πλησίον.

Ἡ νύξ τοὺς μαργαρίτας τῆς εἰς τ' ἄνθη διανέμει
 Κ' ἔτι τερπνὴ κ' ἠδυπαθῆς περικυκλοῖ τὴν φύσιν,
 Ἀλλὰ τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους τρέμει,
 Τὸ σκότος τὸ πυκνότερον διῶκον πρὸς τὴν δύσιν.

ὦ, διὰ τί δὲν ἤλλαξεν ὁ Φῶτος τὸ λημέρι,
 Παρ' ἔθος θέλων εἰς ταῦτὸ νὰ νυκτερεύσῃ ὄρος ;
 Πᾶσαν στιγμὴν ἀκοίμητος τοῦ Φώτου δορυφόρος,
 Νεῦμα προσμένων πρὸς αὐτὸν τὰ βλέμματά του φέρει.

Ἐγγύς αὐτῶν ἀνάκειται εἰς ὄρῳν ἐστηριγμένος
 Ὁ Λαμπρινός, τὸ μέτωπον ἀφείς ἐπὶ τὰ στήθη·
 Ἀπέκαμε τὸ σῶμά του, ὁ νοῦς ἀπηδημένος
 Καὶ μὲ τὸν ὕπνον ἀσθενῶς παλαίσας, κατεβλήθη·

Ὅταν τὰς χεῖρας ὀπισθεν συνάγουν τὰ δεσμά του,
 Ὅποίας ἀναπαύσεως ὁ δοῦλος ἀπολαύει ;
 Ἐὰν τὸν θλίβουν τὰ δεσμά κ' ἐκεῖνος δὲν τὰ θραύη.
 ὦ, κάλλιον νὰ κοιμηθῆ τὸν ὕπνον τοῦ θανάτου !

— Ἄφες τὸν ὕπνον, Λαμπρινέ, ἡ ἔχθρα μας ἐλύθη·
 Ὁ Φῶτος τὸν ἐξύπνισε γλυκὺ τὸν ὤμον πλήττων,
 Ὅλος, ἀκούσας τὴν φωνήν, ἐκεῖνος ἐκλονήθη
 Καὶ ἤρεν ὀφθαλμοὺς βαρεῖς ὡς ὄνειρος ἂν ἦτον.

— Ἦλθε λαιπὸν, ἀνέκραξεν, ἡ ὥρα τοῦ θανάτου ;
 Ἄς ἔλθῃ! νὰ μὴ βλέπω κἂν τὸν στυγερόν ἐκεῖνον...
 Ὁ Φῶτος τὸν ἀντέκοψε τὴν δεξιὰν ἐκτεινών·
 « — Φέρε, Ψαρέ, τὰ ὄπλα του καὶ λῦσον τὰ δεσμά του.

Ὁ Λαμπρινός ἐλεύθερος ἐγείρεται, καὶ πάλλων
 Ἀρπάζει τὰ πιστόλια καὶ τὸ κυρτόν του ξίφος
 Ἀρπάζει τ' ὄπλον τὸ βαρὺ, ἀλλ' ἔτι ἀμφιβάλλων,
 Τὸν Φῶτον περιέβλεψε μὲ δυσπιστίας ὕφος.

— Ἀρματωλὸς ἐξήκοντα κ' ἐγὼ σιτηρεσιῶν
 Εἰς τ' Ἄγραφ' ἀπὸ τὸν Πατᾶν ὠρίσθην τῆς Λαρίσσης.
 Σ' ἐλευθερώνω, δύναται εὐθύς ν' ἀναχωρήσης·
 Ὑποταγῆς μου πρώτιστον ἰδοὺ αὐτὸ σημεῖον.

Δός μοι τὴν χεῖρα· Λαμπρινέ, ἄς χωρισθῶμεν φίλοι...
 — Δὲν σφίγγω χεῖρα ἐναγῆ, ἡ χεῖρ σου στάζει αἷμα
 Κ' ἐνῶ τὸν λόγον ἐχθρικὸν ἐξέχυνον τὰ χεῖλη,
 Ἀπῆστραψε τὸ ἄγριον τοῦ νεανίου βλέμμα.

— Ὁ ἔρωσ, ὅστις ἀτυχῶν, τὸν νοῦν διαταλεύει,
 Τὴν χεῖρά μου ἀπώθησεν ὁ Ὑψιστος ἄς κρίνη
 Τὸν φόνον εὐμενέστερος... ἀλλ' ἄπελθ ἐν εἰρήνῃ !
 Τὰ μίση τῆς καρδίας μας ὁ χρόνος θεραπεύει.

— Ἄν εἶδες κόρακα λευκόν, εἶπεν αὐτὸς ὀργίλος,
 Ἄν κοῦκον ἤκουσές ποτε χειμῶνα νὰ λαλήσῃ,
 Τότε εἶπέ ὁ Λαμπρινός εἶναι τοῦ Φῶτου φίλος,
 Τότε εἶπέ, πρᾶνόνται τοῦ Λαμπρινοῦ τὰ μίση.

Ἐἶπε κ' ἐστράφη τ' ὄπλον του στηρίζων εἰς τὸν ὤμον.
 Φεῦ ! πρὸς τὴν λίμνην ἄγουσα πάραδος ἦτο μία,
 Καὶ ταύτης πέραν ἔρημος ὑπάρχει ἐκκλησία...
 Αὐτὸν καὶ μόνον ἤνοιγεν ἡ μοῖρά του τὸν δρόμον.

Ὅτε δ' ἐκρύβη προχωρῶν εἰς τὸν τραχὺν δρυμῶνα,
 Ὁ Φῶτος ἔκραξε πικρὸν τὸ χεῖλος διανοίγων·
 «Δὲν εἶδα κόρακα λευκὸν ἢ κοῦκον τὸν χειμῶνα,
 Ἄλλ' ὄπλου βρόντημ' ἀρεστὸν θ' ἀκούσω μετ' ὀλίγον.»

Εἰς δύο μέρη τὸ βουνὸν παρὰ τὴν λίμνην χαινεῖ.
 Ζώνουν τὴν μίαν τῶν πλευρῶν κρημνώδεις βράχοι μόνοι,
 Δάσος πυκνὸν καὶ ἄγριον τὴν ἄλλην περιζώνει
 Καὶ φάραγξ κεῖται μεταξὺ βαθέως ἀνοιγμένη.

Ἄβατος εἶναι· δεξιᾷ ὑπάρχει τρίβος μία
 Καὶ πέραν ἔρημος ναός· αὐτοῦ ἡ φάραγξ λήγει,
 Λήγει κ' ἡ τρίβος· παρεκεῖ ἄλλη κοιλάς βαθεῖα
 Ἄριστερᾷ τὰ δάση της πρὸς τὸ βουνὸν ἀνοίγει.

Εἰς ταύτην ἐκ τῆς κορυφῆς ὁ Λαμπρινὸς κατέβη,
 Μὲ δυσκολίαν διαβάς ἀπὸ μερῶν δυσβάτων.
 Εἰς τὸν ναὸν ἀκούεται ὁ κρότος τῶν βημάτων,—
 Εἰς τὸν ναὸν περίοπλος ὁ Χρῶρος ἐνεδρεύει....

Τὴν Δέσπων ἔχει προσεχῆ, τὴν χήραν ἀμαζόνα,
 Ἦτις μὲ τ' ὄπλον ἔντονον ἐκεῖ παρακειμένη
 Καὶ κλίνουσα, τὴν ἀκοὴν κρατεῖ πρὸς τὸν δρυμῶνα,
 Ὅθεν φονέα βδελυκτὸν, τὸν Φῶτον περιμένει.

Ἐνῶ πρὸς τὸ ροδόχρου φῶς ἐπάλαιον τὰ σκότη
 Καὶ ὁ ἀδάμας τῆς Ἡοῦς ἀκροφαῆς ἠρτάτο,
 Ἐκ τοῦ δρυμοῦ ἐρχόμενον πρὸς τὴν κοιλάδα κάτω
 Ἡ Δέσπω τὸν βηματισμὸν ἐκεῖ ἀκούει πρώτη.

Κ' εὐθὺς τὴν χεῖρα τοῦ πατρὸς σιωπηλῶς ἀρπάζει
 Κ' ἐγκλίνεται δεικνύουσα τὰ θορυβοῦντα μέρη.
 Ἐκεῖνος κύπτει, κατὰ γῆς κολλᾷ τὸ οὖς, ἐτάζει
 Ἄν θόρυβόν τινα τῆς γῆς ἢ ὄψις ἀποφέρῃ.

Κ' ἠγγέρθη πάλιν ἐμπλεως χαρᾶς ἀνεκλαλήτου.
 Αὐτὸς κ' ἡ Δέσπω ἀπνευστὶ παραδοκοῦν τὸ θῦμα·
 Ἐγγύτερον ἀκούεται τοῦ Λαμπρινοῦ τὸ βῆμα
 Καὶ φαίνεται που ἄκριτος ὡς φάσμα ἡ μορφή του.

Ἐβλεπεν ἤδη τὸν ναὸν κ' ἐξέχυνεν ὁ νοῦς του
 Εὐχὴν εὐχαριστήριον πρὸς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα,
 Ἄλλ' ἐνεδρεύοντας ἐκεῖ δὲν ἤλπιζεν ἐχθρούς του,
 Οὐδ' ἔβλεπεν ὁ δύστηνος τῶν ὄπλων τῶν τὸ στόμα.

Εἰς τ' ἄκρα τό·ε τοῦ βουνοῦ φωνὴ βροντᾶ βαρεῖα·
 Χλωρε! ψευδὲς τὸ μῆνυμα! σὲ ἀπατᾷ ὁ Φῶτος!
 Ἄλλὰ τοῦ λόγου σύγχρονος διπλοῦς ἠκούσθη κρότος
 Κ' ἤστραψε δίδυμος λαμπάς, κραυγὴ δ' ἠκούσθη μία.

Ἦτο τοῦ Λαμπρινοῦ κραυγὴ. Εἰς τοῦ βουνοῦ τοὺς βράχους,
 Ὅθεν τοῦ Κέντρου ἡ φωνὴ ἐπίσημος ἐχύθη,
 Ἦκούσθησαν βηματισμοὶ χωροῦντες μετὰ τάχους
 Καὶ πρὸ αὐτῶν κατωφερεῖς ἐκυλινδοῦντο λίθοι.

Ε΄.

Ἐφώτισεν ὁ ἥλιος τὰ κλεπτικὸν λημέρι,
 Καὶ τὰς σκιάς ἀπέβαλον ὀλοτελῶς τὰ δάση.
 Οὐδ' ἐλαχίστη τις πνοὴ τὸ φύλωμα τaráσσει,
 Μόνον ὁ ρύαξ κάτωθεν γοργὸν τὸ νᾶμα φέρει.

Ὅπου ὑπῆρχε σκοπιὰ, ὅπου παρόδων πόροι,
 Σκοποὶ φυλάττουν ἀφανεῖς, ἀνομιῶν ἐργάται.
 Εἰς τὴν φυλλίνην των στρωμνὴν κοιμῶνται ὀπλοφόροι,
 Ὁ Φῶτος ἕννατος, αὐτῶν ἀνάμεσα κοιμᾶται.

Τὴν χεῖρα τὴν ἀριστεράν εἰς τ' ὄπλον του ἐλίσσει
 Καὶ μὲ τὴν δεξιὰν κρατεῖ τὸ ἐν τῶν πιστολιῶν.
 Εἰς ὕπνον καίτοι νήδυμον τὰ βλέφαρά του κλείων,
 Θαρρεῖς ὅτ' εἰς τὰ ὄπλα του ἀπλόνει νὰ κτυπήσῃ.

Εἰς τὴν εὐώνυμον πλευράν ἀνάκειτ' ἐπὶ κλίνης,
 Ἄλλὰ δὲν εἶναι σκυθρωπαὶ αἱ συνεχεῖς ὄφρυς του.
 Ὑπνος τὸν εὔρεν εἰς στιγμὴν ἀγρίας εὐφροσύνης
 Κ' ἐγράφη κ' ἔμεινε ἐκτὸς ἡ χλευὴ τῆς ψυχῆς του.

Σχεδὸν γελᾷ· δὲν εἶν' αὐτὴ ἡ ὄψις του ἡ πρώτη,
 Σύνουσι καὶ κρύπτουσα τοῦ νοῦ καὶ τῆς ψυχῆς τὰ βάθη.
 Γελᾷ, καὶ ὁμοῦς βδελυκτὰ ἀπεικονίζει πάθη·
 Οὕτω φωρᾶται ἡ ψυχὴ ὅταν ἡ σὰρξ ὑπνώττη.

Ἀμέριμοι κοιμῶντ' ἐδῶ εἰς τὸ κρυπτὸν λημέρι,
 Ἄλλὰ πειρώμενοι κρημνῶν ἄρματωλοὶ παρῆσαν·
 Ἀπὸ ἀδρόμους φάραγγας ὁ Δημαρᾶς τοὺς φέρει,
 Ὁ κλέπτης ὅστις ἔσωσε τὸν Κέντρον καὶ τὸν Κίσσαν.

Πέραν τῆς πρώτης κορυφῆς, ἐγγὺς τῶν κοιμωμένων,
 Πυκνὸς ἐκτείνεται πευκῶν καὶ εἶναι κάπρων κοίτη·
 Βράχος ἀπότομος ἐκεῖ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκπλήττει
 Ἄγριως ἀναβαίνων.

Ἄπανταχόθεν κοπτερός ὁ βράχος ἀνυψοῦται,
 Ὡς ἂν ἐλάξουσιν αὐτὸν μυστηριώδεις χεῖρες.
 Ἄπὸ τὴν ἔδραν τῶν κλεπτῶν δὲν φαίνεται, ἀλλ' οὔτε
 Οἱ ἀλλαχοῦ φυλάττοντες τὸν βλέπουν σκοπευτῆρες·

Δάσος ἐν κύκλῳ ἔρημον αὐτὸν περιτυλίσσει,
 Ἄλλ' ἐν αὐτῷ ἄρματωλῶν ἀστράπτει πανοπλία·
 Κοπέισα ρίζηδόν, ὀρθὴ εἰς ῥήγμα τι μελία
 Στηρίζεται, τὸ μέγεθος τριῶν ἀνθρώπων ἴση·

Εἰς τοῦ κρημοῦ τὴν κορυφὴν ἡ καρυφὴ της κεῖται,
 Ἡ ρίζα της ἀπὸ τὴν γῆν ἀπέχει διπλασίως.
 Ἐντὸς τῶν κλάδων εὐθετοὶ κρατοῦνται τρεῖς ὀπλίται·
 Καὶ περιβάλλει τὸν κορμὸν ὁ Κέντρος ὁ ἀνδρεῖος·

Καὶ μὲ τοὺς πόδας τὸν κρημνὸν σφοδρὰ ὠθεῖ καὶ τύπτει,
 Ὡθοῦν κ' οἱ ἄλλοι μαχηταί· ἐνδίδουν εἰς τὸν σάλον
 Τὸ δένδρον αἰφνης κάθετον κοτάγεται, καὶ πάλλον
 Μὲ τοὺς ἄρματωλοὺς, ὁμοῦ ἐγκλίνεται καὶ πίπτει.

Ἄπὸ τὸ δένδρον ἀβλαβεῖς ὀρθοῦνται, καὶ μὲ βίαν
 Τὰ ὄπλα των ἐπὶ τῆς γῆς ἀφέντες οἱ γενναῖοι,
 Κ' ἐγγὺς τῆς ρίζης τοῦ κρημοῦ τανύοντες μανδύαν,
 Τὸν ἀνυψοῦν, τὰ κράσπεδα κρατοῦντες ῥωμαλέοι.

Ἄπὸ τὸ ῥήγμα ἔπεσε, τοὺς πόδας του σταυρόνων,
 Πρῶτος ὁ Χλῶρος καὶ κλαγγὴ ἠκούσθη πανοπλίας.
 Τὸν καταβάτην δέχεται ὁ τανυτὸς μανδύας
 Καὶ ταπεινοῦται μέχρι γῆς τὴν πτώσιν χαλαρόνων·

Κατ' ἀνδρα οὕτως ἄλλοι ἐξ πηδῶν ἀεροβάται.—
 Ἄλλὰ τίς εἶναι ὁ καλὸς, ὁ μελαγχαίτης νέος,
 Ὅστις τῶν ἄλλων ἔσχατος εἰς τὸν κρημνὸν ὀράται,
 Εὐκίνητος ὡς ἀετός, ὡς ἄγγελος ὠραῖος ;

Ἄπεκαλύφθ' ἡ κόμη του, πετόντος μετὰ κρότου,
 Κ' ἐχρύσωσεν ὁ ἥλιος τὸ μελανόν της χρῶμα...
 Ἄπὸ τὴν μέσην τὴν λεπτήν, ἀπὸ τὸ στίλβον ὄμμα,
 Ὡ, σὲ γνωρίζω, Λαμπρινέ, θῦμα σωθὲν τοῦ Φώτου !

Οὗτος ὁ δόλος μάταιος πολλάκις ἀποβαίνει.
 Ἴδου τοῦ δόλου τιμωροί· ἐτάζουν τὰ πυρεῖα,
 Ἄλλάσσουν τὰ ἐκκαύματα ἐν σιωπῇ βαθείᾳ
 Καὶ μυστικῶς βουλευόνται εἰς κύκλον ἠθροισμένοι.

Καὶ δίχα διαιρούμενοι πρὸς δύο βαίνουν μέρη,
 Ὅπου ἀκτὶς δὲν εἰσχωρεῖ, ὅπου φωλεύουν λύκοι.
 Φθάνουν...φεῦ! ἄρχεται τὸ πῦρ παντοῦ σραγή καὶ φρίκη
 Παντοῦ κραυγαὶ καὶ σείεται καὶ τρέμει τὸ λημέρι.

Μοῦσα! ὁ θάνατος εἰδῶ τὸν ὕπνο διεδέχθη·
 Σὺ εὐγενής, δὲν ἀγαπᾶς τοὺς φόνους καὶ τὸ αἷμα,
 Φιλόπατρις, βδελύττεσαι τῶν ἀδελφῶν τὰ ἔχθη.
 Ἄπὸ τὴν ἄχαριν σκηνὴν ἀπόστρεψον τὸ βλέμμα.

ΣΤ΄.

Τὰ νηνεμοῦντα κύματα τῆς λίμνης ἀργυρόναι·
 Ὁ ἥλιος περιλαμπῆς τὸν κύκλον του περαινῶν,
 Κρέματα ἤδη ἄνωθεν νεφῶν ἀραιουμένων,
 Ἐνθα ἢ δύσις ἢ χρυσοῦ πύρινα ῥόδα στρώνει.

Μέσφ τῆς λίμνης μειδιᾷ τὸ χλοερὸν νησίον
 Κ' εἰς τὴν ἀμμώδη του ἀκτὴν ὁ πύργος ἀνυψοῦται.
 Ὡς ἰνδαλμὰ τι μαγικόν, ἐντὸς ὑδάτων λείων,
 Τὸ σχῆμά του ἀνάστροφον, τρέμον, μακρὸν τυποῦται.

Ἐπάνω τῶν ὀδοντωτῶν τοῦ πύργου προμαχῶνων
 Ἡ Δέσπω, θαῦμα καλλονῆς, λευκὰ ἐνδεδυμένη,
 Ὡτεὶ μαρμάρινος μορφή ἀκίνηται καὶ μένει
 Μόνα τὰ μέρη βλέπτουσα τῶν ἀντικρυ δρυμῶνων.

Τὰ κάλλη τῆς ἀρματωλοῦ στολὴ δὲν περιζώνει,
 Οὐδὲ τῆς θλίβει τὴν ὀσπρὴν ὁ τελαμών τοῦ ξίφους·
 Δὲν τὴν ταρασσεύει ὡς προτοῦ τὸ μῖστος καὶ οἱ πόνοι,
 Φαίνεται ὁμοῦς λογισμοὺς ἐλίττους' ἀποκρύφους.

Ὡ, τὴν μαντεύω! Κώπη σπᾶ τὴν λίμνην ἐλατίνη,
 Λέμβον, ἀρματωλῶν μεστήν, ἐκ τῆς ἀκτῆς ὠθοῦσα.
 Ἡ πρῆφρα χύνει στοναχὰς τὸ κύμα διαιροῦσα,
 Αὐλαχα δ' ὀπισθεν ἀρροῦ ἢ πρύμνα τῆς ἀφίνει.

Ἀστράπτει μαχητῶν ἐκεῖ χρυσῆ ἐνδυματία,
 Ἄπὸ τῆς κώπης σείεται τὸν θέρυβον ἢ λίμνη,
 Ἄλλ' εἰς τὴν λέμβον σιωπῆ ἐπικρατεῖ βαθεῖα...
 Φεῦ, διὰ τί δὲν ἀντηχοῦν χαρὰς καὶ νίκης ὕμνοι;

Ἡ Δέσπω ἔνδεκα μετρεῖ, πάλιν μετρεῖ...εἰς λείπει.
 Τρέμει· ἀλλ' ὅτε μεταξὺ τῶν ἄλλων ὀπλοφόρων
 Διέκρινε τὸν Κέντρον της, τὸν Λαμπρινόν, τὸν Χλῶρον,
 Τοὺς τρεῖς αὐτούς, ἐκόπασαν τοῦ στήθους της οἱ κτύποι.

Ἡ λέμβος ἤδη, τὴν ὁρμὴν τοῦ δρόμου χαλαροῦσα,
 Ἀκώπητος εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ πύργου προσεγγίζει,
 Καὶ ἄνθη ἀπὸ τῶν γαστρῶν ἡ Δέσπω ἀφαιροῦσα,
 Εἰς τοὺς γενναίους νικητὰς γέρας καλὸν σκορπίζει.

Εἰς τὴν μορφὴν ἑνὸς νεκροῦ κατέπεσαν τρεῖς κρίνοι
 Ὡς φόρος ὃν ἡ καλλονὴ προσφέρ' εἰς τὴν ἀνδρίαν.
 Τίνα, γενναῖε, Δημαρᾶ, ἡρήμωσες καρδίαν;
 Τίνος λαμπάδα νυμφικὴν ὁ θάνατός σου σβύνει;

ὦ, εἶθε ὅπου νήπιον εἶδα τὸ φῶς τὸ πρῶτον,
 Εἶθε κ' ἐγὼ πολεμιστῆς ταχὺν νὰ φέρω πόδα,
 Ἄλλ' εἰς δικαίας συμπλοκῆς εἰς ἄλλης μάχης κρότον
 Νὰ πέσω, γέρας μου ποθῶν καλῆς παρθένου ῥόδα!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- 1 Ἀντικρὺ τῆς λίμνης τῶν Ἰωαννίνων ὑπάρχει ὄρος καλούμενον
 Μητσικέλλη. Τὸ μετέπλασα ἐπὶ τὸ εὐφωνότερον.
 2 Ὁ κλέπτης ἐν γένει.
 3 Ὡς τὸ θεὸς ὤς, αὐτῶν πέρι κτλ. τῶν ἀρχαίων.

ΣΧΟΛΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΩΡΑΙ ΣΧΟΛΗΣ

Η ΠΕΡΔΙΚΑ

Βόσκουνε ή άλλαις πέρδικες ή λούζονται στὸ αὐλάκι,
 Καὶ μιὰ στὰ νύχια περπατεῖ ἐπάνω σὲ κοτρώνι,
 Καὶ γέρνει πίσω καὶ τηρᾷ μικρὸ ἕνα περδικάκι,
 Καὶ πότε τοῦ γλυκομιλεῖ καὶ πότε τοῦ μαλλόνει.

—“ Ἄκω τῆς μάνας τῆ λαλιά, καὶ ἀνέβα στὸ λιθάρι,
 Γιατὶ ἡ καρδιά μου λαχταρεῖ, μονάκριβο πολὶ μου.
 —Γιὰ δέ, μαννοῦλα, τὸ νερὸ ποῦ βρέχει τὸ θυμάρι,
 Γιὰ δὲ τὰ συνομίληκα πῶς παίζουν ἀντικρὺ μου.

—“ Ἐχουν ἡ μάνας του πολλὰ! ” Ἐλα, πουλί, κοντά μου,
 Κ’ εἶδα τὸν ἴσκιο γερακιοῦ ἐδῶ σιμὰ ’ς τ’ αὐλάκι.
 —Πᾶμε, μαννοῦλα, στὰ νερά νὰ βρῶ τὴν συντροφιά μου·
 Αὐτὸ ἦταν σύννεφο μικρὸ, δὲν ἦτανε γεράκι. »

Καὶ ὁ ἴσκιος πάλι ἐφάνηκεν ἐπάνω στὰ λιθάρια,
 Καὶ κατεβαίνει ἡ πέρδικα ζητώντας τ’ ἀκριβό της.
 Καὶ αὐταῖς ποῦ ἦταν στὸ ρίζωμα τρυπῶσαν στὰ θυμάρια....
 Ἐκεῖθε ὁ ἴσκιος πέρασε τοῦ γερακιοῦ προδότης.

Καὶ ἠκούσθη ἕνα φτερούγιασμα, μιὰ παραχή, μιὰ ἀντάρα,
 — Ὅπῳχει τὸ μονάκριβο ἔχει πικρὴ τὴν τύχη! —
 Σκούζει, χτυπιέται ἡ πέρδικα μὲ τρόμο, μὲ λαχτάρα,
 Καὶ τὸ ἀκριβό της σπαρταρᾷ στοῦ γερακιοῦ τὸ νύχι.

Ἡ μάνας τῶν παιδιῶνε μας γεράκι δὲν φοβοῦνται
 Τὸ μυριοχαιδεμένο τους στὰ νύχια του νὰ πάρη...
 Ἀπὸ ἄλλα βάσανα σκληρὰ στὸν κόσμον τυραννοῦνται—
 Ἐχουν ἀρρώστειες φοβερὲς καὶ Χάρο μακελλάρη.

Ο ΦΩΤΟΣ ΚΑΙ Η ΦΡΟΣΩ

(ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΤΟΥ 1821 ΚΑΙ 1822)

Α·

Ἄγεράκι λεπτὸ μυρωμένο
 Μὲ τῶν δένδρων τὰ φύλλα μαλλόνει
 Χαιρετᾷ τὴν αὐγοῦλα τὸ ἀηδόνι
 Στὴν πυκνάδα τοῦ δάσους χωμένο.

Καιρὸς εἶναι ποῦ ἀνθίζουν οἱ κῆποι·
 Μιὰ παρθένα μὲ τ' ἄσπρα ντυμένη
 Εἰς τὸ ρέμμα σιγὰ κατεβαίνει...
 Τί μονάχη ζητεῖ, τί τῆς λείπει ;

Μήπως ξεύρει καὶ αὐτὴ τί ζητάει
 Θολὴν ἔχει στὰ μάτια τῆς σκέπη,
 Μέσα εἰς τάνθη, χωρὶς νὰ τὴν βλέπη,
 Πεταλοῦδα χρυσοῦ κυνηγάει

Στὴν καρδιά τῆς κρυφὰ μουρμουρίζει
 Μιὰ φωνή... τί τῆς λείει δὲν τὸ ξέρει,
 Κ' εἶναι ὁ νοῦς τῆς ὡσὰν περιστέρι
 Ποῦ σὲ θόλους σπηλιάς τριγυρίζει.

Μὲ διαμάντια δροσιάς ποτισμένο
 Βλέπει κρίνο μπροστὰ τῆς ἀφράτο
 Καὶ στὴ ρίζα τοῦ κρίνου ἔκει κάτω
 Κλωναράκι μυρτιάς μαραμένο.

Κόφτει τὸνα καὶ πέρνωντας τᾶλλο,
 Τώρα αὐτό, τώρα τοῦτο κυττάζει
 Καὶ τὸ στῆθος τῆς κόρης ἐβγάζει
 Στεναγμὸ φλογισμένο μεγάλο.

—Κρίνε, ἄχ, λέγει, ποῦ ἀνθίζεις μὲ χάρη,
 Σὰν ἐσένα καὶ ἐγὼ εἶμαι δροσάτη,
 Ἄμμῃ μέσα στὰ στήθη ἔχω κάτι,
 Ὅποῦ μοιάζει μὲ αὐτὸ τὸ κλωνάρι.—

Τὸ τουφέκι εἰς τὰ χέρια κρατῶντας,
 Νὰ ἕνας νιὸς ρέμμα ρέμμα ἀνεβαίνει,
 Κ' ἔχει σκύλο μπροστὰ ποῦ πηγαίνει,
 Ἡ λαγούς ἢ περδίκια ζητῶντας.

Εἰς τὴν πλάτη τοῦ νιοῦ τρεμουλιάζου
Χρυσωμένα μαλλιά· σὰ δυὸ φεΐδια,
Ποῦ φιλιῶνται, ποῦ σμίγουν τὰ φρύδια,
Καστανὰ ἔχει δυὸ μάτια ποῦ σφάζουν.

Τέτοια κρίνα δὲν ἔχουν οἱ κῆποι
Σὰν τοῦ νιοῦ τοῦ προσώπου τὰ κρίνα,
"Αχ! τί κόσμος πικρός! καὶ εἰς ἐκεῖνα
Μιὰ πικρὴ ζωγραφίζεται λύπη.

"ὦ, γνωρίζονται! Ἀρχίζει μὲ χάρη
Λυπηρὰ νὰ μιλάη τὴν παρθένα·
Τρέμει αὐτὴ καὶ μὲ μάτια σκυμμένα
Ἀγροικαεὶ τὸ ξανθὸ παλληκάρι.

Μουσικὴ τῆς ψυχῆς κατεβαίνει
Εἰς τὰ στήθη της μέσα ἢ λαλιά του...
Πᾶσα αὐγοῦλα στὸ βέμμα ἐδῶ κάτου
Τὸ ζευγάρι κρυφὰ συντυχαίνει.

Αἶ, τοῦ Γεώργου χρυσῆ θυγατέρα,
Φεύγα, Φρόσω, τὰ νιάτα τοῦ Φώτου·
Δὲν τὸν δέχεται ὁ Γεώργος γαμβρό του,
Καὶ θὰ κλαύσης πικρὰ μιὰν ἡμέρα!

B.

"ὦ, πῶς ἀλλάζουν οἱ καιροὶ στὸν κόσμον ἐδῶ κάτω!
"Ὁ ἀποσπερίτης ἔχασε τὴν πρώτη του τὴ χάρη,
Καὶ ἐρημωμένο, ἀπάτητο φυτρώνει τὸ χορτάρι,
"Ὅπου ἦτον βέμμα γελαστὸ καὶ ἀπὸ ζωὴ γεμάτο.
Στὸ βέμμα αὐτὸ τὸ φόρεμα τῆς νιᾶς τρεμουλιασμένο,
Τῆς δάφνης ἢ τῆς λιγαριάς τοὺς κλώνους δὲν σαλεύει,
Οὐδὲ καὶ ὁ νιὸς ὁ δύστυχος μὲ πρόσωπο θλιμμένο
Τὰ ἐγκαρδιακά του βάσανα ἐκεῖ ξεμυστηρεῖ.
Ἡ λύσσα ποῦχε εἰς τὴν ψυχὴ τὸν ἔκανε νὰ τρέμη,
Καὶ ἡ λύπη ἐζωγραφίζονταν στῆς ὄψης του τὰ κρίνα.
Τὴν ἀδελφὴ του, ὦ τὴν καλὴ, τὴν ὡμορφὴ Χρηστίνα,
Τὴν εἶχε Μπέης Κορωνηδὸς κλειστὴ μέσ' ἔς τὸ χαρέμι.
Καὶ νὰ μαλόξῃ τὰ πικρά, τὰ φλογισμένα στήθη
Οὐδὲ καὶ αὐτὴ κατάρθωνε ἢ ἀγάπη τῆς καλῆς του.
Ὡς τόσο ἐκόντευσε ὁ καιρός, καὶ τὸ ποτήρι ἐχύθη
Ἐχειλισμένο ἔξαφνα ἀπὸ βουλή τοῦ Ἰψίστου.
Καὶ ἡμέρα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὅπου ἄγγελος εὐλόγα
Μὲ κλάδο δάφνης ἀφθαρτο τὴν ἄμωμη Μαρία,
τὴν Ἑλλάδα τὸ σταυρὸ ἐξάπλωσε ἢ ὀρησκεία,
Καὶ τὲς ψυχὰς ἐθέρμανε ἐκδίκηση καὶ φλόγα.

Γύρω, στή γῆ, στή θάλασσα, ὁ πόλεμος ἀνάφτει,
 Καί μία ἀσυνείθιστη παντοῦ ξεχύνωντας ἀχτίδα,
 Ἡ ἐλευθερία τὰ μνήματα ταραΐζει καί ξεθάφτει
 Λησμονημένα ὀνόματα—δόξα, τιμή, πατρίδα.

Κεντᾶ τὸν τίμιο τὸ σταυρὸ ἢ Φρόσω μὲ μετᾶξι,
 Πνευματικὸς τὸν εὐλογεῖ, καί αὐτῆ τοῦ Φώτου λέει
 —Αὐτὸς ἄς ἦναι σκέπη σου νὰ ἐκδικηθῆς τὸν Μπέη,
 Εἰς τοῦ πολέμου ταῖς φωτιαῖς αὐτὸς νὰ σὲ φυλάξῃ! —
 Καί ὁ Φῶτος παίρνει τὸ σταυρὸ καί τὸ σπαθί του ζῶνει·
 Ὅλοι λεβέντες, διαλεχτοὶ πᾶν ἑκατὸ μαζῆ του.
 ὦ, πόσα κάνει θαύματα ἐμπρὸς εἰς τὴν Κορώνη,
 Ὅπου δύο πόθοι μοναχοὶ φλογίζουσι τὴν ψυχὴ του,
 Νὰ μετρηθῆ μὲ τὸν φονιά, τὴν ἀδελφὴ νὰ σώσῃ!
 Μὲ τὸ τουφέκι, ἀκοίμητος, εἰς τοῦ κρημνοῦ τὸ πλάγι,
 Στὴν σιδερένια θύρα ἐμπρὸς μερόνυχτα φυλάγει,
 Πότε νὰ ἰδῆ μιὰ τουφεκιά στὴν θύραν νὰ φουντώσῃ,
 Μιὰ γνωρισμένη τουφεκιά εἰς τῆς φωτιάς τὴ ζάλη!
 Καί ὅταν ἀπὸ ὄλες ταῖς μεριαῖς φλογίζεται ἡ Κορώνη,
 Τὸ καριοφύλλι δὲν γυρνᾷ πρὸς πολεμήστραν ἄλλη,
 Πάντα σὲ μιὰ προτεχτικὸς τὸ μάτι του καρφόνει.
 Στὴ θύρα ἐπάνω μιὰ φωνὴ βροντᾷ μέσ' ἔς τὸ σκοτάδι·
 —Φῶτο! γιατί δὲν ἔρχεται νὰ ἰδῆς τὴν ἀδελφὴ σου,
 Οὐρὶ τοῦ παραδείσου,
 Πῶς μὲ κερνᾷ στὸ δεῖπνό μου, πῶς μοῦ γελᾷ τὸ βράδυ;—

Καί ὁ Φῶτος λέξι δὲν μιλεῖ. Τὰ χεῖλη του ματόνει,
 — Ἀπέραστος ἦταν φραγμὸς ὁ τοῖχος στὸ φουσέκι —
 Χτυπᾷ τὸ πόδι κατὰ γῆς, τὸ μέτωπο σηκώνει,
 Ἀπομακρύνεται ἀπὸ ἑκεῖ καί σταματᾷ παρέκει.
 —ὦ, νὰ μποροῦσα, ἐφῶναξε, ἀκοίμητη νὰ χύσω
 Σ' ἄλλαις ψυχαῖς τὴν ἀσβεστὴ φωτιά πῶχει ἢ ψυχὴ μου!
 ὦ, νὰ εἶχα ἀνδρείους γιὰ σπαθί καί ὄχι δειλοὺς μαζῆ μου,
 Ἢ μὲ ἐβλεπες σὲ μιὰ νυχτιά, σκύλε, νὰ σὲ πατήσω! —
 Ἀκούει τὸν λόγο τὸν πικρὸ ἢ λεβεντιά καί ἀχνίζει,
 Κ' ἐπρόβαλαν πενήντα νοί, πούχαν χαρὰ τὸ βόλι.
 Ὁ Φῶτος σὲ μιὰν ἐκκλησιά τοὺς πάει καί τοὺς ὀρκίζει,
 Ἡ νὰ πατήσωσιν τὸν ἐχθρὸ, ἢ νὰ ἀποθάνουν ὄλοι.

Καί μιὰ νυχτιά σκοταδερὴ, νυχτιά φαρμακωμένη...
 ὦ σεῖς ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, ἀγγέλοι, ἐτσιμασθῆτε
 Εἰς τὴν ἀγκάλῃ σας ψυχαῖς μαρτύρων νὰ δεχθῆτε,
 Ὅσαις θὰ ἀφήτουν εἰς τὴ γῆ τὴν σάρκα αἱματωμένη.
 Ἡ νύχτα ἐμαύριζε τὴ γῆ, τὰ σύννεφα ἦταν πίσσα,
 Καί ἄστρο ψηλὰ στὸν οὐρανὸ δὲν ἐφεγγε κανένα·
 Μόνον ὁ νότος στὸ γυαλὸ ὀρμητικὸς ἐφύσα,
 Καί μοναχὰ τὰ κύματα ἐσποῦσαν ἀφρισμένα.
 Σὲ προμαχῶνα χαμηλό, στὸ περιγιάλι κάτου,
 Ἐνας ἐχθρὸς, ὅπου ἔπρεπε τὸν τοῖχο νὰ φυλάγῃ
 Ἦτον γυρμένος κατὰ γῆς, μὲ τὸ ὄπλο του στὸ πλάγι·

Ἕπνος τὸν γέλασε, πικρὸ προμήνυμα θανάτου.
 Τὸν ὕπνο μὲ τὸν θάνατο μιὰ μαχαιριὰ ἀδελφόνει
 — Ἦταν τοῦ Φώτου ἡ μαχαιριά, ποῦ αὐτὸς ἀνέβη
 [πρῶτος—
 Φθάνουν καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ χτυποῦν δέκα ἄλλους· στὴν Κορώνη
 Σπέρνει τὸν τρόμο ἢ τουφεκιά καὶ τῶν σπαθιῶν ὁ κρότος.
 «Ἐλάτε, ἀδέλφια, καὶ οἱ λοιποὶ, ἐλάτε ἀπάνου τώρα!»
 Μπήγουν στοὺς ἔξω μιὰ φωνή. Ὁ Φῶτος κατεβαίνει
 Βρίσκει τὴν θύρα δλάνοιχτη καὶ δώδεκα ἀνδρειωμένοι
 Ἀκολουθοῦν κατόπι του καὶ χύνονται στὴ χώρα.
 Στοὺς ἄλλους πίσω, συμφορά! κρυφὴ μιὰ θύρα ἀνοίγει,
 Καὶ ἀπὸ τὸ πλάγι πλημμυρεῖ τουρκιὰ τὸν προμαχῶνα·
 Ὡ τί στιγμαίς! χειροπιαστοὶ μὲ τοὺς πολλοὺς οἱ ὀλίγοι,
 Χτυπᾶν καὶ κάνουνε σφαγεῖο τὸν φοβερόν ἀγῶνα.
 «Ἐλάτε, ἀδέλφια, γλήγορα, εἶναι καιρὸς ἀκόμα!»
 Στοὺς ἔξω ἀκούγεται ἡ φωνὴ καὶ ταῖς καρδιαῖς ραγίζει·
 Ἕνας δειλὸς τῶν ἀδελφῶν τὸ κίνημα ἐμποδίζει...
 Ὡ τὸν κακοῦργον! ἄτιμο νὰ τὸν σκεπάσῃ χῶμα!

Διπλοὺς ἐχθρούς, σαράντα αὐτοί, μὲ τὸ σπαθὶ ἢ μὲ βόλι,
 — Πικρὴ θανάτου ξαγορά— νεκροὺς ξαπλόνουν κάτω,
 Καὶ τῆς καρδιάς μιὰ χύνοντας κατάρρα πέφτουν ὅλοι
 Μαζῆ πλεγμένοι εἰς ἀγκαλιὰ μαρτυρικοῦ θανάτου.
 Καὶ ἄλλαις νυφούλαις καὶ ἄλλαις νιαῖς θὰ κλαῖνε παλληκάρια,

Θὰ μείνουν καὶ ἄλλαις ἔρημαις καὶ σκοτειναῖς μητέρες!
 Χωρὶς νερό, χωρὶς ψωμί, δυὸ νύχτες καὶ δυὸ μέραις
 Μέσα στὴ χώρα πολεμᾶν τοῦ Φώτου τὰ λιοντάρια.
 Ἡ λύσσα καὶ ἡ παλληκαριά τὸν Φῶτο εἶχᾶν σπρωγμένο·
 Οἱ δρόμοι κλειοῦνται ἀπὸ ἄρματα, πλῆθος παντοῦ τοὺς
 [ζῶνει,
 Καὶ καταφύγιο ὑστερινό, σὲ σπίτι ἐρημωμένο
 Ἐμβῆκαν, καὶ μὲ ὀλόκληρη παλεύουν τὴν Κορώνη.
 Ἀπ' ἔξω οἱ σύντροφοι οἱ κακοί, ποῦ στέκονταν σὰ ξένοι,
 Εἶδαν στὴν τρίτη τῆ νυχιά, μέσ' ἔς τὸ βαθὺ σκοτάδι,
 — Τὸ φοβερό, τὸ ὑστερινὸ τῶν ἀνδρειωμένων βράδυ—
 Ἀπὸ τὸ σπίτι εἶδαν φωτιά στὰ ἀστέρια νὰ ἀνεβαίνει,
 Καὶ πρὸς τὰ τέλη ἐπέφτανε, ἐκείθε, ἀνάρηα - ἀνάρηα,
 Ἡ τουφεκιάς, σὰ θλιβερὸ μνημόσυνο μαρτύρων...
 Λαχὸν τῆς γῆς, λεβέντες μου, ἀφήτε τὰ κουφάρια,
 Μοσχοβολάει τὸ ἅγιον τοῦ παραδείσου μύρον.

Γ'.

Ποῦ νᾶναι ἡ Φρόσω; Δυστυχῆ τὴν θέλησεν ὁ Πλάστης!
 Τὴν καταράσθηκε ὁ σκληρὸς πατέρας της, καὶ ἐκείνη
 Μὲ ἓνα μικρὸ στὴν ἀγκαλιὰ, αἰτία τῆς συμφορᾶς της,
 Ἐπῆρε δίπλα τὰ βουνὰ νὰ βρῆ χωριὸ νὰ μείνη.

Ἄλλοι τὴν διώχνουν ἀπὸ δῶ, ἐκεῖ τὴν σπρώχνουν ἄλλοι,

Καὶ κάθε λέξη ποῦ ἀγροικαίει, πικρὰ τὴν φαρμακόνει.

Παρώμοιαζε τὴν καλαμιὰ ποῦ δέρνει ἀνεμοζάλη,

Τὴν ἀνθισμένη μυγδαλιὰ ποῦ ἀγέρας ξεριζώνει.

Οὐδὲ μιὰ θύρα ἀνοίχθηκεν, οὐδὲ ἓνα δάκρυ ἐχύθη,

Καὶ δειλιασμένη ἐκάθησεν εἰς ἓνα λόγγο πέρχ.

Δὲν γνώριζε τοῦ Φώτου τῆς τὴν μοῖρα, καὶ θυμηθῆ

—Νὰ μὴ τὴν εἶχε θυμηθῆ!—τοῦ Φώτου τὴ μητέρα.

Φθάνει, ῥωτᾶ, τῆς δείχνουσε τὸ σπίτι ποῦ ζητοῦσε·

Χτυπᾶ, δὲν ἀποκρίνονται, σπρώχνει τὴν θύρα, ἐμβαίνει...

Τοῦ Φώτου ἡ μάνα πρὸς τὴ γῆ τὸ μέτωπο κρατοῦσε,

Μὲ πρόσωπο σὰν τὸ κερὶ, μὲ τὴ ματιὰ σὰν ξένη,

Καὶ ἡ φορεσιὰ μαρτύραγε τοῦ πόνου τῆς τὴ λάβρα.

Ἄφῃκε κάτου τὸ μικρὸ καὶ μὲ τὸ νοῦ χαμένο,

—Ποῖο κλαῖς παιδί σου, δύστυχη, γιὰ ποῖο φορεῖς τὰ μαῦρα;

—Ὁ Φῶτός μου μὲ ἐρήμαξε, τὸ πλεῖο λαχταρισμένο!

ὦ, συμφορὰ στὸν ἄνθρωπο ποῦ αἰσθάνεται τὰ πάθη,

Ποῦ ἀγάπησε στὸν κόσμο αὐτόν, τὸν ἄδικο τὸν ψεύτη!

Ἐμπήγει ἡ Φρόσω μιὰ φωνὴ ἀπ' τῆς καρδιάς τὰ βάθη,

Ἄπλόνει τὰ δυὸ χέρια τῆς νὰ χτυπηθῆ, καὶ πέφτει.

Δὲν πέθανε—τοὺς δυστυχεῖς ἡ λύπη δὲν σκοτόνει.—

Διωγμένη ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ τοῦ Φώτου, ἀχνὴ καὶ κρύα,

Βγαίνει ἀπὸ κεῖ, καὶ μιὰ ματιὰ στὸν οὐρανὸ καρφώνει,

Καὶ αὐτὴ ἡ ματιὰ φανέρονε ὀλόκληρη ἱστορία.

Τὸν κίνδυνο τῆς ὠμορφιάς γιὰ νὰ ἀποφύγη ὡς τόσο,

Στῶν λωβιασμένων τὰ χωριά, σὲ μιὰ σπηλιὰ πηγαίνει,

Καὶ οἱ ξένοι ποῦ διαβαίνανε δὲν γνώριζαν τὴν Φρόσω·

Ἐνα κομμάτι ἐρρίχνανε φωμὶ στὴ Λωβιασμένη.

Δ'.

Κάνενας δὲν τὴν ἤξευρε στὸν λωβιασμένο τόπο·

Τὸ σπίτι τῆς τὸ παστρικό, τρεῖς μῆνες σφαλισμένο,

Ἀνοίχθηκε καὶ πέντε νοῖ, σβυσμένοι ἀπὸ τὸν κόπο,

Ἄρματων ἐφέρανε στὰ ξύλα πλαγιασμένο.

Τρεῖς ἔλαβε λαβωματιῖς ὁ Γεῶργος εἰς τὰ στῆθη,

Παλληκαρᾶς εἰς τὸ σπαθί, γερὸς εἰς τὸ τουφέκι,

Καὶ τώρα χρῶμα νεκρικό στὸ πρόσωπό του ἐχύθη,

Γιατρὸς τοῦ ἀλλάζει ταῖς πληγαῖς, παππᾶς τὸν παραστέ-

[χει

Τρεῖς μέρας δὲν αἰσθάνονταν ῥιμμένος ἐκεῖ κάτου,

Γιατὶ ἡ ζωὴ τοῦ δύστυχου κρεμῶταν σὲ ἓνα ῥάμμα,

Καὶ ὅταν συνῆρθε καὶ ἔφθασε νὰ ἰδῆ τὴν ἐρημιὰ του,

Τὸν πῆρε τὸ παράπονο καὶ ἀρχίνησε τὸ κλάμμα.

Τῆς εὐτυχίας τὸνειρο σὰν ἀστραπὴ διαβαίνει,
 Καὶ ἀφίνει μιὰ πικρὴ βαφὴ σπὰ πονεμένα στήθια·
 Ὅλα φαντάσματα στὴ γῆ ἓνα καὶ μόνο μένει,
 Ἐνα δὲν εἶναι φάντασμα, τῆς συμφορᾶς ἡ ἀλήθεια.
 Βογκάγει ὁ γέρος, καὶ ὁ γιατρὸς μπροστὰ γονατισμένος
 Σκύφτει καὶ ἀπὸ τὸ πρόσωπο δάκρυ πικρὸ τοῦ τρέχει.
 —Χάνεις, γιατρέ, ταῖς ἀλοιφαῖς, φωνάζει ὁ πληγωμένος,
 Ἐγὼ ἔχω τῆς καρδιάς πληγὴ ποῦ γιατρεμμούς δὲν ἔχει.
 Παππᾶ! δὲν ἔχει ἡ πίστη σου παρηγοριὰ κάμμια;
 Δὲν ὠφελοῦν ἡ προσευχαίς εἰς τὸ κακὸ τὸ τόσο;
 Ἄ ναί, ὠφελοῦν! γονάτισε ἐμπρὸς στὴν Παναγία,
 Πές μου πῶς ἦταν ὄνειρο, καὶ δεῖξέ μου τὴ Φρόσω!—
 Εἶπεν αὐτὰ καὶ ἀπέμεινεν ἐκεῖ καθὼς εὐρέθη,
 Μὲ χέρια παρακαλεστά, μὲ μάτια φλογισμένα,
 Ποῦ ἀκόμα ἐφανερόνανε τοῦ πόνου του τὴ μέθη,
 Ποῦ ἀκόμα ἐζωγραφίζανε τὸν πόθο του τὸν ἓνα.
 Ἄδύνατος ὁ πόθος του καὶ δυνατὸς ὁ πόνος.
 Κακοφορμίζουν ἡ πληγαίς καὶ ὁ γέρος ἀπεθαίνει
 Πεθαίνει ὁ γέρος, δυστυχῆς, χωρὶς τὴ Φρόσω, μόνος,
 Καὶ μόνον ἔχει τὸν παππᾶ ποῦ τὸν μεταλαβαίνει.

Δέτε, εἶναι νύχτα· εἰς τὰ χραντα μυστήρια τοῦ θανάτου
 Πλανᾷ μιὰ λάμψη λυπηρὴ σκοταδερὸ κανδύλι.
 Τοῦ κόσμου τούτου θλιβερὸς διαβάτης, ἐκεῖ κάτω,

Λέει, ξαναλέει τὰ κρίματα μὲ ἀποθαμμένα χεῖλη.
 —Εἶχα στὸν κόσμον ἓναν ἐχθρό, τοῦ Φώτου τὸν πατέρα,
 Κ' εἶμασθε οἱ δυὸ ἀφιλίωτοι, γιὰ μάχη γεννημένοι.
 Τὴν Φρόσω ὁ Φῶτος ἀγαπᾷ· τοῦ Γεώργου ἡ θυγατέρα,
 Φονιάς ἐγὼ ἀπεκρίθηκα, στὸ σπῖτι αὐτὸ δὲν μπαίνει.
 Ἡ ἀγάπη πάντα εἶναι διπλῆ· ἀγάπησε καὶ ἡ Φρόσω,
 Ἐστεφανώθηκε κρυφά, ἐγέννησε ἓνα ἀγόρι,
 Κ' ἐγὼ... τὴν καταράστηκα! ... ὦ, τί ψυχὴ θὰ δώσω
 Ποῦ σὲ ἐδειώξα σταῖς ἐρημιαῖς, λαχταρισμένη κόρη;
 Ἄχ ναί, παππᾶ· σταῖς ἐρημιαῖς, στὴν πεῖνα καὶ στὸ κρύο
 Ἐσerne ἡμέραις ντροπαλαῖς ἡ καταφρονημένη,
 Κ' ἐγὼ πατέρας της, ἐγὼ ἀληθινὸ θηρίο,
 Δὲν ξέρω ἂν ἦναι ζωντανή, ἂν ἦναι ἀποθαμμένη.
 . . . Παππᾶ, παγόνω! ὁ πάγος μου δὲν εἶναι τοῦ θανάτου·
 Φεῖδια στὸ νοῦ μου ἐγλίστρησαν, φαρμακωμένα, κρύα. . .
 Σαλεύει ὁ νοῦς μου... ἰδέ, γιὰ ἰδὲ τί γίνεται ἐκεῖ κάτω...
 Τί χαλασμός, τί κόλαση, τί σκιαχτερὴ ἐρημία! . . .
 Νύχτωσε... λόγγος φοβερός! . . . βροντάει τ' ἀπτροπελέκι...
 Πέφτει χαλάζι... ὦ, κύτταξε! μέσ' 'ς τὴν ἀνεμοζάλη
 Τραβοῦν οἱ λύκοι ἓνα κορμί, καὶ ἄλλος περνᾷ παρέκει,
 Κρατῶντας εἰς τὰ δόντια τοῦ μικροῦ παιδιοῦ κεχάλι...
 Παππᾶ, γνωρίζεις τὸ κορμὶ ποῦ σέρνεται μπροστὰ σου; ...
 Ἐχει γυναίκειο πρόσωπο... σὰν νὰ τὸ ξέρω... ὦ φρίκη,
 ὦ συμφορὰ μου!... κρύψε με, παππᾶ, στὴν ἀγκαλιά σου,
 Νὰ μὴν ἰδῶ τὰ σπλάγγνα μου ποῦ τὰ τραβᾶνε οἱ λύκοι.—
 ...Καὶ μέσα στὴν παραφορὰ καὶ μέσ' 'ς τὸ φόβο ἀκόμα

Και στοῦ θανάτου τοὺς σπασμούς ἐπνίγηκε ἡ φωνή του,
Και πέφτει κάτω. Τρεῖς φοραὶς ἀνοιγοκλεῖ τὸ στόμα,
Και μὲ τὸν τρίτο στεναγμὸ πτερούγιασε ἡ ψυχὴ του.

Ε.

Εἶναι μεγάλη Πέμπτη, τώρα
Εἰς τοὺς ναοὺς, σὲ αὐτὴν τὴν ὥρα
Ἑλληνοπούλαις ἀγρυπνοῦνε.
Δεύτερο χρόνο ἐλευθερίας,
Τῆς πίστεώς μας τῆς ἀγίας
Τὰ δώδεκα βαγγέλια ἀκοῦνε.

Βαθειά 'ναι νύχτα στὴν Κορώνη,
Δὲν ἀγροικέται τὸ κανόνι,
Και ἀργὰ βροντᾶ τὸ καρυοφύλλι.
Ἡ λίγη λάμψη που πετιέται
Στὸν οὐρανὸ γλυστρᾶ καὶ σβυέται,
Κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ γαυγίζουσι σκύλοι.

Σὲ φυλακὴ στὴ γῆ χωμένη,
Στὰ σίδηρα δεμένο μένει
Ἐανθὸ καὶ νέο παλληκάρι.
Κοιμᾶται· ἀπὸ μικρὴ θυρίδα
Χύνει στὴν ὄψη του μιὰ ἀχτίδα
Κοντὰ νὰ σβύσῃ τὸ φεγγάρι.

Εἶναι ψηλὴ ἡ θυρίδα· ἐκεῖθες
Τὸ κύμα ρίχνει ἀφροὺς καὶ σπίθες,
Ἄγριεμμένο ἀπὸ τὸν νότο.
Ποιὸς νᾶναι ὁ δόλιος;...Στὸ φεγγάρι
Βλέπω τῆς ὄψης σου τὴν χάρη,
Ἦ, σὲ γιωρίζω, ἀνδρεῖε Φῶτο!

Ἦλοι οἱ συντρόφοι σου εἶναι χῶμα,
Μονάρχος ἔμεινες, καὶ ἀκόμα
Παιδεύεσαι στὴ φυλακὴ σου.
Αἶ, στοῦ πολέμου τὴν μανία
Κανεὶς δὲν σ' ἐπιανευ, εἰς τρία
Ἦν δὲν ἐσποῦσε τὸ σπαθὶ σου.

Πόσον ἀνήσυχα κοιμᾶται.
Σηκώθη ἡ τρίχα του...τηρᾶτε!
Σπασμὸς τὰ μέλη του σαλεύει·

Ἔχει τὸ πρόσωπο ἀχνισμένο...
 Σὲ ψεύτικο, σὲ μαγεμμένο
 Πέλαγο ὀνείρου ταξιδεύει.

Φωνὴν ἐμπήγει καὶ ξυπνάγει,
 Ἄνασηκώνεται στὸ πλάγι...
 Τὰ χέρια του στὰ στήθια σμίγει...
 Στὴ θύρα κάρφωσε τὸ μάτι·
 Τοῦ φαίνεται ποῦ ἀκούγει κάτι,
 Τοῦ φαίνεται ποῦ ἡ θύρα ἀνοίγει.

Ἄνοίγει ἡ θύρα· τοῦρκος μπαίνει,
 Καὶ κόρη μιὰ θολὰ ντυμένη,
 Στὸν Φῶτο τρέχει, πάει σιμά του·
 ὦ! Φῶτο, Φῶτο! ἄλλο δὲν λέγει,
 Οἱ στεναγμοὶ τὴν πνίγουν, κλαίγει,
 Καὶ ρίχνεται στὴν ἀγκαλιά του.

— Ἄγγελε, σ' εἶδα στὸνειρό μου,
 Εἰς ὥρα συμφορᾶς καὶ τρόμου,
 Οὐράνιαν σκέπη τῆς ζωῆς μου
 Στὴ φυλακή μου τὴν ἀθλία
 Μὴ σ' ἔστειλεν ἡ Παναγία
 Μὲ τὴ μορφὴ τῆς ἀδελφῆς μου;

— Δὲν εἶμαι πλάσμα παραδείσου,
 Εἶμαι ἡ Χρηστίνα, ἡ ἀδελφὴ σου....
 Ἴδὲ ποιὸς θέλει νὰ σὲ σώσῃ·
 Δὲν τὸν γνωρίζεις τὸν Τσιαρέρη;
 Τὸν γλύτωσες ἀπὸ μαχαίρι,
 Κ' ἦλθε καὶ αὐτὸς νὰ μᾶς γλυτώσῃ.—

Σκύφτει ὁ Τσιαρέρης ἐμπροσθὰ του,
 Ταῖς ἀλυσίδες ρίχνει κάτου.
 Τὸν ἀρματόνει μὲ πιστόλι.
 Βγαίνουν καὶ οἱ τρεῖς μὲ ἀργὸ ποδᾶρι·
 Βασιλεμμένο εἶν' τὸ φεγγάρι,
 Καὶ τοῦρανοῦ εἶναι μαῦροι οἱ θολοί.

Ὅσᾶν νὰ βγῆκε ἀπὸ τὸν ἄδη,
 Μυστήριο μέσα εἰς τὸ σκοτάδι,
 Τὸ τριπλὸ φάντασμα διαβαίνει.
 Θολὸ τὸ βλέπω ποῦ σαλεύει,
 Καὶ πάλαι ἡ νύχτα τὸ χωνεύει
 Στὴν ὄψη τῆς τῆ μαυρισμένη.

Ἀκοῦτε κλειδωνιά ποῦ τρίζει;
 Ἀκοῦτε θύρα ποῦ γυρίζει
 Στὰ σίδηρα τὰ σκουριασμένα;

Ίδέτε εκεί... στο φρούριο κάτου
Μπαίνει ὁ Τσιαφέρης, καὶ κοντά του
Μπαίνουν τ' ἀδέλφια ἀγκαλιασμένα.

Στὴ θάλασσα ἡ μπασιά τοὺς φέρνει,
Ὅπου ἡ νοτιά χτυπᾷ καὶ δέρνει
Τοὺς βράχους καὶ τὸν προμαχώνα.
Ὁ Τοῦρκος διαβαίνει πρῶτος,
Τὴν ἀδελφὴ σηλώνει ὁ Φῶτος
Πελαγωμένος ὡς τὸ γόνα.

Ὅλιγο ἀκόμα ! προχωρεῖτε!
Τὸ κύμα ἐσώθη, γῆ πατεῖτε,
Ἐχθρὸς κανένας δὲν σᾶς νοιώθει...
ὦ, δόξα νάχη ἡ Παναγία!
Στὰ σκότη ἐκρύφθη ἡ συνοδεία,
Φτερὰ τῆς ἔδωσαν οἱ πόθοι.

ΣΤ.

Εἰς τὰ χωριά, ποῦ ἐρήμαζεν ἡ λῶβα, βοβολοῦσε
Κάθε γεορτὴ ἐκκλησιάρισα ἀπὸ τὸ Μαυρομμάτι,
Καὶ εἰς τῆς σπηλιᾶς τὴ μοναξιά, ποῦ ἡ Φρόσω κατοικοῦσε,

Ἐνα ψωμί τῆς ἔφερνε, αὐγὰ καὶ λίγο ἀλάτι.
Εἰς τὴν ἀρχὴ τὰπήθονε μακρυὰ μακρυὰ, μὲ τρόμο,
Καὶ ἐσταυρονόταν κ' ἔπαιρνε τῆς ῥεμματιάς τὸν δρόμο.

Ποῖς στὸ πλευρό του, ὡ ποῖς μπορεῖ νὰ νοιώθῃ λωβιασμένη,
Σιμὰ στὴ βράχνα ποῦ φυτᾷ στὰ σπαραγμένα στῆθια;
Μόνον εἰς ὁμοιαις συμφοραῖς τὸν νοῦ μας ἀπαλαίνει
Διπλῆ τοῦ Ὑψίστου πρόνοια — ἀγάπη καὶ συνήθεια!
Συνείθισε ἡ γερόντισα στοὺς φόβους τῆς καὶ ἐκεῖνη,
Καὶ νέο θάρρος εὔρισκε μὲ τὴν ἐλεημοσύνη.

«Πρόβαλε, δόλια, νὰ σὲ ἰδῶ, καὶ κρίνε νὰ σὲ νοιώσω.»
Καὶ ἡ δόλια δὲν ἐπρόβαλλε, καὶ ἡ δόλια δὲν ὠμίλειε.
Ἔσεἰς, ἀστέρια τοῦρανοῦ, ἠκούγετε τὴ Φρόσω,
Ἐσὺ μονάρχος ἐβλεπες τὴν ὠμορφιά τῆς, ἥλιε!
Κρατοῦσε πάντα τὴ λαλιά στὰ στῆθι τῆς πινημένη,
Καὶ ἔφευγε ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν καρδιά κλαμμένη.

Κ' ἦλθε ὁ καιρὸς ποῦ γύριζαν τὰ μαῦρα χηλιδόνια
Στὸ κλῆμα τὸ γελούμενο, στὴ γῆ τὴ μυρωμένη.
Στὴν ἀσημένια ἀνατολὴ λαμποκοπᾷ τὰ χιόνια,
Καὶ κάτου ἡ γῆ χαμογελᾷ σὰ νύφη στολισμένη.
Ζευγαρωμένα τὰ πουλιά στὰ πεῦκα κελαδᾶνε,
Ἐδῶ βελάζουν πρόβατα, παρέκει ἀρνιά πηδᾶνε.

Τὸν ἐπιτάφιο ἐστόλισαν μὲ ἐλεύθερα λουλούδια,
 Καὶ τὴν ἀσπάζονται εἰς τὰ χωριά ἢ παρθένας.
 Ἄ Φρόσω! ἀνάστασιν αὔριον θὰ κάμουν, καὶ τραγοῦδια
 Θὰ ψάλουν μὲ λαλούμενα, εἰς τὸ χορὸν πλεμμέναις,
 Καὶ σύ, τῆς μοίρας παίγνιον στήν ἔρημην σπηλιὰ σου,
 Ἐχεις χαρὰς τοὺς πόνους σου, λαμπρὴ τὰ βάσανά σου.

Οὐράνια τὴν γερόντισσα ἐφώτισε μιὰ ἀχτίδα,
 Καὶ μὲ ἄλλη γλῶσσα τὸ πρῶτὸ τὴν Φρόσω συντυχαίνει.
 — Κάμμιά φορά δὲν σάκουσα, κάμμιά φορά δὲν σ' εἶδα.
 Ὅρκίζομαι στήν αὐρινὴν λαμπρὴν τοῦ μᾶς προσμένει,
 Ποῦ ἂν δὲν προβάλλῃς σήμερον νὰ ἰδῶ τὸ πρόσωπό σου,
 Ἐγὼ ἀνεβαίνω εἰς τὴν σπηλιὰ... τὸ κρέμα εἰς τὸ λαιμὸ
 [σου!]

— Δὲν ἔχω λῶβα εἰς τὸ κορμὶ οὐδὲ εἰς τὸ πρόσωπό μου,
 Μὲ τρώγει ἡ ἀρρώστεια τῆς ψυχῆς τοῦ τρώγει τὴν ψυχὴν
 [σου]
 Τὸ θέλεις; Μάθε, δύστυχη, ποῦ κλαίω τὸν ἀκριβό μου,
 Τὸν Φῶτο τὸν περήφανο, τὸν Φῶτο ... τὸ παιδί σου! —
 Ἐβγάτε, δάκρυα τῆς καρδιάς! εἰς ἀγκαλιὰ σφιγμέναις
 Ἀναστενάζουν καὶ θρηνοῦν ἢ διὸ βατανισμέναις.

Καὶ ἡ ἄμοιρη γερόντισσα μυρολογεῖ καὶ τρέμει.
 — Ποιὰ συμφορὰ νὰ θυμηθῶ καὶ ποιὰ νὰ κλάψω πρώτη;
 Λεῖπει ἡ Χρηστίνα μου κλειστὴ σὲ τουρκικὸν χαρέμι,

Σκληρὸς ὁ χάρος μ' ἄρπαξε τὸν Φῶτο καὶ τὸν Γιώτη,
 Καὶ ἀπομείνα σὰν τὸ δένδρι ποῦ παίρνουν τὸν ἀνθό του.
 Σὺ, Φρόσω, παρηγόρα με μὲ τὸ παιδί τοῦ Φῶτου! —

Ἐπήρανε τὴν ῥεμματιά, καὶ, δίπλα τὰ θυμάρια,
 Ἐκεῖ ποῦ κατεβαίνανε μιὰ πράσινη ῥαχοῦλα,
 Ἄκουε ἀλόγων πατησιαίς, ἀλόγων χαλινάρια,
 Καὶ οὐδὲν λεβένταις πρόβαλαν καὶ μιὰ ὡμορφὴν νυφοῦλα.
 Εἶχε τὴν ὄψιν ἀγγελικὴν, χαρούμενον τὸ μάτι,
 Στὰ κονδυλένια χέρια τῆς ψηλῆς λαμπάδα ἐκράτει.

— Ἄχ Φρόσω! ἰδὲ τὴν συνοδείαν ποῦ πάει νὰ προσκυνήσῃ...
 Ζηλεύω ταῖς καλότυχες ὅπου τὰ καρτερᾶνε! —
 Καὶ ἐκεῖ ποῦ πλησιάζανε νὰ σμίξουν σὲ μιὰ βρῦση,
 Ἡ δύστυχαις σταμάτησαν καὶ μιὰ φωνὴν πετᾶνε.
 Ἡ γρηὰ ποῦ ἐκράτει τὸ μικρὸ, στὰ γόνατα κλονιέται,
 Θέλει νὰ τρέξῃ, δὲν μπόρεῖ· ἡ Φρόσω ξεπετιέται,

Καὶ φρενιασμένη ξεφωνεῖ μὲ τῆς χαρᾶς τὸ ῥίγο·
 — Λεβέντη τοῦ καμαρωτὰ περνᾷς μὲ τ' ἄλογό σου,
 Τὸ ἀκριβοποτισμένο σου σταμάτησέ το λίγο
 Νὰ ἰδῶ τὸ πρόσωπό σου! ...

ὦ, βλέπω, βλέπω τὴν ἐλιχὰ ζερβά στὸ μάγουλό του·
 Ἡ μαύρη γῆ δὲν ἔφαγε τὴν λεβεντιά τοῦ Φῶτου!

— Ἡ Φρόσω, ἡ Φρόσω! — Γλήγορος ὁ νιὸς στήν χαιτή γέρνει,
 Ξεχύνεται ἀπὸ τάλογο, πετᾷ στήν ἀγκαλιά της
 — Ποιὰ δύναμις οὐράνια στοὺς πόθους μου σὲ φέρνει; ...
 Χρηστίνα, μὴ ὄνειρεύομαι; γνωρίζεις τὴ λαλιά της;
 Μάννα! ... δικός μου ὁ ἄγγελος ὁποῦ κρατεῖς στὰ χέρια; ...
 Ἐγὼ δὲν κατοικῶ τὴν γῆ, ἐγὼ πετῶ στ' ἀστέρια! —

... Ἄν μᾶς πικραίνουν συμφοραῖς, ἂν μᾶς σπαράζουν πάθη,
 Κάπου μᾶς κρύβεις καὶ χαραῖς, κόσμε ἄδικε καὶ πλάνε·
 Ἄνθιζον καὶ τριαντάφυλλα εἰς τὰ πολλά σου ἀγκάθια! —
 Οἱ πονεμένοι σμίγουνε, καὶ ὀλόγυρα ἀντηχᾶνε
 Λόγια πνιγμένα καὶ χαρᾶς παράπονο καὶ κλάμμα...
 Βασίλισσα τῶν οὐρανῶν, δικό σου εἶναι τὸ θάμμα!

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

Ἐπνο δὲν βρίσκει ἡ συμφορὰ. Τρεμουλιαστὰ στὴ ράχη
 Ὁ αὐγερινὸς φωτοβολεῖ·
 Ἀκόμα οἱ λόγγοι εἶναι θολοὶ
 Καὶ τὰ βουνὰ καὶ οἱ βράχοι.

Τὰ χόρτα πίνουν τὴ δροσιὰ τῆς νύχτας, καὶ τ' ἀηδόνι
 Χύνει κελάδημα γλυκό,
 Καὶ ἓνα ἀγεράκι μπλακὸ
 Τὸ κῦμα χαρακόνει.

Νεραΐδες, ποῦ δὲν φαίνονται, χρυσᾶ στεφάνια πλέκουν
 Εἰς τοῦ βουνοῦ τὴν κορυφή·
 Σὲ αὐτὴν τὴν ὥρα τὴν κρυφὴ
 Ἄγγέλοι παραστέκουν.

Ὁρα γλυκειά τῆς χαραυγῆς, ποῦ ἡ φύτης βαλσαμόνει
 Καὶ ἄνθη καὶ φύλλα καὶ κλαδιά...
 Χαρὰ σὲ ἐκείνη τὴν καρδιά...
 Ποῦ δὲ τὴν δέρνουν πόνοι!

Σιμά στὴ βρύση ποιητῆς, νιὸς ἄμοιρος, κυττάζει
 Τῆς γῆς τὴν ὄψη τῆ θολή,
 Καὶ μὲ τὴν ἐρημιὰ μιλεῖ
 Καὶ συχνοαναστενάζει.

— Ἀχαρὴ νύχτα, ἡ ὄψη σου ὁμοιάζει τῆς ψυχῆς μου.
 Ὡ, πῶς μ' ἐμάγευες, ὦ πῶς
 Σὲ εὔρισκα πρῶτα χαρωπὸς
 Στὸ πλάγι τῆς καλῆς μου!

Ἄκω στὰ δένδρα πῶς λαλοῦν πουλιὰ ζευγαρωμένα,
 Καὶ ἐγὼ — ταλαίπωρος ἐγὼ! —
 Φάντασμα κ' ἴσκιο κυνηγῶ
 Σὲ δάση ἐρημωμένα.

Κ' ἦταν τὰ δάση αὐτὰ ποτε παράδεισος ἐμπρὸς μου,
 Καὶ αὐτὴ ἡ βρυσοῦλα ἡ δροσερή.
 Μωρὸς ἐκεῖνος ποῦ θαρρεῖ
 Εἰς τὰ καλὰ τοῦ κόσμου!

Ἄπ' ὄνειρα ἐπλανέθηκα καὶ ἐπίστευτε ἡ καρδιά μου
 Εἰς εὐτυχίαις οὐρανοῦ.
 Πέτε, κοσίφια τοῦ βουνοῦ,
 Ἐστεῖς τὰ βάσανά μου.

Ναί! καὶ ἂν κάνένα ἀπὸ τ' ἐταῶς τὴν ὄρφανιά του κλαίγη
 Καὶ γιὰ τὸ ταῖρί του πονῆ
 Μὲ τὴ λεπτή του τῆ φωνῆ
 Τὴν ὄρφανιά μου ἄς λέγη.

Χρῦσω τὴν λέγαν· ἔλαμπε στὰ κάλλη καὶ στὴ νεότη,
 — Ἐγὼ εἶχα αὐτὸν τὸν θησαυρό—
 Βασίλισσα ἦταν στὸ χορό,
 Στὴν ἐκκλησιά ἦταν πρώτη.

Τὰ φρύδια τῆς σὰν νάητανε γραμμένα μὲ κονδύλι.
 Δὲν εἶχαν ταῖρι πουθενά
 Τὰ μάτια τῆς τὰ γαλιανά,
 Τὰ κοραλλένια χεῖλη.

Καὶ ἡ νεότη τῆς τί ὠφέλησε, τί ὠφέλησεν ἡ χάρις
 Στὴν ἄδικη τῆ μοῖρα ἐμπρὸς;
 Τὴν εἶδε ὁ Χάρος ὁ σκληρὸς,
 Ὁ ψυχοκυνηγάρης.

ὦ ! σεῖς ποῦ τὴν γνωρίσατε, βρύσαις, πουλιὰ καὶ κρίνοι,
 Μὴ μὲ ὀνομάζετε σκληρό,
 Ἄν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν μπορῶ
 Νὰ ζῶ χωρὶς ἐκείνη.

Στὴν γῆν αὐτῆ, ποῦ σέρνομαι λείψανό ἀχνὸ καὶ βάρος,
 Θέλω ἢ ψυχὴ μου νὰ καῆ,
 Γιατὶ εἶναι κόλαση ἡ ζωὴ
 Καὶ πανηγῦρι ὁ χάρος.—

Ἰάκουσε ὁ Χάρος. Μιὰ φορὰ δὲν ἀνθισαν ἀκόμα
 Ἡ μυγδαλιαῖς τῆς ἐξοχῆς,
 Καὶ ὁ νιὸς κοιμᾶται δυστυχῆς
 Στῆς Χρύσως του τὸ χῶμα.

Στὸ μνήμα τὸ ζευγαρωτὸ δυὸ δένδρα φυτεμμένα
 Τὸ χῶμα ἰσκιόνουν μυστικά,
 Καὶ ὁπότεν ἄνεμος βογκᾷ
 Φιλιούνται ἀδελφωμένα.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

Τὰ ποιήματα ταῦτα ἔλαβον τὰ πρωτεῖα—ἂν καὶ δὲν ἐβραβεύθησαν—
 ἐν τῷ ποιητικῷ ἀγῶνι τοῦ 1854.

Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

(ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Α΄.)

ΤΟ ΣΠΑΘΙ ΚΑΙ Η ΚΟΡΩΝΑ

Δὲν μετριοῦνται οἱ ἀρματωμένοι,
Οὐδὲ τὰ ἄλογα ἐκεῖ κάτω·
Ὁ Μεχμέτης ποῦ προβαίνει
Καὶ τὴν Πόλην τριγυρνᾷ,
Στέλνει μῆνυμα θανάτου, —
« Ἡ τὴν μάχην ἢ τὰ κλειδιά. »

— Εἰς τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου
Σᾶς προσμένω, τοῦρκοι, ἐλάτε,
Βροντερὴ τοῦ Κωνσταντίνου
Ἀποκρίνεται ἡ φωνή,
Ταῖς φοβέραις δὲν φοβᾶται
Ὅποιος ζώνεται σπαθί. —

Σὰν αὐτὸς ποῦ ἀπὸ μανία
Καὶ ἀπ' ὀργῆς τὸν νοῦ του χάνει,
Τὴν περήφανη ὀμιλία

Ὁ Μεχμέτης ἀγροικᾶ,
Καὶ ταῖς σάρκες του δαγκάνει,
Καὶ τὰ γένηια του τραβᾶ.

Τότε οἱ τοῦρκοι ἀγριωμένοι
Τρεῖς φορὰς χυμᾶν καὶ ἀφρίζουν,
Καὶ ταῖς τρεῖς ξεσπαθωμένοι
Βγαίνουν ἐξω οἱ χριστιανοί,
Καὶ τὰ χάντακα γεμίζουν
Τῶν ἀπίστων οἱ νεκροί.

Πᾶσα μέρα οἱ γενιτσάροι
Πελεμοῦν ὡσὰν οἱ λύκοι,
Καὶ γερνοῦν μὲ τὸ φεγγάρι
Ματωμένο, ντροπιαστό·
Πάντα ἡ δόξα, πάντα ἡ νίκη
Χύνουν λάμψη εἰς τὸ σταυρό.

Τὸ Βυζάντιο, τοῦ τυράννου
Ταπεινώνει τὴν μανία,
Ἦτον ὅμως ἐκεῖ ἐπάνου
Πικρὴ ἀπόφαση γραφτὴ,—
Στὴν Ἁγία μας Σοφία
Μιναρὲς γὰ σηκωθῆ

Καὶ μιὰ αὐγὴ γλυκοχαράζει
Ὅταν γύρου ἡ Πόλι σειέται,
Καὶ κραυγὴ μιὰ μόνη βγάζει
Τὸ στρατόπεδο τοῦ ἐχθροῦ,
Ποῦ τρεμουλιαστὴ σκορπιέται
Εἰς τοὺς θόλους τοῦ οὐρανοῦ.

Ἐκεῖ πέρα, στὴν ἀράδα,
Χίλιοι, χίλιοι πλημμυρίζουν
Τὴν ἀπέραντη κοιλάδα,
Καὶ πρὶν φθάσουν στὸ σκοπὸ
Ρίχνουν βέλη ὁποῦ συρίζουν
Φτερωμένα ἀπὸ θυμό.

Ἡ τουρκιά, πρὶν φθάσῃ ἀκόμα,
Τὰ χορτάρια μὲ αἷμα βάφει,
Καὶ πολλοὶ δαγκᾶν τὸ χῶμα
Καὶ ὀπομένουν κατὰ γῆς,
Σὰν καρποὶ ποῦ στὸ χωράφι
Δρεπανίζει ὁ θεριστής.

Καὶ ἂν τὸ φρούριο χύνει κάτου
Πέτρες, βέλη, φλόγες, πίσσα,
Τὸ χαλάζι τοῦ θανάτου

Τοὺς ἀπίστους δὲν κρατεῖ,
 Ἄνεβαίνουε μὲ λύσσα,
 Εἰς τοὺς τοίχους μαζωχοί.

Σὲ ἀγκαλιὰ φαρμακωμένη
 Ἄλλοι πιάνονται καὶ ἰδρόνου,
 Ἄλλοι πέφτουν γυρισμένοι
 Μὲ τὴν σκάλα τοὺς μαζῆ,
 Καὶ ἀπὸ πάνου τοὺς πλακόνου
 Ὅσοι ἐκύλισαν νεχροί.

Εἰς τοῦ Ρωμανοῦ τὴν πύλη,
 Πρώτη θέση τοῦ κινδύνου,
 Κάνουν στὸ χαντάκι οἱ σκύλοι
 Τὰ κουφάρια τοὺς βουνό·
 Τὸ σπαθὶ τοῦ Κωνσταντίνου
 Πάντα ἀπὸ αἵματα ζεστό,

Δυὸ φορὲς τοῦ μουσουλμάνου
 Διώχνει ἐκεῖθε τὴν μανία,
 Ἦτον ὁμως ἐκεῖ ἐπάνου
 Πικρὴ ἀπόφαση γραφτὴ, —
 Στὴν Ἁγία μας Σοφία
 Μιναρὲς νὰ σηκωθῆ.

Μετρητοὶ καὶ κουρασμένοι
 Οἱ χριστιανοὶ γυρνᾶνε,
 Καὶ πυκνότερο προβαίνει
 Ἄλλο στράτευμα νωπό,
 Οἱ γενίτσαροι ποῦ ὀρμᾶνε
 Μὲ βαρὺν ἀλαλαγμό.

Μῖσος καίει τὸ κολασμένο
 Στῆθος κάθε μουτουλμάνου·
 Ζωντανὸς τὸν πεθαμμένο
 Κάνει τοῖχο καὶ πατᾶ,
 Καὶ ἀνεβαίνει ἐκεῖθε ἐπάνου
 Καὶ χτυπιέτοι καὶ χτυπᾶ,

Καὶ κάθε ἄρμα βγάνει ἀχτίδες,
 Εἰς τὴν μιὰ μεριά εἰς τὴν ἄλλη,
 Τὸ κοντάρι εἰς τὲς ἀσπίδες,
 Στὲς ἀσπίδες τὸ σπαθί,
 Καὶ κανεὶς μέσα εἰς τὴν ζάλη
 Δὲν ἀκούει τὴν προσταγή.

Ἐνας μόνος σπᾶ τὰ πλήθη,
 Τὰ ἀνεμίζει καὶ διαβαίνει·
 Ἐχει ὀλόχρυσά τὰ στῆθη,

Ἔχει ώραίαν ἀρματωσιά,
 Μὲ διαμάντια στολισμένη
 Καὶ σημεῖα βασιλικά.

Δέτε ἐκεῖ στὴν πρώτη θύρα
 Τὴν μορφὴν αὐτοῦ τοῦ ἀπίστου·
 Ἐνα βλέμμα ρίχνει γύρα,
 Καὶ πετιέται σὰν θεριὸ
 Ὅπου βλέπει τῆς ὀρμῆς του
 Μεγαλείτερο φραγμό.

ὦ τί χέρι νᾶναι ἐκεῖνο,
 Τί δαιμονισμένο χέρι,
 Ποῦ ὅπου πέφτει κάνει θρῆνο,
 Ὅπου φθάνει πελεκᾶ,
 Ποῦ χτυπᾶ σὲ ὅλα τὰ μέρη,
 Καὶ δὲν εἶναι πουθενά ;

Φοβερὴ σκηνὴ ἐκεῖ κάτω,
 βοή, χτύποι θρῆνοι... ἀνάφτουν·
 Σπιθοβόλα τὰ ἄρματά του,
 Τὸ σπαθί του εἶναι παντοῦ,
 Καὶ πολλὰ θαρρεῖς ποῦ ἀστράφτουν
 Στὴν παλάμη τοῦ σκυλιοῦ.

Στὴν Ἀνατολὴ ἐκεῖ πέρα,
 Στάγρια γένη τῶν ταρτάρων,
 Ἐβασίλευε μιὰ μέρα
 Τὸν ξεθρόνισαν ἐχθροί,
 Τώρα, Ἀγᾶς τῶν γενιτσάρων,
 Στὸ Βυζάντιο πολεμεῖ.

Ὁ Χασάνης εἶναι ἐκεῖνος,
 Τῆς φρουρᾶς του θερισμένο
 Τᾶνθος εἶδε ὁ Κωνσταντῖνος
 Καὶ τινάζεται μὲ μιὰ,
 Μὲ κορμὶ γιγαντωμένο,
 Μὲ ἀνοιχτὴ τὴ δρασκελιά.

Συναντιοῦνται, βῆμα, βῆμα,
 Στὴν παλαίστρα τοῦ θανάτου·
 Ἔχουν φοβερὸ τὸ σχῆμα,
 Φρενιασμένες τὲς ματιές,
 Λὲς καὶ οἱ δυὸ θὰ πέσουν κάτου
 Μὲ τὲς πρῶτες χτυπισιές.

Πολλοὶ ἐχθροὶ καὶ φίλοι, ποῦ ἦσαν
 Μὲ τὰ χέρια σηκωμένα,
 Ὅλοι ἀντάμα παραιτήσαν

Τὸν ἀγῶνα τὸν σκληρό,
Γιὰ νὰ ἴδῃν χεροπιασμένα
Τὰ λιοντάρια αὐτὰ τὰ δύο.

Φοβερός ὁ τεῦρκος εἶναι
Εἰς τὴν λύσσα του τὴν πρώτη.
Ἡ ψυχὴ σου, Κωνσταντῖνε,
Ἔχει ἀνδρίαν ἀληθινή,
Ἔχει μέσα μιὰ θεότη
Ποῦ σοῦ λάμπει εἰς τὴν μορφή.

Ἐναν κρότο ἀκοῦς αἰώνιο,
Παντοῦ σίδερο ποῦ τρίζει,
Ὡσὰν νᾶναι ἐκεῖ δαιμόνιο
Ποῦ γουρλιάζει φοβερά,
Ποῦ θερμαίνει καὶ μαυρίζει
Τῶν ἀνδρείων τὰ σωθικά.

Αἱ Χασάνη ! ἡ λάμψη ἐχάφη,
Τὸ λαμπρό σου ἐσβέσθη ἀστέρι·
Τοῦ Παλαιολόγου ἡ σπάθη,
Μὲ ἓνα χτύπο συριχτό,
Τὸ κεφάλι μὲ τὴν περι-
Κεφαλαία σου σχίζει εἰς δύο.

Μὲ τὸ μάτι φλογισμένο
Οἱ γενίτσαροι κυττᾶνε
Τὸν ἀγῶ τους σκοτωμένο
Καὶ ὄλοι σέρνουν μιὰ κραυγὴ
Καὶ τινάζονται, πετᾶνε
Πυκνωμένοι εἰς τὴν σφαγὴ.

Τὸ λιοντάρι ποῦ ἀντικρύζει
Κατὰ γῆς αἵματωμένα
Τὰ παιδιὰ του, δὲν γυρίζει
Τὲς ματιές πλειὸ φοβερά,
Δὲν χυμάει πλειὸ λυσσασμένα
Νὰ ξεσχίση τὸν φονιά.

Ἄναμέτρητοι εἶναι οἱ σκύλοι·
Ἦσαν λίγοι οἱ ἀνδρειωμένοι
Τοῦ Παλαιολόγου φίλοι,
Καὶ ἀπομείνανε μισοί,
Ναί, μισοὶ καὶ κουρασμένοι
Ἄπ' τὴν μάγνη τῆ διπλῆ

Ἄλλα παντα εμπρός τὸ στήθος
Σέρνουν πίσω τὸ ποδάρι
Ὡς τὲς θύρες τόσο πλήθος

Πολεμῶντας σὰν θεριά,
Καὶ τὴ νίκη οἱ γενιτσάρου
Ἄγοράζου ἀκριβά.

Καὶ ἄλλος τοῖχος τοῦ τυράννου
Σταματοῦσε μὲ μανία,
Ἦτον ὅμως ἐκεῖ ἐπάνου
Πικρὴ ἀπόφαση γραφτὴ,—
Στὴν Ἁγία μας Σοφία
Μιναρὲς νὰ σηκωθῆ.

Καταριέται ἐσένα, Δύση!
Τὸ Βυζάντιο νικημένο,
Γιατὶ ἀνέπνευσε τὰ μίση
Τοῦ μεγάλου σου παπᾶ,
Ποῦ μὲ πόδι σταυρωμένο
Λειτουργεῖ στὴν ἐκκλησιά.

Μαρτυράει καὶ τὴ ντροπὴ σου
Τὸ Βυζάντιο νικημένο,
Γιατὶ φεύγει ἓνα παιδί σου
Στὴ μεγάλη συμπλοκή,
Γιὰ νὰ σώση ἀτιμασμένο,
Ἐνα δύστυχο κορμί.

Ἄρχηγὸς καὶ φεύγει ἐκεῖνος·
Τὸν ἐξάνοιξε καὶ—Στάσου!
Τοῦ φωνάζει ὁ Κωνσταντῖνος,
Ποῦ, δειλέ, μὲ παραιτεῖς;
Μάθε ἀπὸ τὸ βασιλιά σου
Πῶς πεθαίνει ὁ εὐγενής.—

Δὲν ἀκούγει· τὸ κοντάρι,
Τὴν ἀσπίδα ρίχνει κάτω,
Κάτου βλέπει τὸ ποεάρι
Ἐντροπιάζει στὴ φυγή...
Ἄς σκέπει τὸνομά του
Ἄτιμία παντοτεινή!

Τὸ κριάρι ὅταν τὸ πρῶτο
Μέσα ἀπὸ τὰ πρόβατά του,
Λαφιασμένο ἀπόναν κρότο,
Πέση ἐπάνου ἀπὸ κρεμό,
Τὸ κοπάδι ἀπὸ κοντά του
Ὅλο πέφτει μαζωχτό.

Καὶ τοῦ ποταποῦ ἡ δειλία
Σπέρνει φόβο, σπέρνει τρόμο·
Ἡ φρουρὰ ποῦ πρῶτα ἀνδρεία

Πολεμοῦσε τὴν τουρκιά,
 Τοῦ στρατάρχῃ τῆς τῶ δρόμο
 Φοβισμένη ἀκολουθᾷ.

Χωρὶς πίσω νὰ τηράξῃ
 Καθεὶς φεύγει, φεύγουν ὄλοι
 Δίχως γνώμη, δίχως τάξῃ,
 Τρομασμένοι μαζωχτοί;
 Καὶ ζητᾷν μέσα εἰς τὴν Πόλῃ
 Νὰ γλυτώσουν, εἰ μωροί.

ὦ δειλοί, ποῦ παραιτεῖτε
 Τὴν σκηνὴ τὴ μυρωμένη
 Τῆς τιμῆς, γιὰ νὰ σφαχθῆτε
 Σὰν ὄρνιά στὸ μακελειό,
 Πίσω ἐλάτε! σᾶς προσμένει
 Τίμιος θάνατος ἐδῶ.

Εἰς τὰ τείχη ἀντιβοῖζει
 Ἡ φωνὴ τοῦ Κωνσταντίου·
 Συμβουλεύει, φοβερίζει,
 Παρασταίνει ζωντανή,
 Μὲ τὴν γλῶσσα τοῦ κινδύνου,
 Τῆς φυγῆς τὴν ἐντροπή.

Καὶ εἰ στενότεροι δικοὶ του
 Ἐσκορπίσαν μὲ τὰ πλήθη,
 Ἡ βασιλικὴ φωνὴ του
 Δὲν ἀκούγεται ἀπὸ αὐτούς·
 Εἶναι ὁ φόβος εἰς τὰ στήθη,
 Εἶναι στὰ ποδάρια ὁ νοῦς.

Μόνος τότε, τὸ λιοντάρι,
 Ἴρχει μάτι βουρκωμένο
 Στὸ ἱερὸ Προσκυνητᾶρι
 Πῶδειγεν ἀπὸ μακρυὰ
 Τὸν σταυρό του ἀνυψωμένο
 Γιὰ τὴν ὕστερη φορὰ.

— Μισοφένγαρο ἐκεῖ ἐπάνω,
 Ὅχι, ἐγὼ δὲν θὰ ἀντικρύσω!
 Σκῆπτρο, θρόνε, ὄλα σᾶς χάνω,
 Μόνῃ μὲ ἔμεινε ἡ τιμὴ,
 Πλὴν τὸ αἷμα ποῦ θὰ χύσω
 Θᾶναι ἀδιάκοπη βοή.

Στὴν κατόπι μου δουλεία
 Τὲς ψυχιὲς μὲ ἀνδριά θὰ βάρῃ,
 Καὶ εἰς τὰ στήθη ἡ ἐλευθερία

Θὰ σκορπίζῃ μυστικά,
 Ὡς σκορπίζει τὸ χωράφι,
 Ὡς ψωμίζουσι τὰ σπαρτά.—

Καὶ ἀκούει θόρυβο... ἐκεῖ πέρα
 Ἐμυρμήγκιασεν ὁ δρόμος...
 Ἀκούει γύρω του φοβέρα,
 Ποδοβολητό, κραυγή. . .
 Στὸ ἀργασμένο χέρι του ὅμως
 Ἐβαστοῦσε ἓνα σπαθί,

Καὶ μὲ μάτι σπιθοβόλο
 Τάπιστα μετρῶντας πλήθη,
 Μοναχὸς ὄρμα πρὸς ὄλο
 Ἐνα στράτευμα ἐχθρικό,
 Ποῦ στὸ φρούριο μέσα ἐχύθη
 Μὲ μεγάλο ἀλαλαγμό.

Φθάνει, ἀνοίγει, σφάζει, ρίχνει,
 Ἄνεμιζοῦ ἀρματωμένους,
 Παντοῦ φαίνεται, ἀλλοῦ δείχνει,
 Καὶ χτυπᾷ τὸ χέρι ἀλλοῦ...
 Λάμψη στερινὴ τοῦ Γένους,
 Ἵστερος φραγμὸς τοῦ ἐχθροῦ !

Στερινή, ποῖος εἶπε ;... λάμψη
 Χύνει αἰώνια τὸ σπαθί του,
 Ποῦ κατόπι θὰ ἀναλάμψη
 Στῆς Ἑλλάδος τὰ παιδιά.
 Κληρονόμοι ἡμεῖς δικοί του
 Ἐὰ βαροῦμε τὴν τουρκιά.

Στὴν ἀρχή, τοῦ κάθε ἀπίστου
 Παραλύεται ὁ νοῦς καὶ ἡ κρίση
 Θαρροῦν ἄγγελο τοῦ Ἰψίστου
 Τὸν ὠραῖον πολεμιστή,
 Ποῦ κατέβη νὰ ἀφανίσῃ
 Ὅ,τι ἐκέρδισαν αὐτοί.

Στὴν ψυχὴ τῶν τούρκων ὅμως
 Ἡ κατάπληξή μουλλόνει,
 Ὀλιγόστευσεν ὁ τρόμος,
 Ἐπερίσσευσεν ὁ θυμός,
 Καὶ τὸν Κωνσταντῖνο ζώνει
 Ἄναμέτρητος ἐχθρός.

Βάρβαροι, ποῦ προσκυνᾶτε
 Ἐναν ψεύτη καὶ ἓνα ἀστέρι,
 Ὅσῳ θέλετε χτυπᾶτε,

Χίλις ἐσεῖς, τὸν μοναχό.
Δὲν τὸ πιάνει τούρκου χέρι
Τὸ λιοντάρι ζωντανό.

Πληγὲς δέχεται καὶ δίνει,
Ὅσφ ποῦ στὴ γῆ πεσμένος
Τὸ πολύτιμο αἷμα χύνει...
Ὅπου τῶφυγε ἡ ψυχὴ,
Εἶναι ὁ τόπος ἁγιασμένος,
Εἶναι ἐπίσημη ἡ σκηνή.

Προσκυνῶ σὰν Ἁγιαστήριο
Τῆ σκηνὴ τῆ δοξασιμένη,
Ὅπου τὸ αἷμά του εἶν' μυστήριο
Ὡς τὴν ὕστερη σταξιά·
Προσκυνῶ τὴν τιμημένη
Τῆς δουλείας ξαγορά.

Ἄψυχο νεκρὸ τὸν γδαίνει
Ἡ τουρκιά, καὶ τῆ στολὴ του,
Ποῦ ἦταν ὅλη ἀετωμένη,
Τὴν εὐρῆκε· μοναχά
Δὲν εὐρέθη τὸ σπαθί του
Καὶ ἡ κορώνα πειθηνά.

Τὸ ΣΠΑΘΙ τὸ κρούσαν μοῖραις
Εἰς τὸν Ἰλισσὸ ἐκεῖ πέρα,
Τὴν ΚΟΡΩΝΑ ἐστὶ τὴν πῆρες,
Ταξιάρχῃ τοῦ οὐρανοῦ,
Γιὰ νὰ ζώσης μιὰν ἡμέρα
Τὸ κεφάλι ἐνὸς ΕΑΝΘΟΥ.

Ο ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΙΝΑΣ

Οἷτοι λείψανα τῶν ἀγαθῶν
Ἄνδρῶν ἀφαιρέται χρόνος ἅ δ' ἀρετὰ
Καὶ θανοῦσι λάμπει.

(ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ).

Ο ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΙΝΑΣ

Φῶς ἀντίτιλε τῷ δικαίῳ

(ΔΑΥΙΔ)

A.

ΤΟΥ Γεωργίου ἡ ψυχὴ ἐγγύς νὰ πτερυγίσῃ,
Ἄταραχος ὑφίστατο τοῦ χωρισμοῦ τὰ πάθη,
Καὶ πρὶν ἢ παραιτήσῃ
Τὴν πρόσκαιρον ἰλύν,
Ἐπὶ στιγμὴν ἐστάθη
Κ' ἠϋλόγησε τοῦ Σίμωνος τὴν φίλην κεφαλὴν.

Κ' ἡ γλῶσσα ἥτις πρὸ μικροῦ εἰς πόνους ἀγωνίας
Ἐδέθη σιωπῶσα,
Ἐλύθη τότε κ' ἔχυσε τοὺς πόνους τῆς καρδίας
Πόνους καλοὺς ἐξέχυσε, καλλίστας ἐντολὰς
Τοῦ θνήσκοντος ἡ γλῶσσα,
Καὶ τελευταῖοι λόγοι τῆς, — «ὁ Σίμων κ' ἡ Ἑλλάς »

Πλὴν στίλβων ἄγγελος ἰδοῦ. — Ἐλθέ, Ψυχὴ, ἀρεῖσα
 Τὴν σάρκα ἐν εἰρήνῃ·

Εἰς οὐρανοῦ σκηνώματα ὁ Πλάστης σὲ καλεῖ. —

Εἶπεν αὐτά, κ' ἐκείνη,
 Τὴν λάμψιν πτοηθεῖσα,
 Ἐπέτετο δειλῇ.

Καὶ τότε δύο δάκτυλα αὐτὸς ἐπικυρτόνων,
 Ἐστράφη πρὸς τὸ λείψανον κ' εὐλόγησε. — Κοιμήσου.

Σὺ ὁ τὸ τέλαντον τιθεὶς παρήγορον τῶν πόνων,
 Ἄνθ' οὗ τὸ πνεῦμα στρέφεται μὲ ρόδα παραδείσου,
 Κοιμήσου μέχρις οὗ

Σημάνῃ τὴν ἀνάστασιν ἢ σάλπιγγ' τοῦ Θεοῦ. —

Ὡς εἶπε καὶ κατέπτησαν ἀφέντες τὴν γῆνιν.

Κοιλάδα τῶν δακρύων·

Ταχεῖς ὡς ἀστραπὴ

Διάττοντες ἐφώτιζον τὴν νυκτικὴν γαλήνην.

Κ' ἐξύμνει τοῦ οἰκτίρμονος Θεοῦ τὸ μεγαλεῖον.

Τῶν ἄστρον ἢ μολπῇ.

Ὡλίσθησεν ὑπὸ αὐτοῦς ἢ τρισολβία πόλις,

Ἡ μαγικὴ Βιέννη,

Κ' ὑπέφευγον μικροφανῆ τῆς Ἀουστρίας ὄλης

Κῶμαι, βουνά πολίχνια, λειμῶνες καὶ δρυμοί,
 Καθὼς διολισθαίνει
 Τοῦ χρόνου ἢ στιγμῇ.

Κ' ἰδοῦ τὸν πόδα του μακρὰν ἐκτεινῶν ὁ Ἀδρίας.

Τί ἔγεινε τῆς πρὸ μικροῦ δυνάμεως ἢ βάσις;

Τίς δαίμων, τίς ἀρὰ

Ἐκρήμμισαν τὸν κολοσσὸν μνηστῆρα τῆς θαλάσσης; —

Οὕτως ἠρώτα ἢ ψυχῇ, τῆς νύμφης Βενετίας

Ὅρῶσα τὰ νερά.

Ὁ Μιχαὴλ ἐστράφη

Ἀποκριθεὶς. — Ὅλα σκιά καὶ ὄναρ καὶ βραχύτης

Ὅσα θνητῶν μελήματα δὲν σώζει ἢ ἀρετῇ,

Ὅσα ῥοφοῦν ἀχόρταστοι ὁ χρόνος καὶ οἱ τάφοι

Εἶδες σκιὰν γυρίζοντος ἀνεμομύλου, ἤτις,

Φωτὸς παυθέντος, σβύνεται παυθεῖσα καὶ αὐτή;

Οὕτως, ὁπότεν καὶ τὸ φῶς τὸ ἐκ Κυρίου λείψῃ,

Βασίλεια καὶ θρόνοι

Ἐκπίπτουν ἀπὸ ὕψη

Εἰς σῆψιν παρακμῆς,

Κ' ἐν φάντασμα σαρόνει

Κόνιν καὶ τέφραν, λείψανα ἰσχύος καὶ τιμῆς. —

Καθίπταντο πλησίον
 Τῶν θεσπρωτῶν κυμάτων,
 Κ' ἐπέλαμπε στικτὸς
 Ὁ μέγας θόλος τ' οὐρανοῦ· κ' αἱ δρυὲς τῶν παραλίων
 Στρεφόμεναι ὠμοιάζον πυρρίχην φαντασμάτων
 Ἐν μέσῳ τῆς νυκτός.

Ἐνῷ ἡ μυστικὴ Δυὰς τὸν αἰθριὸν τῆς δρόμον
 Διέβαινε χυτὴ,
 Φρίκη κατεῖχεν ἄδηλος τοῦ δάσους τὰ θηρία,
 Καὶ οἱ ποιμένες ἤνοιγον τοὺς ὀφθαλμοὺς μετ' ὄρον,
 Κ' ἐκύτταζον τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ νερὰ τὰ λεία
 Χωρὶς νὰ βλέπουν τί.

B.

Ἐγέλα ὀλόγυρα
 Τὸ αἰθριὸν κλίμα,
 Καθρέπτῃς ἡ θάλασσα,
 Καὶ παίζον τὸ κύμα
 Ἠσύχως ἐσάλευε
 Τὴν ἄμμον τῆς γῆς.

Ἡ δρόσος ἐπότιζεν
 Ἀμάραντα μύρτα,
 Καὶ τᾶστρα ὑπέτρεμον,
 Κ' ἡ φύσις ἐσκίρτα
 Ποθοῦσα τὸ φίλημα
 Τῆς νέας αὐγῆς.

Ἐνῷ ἡ θαυμάζουσα
 Ψυχὴ ἐθεώρει
 Τῆς φίλης Ἑλλάδος τῆς
 Τ' αὐτόνομα ἔρη,
 Ἐστράφη ὁ ἄγγελος
 Πρὸς πόλιν ὄρων,

Καὶ εἶπε.— Τὸ ἅγιον
 Ἴδὲ Μεσολόγγι.
 Ἐκεῖθεν τῶν ὅπλων τοῦ
 Ἐβρόντων οἱ φθόγγοι,
 Κ' ἡ γῆ ἐβαπτίζετο
 Εἰς πῦρ ἱερόν. —

Ὡς εἶπε κ' ἐπέλαμψαν
 Μακρόθεν τὰ τεῖχη,
 Καὶ λύρας ἠκούσθησαν

Οἱ ἄρρενες ἤχοι,
Καὶ ἄσματος ἔτρεμεν
Ὀργίλη στροφή.

Ἡ λύρα ἐσίγησεν,
Ἐξέλιπε τᾶσμα,
Κ' ἰδοῦ, ἐναέριον
Ἄσωματον πλάσμα,
Ἐφάνη ἡ τοῦ Βύρωνος
Θυμώδης μορφή.

Καὶ εἶπεν· — ὦ ἄγγελε
Θεοῦ πρωτοστάτα,
Πλησίον μου, δέομαι,
Τὴν πτῆσιν σταμάτα,
Νὰ χύσω παράπονα,
Καὶ λόγους ὀργῆς.

Δὲν εἶναι μακάριος
Οὐδὲ κολασμένη,
Ἄλλ' ἄστρων ἀπόβλητος
Ψυχὴ ὀρισμένη
Νὰ βλέπω αἰώνια
Τὰ αἴσχη τῆς γῆς.

Ὅποτε τοῦ Βύρωνος
Τὴν σάρκα συνίστων,
Οἱ φαῦλοι ἐλάμβανον
Ὀνόματα ἀρίστων,
Καὶ ἦσαν λυκόστομοι
Ποιμένες λαῶν.

Τὴν λύραν μου ἤρπασα
Μὲ μίσους μανίαν,
Τὸ ἔπος μου ἔσταξε
Χολὴν καὶ πικρίαν...
Διστάσας ἐβάρυνα
Τὸν Πλάστην Θεόν.

Νὰ σβέσω ἀδύνατος
Τοῦ μίσους τὴν μέθην,
Εἰς ἄσβεστον κάμινον
Ἐρώτων ἀφέθην,
Κ' ὑπῆρξεν εἰς ἔρωσ μου
Ὀδύνης τροφός.

Εἰς μίση κ' εἰς ἔρωτας
Καεὶς ὁ πηλός μου,
Ἀνάθεμα ἔστησε

Καθ' ὄλου τοῦ κόσμου,
Καὶ πέραν τοῦ μνήματος
Δὲν ἔβλεπε φῶς.

Θολὸς εἰς τὰ πέρατα
Τῆς γῆς ἀπετάθη
Νὰ θάψῃ τὸ ἄλγος του,
Νὰ κρύψῃ τὰ πάθη,
Νὰ ρίψῃ τὰ σπέρματα
Ἐτέρων παθῶν.

Θολὸς ἐκ τῆς πλάνης του
Ἐγύρισε πάλιν,
Κ' ἠσπάσθη τὴν ἐνδοξον
Τοῦ ἔλληνος πάλιν,
Μισῶν τοὺς τυράννους του,
Τὴν δόξαν ποθῶν.

Καπνός, φεῦ, κ' ἐξέλιπε,
Πηλὸς κ' ἐρραγίσθη,
Ἄλλά, ὦ κατάπληξις!
Τὸ πῦρ δὲν ἐσθύσθη,
Οὐδὲ ἠκολούθησε
Τῆς γῆς τὴν ἰλύν.

Ἐγὼ ἐξεπήδησα
Ψυχὴ φοβημένη,
Κ' ἐμπρός σου, ἀρχάγγελε,
Ἐστάθην, σκυμμένη
Ν' ἀκούσω τὴν ἀχραντον
Τοῦ Πλάστου βουλήν.

Ἐκ πίστεως ἀνελπὶς,
Ἐσώθην φιλέλλην·
Ἄλλ' οἴμοι, τί τῶφελος;
Εἰς λύκων ἀγέλην
Τοῦ Πλάστου κατὰδικος
Τὴν πτῆσιν πλανῶ.

Ναί, σέβομαι τὰ ἅγια
Ἐγὼ κρίματά του,
Ἄλλ' ὅμως, μεταίχμιον
Ζωῆς καὶ θανάτου,
Τῆς φίλης Ἑλλάδος μου
Τοὺς πόνους πονῶ.

Ἡ φίλη καὶ πάτριος
Ἀκτὴ μὲ πικραίνει·
Τὴν ἄφησα κ' ἔρχομαι

Ἐν γῆ μυρωμένη,
Ἐδῶ, ἀγανάκτησιν
Νὰ χύσω πικράν.

Οὐχ οὕτω, μακάριον
Σὺ πνεῦμα τοῦ Σίνα·
Τὰ ἔργα σου ἔστεψαν
Μὲ δόξης ἀκτῖνα,
Καὶ ἔλθον εὐφραίνεσαι
Τοῦ κόσμου μακράν.

Ὁρθώθη εἰς τοὺς πόδας του
Ὁ γίγας τῶν Σλαύων,
Καὶ πλήρης δυνάμεως
Τὴν μάχαιραν ψαύων,
Μ' ἐν νεῦμα ἠπέιλησε
Τὴν γείτονα γῆν.

Κ' ἡ γραῖα ἡ φθίνουσα,
Ἡ πλήρης κακίας,
Σαπρὸν μορμολύκειον
Τῆς πάλαι Τουρκίας,
Πολέμων ἐτόλμησε
Νὰ ἀρθρώσῃ κραυγὴν.

Πετᾶ τὰ σαράβαρα,
Τὴν κίδαριν ρίπτει,
Τὴν λώβην τὴν πάτριον
Εἰς φράκον ἐγκρύπτει,
Μὲ λόγχην ἐσπέριον
Ὅπλίζει ληστήας.

Στρατῶν εἰς τὸν Δούναβιν
Γυμνῶν, πειναλέων
Πρωτεύει ἀπόβλητος
Υἱὸς εὐρωπαϊῶν,
Τοῦ Χότσα τὴν ἄτιμον
Τομὴν ὑποστάς.

Ἐκ βάρων ταρασσονται
Τοῦ Ἰστρου οἱ τόποι,
Εἰς δίκτυα πλέκεται
Πυρὸς ἡ Σινώπη,
Ἡ Δύσις τὴν ὑποπτον
Ὅρθοι κεφαλὴν.

Ὁ Κίσσαβος σείεται,
Ὁ Πίνδος φρυάσσει,
Καὶ πάντα τῆς Ρούμελης

Φρυάσσουν τὰ δάση,
Κλονοῦντα τὴν πάσχουσαν
Ἑλλάδα φυλήν.

Τοὺς τούρκους κατάκαρδα
Ὁ Γρίβας πληγόνει,
Βαρὺς ὁ Χριστόδουλος
Τὰ Τρίκαλα ζώνει,
Καὶ πνίγει συντάγματα,
Καὶ λόγχας κρατεῖ.

Δὲν ἦσαν νευρόσπαστα
Τυράννων ἀπλήστων,
Ἐμάχοντο πρόμαχοι
Τῆς δούλης φυλῆς των,
Τὸν κληρὸν τὸν πάτριον
Ζητοῦντες αὐτοί.

Φεῦ, μάτην ἐμάχοντο·
Πρὸς πλέγματα ἀπάτης
Δυνάστας παρέσυρε
Λοξὸς διπλωμάτης,
Καὶ ὄξος κατέπιεν
Ἡ φίλη Ἑλλάς.

Ἡ Δύσις ἀντίπαλον
Σημαίαν ἀνοίγει,
Καὶ ὄπλα κ' ἐφόδια
Ἀρπάζει καὶ πνίγει,
Καὶ χύνει ἀνάθεμα,
Ἄράν, ἀπειλάς.

Σιγῶ πῶς ἐπάτησε
Τὴν γῆν τὴν ἁγίαν,
Σιγῶ τ' ἀδικήματα,
Τὸ πάθος, τὴν βίαν,
Καὶ πῶς τὴν χριστώνυμον
Ὠργίσθη φυλήν.

Νοσοῦσαν, ἀντίχριστον,
Τὴν ξένην ὀρθώνει,
Τῆς πλύνει τὰ ἔμπυα,
Μὲ ξίφος τὴν ζώνει,
Στηρίζει τὴν τρέμουσαν
Αὐτῆς κεφαλὴν.

Κραυγὴ ἀπὸ βήματος
Ἐψώθη δικαία·
—Ποτὲ δὲν ὀρθονεται

Ἡ τρέμουσα Γραῖα·
 Τὴν πνίγουν ἀμάθεια
 Καὶ σκότος βαθύ.

Ζωὴ δὲν τῇ ἔμεινεν
 Ἦ μόνος ὁ τύφος,
 Τῆς τρέμουν τὰ γόνατα,
 Τῆς πίπτει τὸ ζίφος....
 ὦ σκάψατε, σκάψατε
 Τὴν γῆν νὰ χωθῆ!

Ἐλένη, φεῦ γίνεται
 Ἡ ἄσχημος γραῖα,
 Κ' εἰς πόλεμον ἄδικον
 Τρωᾶς ἢ Κριμαία,
 Καὶ ὅλα τὰ στόματα
 Πολέμου βοοῦν.

ὦ μόχθοι, ὦ αἵματα
 Ἀδίκως χυμένα!
 Εἰρήνη συνέδεσε
 Τὰ πρὶν χωρισμένα,
 Κ' ἐν τέρας παρήγαγε,
 Τὸ Χὰτ Χωμαγιούν.

Ἡ λέξις ἡ ἔσχατος
 Πικρὸν ἦτο σκῶμμα·
 Ὁ Βύρων ἐσίγησε,
 Καὶ εἰρων ἀκόμα
 Τὰς χεῖρας ἐσταύρωσε
 Κ' ἐστάθη θολός.

Ἀπῆντα δ' ὁ ἄγγελος·
 —Τῆς γραίας τὸ πτώμα,
 Ἄν ἄνθη τὸ ἔστεψαν,
 Ἐμύρισε χῶμα,
 Ἡ πρόσθετος δύναμις
 Σκια καὶ πηλός—

Γ'.

Ὁ ἄγγελος καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Σίνα ἐσπευσμένοι
 Ἐπέτων πρὸς ἀνατολάς,
 Ὅθεν ἡ πάσχουσα Ἑλλάς
 Ἐν ἄστρον περιμένει.

Κ' ἰδοὺ τὰ εὐμορφα βουνὰ κ' ἡ φίλη παραλία

Αἰχμάλωτος καὶ σκυθρωπή·

Ἐκεῖ τῶν ξένων ἡ πομπή,

Αἱ λόγχοι καὶ τὰ πλοῖα.

— Ἡ πόλεμος ἐπικρατεῖ, ἢ βασιλεύει εἰρήνη,

Ποτὲ δὲν παύει τὸ κακόν·

Τὸ ἔθνος τὸ ἐλληνικόν

Πικρίας καταπίνει! —

Ἄλλ' ἐνόησας τὴν Ψυχὴν ὁ Πρωτοστάτης εἶπε·

— Τὸ πᾶν ὁ Πλάστης ἐφορᾷ·

Εὐτυχιῶν εἶναι σπορά

Τὰ βάσανα κ' αἱ λύπαι.

Πρὶν ἀναβῆς εἰς δώματα ὀσίων καὶ ἀγγέλων,

Ἐλθὲ νὰ ἴδῃς ζωντανόν

Τὸ κλέος σου, καὶ φωτεινόν

Τοῦ γένους σου τὸ μέλλον. —

Κ' εἰς τῆς Πνυκὸς τὴν κορυφὴν προέκυπτεν, εἰς μνήμην

Τοῦ ἰδρυτοῦ παντοτεινῆν,

Ναὸς διδάσκων τὴν κλεινὴν

Τῶν ἄστρον ἐπιστήμην.

Καὶ νέα Μοῦσα εἰς φωτὸς ἐλούετο ἀκτῖνας,

Ἐχουσα σφαῖραν καὶ σταυρόν,

Κ' ἔγραφεν ἔπος ἱερόν,

Ἐν ὄνομα, - ὁ ΣΙΝΑΣ

Ἐκ δεξιῶν ἡ ἀττικὴ ἀκρόπολις ἐφάνη

Μὲ κεφαλὴν περιστεφεῆ,

Οὐχὶ καθὼς τὴν ζωγραφεῖ

Ἡ ἀνθρωπίνη πλάνη.

Καὶ ἄνω οἴκου σεβαστοῦ ἐν στέμα ἐκρεμάτο

Περὶ λαμπές καὶ ἱερόν,

Εἶχον ἐν κορυφῇ σταυρόν,

Ἵχρᾶν σελήνην κάτω.

Ἑλληνισμοῦ κειμήλια, εἰς τῆς νυκτὸς τὰ βάθη,

Ἐπέστιλβον οἱ ποθητοί

Τοῦ Κωνσταντίνου ἀετοί,

Τὸ σκῆπτρον καὶ ἡ σπάθη.

Κ' ἐν μέσῳ συνεπλέκετο στρογγύλου ἐν στοιχείῳ,

Παλλᾶδιον ἐλληνικόν,

Καὶ ἄστρον ἀνατολικόν

Ἐρρόδιζε πλησίον.

— ὦ Πλάστα, εἶπεν ἡ Ψυχὴ, ὑψώσασα τὸ βλέμμα,
 Εὐλογητὴ σου ἡ βουλή!...—
 Κ' ἐσίγα, κ' ἐν χαρᾷ πολλῇ,
 Ἐκύτταζε τὸ στέμμα.

Κ' ἐκλήθησαν οἱ οἱ οὐρανοὶ μ' ἐν τοῦ Ἰψίστου νεῦμα,
 Κ' ἐντὸς δωμαίων φωτεινῶν
 Παρέλαβον τὸ γαληνὸν
 Τοῦ Γεωργίου πνεῦμα.

ΤΟ ΚΥΝΗΓΙΟΝ ΜΟΥ

ΤΟ ΚΥΝΗΓΙΟΝ ΜΟΥ *

Α'.

ΤΑ κατάμαυρα στρέφουσα νῶτα
 Ἡ θεὰ τῆς σιγῆς κουρασμένη
 Τὰ μυρία της ἔσθυνε φῶτα.
 Ἐκεῖ ὅπου ὁ Φοῖβος προβαίνει
 Πρὸς τ' Ὀλύμπιον ἤρχιζε δῶμα
 Ἡ παρθένος αὐγὴ ν' ἀναβαίνει.

* Μεταξὺ τῶν περιέργων ἐγγράφων τοῦ ποιητοῦ εὐρίσκω ἀνεπίστως τὸ ποίημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον, προωρισμένον ἴσως εἰς λήθην, συμπλέκω εὐλαβῶς εἰς τὴν ποιητικὴν ἀνθοδέσμην του. Ἄν καὶ εἰς τινὰ μέρη τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι σκιαγραφία τῆς περρωτῆ, γραφίδος σχεδίου ἀτελές, οὐδέν, νομίζω, ποιητικώτερον τούτου διὰ τε τὴν πρωτοτυπίαν τῆς ὕλης, τὴν ἀρμονικὴν τοῦ πάθους καὶ τῆς φαιδρότητος ἔνωσιν, καὶ τὸ ὑψιπετὲς τοῦ μέτρου, τὸ ὁποῖον καθωραΐζει τὸ δεύτερον ἄσμα.

Ἄλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο ἔχει καὶ ἄλλο τι πλεονέκτημα, εἶναι βιογραφία τοῦ ποιητοῦ θρηνοῦντος ἐπὶ τῶν πόνων του, εἶναι ἡ ἀπεικόνισις τῆς πρώτης του εὐτυχίας, ὁ θρήνος τῶν μετὰ ταῦτα βασάνων του, καὶ ἡ χορὰ τοῦ πένθους ἐκείνη, ἣτις τὸν καθωδήγησεν εἰς τὸν τάφον! Δημοσιεύων λοιπὸν τὸ ποίημα τοῦτο, νομίζω ὅτι προσφέρω μετὰ τῆς Συλλογῆς καὶ τὴν φωτογραφίαν τοῦ ποιητοῦ.

Ἄλλ' ὕγρος μὲ γλυκύφωτον ὄμμα
 Τῆς ἡοῦς ὁ ἀστήρ ὑποτρέμων
 Ὑψηλὰ ἐκρεμάτε ἀκόμα.

Κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν εὐδαίμων
 Βλέπ' ἡ κόρη, γλυκὰ κοιμωμένη,
 Δώρων γάμου τὸ κάνιστρον γέμον.

Καὶ τὸ αἷμά της ὄλον κυμαίνει,
 Καὶ ὁ ἔρωσ μὲ νάματ' ἀπάτης
 Τὴν διψῶσαν καρδίαν της βραίνει.
 Ἄλλ' ἐγώ, θλιβερός διαβάτης,
 Εἰς ἐρήμους ζητῶ καὶ εἰς δάση
 Θεραπείαν πληγῆς βαθυτάτης.

Δυστυχῆς ὁ πατὴρ ὅστις φθάσῃ
 Ἐν πρὸς ἓν, καὶ στερούμενος ἄλλων,
 Τὰ παμπόθητα τέκνα νὰ χάσῃ!
 Ἐγὼ κἂν μὲ τὴν λύραν μου ψάλλων
 Ἡ θηρεύων μακρὰν τῶν ἀνθρώπων,
 Τῶν παθῶν κατευνάζω τὸν σάλον.

Ἡμῖν πλήρης ἰδρωτὸς καὶ κόπων,
 Ὁ δὲ ποῦς μου βραδὺς ἐπλανᾶτο
 Εἰς καλλιδενδρον κ' εὐθηρον τόπον.

Τοῦ βουνοῦ τὸ πλευρὸν ἐκτυπᾶτο
 Ἀπὸ χεῖμαρρον ὅστις μὲ βίαν
 Κελαρίζων κατέβαινε κάτω.

Εἰς κοιλάδα τοῦ Πάρνηθος μίαν,
 Τὸ τουφέκι κρατῶν σηκωμένον,
 Περιέτρεχον φύσιν ἀγρίαν.
 Πολλὴν ὥραν ἀνέβαιν' ἀσθμαίνων,
 Ἄλλ' ἐξαίφνης οἱ δύο μου σκύλοι
 Εἰς φραγμὸν σταματοῦν πυκνωμένον.

Τ' ἀφρισμένα των ἔτρεμον χεῖλη,
 Κ' ἑκατέρου τὸ βλέμμα ὀργίλον
 Τὴν ἐνδόμυχον ἄγραν ἠπείλει.
 Εἰς τὴν στάσιν ἐκείνην τῶν σκύλων
 Ἡ χροιά τῆς μορφῆς μου ἠλλάχθη,
 Κ' ἐμπρός! εἶπα.—Μὲ σύγχρονον ζῆλον.

Ἐφορμοῦν· ἡ φραγὴ ἐπαράχθη,
 Κ' ἐμπροσθέν μου (πυρέσσω τὸν εἶδα!)
 Τρομασμένος λαγῶς ἐτινάχθη.
 Ἐχων μόνον τὸ τάχος ἐλπίδα,
 Καὶ τὸ σῶμα συστέλλων, ἀπλόνων,
 Ἐνθα κ' ἐνθα μὲ τρόμον ἐπήδα.

Τὸν αὐχάϊνα κ' ἐγὼ χαμηλόνων,
 Τὴν ὀλέθριον θλίβω σκανδάλην
 Καὶ τινάσσω βολὴν μαιοφόνον.
 Δυστυχῆς! εἰς θανάτου ἀγκάλην
 Ὀφθαλγῶς ἐνεπλέχθη, καὶ σπαίρων
 Δις ἠγέρθη, δις ἔπεσε πάλιν.

Ἄλλὰ πῶς! ἐνῶ ἔσπευσα χαίρων
 Ἐπιστρέφουν περίφοβ' οἱ σκύλοι
 Καὶ ὀρθοῦται ἡ θριξ ἀμφοτέρων·
 Θαῦμα εἶδα ἐξαίσιον, φίλοι,
 Νὰ σκεφθῶ δ' ἐπ' αὐτοῦ ἂν θελήσω,
 Ἡ ψυχὴ μου ἐκλείπ' εἰς τὰ χεῖλη.

Ἦμην ἤδη ἐγγὺς νὰ κρατήσω
 Τὸν θανόντα λαγών, ἀλλὰ τρέμων
 Ἐπιστρέφω μὲ φρίκην ὀπίσω.
 Ὁ θανών, ὁ ἀπ' αἵματα γέμων,
 Ζωντανεύσας ἀνοίγει τὸ στόμα,
 Καὶ πελώριος γίνεται δαίμων!

Ὡς τῆς στάκτης ἀπέκτησα χρῶμα,
 Μοῦ κλονοῦνται τὰ γόνατα, κύπτω,
 Καί, ὡς πίπτει ἐμβρόντητον σῶμα,
 Κατὰ γῆς χωρὶς αἰσθητῆν πίπτω.

B.

Καθὼς ὁ ἐγειρόμενος
 Ἐπὶ ληθάργου ζάλην
 Μὲ σύγχυσιν μεγάλην
 Τὰ πέριξ θεωρεῖ,

Μὲ θάμβους αἰσθημα βαρὺ
 Συνῆλθον παρομοίως,
 Καὶ ἐπιστρέφων κρύος
 Τὸ βλέμμα τὸ θολόν,

Μεγάλον εἶδα φάντασμα
 Ἐμπρὸς μου στηλωμένον·
 Εἶχε τὸ στόμα χαῖνον,
 Καὶ μ' ἔβλεπε γελῶν.

Τὴν προσευχὴν μου ἤρχισα
 Νὰ ψιθυρίσω τρέμων—
 Ἐκάγχασεν ὁ δαίμων
 Τοσοῦτον ἠχηρά,

Ὅστε τῶν βράχων ἡ σειρά
 Ἐν εἶδει θρηνηδίας
 Ἀντέπεμψε μυρίας
 Ὀλόγυρα φωνάς.

— Θεὸς ἂν ἦσ', ἐφώναξα,
 Ἐμὲ θνητὸν λυπήσου·
 Εἰς τ' ἄδυστα κρημνίσου,
 Ἄν ἦσαι Σατανᾶς.

Γελῶν τὴν μύτην ἔθλιψε
 Μὲ τὸν ἀντίχειρά του.
 Σαλεύων τὰ λοιπά του
 Τὰ δάκτυλα ταχύ.

Καὶ βλέπων με τὸν δυστυχῆ
 Ἐν τόσῃ ἀγωνίᾳ
 Ἐπήδα μὲ μυρία
 Κινήματα φρικτά.

Ἐγὼ δ' ὠχρὸς ἀπέμενα
 Ἐνώπιόν του φρίττων,
 Τοῦ ἄδου ὡς νὰ ἦτον
 Τὰ βάραθρ' ἀνοιχτά.

— Ὁ δαίμων τῆς κολάσεως,
 Σὲ φθάνει πλέον, εἶπα·
 Νὰ τὸ τουφέκι, κτύπα,
 Καὶ μὴ μὲ τυραννῆς.—

Μοὶ ἀπεκρίθη εὐμενής·
 — Τί μὲ κυττάζεις στρέμων;
 Ἐγὼ δὲν εἶμαι δαίμων,
 Ψυχὰς νὰ κυνηγῶ.

Εἶμαι θεὸς τοῦ γέλωτος,
 Τῶν πονηρῶν ὁ τρόμος,
 Χαρὰ τῶν ἄλλων, Μῶμος
 Ὁ σκώπτῃς εἶμ' ἐγώ.—

Συνῆλθ' ἀπὸ τὸν φόβον μου
 Τὸν μέγιστον ἐκεῖνον,
 Καὶ τὰς ὀφρῦς ἐκτείνων
 Τὸν εἶπον ἐρωτῶν·

— Τί ἤλθες ἀπ' ἐμὲ ζητῶν ;
 — Ἦλθον, ἀντεῖπε, μόνον
 Τῶν ψυχικῶν σου πόνων
 Νὰ φράξω τὴν πηγὴν

Μ' ἐκίνησαν εἰς ἔλεος
 Τὰ πάθη τῆς ζωῆς σου.
 Οἰκτεῖρω τῆς ψυχῆς σου
 Τὴν πρόσφατον πληγὴν.

Ὡς ἤρχισεν ἡ Λάχεσις
 Τὸ νῆμά σου νὰ κλώθῃ,
 Οἱ ψυχικοί μου πόθοι
 Ἐστράφησαν πρὸς σέ.

Παρήλθον εὐτὼ περισσαί
 Καλῶν ἐτῶν ἡμέραι,
 Ναθ' ἄς ἐφώνουν· Χαῖρε
 Γελῶν παντοτεινά!

Καὶ σὺ χαρίεις κ' εὐθυμος
 Εἰς πτέρυγας ἀνέμων
 Διέβαινες εὐδαίμων
 Τοῦ βίου τὰ στενά.

Ἄλλ' ἅμα, σοῦ ἐνήλικος,
 Ὁ βίος μετηλλάγη,
 Διέπλευσες πελάγη
 Κυμάτων ἀλμυρῶν.

Ὁ θάνατος μὲ λυπηρὸν
 Σ' ἐκάλυψε μανθῦαν,
 Πληρῶν σου τὴν καρδίαν
 Μὲ δάκρυα πικρά.

Καὶ τότε μ' ἐγκατέλιπες
 Ἀγωνιῶν καὶ κλαίων,
 Καὶ ἡ ζωὴ σου πλέον
 Κατήνητε νεκρά.

Τὸν φοῖβον καὶ τὴν Ἄρτεμιν
 Λατρεύω, τότε μόνον,
 Τῶν ψυχικῶν σου πόνων
 Ἐζήτεις ἀρωγὴν,

Κ' ἐχάνετο εἰς τὴν σιγὴν
 Ἐρημιῶν μεγάλων,
 Ἡ κυνηγῶν ἢ ψάλλων
 Μὲ τόνον ἐμπαθῆ.

Ἡ λύρα δὲν σ' ὠφέλησε,
 Κ' ἡ χώρα ἡ ἐρήμη.
 Τῶν παιδῶν σου ἡ μνήμη
 Παντοῦ σ' ἀκολουθεῖ.—

Κ' ἐγώ—πικράν ἀλήθειαν
 Τὸ στόμα σου μὲ εἶπε·
 Μ' ἐμάραναν αἱ λύπαι
 Κ' οἱ πόνοι τῆς ψυχῆς.

Εἰς τὴν ζωὴν μου συνεχεῖς
 Ὑπέστην δυστυχίας,
 Τῆς πρώην εὐθυμίας
 Τὸ ἄφροντι λιπών.

Μοῦ πλήττουν οἱ νεκρώσιμοι
 Ψαλμοὶ τὰ ὦτ' ἀκόμα.
 Τοῦ Χρήστου μου τὸ χῶμα
 Ἄκόμ' εἶναι νωπόν.—

— Ὅποσα πάθη σύγχρονα
 Σοῦ ἐσχισαν τὰ στήθη
 Γνωρίζω, μ' ἀπεκρίθη,
 Κ' ἐπίτηδες ἐδῶ

Σὲ ἤλθα μόνον νὰ ἰδῶ,
 Καὶ νὰ τὰ βολσαμώσω·
 Κατέβην νὰ σὲ σώσω
 Ἄπὸ τὸν μαρασμόν,

Διότι ἐξατμίζεται
 Τὸ νᾶμα τῆς ζωῆς σου
 Εἰς τῆς φαρμακερῆς σου
 Πικρίας τὸν βρασμόν.

Θέλεις ἰδῆ μυστήριον
 Εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα,
 Ὅ,τι θνητὸς ἀκόμα
 Δὲν εἶδε ζωντανός.

Θὰ μάθης πόσον σκοτεινὸς
 Ὁ νοῦς σου ἐπλανᾶτο,
 Καὶ στρέφων ἐδῶ κάτω
 Θὰ ζήσης εὐτυχῆς.

Καὶ θὰ σοῦ διαδέχεται
 Τοὺς πόνους τοὺς μεγάλους
 Ἢ φεύγουσα τοὺς ἄλλους
 Εἰρήνη τῆς ψυχῆς

Ἔσο θρασύς· μετέωρον
 Ἢ χεῖρ μου θὰ σ' ἐπάγη
 Εἰς οὐρανοῦ πελάγη,
 Εἰς κύματα φωτός.

Θεοῦ προστάτου δυνατὸς
 Σὲ ὁδηγεῖ βραχίων. —
 Εἶπεν αὐτά, καὶ κρύον,
 Καὶ μόλις ζωντανὸν

Ἄπο τὴν χεῖρα μ' ἔδραξε
 Κ' ὑψώθημεν πετῶντες,
 Τὸ ποθητὸν λιπόντες
 Τοῦ Πάρνηθος βουνόν.

Ἐπλήρουν τὴν καρδίαν μου
 Ὁ φόβος κ' ἡ ὀδύνη.
 Τὶ θέλω τάχα γίνεῖ
 Ταλαίπωρος θνητός;

Καθὼς ὁ γαῦρος ἀετὸς
 Ἀρπάζει τὸ ἀρνίον,
 Καὶ τὰ πτερὰ τανύων
 Ὑψόνεται ταχύ,

Ὁ Μῶμος ἀπαράλλακτα
 Εἰς ρεύματα αἰθέρων
 Ταχύς ἐπέτα, φέρων
 Ἐμὲ τὸν ἀτυχῆ.

Τὸν νοῦν μου φεῦ, ἐπέρασεν
 Εἰς τὴν στιγμὴν ἐτοίμη
 Ἀρχαίου μύθου μνήμη,
 Τὰ κήρινα πτερά.

Κ' ἐν ἀκαρεῖ τὰ θλιβερά
 Διελογίστην πάθη.
 Ὁ Μῶμος δὲ τὰ βάρη
 Γνωρίζων τοῦ νοός,

Εἶπε γελῶν — Ὁ Ἴκαρος
 Ὡς ἄνθρωπος ἀνέβη,
 Σὲ ὅμως προστατεύει
 Οὐράνιος Θεός. —

Ἐν τούτοις ἀνεξήγητος
 Κατέλαβέ με ζάλη,
 Κ' ἐξαίφνης μοῦ προσβάλλει
 Καὶ νοῦν καὶ ἀκοήν,

Καὶ χάνω τὴν ἀναπνοήν
 Καὶ τὰς αἰσθήσεις χάνω,
 Λιποθυμῶν ἐπάνω
 Εἰς δρόμον πτερωτόν.

Ἦτο δεινὸν τὸ πάθημα
 Καὶ ἔμπλεον ἀγώνων,
 Διήρκεσε πλὴν μόνον
 Τῆς ὥρας ἐν λεπτόν.

Προσήλωσα τὸ βλέμμα μου
 Εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ βλέμμα.
 Δὲν εἶχον πλέον αἶμα
 Καὶ δύνάμιν φωνῆς.

— Εἰς τ' οὐρανοῦ τὰς ἀχανεῖς,
 Εἶπεν αὐτό,ς ἐκτάσεις
 Ἄδύνατον νὰ φθάσης
 Ἐὰν τὸν πινηγρὸν

Καὶ μέγαν δὲν διέβαινες
 Φραγμὸν τῆς ἀτμοσφαίρας,
 Ποῦ τ' οὐρανοῦ τὸ τέρας
 Διάκειται φρουρῶν.

Δὲν τὸν περᾶ περίβλητος
 Εἰς τρεῖς ἡμέρας σφαῖρα,
 Οὐδέ τις ταχυτέρα
 Ἀνθρώπων μηχανή.

Ἄλλ' ἴδε! θαυμαστὴ σκηνὴ
 Ἐνώπιόν σου κεῖται,
 Ὅπου δὲν πλάττει μήτε
 Ἡ δύναμις τοῦ νοῦ.

Θεοπρεπὲς μυστήριον
 Ἐξαίφνης εἶδα, φίλοι·
 Ἡ φωτεβόλος πύλη
 Ἦνοιχθη τ' οὐρανοῦ!

Εἶδα τὴν ἀστερόεσσαν,
 Αἰώνιον χλαμύδα,
 Καὶ μεταρσίους εἶδα
 Πλανήτας φλογερούς,

Καὶ μ' ἐπληξε τὰ ὦτα ροῦς
 Ὑπερανθρώπων τόνων,
 Καὶ λυρισμὸς ἀφθόνων,
 Μελωδικῶν ψαλμῶν.

Ἐθαύμαζα δ' ἀκίνητος
 Τὸ θέαμα, τὸν ἦχον,
 Καὶ ὅ,τι μέγα εἶχον
 Ἐμπρὸς τῶν ὀφθαλμῶν.

Γ.

Τῆς ὀράσεως πέραν ἐτείνοτο

Τ' οὐρανοῦ τὰ θαυμάσια νῶτα,

Κ' ἐξ αὐτῶν πανταχοῦ διεχύνοντο

Διαυγῆ, ἀκτινόμεντα φῶτα.

Μυριάδες ἐστρέφοντο πύρινοι

Μυστικά μελωδοῦντες ἀστέρες,

Κ' ἐπληροῦντο μολπῆς οἱ αἰθέρες

Καὶ οἱ θόλ' οἱ σαπφείρινοι.

Ἐνῶ ἔρριπτα κύκλω τὸ βλέμμα μου

Εἰς αὐτὴν τὴν ἐξαίσιον θεάν,

Ἡσθανόμην νὰ ρέῃ τὸ αἷμά μου

Εἰς τὰς φλέβας μὲ δύναμιν νέαν.

Εἶχον παύσ' οἱ ἄρμοι τῆς καρδίας μου

Κ' ἠκολούθουν ἀφόβως τὴν πτῆσιν,

Ὡς νὰ ἠλλαξά πλέον τὴν φύσιν

Τῆς γηγίνης οὐσίας μου.

Ναί! ἡ θεὰ τῶν ἀστρων τοῦ δώματος

Κ' ἡ ἠχώ τῆς γλυκειᾶς μολπῆς των

Εὐτελὲς ἐμὲ πλάσμα τοῦ χόματος

Ἵπεράνθρωπον ἤδη καθίστων.

Παρομοίως τὸ δένδρον, ἂν πρότερον

Εἰς χειμῶνα βαρὺν ἐξηράνθη,

Τὰ καλὰ τῆς ἀνοιξέως ἄνθη

Καθιστοῦν ἀκμαιότερον.

Τὴν κατ' ἀνοδὸν πτῆσιν ἐτρέπαμεν

Ὅριζόντιοι τρέχοντες πλέον,

Καὶ πλανήτην ἐμπρός μας ἐβλέπαμεν

Φωταυγῆ καὶ τὴν ὄψιν ὠραῖον.

Ὁ πλανήτης δ' ἐνῶ ἐπλησίαζε

Περιστρέφων τὸ μέγα του σῶμα,

Βαθμηδὸν τὸ οὐράνιον δῶμα

Συγκαλύπτων ἐσκίαζε.

Ἄν δ' ἐκεῖθεν καὶ φῶτα ἐχύνοντο

Κ' ἡ στροφή ἐτελεῖτο ταχεῖα,

Ἐπ' αὐτοῦ καθαρὰ διεκρίνοντο

Καὶ βουνῶν καὶ θαλάσσης σημεῖα.

Εἶν' ὁ κόσμος; Τὸν νοῦν μου ἐζάλισε

Μόν' ἡ σκέψις αὐτὴ κατὰ πρῶτον,

Καὶ τὸν Μῶμον προσβλέψας ἠρώτων,

Ταῦτα δ' οὕτως ἐλάλησε.

— Ποθεῖς ἀκόμη τὴν κατοικίαν
 Τῆς ἀλγηδόνης καὶ τῶν δεινῶν;
 Δὲν σοῦ ὑψώνει τὴν φαντασίαν
 Τὸ μεγαλεῖαν τῶν οὐρανῶν;
 Ζητεῖ ὁ νοῦς σου τὴν γῆν ἀκόμα
 Καὶ προσηλοῦται εἰς τὰ θνητά,
 Ὑπὲρ τὴν φύσιν ἀφοῦ τὸ σῶμα
 Εἰς οὐρανίους θόλους πετᾷ;
 Υἱὲ τῆς ὕλης, ἀργίλλου πλάσμα,
 Ποθεῖς τῶν πόνων σου τὴν πηγγὴν!
 Εἶναι μέγαλον πολὺ τὸ χάσμα
 Ποῦ σὲ χωρίζει ἀπὸ τὴν γῆν.
 Ὁ ἀστὴρ ἔστις ἐμπρὸς σου κεῖται,
 Πρὸς ὃν μαζῆ μου καὶ σὺ πετᾷς,
 Εἶν' ἡ σελήνη, καθὼς καλεῖται
 Ἐκ τοῦ κόσμου τοῦς οἰκητάς. —
 Ἐτοιμος ἤμην νὰ ἐρωτήσω
 Κ' εἰς ἄλλα πράγματα ἀπορῶν,
 Ἄλλ' ἠναγκάσθην νὰ σιωπήσω
 Νέον πανόραμα θεωρῶν.

(Λεῖπει τὸ τέλος).

Ἡ ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΣΟΒΟΛΑΚΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΟ 1822

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΣΟΒΟΛΑΚΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΟ 1822*

Μὲ χιλιάδας ἄλθανῶν καὶ τάγματα ἰππέων
Τριίπουρος πασᾶς κινεῖ ἀπὸ Βραχώρι πνέων
"Άγρια μίση.

Μὲ μέγα τάχος προχωρεῖ, ἀλλ' ἔξαφνα οἱ βράχοι
Τοῦ Σοβολάκου τὸν κρατοῦν καὶ σταματᾶ· ἡ μάχη
Πρέπει ν' ἀρχίσῃ.

Ἐνῶ τὴν λείαν του ἐκεῖ ὁ θάνατος προσμένει,
Καὶ εἶν' αἱ μάχαιραι γυμναὶ καὶ οἱ λύκοι σηκωμένοι
Τῶν τουφεκίων,

* Τὸ Ὀμηρικὸν τοῦτο ἐπεισόδιον τοῦ ἀγῶνος ἐγράφη κατὰ τὰς νεανικὰς ἡμέρας τοῦ ποιητοῦ, ὅτε ἀνήρτα καὶ αὐτὸς τὸ ξίφος τοῦ πολέμου εἰς δάφνην. Ἐντεῦθεν τὸ ποιημάτιον τοῦτο ἔχει τι ἀφελὲς καὶ ἡρωϊκόν, ὡς ἦσαν οἱ ἡμίθεοι τοὺς ὁποίους σκιαγραφεῖ, ὡς ἦσαν αἱ ἡμέραι καθ' ἃς ἐξήλθομεν τοῦ ἀγῶνος. Παρῆλθον αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι καθὼς παρῆλθον ὁ ποιητὴς ἀφ' ἡμῶν, καὶ τὸ ἡμιτελὲς τοῦτο ποιημάτιον εἶναι ἡμίθραυστος στήλη πενθοῦσα ἐπὶ μνήμῃς διπλῆς.

Διὰ τί νὰ μὴ δύναμαι νὰ προσφέρω πλήρες τὸ ἔργον! Ἦτο περιγραφή νίκης ἀξίας τοῦ Καραϊσκού, τὴν ὁποίαν τσάκισ με διηγῆθη ὁ ποιητὴς με ἄπληστον ἐνθουσιασμόν.

Ἄπο στεντόρειον φωνήν ἡ πέριξ γῆ κλονεῖται·
 «Κάνεις ἐάν δὲν ρίψω ἐγὼ μὴ κινηθῆῃ· σταθῆτε
 Μὲ αἶμα κρῦον.»

Καὶ τοῦ Πασᾶ ὁ Κεχαγιᾶς ἀπὸ τὸ πεπρωμένον
 Ὠθούμενος, καὶ ἀλαζῶν τοῦ ἵππου καταβαίνων
 Ὅπλον ἀρπάζει·

Προβαίνει μόνος καὶ πεζός. Τὴν χειρὰ του ἐκτείνων,
 Εἰς θέσιν φθάνει ἀντικρὺ τοῦ λόχου τῶν Ἑλλήνων
 Καὶ οὕτω κράζει·

— Ἀκίνητοι, ὦ Ἕλληνες, στὰ ὀχυρώματά σας
 Ἀκούσατε· πρὶν γεμισθοῦν ἀπὸ τὰ πτώματά σας
 Τάφροι καὶ λάκκοι,
 Θέλω σᾶς κάμει θεατὰς ἐγὼ σκηνῆς ὠραίας.
 Σ' ἐγνώρισ' ἀπὸ τὴν φωνήν, υἱέ τῆς Καλογραίας
 Καραϊσκάκη!

Πόθον αἰσθάνεται δριμὺν καὶ μέγαν ἡ ψυχὴ μου,
 Κι' ἂν ψυχὴν ἔχης, πρόβαλε καὶ στάσου ἀντικρὺ μου
 Νὰ σὲ σκοπεύσω·

Ἐάν τοῦ τουφεκίου μου τὸ βόλι σὲ λανθάνῃ,
 Ἐρῖφέ μου σύ. Μαρτύρομαι τὸ ἱερὸν κοράνι·
 Νὰ μὴ σαλεύσω.—

Κ' ἰδοῦ, ἐξέρχεται ταχὺς ἀπὸ τ' ὀχυρώματά του
 Ὁ ἀτενίσας πάντοτε τὴν ὄψιν τοῦ θανάτου
 Μ' ἀταραξίαν.

Ὁ Κεχαγιᾶς πυροκροτεῖ· ἡ σφαιρὰ του συρίζει
 Ἄσκοπον τρέχουσα γραμμὴν, καὶ τὸν ἀέρα σχίζει
 Χωρὶς ζημίαν.

— Υἱέ τῆς τούρκας, ἔκραξεν, ὁ ἥρωας μὴ σαλεύσης!
 Νὰ ἦσαι τούρκος ἀνάνδρος καὶ νὰ μὲ σημαδεύσης
 Σ' ἄφησα πρῶτον
 Ἐσίγησα κ' ἐγέλασα διὰ τὸν κομπασμὸν σου,
 Καὶ δὲν ἤσθίνθη ἄλλο τι εἰς τὸν τουφεκισμὸν σου
 Εἰμὴ τὸν κρότον.

Πρέπει καὶ σὺ τὸ βόλι μου νὰ δοκιμάσης τώρα·
 Ἴδὲ ἂν ἦσαι τυχηρὸς ἢ ἔφθασεν ἡ ὦρα
 Τῆς τελευτῆς σου.
 Ἐλπίζω τὸ κοράνι σου νὰ μὴ σὲ ὠφελήσῃ,
 Καὶ ἄλλο βόλι ἀπ' αὐτὸ ποτὲ νὰ μὴ γραιοκῆσῃ
 Ἡ ἀκοή σου.—

Εἶπε καὶ βόλι φλογερὸν κατὰ τοῦ Τούρκου ρίπτει,
 Βόλι θανάτου· ὑψηλόν, βαρὺ τὸ σῶμα πίπτει
 Τοῦ ἀλαζόνος.

Πίπτει, κ' ἤχει περὶ αὐτὸν ὄπλων κλαγγὴ μεγάλη,
 Χαρᾶς φωνὴν οἱ Ἕλληνες, λύπης φωνὴν οἱ ἄλλοι
 Πετοῦν συγχρόνως.

Διὰ νὰ πάρουν τὸν νεκρὸν οἱ τοῦρκοι τρὶς ὀρμῶσι,
 Καὶ πάλιν τρὶς βιάζονται ὀπίσω νὰ στραφῶσι
 Κατησχυμένοι.

Οἱ ἔφιπποι μετὰ φθορᾶς πολλῆς παραμερίζουν,
 Οἱ δ' ἄλθανοὶ ὀλόγυρα τῶν βράχων τουφεκίζουν
 Ὀχυρωμένοι.

Ὀρμᾶ πρὸς λείαν τοῦ νεκροῦ ὁ Δῆμος ὁ ἀνδρεῖος,
 Ἄλλ' ἐξαπλόνεται πεσῶν αἱματωμένος, κρύος
 Ἐχει πλησίον.

Ὁ Καραΐσκος τὸν θρηνεῖ καὶ οἱ ἀνδρεῖοι ὄλοι.
 Ὀρμοῦν τρεῖς ἄλλοι... καὶ τοὺς τρεῖς ἐφόνευσε τὸ βόλι
 Τῶν ἐναντίων.

«Φθάνουν οἱ ἄδικοι, βοᾶ ὁ Καραΐσκος, φόνος!»
 Παρήκουσε τὴν προσταγὴν καὶ τὸ σπαθὶ γυμνώνει
 Νέος ἀθῶος,

Νέος μικρὸς ὁ Λυγαριάς, πρωτόπειρος πολέμου,
 Τρέχει... * δὲν τρέχει, χύνεται ὡσὰν πνοὴ ἀνέμου
 Καὶ φθάνει σῶος.

* Ἐνταῦθα ἡ μετριοφροσύνη τοῦ ποιητοῦ σημειώνει τὸν στίχον

Non suse no, precipitè di sella

Ὁ ἐμιμήθη ἐκ τῆς ἐποποιίας τοῦ Τάσσου. Ὅποιον μάθημα ἠθικῆς δ.ά
 τινος τῶν συγχρόνων του!

Ἄλλὰ μετὰ τῶν χειρογράφων αὐτοῦ εὕρισκω καὶ τὴν ἐφεξῆς ση-
 μείωσιν, τὴν ὁποῖαν ὀφείλω νὰ παραθέσω ἐνταῦθα, ὡς συμπληροῦσαν ἐν
 τῶν ὠραιοτέρων ἔργων τοῦ ποιητοῦ καὶ ἐπιμαρτυροῦσαν τὸ εὐγενὲς τοῦ
 χαρακτήρος του. Ἴδου ἡ σημείωσις.

ΤΟ ΣΠΑΘΙ ΚΑΙ Η ΚΟΡΩΝΑ

» Ἦρχισα τὴν 8 Μαρτίου 1854 καὶ ἐτελείωσα τὴν 22 τοῦ ἰδίου.
 Μετὰ τὴν 20 στροφὴν παρέλειψα τὴν ἐφεξῆς.

Καὶ ὁ ἀστρίτης στὴν ὀργὴ του
 Τὸ κεφάλι ἀνασπικνώνει,
 Καὶ τὴ γλῶσσα τὴ λεπτὴ του
 Κονταρίζει μὲ θυμό,
 Ποῦ θαρρεῖς ἢ μὰ καὶ μόνη
 εἶναι γλῶσσας δεκοχτώ.

Διότι εἰς τὴν ἐκτύπωσιν τῆς μιᾶς κόλλας δὲν ἐχωροῦσαν 58 στροφαί,
 καὶ διότι μάλιστα μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς, ῥίψας τυχαίως ἐν βλέμμα εἰς
 τὴν Ἱερουσαλήμ τοῦ Τάσσου (ὠδῆ Β'. Στροφ. 55) ἐξεπλάγην εὐρῶν

Πρηνής καὶ προφυλακτικὸς μὲ κοπτερόν μαχαίρι
Σχίζει τὴν ζώνην τοῦ νεκροῦ καὶ δράξας τὸ κημῆρι

Καὶ τ' ἄρματά του,

Ἐν μέσῳ ἐχθρικοῦ πυρὸς ταχύς τὰ νῶτα στρέφει,
Καὶ ζηλευμένος νικητῆς ἐκ νέου ἐπιστρέφει

Στ' ὀχύρωμά του.

— Ἀπὸ τὸν τάρταρον πετῶν εἰς πτέρυγας ἀνέμων

Ἦλθε πλησίον τοῦ πασᾶ λόγους βαρεῖς ὁ Δαίμων

Νὰ ἐμφυσήσῃ.

Ἐκδίκησιν, εἶπε, ζητεῖ τοῦ Κεχαγιαῖ τὸ πτώμα,

Πρὸς τοὺς ἀπίστους, τῶν πιστῶν ὀλόκληρον τὸ σῶμα,

Ἄς ἐφορμήσῃ.

Αἰσχος! τὴν μάχην θεωρεῖς μὲ ἀδιαφορίαν;

Ὅλιγοὶ Ἕλληνες, Πασᾶ, σοῦ προξενοῦν δειλίαν

Τόσῃν μεγάλῃν;»

Καὶ ἰδοῦ, στήνει ὁ πασᾶς ἵπποδάσιν σημαίαν,

Καὶ συναθροίζει τοὺς ἵππεῖς καὶ φέρονται πρὸς νέαν

Ἐφοδὸν πάλιν.

τὴν αὐτὴν παρομοίωσιν. Εἶναι δὲ τόσῳ μᾶλλον περιέργον, καθ' ὅσον τὴν
ῥοδὴν ταύτην τοῦ Τάσσου δὲν εἶχον ἀναγνώσει ἀπὸ τριακονταετίας.

Ἐφήρεσα δὲ καὶ τὴν 49 στροφὴν μου—διὰ τὸν πρῶτον λόγον—οὕτως
ἔχουσαν

Τρέμουν σκόρπιοι οἱ κολασμένοι.

Κοπαδιὰ πουλιῶν ποῦ τύχη

Στὴ βοσκῆ της ξαφνισμένη

Ὅμοια βλέπει τὸν ἀετό,

Ὅμοια φεύγει ἀπὸ τὸ νύχι

Καὶ τὸ στόμα τὸ σκληρό.»

Ἀκούω τοὺς χρεμετισμοὺς τῶν φιλομάχων ἵππων,
Τὰς προσευχὰς τῶν ἀσεβῶν, καὶ συνεχῆ τὸν κτύπον

Πολλῶν κυμβάλων·

Ὡς κυματίζον πέλαγος τὸ ρεῦμα τῶν ἱππέων

Συμπυκνωμένον θεωρῶ νὰ χύνεται ραγδαίον,

Μὲ μέγαν σάλον.

(Λεῖπει τὸ τέλος).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΛΥΡΙΚΑ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ Η ΜΟΥΣΑ ΤΟΥ

Ἄπέφευγα τὴν ταραχή, ταῖς ἐρημιαῖς ζητοῦσα,
Γιατὶ εἶχα πόνο εἰς τὴν ψυχὴν καὶ λάβρα εἰς τὴν καρδιά μου·
Στὸ πείσμα τοῦ δασκάλου μου ἐκάθησε κοντὰ μου
Ἄγγελοπρόσωπη θεά, καμαρωμένη Μοῦσα.
Μουρμούριζε στὰ πόδια μου νερὸ σὰν τὸ κρουστάλλι,
Μὲ τριγυρίζαν λεημονιῶν οἱ μοσχοδόλοι κλῶνοι,
Ἐνα γλυκύστομο πουλὶ ἀρχίνησε νὰ ψάλλῃ...
Τὴν Μοῦσα δὲν τὴν ἔβλεπα, δὲν τᾶκουγα τὸ ἀηδόνι.
Μὲ τὸ λευκὸ χεράκι της μ' ἐξύπνισεν ἡ Μοῦσα,
Καὶ μ' εἶδε μὲ τὰ μάτια της τ' ἀγγελοκαμωμένα.
—Φεῦγα, τῆς εἶπα, Μάγισσα· τί θέλεις ἀπ' ἐμένα;
Καὶ ἐγύρευα νὰ σηκωθῶ καὶ πάλαι δὲν μποροῦσα.
—Ὁ δάσκαλος, εἶπεν αὐτῇ, σοῦ ἐπάγωσε τὸ αἷμα;
Δάσκαλος ποῦ κατηγορεῖ καὶ τίποτε δὲν γράφει.
Ἦ μὴ πιστεύης ἄνθρωπο πῶχει νεκρὸ τὸ βλέμμα,
Ὅπῶχει χεῖλη ἀγέλαστα καὶ πρόσωπο σὰ θειάφι.
—Ἀλήθεια λές· ὁ δάσκαλος μου γύρισε τὴν γνώμη,
Καὶ ἀπελπισμένος σήμερα θὰ κάψω τὰ χαρτιά μου.
Φαρμακερὰ τὰ λόγια του ἐβούϊσαν στὰ αὐτιά μου·
«Εἰς τὴν Ἑλλάδα ποιητῆς δὲν ἐγεννήθη ἀκόμη.»

—Ψέμματα σοῦ εἶπε, ψέμματα· ὁ φθόνος τὸν σκοτόνει,
Καὶ ἔχουν χολή τὰ σπλάγχνα τρυ καὶ ἡ γλῶσσά του φαρ-
[μάκι.

Ὁ κόρακας δὲν ἠμπορεῖ νὰ ψάλλῃ σὰν τ' ἀηδόνι,
Καὶ βροκανάει τὰ σπλάγχνα του τοῦ φθόνου τὸ σαράκι.

Ἄχ ὅς τ' ἀηδόνι πῶς λαλεῖ; Ἄνθος μοσχοβολάει,
Καὶ κρουσταλλένιας ρεμματιᾶς τὸ κύμα μουρμουρίζει.

Ἡ δάφνη ἀκαλλιέργητη στὴν γῆν αὐτὴν ἀνθίζει,
Γράφε· τὸ πρόσωπο τῆς γῆς καὶ ὁ οὐρανὸς γελάει.—

Εἶπε καὶ αἰσθάνθηκα φωτιὰ στὰ σωθικά μου νέα...

Αἰ δάσκαλε, τοὺς στίχους μου δὲν θέλω νὰ τοὺς κάψω,
Θὰ γράψω· κατηγόρα με ὅσω νὰ ζῆς, θὰ γράψω.

Ἐσὺ εἶσαι τόσο ἀσχημὸς, καὶ ἡ Μοῦσα τόσο ὠρῖα.

Η 25 ΜΑΡΤΙΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ *

«Τῆς αὐγῆς δροσάτο ἀέρι,
«Δὲν φυσῆς τώρα ἰσὺ κλειδ
«Στὸν ψευδοπίστον τ' ἀστέρι»
«Φύσα, φύσα στὸν Σπαιρό!»

(ΣΟΛΩΜΟΣ)

Ἑλλάς! ἡρώων καὶ μουσῶν ἐστία δοξασιμένη,
ὦ, πόσους θρήνους ἔχυνες ματαίως πειρωμένη
Νὰ θραύσης τὰ δεσμὰ σου!
Καὶ πόσας ὕβρεις κ' ἐμπαιγμοὺς ἀντέττασσον οἱ ξένοι
Εἰς τὰ παράπονά σου.

Σίγα, τῆς ἀρχαιότητος σκιά καὶ μύθων πλάσμα!
Ἀπὸ τὴν πάλαι δόξαν σου μικρὸν χωρίζει χάσμα
Τὴν τωρινὴν δουλείαν.
Εὐπνα καὶ ψάλλε, σ' ἔλεγον, τοῦ Ἄρμιζδίου τᾶσμα
Καὶ τὴν Ἑλευθερίαν.

* Τὸ ποίημα τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν πρώτων τοῦ ποιητοῦ συνθέσεων καὶ μόλις ἐσχάτως ἀνευρέθη ἀνελπίστως εἰς τὰ χειρόγραφα του. Εἶχε δὲ τὸ πρῶτον δημοσιευθῆ ἐν ἐπιφυλλίδι ἡμερησίου ἐν Ναυπλίῳ.
(Σημ., τῆς νέας ἐκδόσεως).

Τοιαύτας ἤκουες πικρὰς τῶν ξένων εἰρωνείας,
 Καὶ μόνῃ σωτηρία σου κατὰ τῆς δεσποτείας
 Τυράννων ἀνοσίων,
 Μόνῃ σοὶ ἔμενεν ἐλπίς τὸ πῦρ τὸ τῆς θρησκείας
 Καὶ ἀνδρικός βραχίων.

Τὸ πῦρ ἐκεῖνο σήμερον ὀρμητικὸν ἠπλώθη
 Καὶ τῆς σημαίας ὁ σταυρὸς ἐνδόξως ἀνυψώθη
 Στὴν γηραλέαν γῆν σου.
 Ἡ θάλασσα ἀντήχησεν, ἡ γῆ ἀνεστατώθη
 Μὲ τὴν ἀνέγερσίν σου.

Ἠγέρθης καὶ ἐκτύπησες.— Βλέπω σωρούς πτωμάτων,
 Καὶ βλέπω τοὺς τυράννους σου πετῶντες τάρματά των,
 Πρὸς σὲ νὰ γονατίζουν.
 Εἶναι ἐλέους ἄρα γε καιρός.— Τὰ αἱματὰ των
 Τὸ ἔδαφος ποτίζουν.

Σταυροῦ σημαία ἱερὰ κυμαίν' εἰς τὸν ἀέρα!
 Χαῖρε τῷ Εὐαγγελισμοῦ, χαῖρε λαμπρὰ ἡμέρα
 Τῆς ἀνεξαρτησίας!
 ὦ, χαῖρε· χαῖρε μία πανταχοῦ πληρώνει τὸν αἰθέρα
 Φωνὴ ἐλευθερίας.

Φρικῶδες εἶναι, ὦ Ἑλλάς! τὸ πῦρ τῶν κεραυνῶν σου,
 Καὶ συνοδεύει φεύγοντα τὰ πλήθη τῶν ἐχθρῶν σου
 Ὁ ὀλεθρὸς κ' ἡ φρίκη.
 Σὺ τοὺς διώκεις πανταχοῦ καὶ εἶναι σύμβολόν σου,
 «Ἡ Θάνατος ἢ Νίκη.

Ἀπηλπισμένα λείψανα καταστροφῆς, ἐλάτε
 Νὰ πλύνεται τὸν ρύπον σας εἰς αἵματα! Ποῦ πᾶτε
 Μὲ τόσῃ ἀταξίαν;
 Τὸ τεῖχος τῆς Τριπόλεως λοιπὸν σᾶς ἐγγυᾶται
 Ζωὴν καὶ σωτηρίαν;

Ἐ, νήπιοι εἶν' ἄφρευκτος ἡ θλιβερά στιγμή σας·
 Ὁ σκελεθρώδης θάνατος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σας
 Αἱματηρὸς καθίζει,
 Τὰ τεῖχη κυριεύονται κ' ἡ σπάθη τῆς ζωῆς σας
 Τὸν ἄσταχυν θερίζει.

Ἡ φῆμ' εἰς τὸ Βυζάντιον τὰ πάθη των σαλπίζει,
 Κι' ὁ φόβος εἰς τὰ τεῖχη του μὲ ὄψιν βηματίζει
 Τρομακτικοῦ σκελέθρου.
 Φρενιτιᾶ ὁ τύραννος καὶ φάλαγγας ὀπλίζει
 Φόνων, σφαγῆς, ὀλέθρου.

Πόση περί τὸν Δράμαλιν Τούρκων πληθὺς πυκνοῦται!
 Ἴππων, ἐντεῦθεν τοῦ Ἴσθμοῦ χρεμετιτιμούς ἀκοῦτε,
 Καὶ πυροβόλων κτύπον;
 Τρόμου καὶ ταραχῆς πομπή! Ἡ Κόρινθος πληροῦται
 Στρατιωτῶν καὶ ἵππων.

Τὸ Ναύπλιον ὅπου λοιμὸς καὶ θάνατος μαστίζει,
 Σκιρτᾷ ἐξαίφνης καὶ χαρᾶς ἀλαλαγμὸς βοᾷζει
 Εἰς τᾶπιστά του τείχη.
 Ψευδῆς χαρὰ ὁ Δράμαλης πρὸς ἄλεθρον βαδίζει.
 Καὶ ἄλεθρον θὰ τύχη.

Τρέμει ὁ κόσμος· τρέμουσι τῶν οὐρανῶν οἱ θόλοι·
 Ποῖαι βρονταί! θανάσιμον ἀντιλαλεῖ τὸ βόλι
 Καὶ ρίπτει χαῦνα θρέμματα.
 Εἰς τὰ Δερβένια θραύονται καὶ κολυμβῶσιν ὄλο
 Στὰ ἰδιά των αἵματα.

Καὶ ὁ πολύφλοισβος, ἰδού, Ὀκεανὸς θυμὸν εἶ·
 Ὑδρα, λεόντων φωλεά, νικᾷ, κατατροπώνει
 Τὸν ἀσεβῆ των στόλον.
 Στῆς Χίου τὰ παράλια ἰδέτε πῶς σιμόνει
 Ψαριανὸν πυρπόλον.

Μαῦρον εἶναι τὸ σκάφος του καὶ μαῦρα τὰ πτερά του
 Μαῦρα τὰ πάντα, καὶ δωρεῖ χαρίσματα θανάτου
 Τὰς φλόγας τοῦ Γαρτάρου.
 Ἴδέτε πῶς πετῶν κολλᾷ τὰ φλογερά πλευρά του
 Στὰ πλοῖα τοῦ βαρβάρου!

Κόκκινα κύματα φλογὸς συρίζουν· ἡ ὄρμη της
 Τὸ παν βιβρώσκει· τ' ἄγριον κράτος τῆς Ἀμφιτρίτης
 Ἐρυθριᾷ καὶ βράζει.
 Γλῶσσαν πυρὸς τρομακτικὴν μὲ κρότον ἢ πυρῆτις
 Μέχρι νεφῶν τινάζει.

Χαίρετε Ῥούμελης βουνά, Κλεπτῶν λημέρια, λόγγοι!
 Καὶ εἰς ὑμᾶς ἀντήχησαν τῆς Πίστεως οἱ φθόγγοι
 Καὶ τῆς Ἐλευθερίας.
 Καὶ δις παρὰ τὸ ἅγιον ἐτάφη Μεσολόγγοι
 Ὁ τύφος τῆς Τουρκίας.

Ἡ πείνα τέλος φθάνουσα αὐτὴ τὸ καταβάλλει.
 Ἄλλ' εἶναι ἡ πτώσις του λαμπρά, καθὼς κ' ἡ πάλη,
 Καὶ νίκης ἀνταξία.
 Ἐξω πηδοῦν οἱ μάρτυρες καὶ θάνατος προσβάλλει.
 Γυναίκας καὶ παιδία.

Τρομακτική και φοβερά ἦτο ἡ νύξ ἐκεῖνη,
 Ὅποταν ἀπὸ τοῦρανοῦ τὸ μέσον ἡ σελήνη
 Ἐφεγγοβόλει λυπηρά
 Ἐπάνω εἰς τοὺς ἥρωας, ποῦ ἤνοιγον τὰ σμήνη
 Ἐχθρῶν μὲ ξίφη κοπτερά.

Τρομακτική και φοβερά! Ἐντὸς τοῦ πύργου μνήσκουν,
 Καὶ πληγωμένοι κι' ἀσθενεῖς βάλλουσι πῦρ καὶ θνήσκουν
 Στ' ἀγιασμένα χώματα.
 Ὁ Κιουταχῆς κι' ὁ Ἰμβραῆμ ἐμβαίνουν, πλὴν εὐρίσκουν
 Τέφραν ὄστ'α καὶ πτώματα.

Πόσοι ἐχθροὶ προσβάλλουσι τὴν Ἀττικήν! Θεέ μου,
 Βοῖζουν τὰ πατήματα ὡς ἡ βοή ἀνέμου
 Φυσῶντος τὸν χειμῶνα.
 Κυκλοῦται ἡ ἀκρόπολις κ' αἱ σφαῖραι τοῦ πολέμου
 Κλονεῖν τὸν Παρθενῶνα.

Πᾶς μαχητῆς ὅσον κτυπᾷ χειρότερα θυμόνει·
 Ὅποίας φλόγας τρομεράς ἐκπέμπει τὸ κανόνι,
 Τὸ βόλι πῶς συρίζει!
 Ὁ θάνατος τὸ δρέπανον ὡς εἰς ἀγρὸν ὑψώνει.
 Καὶ μαχητὰς θερίζει.

Ἐνῶ ἡ μάχη μαίνεται σκληρὰ καὶ αἱματώδης,
 Ὅποι' ἀκούεται φωνὴ ὡς κεραυνὸς βροντώδης
 Στὴν κορυφὴν τῆς βράχης;
 Ὁ Καραίσκος ἔρχεται καὶ ρίπτεται λυσσώδης
 Εἰς τὰ πυρὰ τῆς μάχης.

Τὸ πείσμ' αὐξάνει· ἐξ ὀργῆς οἱ μαχηταὶ ἀφρίζουν,
 Αἱμάτων ρεῖθρα ρέοντα τοὺς λόφους κοκκινίζουν,
 Τοῦ Πειραιῶς τὰ χώματα,
 Καὶ πληγωμένων καὶ νεκρῶν οἱ ἵπποι κατασχίζουν
 Τὰ σωρευμένα σώματα.

Τέσσαρας ὥρας ἴστατο ἀμφιρρεπῆς ἡ Νίκη·
 Οἱ ἄνδρες τῆς Ἀράχωβας, ὡς πεινασμένοι λύκοι
 Ὠρμῶσι τελευταῖον.
 Στρέφουν τὰ νῶτα οἱ ἐχθροί· φόβος, σφαγὴ καὶ φρίκη
 Τοὺς συνοδεύει πλέον.

Ἐφήρμωσε τοῦ Πειραιῶς ἡ πεδιάς καὶ τ' ὄρος.
 Τοὺς φεύγοντας Ὁθωμανοὺς ὁ Ἄρης αἰμοβόρος
 Κτυπᾷ καὶ θανατόνει.
 Ἄλλ' ὠ ἀπαίσιον συμβῖν, βολὴ θανατηφόρος
 Τὸν ἥρωα πληγόνει.

Καραϊσκάκη! ὦ κλεινὴ σκιά, παρηγορήσου.
 Ἦδη κοσμεῖς μοκάριος, ἐντὸς τοῦ παραδείσου,
 Τὰς τάξεις τῶν ἁγίων,
 Κ' ἔργον χειρὸς βασιλικῆς, στὸν τόπον τῆς θανῆς σου
 Ἐγείρεται μνημεῖον.

Παρηγορήσου· ἡ Ἑλλάς ἰδοὺ ἐλευθεροῦται·
 Τοῦ Ἐθνισμοῦ τὸ σύμβολον ἐπάνωθεν ὑψοῦται
 Τ' ἀρχαίου Παρθενῶνος,
 Κ' ἐπὶ αἱμάτων εὐγενῶν μαζῇ του παγιοῦται
 Τοῦ Ὄθωνος ὁ θρόνος.

Σταυροῦ σημαία ἱερὰ ὑψώθ' εἰς τὸν ἀέρα·
 Χαῖρε τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, χαῖρε λαμπρὰ ἡμέρα
 Τῆς ἀνεξαρτησίας!
 ὦ, χαῖρε! μία σήμερον ἀντήχ' εἰς τὸν αἰθέρα
 Φωνὴ ἐλευθερίας.

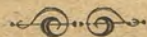
ΤΟΥ ΓΕΡΟΜΟΥΡΤΟΥ Η ΚΟΡΗ

(Κατὰ τὸ Ἰλλυρικόν).

Τοῦ Γερομούρτου στείλανε φερμάνι ἀπὸ τὴν Πόλη,
 Καὶ τὸ διαβάζει ὁ Χότζας του καὶ ὁ Γερομούρτος κλαίγει.
 —Σὲ σένα, Βουλγαριᾶς Σπαχῆ, σὲ σένα, Γερομούρτο.
 Ζώσου τὸ δαμασκί σπαθί καὶ σέλλωσ' ἄλλογό σου,
 Καὶ σύρε ναῦρης τὸν πασᾶ, τὸν πρῶτο τὸ Βεζύρη,
 Ποῦ πολεμᾷ τὸν Μόσκοβο στῆς Ἀδριανὲς τὸν κάμπο.—
 Ὁ Γερομούρτος τ' ἄκουσε, βαρεῖα τοῦ κακοφάνη.
 Μιά κόρην εἶχε λιγερή, τοῦ γιοῦ του θυγατέρα,
 Τοῦ γιοῦ του τοῦ μονάκριβου, ποῦ σκότωσαν οἱ κλέφταις.
 Γραμμένα εἶχε στὸ πρόσωπο τ' Ἀπρίλη τὰ λουλούδια,
 Δροσάτη σὰν τὴν ἀνοιξη, ψηλὴ σὰν κυπαρίσσι.
 —Τ' ἔχεις, παπποῦ, καὶ θλίβεσαι καὶ κλαῖς φαρμακωμένα;
 Μὴν ἦλθαν κλέφταις στὰ χωριά καὶ σ' ἔκαψαν τὰ σπίτια,
 Ἦ ὁ μαῦρός σου ἀρρώστησεν ὁ πολυαγαπημένος,
 —Δὲν ἦλθαν κλέφταις στὰ χωριά, δὲν μ' ἔκαψαν τὰ σπίτια,

Καὶ ὁ μαῦρος δὲν μοῦ ἀρρώστησεν ὁ πολυαγαπημένος.
 Μοῦ στείλανε φαρμακερὸ φερμάνι ἀπὸ τὴν Πόλην,
 Μοῦ λὲν νὰ ζώσω τὸ σπαθί, τὸν μαῦρον νὰ σελλώσω,
 Νὰ πάγω ναῦρω τὸν πασᾶ, τὸ πρῶτο τὸ Βεζύρη,
 Ποῦ πολεμᾷ τὸν Μόσκοβο στῆς Ἀδριανὲς τὸν κάμπο.
 Κ' ἐγὼ ἔμαι γέρος, κόρη μου, γέρος καὶ παθιασμένος,
 Δὲν ἔχω χέρια γιὰ σπαθί καὶ πλάταις γιὰ τὸν μαῦρο.
 — Ἐγὼ γιὰ σένα ζώνομαι, παπποο τὸ δαμασκή σου,
 Τὰ κριβοταγισμένο σου ἐγὼ καβαλλικεύω.
 Δός μου τοῦ γιουῦ σου τάρματα καὶ τὰ χρυσᾶ τσαπράζια,
 Ταῖς καπνισταῖς πιστόλαις του καὶ τὸ βαρὺ τουφέκι. —
 Καὶ στὸν πασᾶ, στὴν Ἀδριανέ, ἐπῆγε ἀρματωμένη,
 Ἄρματωμένη σὰν τοὺς νηούς, σὰν τᾶξια παλληκάρια.
 Ἐκεῖ ποῦ ἡ κόρη ἐδιάβαινε παραμεροῦσαν ὄλοι·
 Χαρὰ στὸν νηόν, ἔλέγανε, τὸν γιουὸ τοῦ Γερομούρτου,
 Πῶχει τὸ μαῦρο γλήγορο καὶ τ' ἄρματα ἀσημένια!
 Πασᾶ τὴν κόρη ἐκάμανε στὸν πόλεμο τὸν πρῶτο,
 Στὸν πόλεμο τὸ δεύτερο ἐγένη· ε Βεζύρης.
 Κανεὶς δὲν τὴν ἐγνώρισε τὴν ἀνδρειωμένη κόρη,
 Ὁ γιουὸς τοῦ Καπετάνπασα δὲν τρώγει δὲν κοιμάται·
 Πιάνει καὶ γράφει μιὰ γραφὴ καὶ τὴν ξεπροβοδάει.
 — Ἀφέντη μου, πατέρα μου, τῆς θάλασσας ἀφέντη,
 Φοβοῦμαι καὶ ὁ Βεζύρης μας δὲν εἶναι ἐκεῖος ποῦ δείχνει,
 Γιατὶ ἔχει πάτημα ὄλαφρὸ καὶ πρόσωπο δροσάτο.
 Σὰν νάχω κάτι μέσα μου, μοῦ λέει πῶς εἶναι κόρη.
 — Ὁμέρη μου, λεβέντη μου, βλαστὰρι τῆς καρδιάς μου,

Ἐπὺ ἔχεις κάτι μέσα σου ποῦ μοιάζει σὰν ἀγάπη.
 Ἐβγα μὲ τὸν Βεζύρη σου νὰ ρίξετε τὴν πέτρα·
 Ἄν σὲ διαβῆ, παλέψετε στὰ τρυφερά χορτάρια,
 Μὰ ἂν δῆς τὰ χόρτα νὰ στρωθοῦν ἀπὸ τὸ πέσιμό του,
 Σύρτε νὰ κολυμβήσετε στὸ δροσερὸ ποτάμι. —
 Ῥίχνουν τὴν πέτρα, ἡ λιγερὴ μακρύτερα τῆ ρίχνει,
 Παλεύουνε, καὶ ἡ λιγερὴ τῆς γῆς τὰ χόρτα στρώνει,
 Ἐπῆγαν στὸ κολύμβημα, στὸ δροσερὸ ποτάμι,
 Καὶ ἐκεῖ ποῦ ξεθιλύκοναν τὰ ὀλόχρυσα γελέκια,
 Ἄρματωμένος ἔφθασε τρεχάτος καβαλλάρης.
 — Κακοὶ γειτόνοι ἐπάτησαν τὰ σπίτια τοῦ παπποῦ σου,
 Καὶ χίλιοι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἑπτὰ χιλιάδες ὄλοι,
 Ἄρπάζουν γιδοπρόβατα καὶ καῖνε τὰ χωριά του·
 Ὁ Γερομούρτος πολεμᾷ στὸ κάστρο του κλεισμένος. —
 Ἄρπάζει ἡ κόρη τὸ σπαθί, τὸν μαῦρον ἀνεβαίνει,
 Καὶ ἀγέρας εἰς τὴν πλάτη τῆς χρυσᾶ μαλλιά ἀνεμίξει.
 Ὁ γλήγορη σὰν ἀστραπὴ διαβαίνει τὸ ποτάμι,
 Καὶ τὸν Ὁμέρη χαιρετᾷ γερνῶντας τὸ κεφάλι.
 — Σὲ ἐνίκησα στὸ πάλημα, σὲ ἐνίκησα στὴν πέτρα,
 Μὰ στὸ ποτάμι, Ὁμέρη μου... εἰπέ πῶς ὠνειρεύθης. —
 Κεντάει τὸν μαῦρον εἰς τὴν κοιλιὰ καὶ χάνεται στὴ σκόνῃ.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ

(Κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1844).

Δὲν περιτρέχει ὁ Ἴμβραήμης πλέον
 Μὲ δαυλοφόρους τὴν χώραν μας ἰππεῖς,
 Οὔτε πιέζουν τὸ Κράτος μας τὸ νέον
 Ἄνδρες θρησκείας καὶ γῆς ἀλλοδαπῆς.

Καίουν εἰς Πύλον τὰς ναῦς τοῦ Βυζαντίου
 Οἱ τρεῖς μεγάλοι τοῦ κόσμου βασιλεῖς,
 Καὶ ἐγείρ' εἰς δάφνας ἡ Τρίτη Σεπτεμβρίου
 Παρὰ τὴν Πνύκα τὸ βῆμα τῆς βουλῆς.

Ἴδου Ἵψιστου ὁ δάκτυλος πῶς ἄγει
 Τὸ νεογνόν του καὶ πῶς τὸ βοηθεῖ.
 Ἀλλά, ὡς πλοῖον εἰς ἄγρια πελάγη,
 Ἐγγίζει πάλιν τὸ ἔθνος νὰ χαθῆ.

Δι' ἡμᾶς ὅλη ἡ Δύσις συγκινεῖται,
 Ἐμᾶς προσέχουν λαοὶ καὶ Βασιλεῖς·
 Καλῶς τὸν δρόμον ποῦ τρέχομεν σκεφθῆτε,
 Ἐντολεῖς ἔθνους, Πατέρες τῆς Βουλῆς.—

Ἀκόμη κρίσις τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου
 Εἰς τὴν Εὐρώπην δὲν ἐγεινεν ὀρθή,
 Καὶ διπλωμάτης βανδαλικοῦ Γραφεῖου
 Νὰ δυσφημήσῃ τὸ ἔργον προσπαθεῖ.

Ἡ δὲ Βουλὴ μας; .. δύο πτέρυγας ἔχει
 Ἀντικειμένας, ἀφίλους καὶ ἐχθράς.
 Βουλὴ τοῦ ἔθνους βλέπε! ἡ Ἔρις τρέχει
 Πρὸ σὲ μὲ βλέμμα σατυρικῆς χαρᾶς.

Τὸ πῦρ, τὸ αἷμα, ἰδοὺ τὸ σύνθημά της,
 Εἰς δὲ τὴν χεῖρα μῆλον χρυσοῦν κυλᾷ·
 Εἶναι φρικώδη τ' ἀποτελέσματά της,
 Καὶ ἡ Κακία τὴν βλέπει καὶ γελᾷ.—

Ἀκούω κύκλω τῶν στενῶν μας ὀρίων
 Στεναγμοὺς δούλης ἐλληνικῆς φιλῆς.
 Στιβαρὸς πότε θ' ἀνυψωθῆ βραχίων
 Νὰ συναρπάσῃ τοῦ Αἰγαίου τὰς κλεῖς;

Πότε ἡρώων θὰ ἴδω μυριάδας
 Νὰ συσταυρώσουν τὰ ξίφη τὰ γυμνά,
 Τῆς Θεσσαλίας νὰ σείσουν τὰς κοιλάδας
 Καὶ τῆς Ἠπείρου τὰ εὐάνδρα βουνά;

Πότε θὰ φθάσῃ εἰς τὸν προορισμὸν του
 Ὁ φωτοβόλος ἀστὴρ τῶν Ἀθηνῶν,
 Καὶ ἀπὸ τοῦ Δρίνου μέχρις Εὐξείνου Πόντου
 Νὰ μὴν ὑπάρχη ἴχνος ἀγαρηνῶν;

Ἐκεῖ τὸ ἔθνος, ὡ βουλευταὶ προσβλέπει,
 Ἐκεῖ μᾶς φέρει ὁ τῶν πραγμάτων ῥοῦς,
 Ἐκεῖ καθεὶς μας ν' ἀμφισβητήσῃ πρέπει
 Τὰ ὑπουργεῖα, τὰς θέσεις, τοὺς σταυρούς.

Περιπλανᾶται εἰς Σπλάντσαν χωρὶς μνημα
 Τοῦ Κυριακούλη ἢ ἄλκιμος ψυχῆ,
 Κ' ἐκεῖ τριγύρω περίλυπον τὸ κῦμα
 Εἰς ὧτα δούλων χριστιανῶν ἤχεϊ.

Καὶ ἡ σκιά σου, κλεινὸ Χατση-Μιχάλη,
 Περιπλανᾶται εἰς χώματα σεπτά,
 Σεπτὰ πλὴν δοῦλα, ὅπου ἀνεμοζάλη
 Σοῦ διασπείρει τὰ ἄταφα ὄστα.

Σοῦ ζητεῖ τάφον, ὦ μὴ Φεραῖτε Ῥήγα,
 Ἡ θεία κόνις ἡρωϊκῶν ἀνδρῶν,
 Ἀλλὰ σὺ πλάττεις μὲ στρέμματα ὀλίγα
 Μικρὰν πατρίδα καὶ Κράτος πενιχρόν.

Τὸν Βοναπάρτην, ἐφήμερον μνημεῖον
 Ὅμοίως πλάττουν μὲ ἀργιλλον θραυστήν,
 Μικρὰ πλὴν βία, παίγιον τῶν παιδίων,
 Τὸν τῆς Ἰέννης συντρίβει νικητήν.

Ἐὰν ἡ λαίλαψ ἐμπέσῃ τῆς Τουρκίας,
 Θέλει μᾶς σύρει εἰς ἄβυσσον χαμοῦ,
 Καθὼς καλύβην πτωχῆς οἰκογενείας
 Σύρει μεγάλη πλημμύρα ποταμοῦ.

— Ἀλλὰ τί λέγω! τοσοῦτον μὲ θολώνει
 Ἡ κατὰ φάτων ἐπιθύμιος ὀργή; —
 Σιγᾶ ὁ φαῦλος, ὁ ἥρωες ξεσπαθώνει
 Ὅταν πατρίδος ἀκούεται κραυγή.

Ναί! ἀπὸ Δρίνου μέχρις Εὐξείνου Πόντου
 Ἄς μὴν ὑπάρχη ἴχνος ἀγαρηνῶν,
 Ἄς φθάσῃ πλέον εἰς τὸν προορισμὸν του
 Ὁ φωτοβόλος ἀστὴρ τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐκεὶ τὸ ἔθνος, ὦ βουλευταί, προσβλέπει,
 Ἐκεὶ μᾶς φέρει ὁ τῶν πραγμάτων ῥοῦς,
 Ἐκεὶ καθεὶς μας ν' ἀμφισβήτησιν πρέπει
 Τὰ ὑπουργεῖα, τὰς θέσεις, τοὺς σταυρούς!

Ο ΑΣΠΑΣΜΟΣ ΤΗΣ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ *

ΤΩ ΠΟΛΥΔΑΚΡΥΤΩ ΜΑΡΤΥΡΙ ΡΗΓΑ

Ἐορτὴν τῶν Χριστουγέννων
 Θεσσαλοὶ ἐλειτουροῦντο
 Εἰς χωρίον μονωμένον,
 Εἰς ἀπόκεντρον ναόν!
 Προσκυνοῦντες ἓνα, μόνον,
 Τρισυπόστατον Θεόν.

Τελειώνει ἡ λειτουργία,
 Καὶ χαρμόσυνοι ἐξῆλθον
 Χωρικοί! πλὴν ἀγγαρεία
 Τοὺς προσμένει ποταπή·
 Τὸν ναὸν εἶχον ζωσμένον
 Ὅπλαφόροι σκυθρωποί.

* Τὸ ποιημάτιον τοῦτο ἐξεφωνήθη παρὰ τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὸ ἐθνικὸν συμπόσιον τῆς 25 Μαρτίου 1855, ὅτε αὐτός, ὁ Κ. Λεβίδης, ὁ Π. Σοῦτσος, ὁ Ν. Παντολέον καὶ ἄλλοι λόγιοι ἀνακηρύττοντες τὰ δίκαια τῆς Ἑλλάδος, ἐκίνησαν εἰς σέβας τὴν Κατογὴν. Ἐν τῷ συμποσίῳ τούτῳ ἐξύμνησαν ἐναλλάξ τὴν 25 Μαρτίου ὃ τε ἡμέτερος ποιητὴς καὶ ὁ φίλος αὐτοῦ Γ. Παράσχος.

Ἐποχὴ πικρᾶς δουλείας!
 Εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένος
 Ἦλθε τότε νεανίας
 Νὰ ἰδῆ τοὺς συγγενεῖς.
 Δὲν τὸν εἶπαν, καλῶς ἦλθε
 Δὲν τὸν φίλητε κἀνεῖς.

Μὲ τὴν μᾶστιγα δαρμένοι,
 Εἰς ἐν ρεῦμα βορβορῶδες
 Ἐπερνοῦσαν φορτωμένοι
 Ὡσὰν κτήνη οἱ χωρικοί,
 Καὶ ὁ νέος λυπημένος
 Τοὺς ἐκύτταζεν ἐκεῖ.

Καὶ ἰδοὺ τὸν πλησιάζει
 Βάρβαρος μαστιγοφόρος,
 Καὶ λοξὰ λοξὰ κυττάζει,
 Καὶ τοῦ λέγει μὲ ὀργήν·
 «Σχύψε κάτω καὶ φορτώσου,
 Σχύψε κτήνος εἰς τὴν γῆν.»

Ῥίπτει πλήρες νομισμάτων
 Ἐν βαλάντιον ὁ νέος,
 Ἄλλ' ὁ βάρβαρος φρυάττων

Τὸν ὠθεῖ ἀγριωπά,
 Καὶ τὸν δείχνει τὸ φορτίον
 Καὶ τὴν μᾶστιγα κτυπᾷ.

Φορτωμένος σάκκον σίτου,
 Κολλημένος εἰς τὴν λάσπην,
 Ἐσταμάτα κ' ἡ ψυχὴ του
 Πνιγομένη εἰς τὸν θυμόν,
 Ἐνα ἔχυσε σπαράκτην
 Τῆς καρδίας στεναγμόν.

— Ὅσοι κόκκι τοῦ φορτίου,
 Τόσους ὄφεις θὰ σκορπίσω
 Εἰς τὰ σπλάγχνα τοῦ Θερίου,
 Ποῦ μὲ νύχια σκληρὰ
 Πρὸ τριῶν μακρῶν αἰώνων
 Μᾶς σπαράττει τὰ πλευρά. —

Καὶ τὴν αὔριον μὲ πήραν
 Καὶ μὲ ῥάσον κολογήρου
 Ἐπλανᾶτο κρούων λύραν
 Μὲ χορδὰς μεγάλας τρεῖς,
 Καὶ χορδαὶ τῆς λύρας ἦσαν
 Δόξα, Πίστις καὶ Πατρις.

Οὕτως ἤρχισε νὰ ψάλλη,
 Κ' ἐνδυνάμονε τὸν ψάλτην
 Ὁ θυμὸς δι' οὖ προσβάλλει
 Ὁ μικρὸς τοὺς δυνατούς,
 Ὁ θυμὸς, ποῦ μεγαλύνει
 Τοῦ Θεοῦ τοὺς ἐκλεκτούς.

Αὐτὸς ἔρριψε τοὺς σπόρους
 Ὅπου σήμερον ἀνθίζουν,
 Ἄλλ' ἀπ' ἄνδρας αἰμοβόρους
 Εὔρε βάσανα σκληρά,
 Κ' ἐκυλίσθη αἱματωμένος
 Εἰς τοῦ Ἰστροῦ τὰ νερά.

Διαβάται τῶρ' ἀκόμα,
 Ἄσκειπείς εἰς τὸ Βελγράδι
 Σκύπτουν καὶ φιλοῦν τὸ χῶμα
 Καὶ τὴν ἄμμον τῆς ἀκτῆς,
 Ὅπου ἔπεσεν ὁ Ῥήγας,
 Ὁ Τυρταῖος ποιητής.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΟΘΩΝΑ ΕΠΙ ΚΑΤΟΧΗΣ

Ανέκδοτον

Β α σ ι λ ε ῦ !

Ὅταν ὦρα νυκτός, ὦρα κρυφία
 Τοὺς μόχθους τῆς ἡμέρας τελειόνη,
 Εἰς τὰ τεμένη τῶν Μουσῶν τὰ θεῖα
 Κλίνω τὸ γόνυ.

Νυκτιπλανῆς ἐν μέσῳ τῶν μνημείων
 Μὲ δάκρυ σπένδω τῶν νεκρῶν τὴν κόνιν,
 Καὶ τὰ μάρμαρα στέφω τῶν ἀνδρείων
 Μὲ μύρτου ζώνην.

* Ἀνευρέθη πρό τινων ἐτῶν εἰς τὰ χειρόγραφα τοῦ ποιητοῦ, καὶ συνοδεύεται μετὰ τῆς ἐξῆς σημειώσεώς του «Χρυσοδέσας τὰς Ἀναμνήσεις ἐπρόσφερα αὐτὰς εἰς τὸν φίλον τῶν Μουσῶν βασιλέα Ὁθωνα μετὰ τῆς ἐφεξῆς ἐπιστολῆς. Τὴν ἀνέγνωσεν ἄρα ἡ Μεγαλειότης του; δὲν εἶμαι μάντις, ἀλλ' ὑποθέτω τί ἠχολούθητε...» Ἐδημοσιεύθη δὲ τὸ 1868 εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Σ. Π. Λάμπρου καλλίστην τοῦ ποιητοῦ βιογραφίαν, ὅπου ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ ἴδῃ λεπτομερέστερον τὰς οἰκογενειακὰς καὶ δημοσίας περιπετείας ἐκεῖνου. (Σημ. τῆς νέας ἐκδόσεως).

Πλὴν στρέφεται πρὸς κέντρον ὠρισμένον
 Τοῦ στρατιώτου, Βασιλεῦ, τὸ βῆμα,
 Καὶ πᾶς μόχθος αὐτοῦ εἶν' ἐγνωσμένον
 Τοῦ θρόνου κτῆμα.

Τοὺς νοερούς ἀγῶνάς μου προσφέρων
 Νὰ πλησιάσω δὲν τολμῶ τὸν θρόνον·
 Εἴθε φθάσοι καιρὸς ἱερωτέρων
 Ἄλλων ἀγῶνων!

Εἴθε τοῦ Παντοκράτορος ἐν νεῦμα
 Τὴν λάγνην τοῦ χρόνου νὰ πληρώσῃ,
 Κ' εἰς τοῦ περικαλλοῦς πορθμοῦ τὸ ρεῦμα
 Δάφνας νὰ στρώσῃ!

Εἰς τὴν διπλὴν ἐκείνην παραλίαν
 Ἄς Σὲ φέρουν τὰ νῶτα τοῦ Δελρίνος,
 Ὃς τρίμηνος ὑπέστη τὴν δουλείαν
 Τῆς Σαλαμίνος.

Τοὺς πόθους φέρων τῆς Ἑλλάδος πάσης
 Γαῦρος καὶ κραταιὸς τὸ κῦμ' ἄς πλήττῃ,
 Ἐνῶ βωβᾶ θὰ μένουν τῆς θαλάσσης
 Τ' ἄδικα κήτη.

Τῆς μεγάλης φυλῆς οἱ στρατιῶται
 Ἄς συναχθεῖν περὶ τὸ λάβαρόν Σου!
 Μὲ δόξης ὕμνον θὰ προσέλω τότε
 Ἐνώπιόν Σου.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Τοῦ χρονομέτρου θεωρῶ τὴν ἄμμον χυνομένην,
 Θρηνώ τὸ Γένος, θλιβερός ἐγὼ Ἱερεμίας,
 Διότι βλέπω τὴν νωθρὰν Ἑλλάδα κοιμωμένην
 Καὶ τὴν μεγάλην Ἀδελφὴν εἰς δάκρυα δουλείας.

Ἡ χθὲς ἡμέρα παριστᾷ σκιάς δειλῶν ἢ νάνων,
 Στρεφόντων βλέμμα ταπεινὸν ἢ καυχωμένων μάτην·
 Ἡ χθὲς ἡμέρα εἰς ἡμᾶς μὲ φῶς παρήλθε πλάνον,
 Διάδοχον ἐλεεινὴν ἀφεῖσα τὴν ἀπάτην.

Ὁ τσερκολάτης Ζιραρδέν*, τὸ πωλημένον κρέας,
 Τὸν μωχαμέτην προσκυνεῖ καὶ τὸν Χριστὸν ὑβρίζει,
 Κ' ἐκ τῆς Εὐρώπης σήμερον, τῆς φιλαργύρου γραίας,
 Ἡ Ἀλγεβρα — πολιτικὴ τὴν τύχην μας σταθμίζει

* Ὁ Αἰμίλιος Γιραρδίνος ἐξευγενιζόμενος ὑπὸ τῆς ἐπωνυμίας τοῦ περσιανοῦς Μάρκου Γιραρδίνου, τοῦ ὁποῦ τοῦ ὀνόματι εἶναι χρησμός λατρείας διὰ τοὺς Ἕλληνας.
 Γ. Π.

ὦ, ἔχει δίκαιον! ἡ Πινὴξ βωβὴ κ' ἐρημωμένη,
 Καὶ μόνον ὄνομα κενὸν οἱ Μαραθωνομάχοι·
 Ἡμεῖς τοῦ Ἰστρου τὰς βροντὰς ἀκούομεν ὡς ξένοι,
 Τῆς Ἀραχώβης ἔμειναν λητμονημέν' οἱ βράχοι.

Ἐνῶ τινάστων τὰ πτερὰ ὁ ἀετὸς τοῦ Πέτρου,
 Καὶ ψάλλων ἐπικήδειον ἐπὶ Νεχροῦ, ὑψώθη,
 Ἡ ἄμμος μάτην χύνεται ἀπὸ τοῦ χρονομέτρου·
 Ἡμεῖς ἀργοῦμεν, δειλαιοὶ τοῦ Καραΐσκου νόθοι!

Δὲν ἔχει τοὺς δελφίνας τῆς ἠθάλασσά μας πλέον,
 Ἡ μήπως τῶν ἀρματωλῶν ἐκάησαν οἱ λόγγοι;
 Μὴ τῆς ἐπαναστάσεως ἐγήρασεν ὁ λέων;
 Δὲν εἶναι πλέον κλειστόχα; δὲν εἶναι Μεσολόγγι;

ὦ, διατὶ δὲν δύναμαι ἐκ βάθρων νὰ σαλεύσω
 Τὴν ληθουργοῦσαν ταύτην γῆν μὲ λόγον μόνον ἓνα!
 Ἄς ἤμην κάμινος ἀρῶν, ἄς ἤμην πῦρ νὰ ρεύσω
 Εἰς φλέβας ἄνευ αἵματος, εἰς στήθη παγωμένα!

Ἐγκαίνισον, Γρηγόριε, τὸν ἀκλειστον ἀγῶνα,
 Πρὸ τῆς σκιάς σου τῆς σεπτῆς γονυκλιτῶ καὶ πάλλω·
 Ῥούμελγ! φέρε ν' ἀσπασθῶ τοῦ Ῥήγα τὴν εἰκόνα,
 Τὸ Δεῦτε Παῖδες, ἄκουε, τὸ Δεῦτε Παῖδες ψάλλω.

Ἑλλάς! ὦ, σείεται τὸ πᾶν... Ἰδέ, ἰδέ· σπαράττει
 Ὁ Ἄετὸς τῆς πίστεως τὸν Μουσουλμάνον· Γύπα,
 Καὶ ἡ πνοὴ τῶν Διάκων σου τὰ μνήματα ταραττει,
 Κ' ἐν ἔπος χύνει ἐπὶ σέ, ἐν ἄρρεν ἔπος, — ΚΤΥΠΑ!

Ἡ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΟ «ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ»

Τὸ ἔτος τὸ καλούμενον πεντηχοστὸν καὶ τρίτον,
 Τὴν νύκτα ταύτην δικασθὲν ὑπὸ τῆς Ἱστορίας,
 Ἀπήχθ' εἰς μαύρην φυλακὴν, ὅπου γραμμέρον ἦτον
 Μὲ χαρακτῆρας ἀραιούς Περὶ βολοσ Κακίας.
 Ἐκεῖ τὸ περιέμενον πολλοὶ ἀδικημένοι,
 — Ἐχει θεσμοὺς ἀλλοφανεῖς ὁ σκοτεινὸς Ἀχέρων. —
 Ἐνώπιόν του, ἀνά εἷς, τὸ πλῆθος διαβαίνει.
 Ἰδίου ἀδικήματος τὸν ἔλεγχον προφέρων.

Ὁ Γρηγόριος

Παρεῖδες τὴν ἀγχόνην μου.

Ὁ Ῥήγας

Παρεῖδες τὴν σφαγὴν μου.

Τὸ 1821

Νεκροῦ ψαλμὸν ἀπήγγειλες εἰς τὴν ἀνάστασίν μου.

Τὸ Σύνταγμα

Τὰ δύο μου κειμήλια, Βουλὴν καὶ Γερουσίαν,
Τὴν μίαν εἶχες παίγνιον, τὴν ἄλλην παρωδίαν,

Ὁ Αἰσχύλος

Ἐμόλυνε τὸ δράμα μου ἡ φραγκικὴ Σκηνὴ σου,
Καὶ Ἴταλίδες βεβηλοῦν τοῦ στέματός μου τάνθη.

Ὁ Ἀριστοφάνης

Ἐμοῦ θανόντος, ἄκαιρος ὑπῆρξεν ἡ ζωὴ σου,
Τὸ στήθος τῶν Κλεῶνων σου οὐδὲ βολὴν ἠθάνθη. —
Αὐτὰ τῷ εἶπον· μεταξὺ πολλῶν ἀδικημένων
Εἷς μόνος παρηγόρησε τὸ καταδικασμένον.

Ὁ Μῶμος

Σατύρας ὕλη δι' ἐμὲ ἐπὶ τῆς γῆς ἐκλήθης,
Ἄς σὲ σκεπάσουν ἐλαφρὰ τὰ ὕδατα τῆς λήθης! —
Κ' ἐκλείσθ' ἡ θύρα τῆς εἰρκτῆς· ἀλλ' ἔτος ἤδη νέον
Ἄπὸ τὰ σπλάγχνα τοῦ Καιροῦ ἀνέτειλεν ὠραῖον,
Κ' ἐγὼ πτωχὸς διανομεὺς ἐφημερίδος, εἶδα
Πρὸς τ' ἄκρα τῆς ἀνατολῆς ἐκλάμπουσαν ἐλπίδα...
ὦ, μίαν μόνην ἄφετε εὐχὴν νὰ σὰς ἐκφράσω·
Εἷς τὸν εὐώδη Βόσπορον τὸ φύλλον νὰ μοιράσω

~*~*~

ΟΙ ΧΡΙΣΤΟΜΑΧΟΙ ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ

Ἀπέπλευσαν τῆς Δύσεως οἱ χριστομάχοι στόλοι,
Κ' ἐνῶ ἄκούουν ἐπίσθεν ἀράς καὶ βλασφημίας,
Ἐμπρὸς ἡ Μαύρη Θάλασσα ἀναστατοῦται ὄλη,
Κ' ἡ φοβερά ἐκχύνεται κραυγὴ τῆς τρικυμίας.

Τὸ κῆμ' ἀφρίζει καὶ λυσσᾶ, ἀνοίγουν οἱ μυχοὶ του,
Κ' ἐνῶ τὸ πνεῦμα τοῦ βορρᾶ ὀρμητικὸν πλανᾶται,
Ἐν φάντασμα—τὸ φάντασμα τοῦ Πέτρου ἐρημίτου,—
Θολὸν προκύπτει καὶ βοᾷ: «Ἀντίχριστοι τοῦ πάτε;»

Ἄδεν βλέπω τοῦ Τακρίδου μου τὴν λόγῃην σειομένην,
Οὐδὲ τῆς Ἱερουσαλὴμ τὴν εὐσεβῆ σημαίαν...
Τὴν σταυροφόρον, δειλαιοι, κρατεῖτε τεταμένην,
Τῆς Ἄγαρ προστατεύοντες τὴν φθισιῶταν γραῖαν!»

Εὐχολογία
19

Καὶ ἡ κραυγὴ του, πνέουσα ἐντὸς τῆς τρικυμίας,
 Σαλεύει τοῦ Ὠκεανοῦ τὰ ὠργισμένα βόθρη·
 Ἐν τούτοις εἰς τὸν Δούναβιν κ' εἰς τ' ἄκρα τῆς Ἀσίας
 Τοὺς Μουσουλμάνους πελεκᾷ ἡ μοσχοβίτις σπάθη.

Τοῦ Σταυροφόρου ἀετοῦ ἡ Πίστις προηγείται,
 Διὰ ῥομφαίας σπεύδουσα τὸν γόρδιον νὰ λύσῃ·
 Καὶ σεῖς, καὶ σεῖς ὦ ἀετοὶ Ἑλλάδος, πεταχθῆτε,
 Ὅ στίλβων τῆς Ἀνατολῆς ἀστήρ ἄς σᾶς φωτίσῃ!

Η ΑΔΙΚΟΣ ΠΑΛΗ

Ἀπόστασαν τὰ τρία
 Ἀγτίπαλα θηρία,
 Ἀπόστασαν μαχόμενα
 Μὲ πείσμα φοβερόν.
 Τὴν ἤτταν καὶ τὴν νίκην
 Ἐμίσησαν, κ' εἰς θήκην
 Τὸ ξίφος πάλιν ἔβαλαν,
 Τὸ ξίφος τὸ σκληρόν.

Πρὸς τί τὸ τόσο μῖσος;
 Χωρὶς αἰτίαν ἴσως
 Γενναῖα τόσα αἵματα
 Ἐπότισαν τὴν γῆν.
 Ἡ πάλη ἦτον δική μας,
 — Ἄς εἶναι μεταξύ μας —
 Ὁρθότερον ἂν ἤθελον
 Στοιχείων ἀλλαγὴν.

Εἰς τὴν ὀργὴν τῆς Μοίρας
 Κύπτει κωθρόν τὸ γῆρας,
 Κ' ἐμπνέει τὴν νεότητα
 Τὸ κάλλος τῆς ἀκμῆς....
 Εἰρήνη ὅμως τώρα,
 Πλὴν τὰ καλά της δῶρα
 Ἀκόμη δὲν ἐγεύθημεν
 Οἱ Ἕλληνες ἡμεῖς·

Τίς πταίει;... Αἱ Ἀθηναί (!)
 Ὁ πόλεμος;... Ποῦ εἶναι;
 Εἰρήνη... Ποῦ τὴν εἶδαμεν;
 Ἀμφότερα σκιά.
 Εἰς τῶν δεινῶν τὸ βάρος
 Μὴ χάνωμεν τὸ θάρρος·
 Σὺ τοῦ Ὑψίστου σῶσόν μας
 Παλάμη κραταιά.

Ο ΑΒΔΕΛ—ΚΑΔΕΡ

Ἐνῶ παντοῦ νικοῦν οἱ Γάλλοι,
 Ἀπὸ τὴν ἔρημον προβάλλει
 Ἴππεὺς ταχύτερος ἀνέμου,
 Καὶ πνέων μένεα καὶ μίση,
 Πρὸ τῶν Ἀράβων ἐκτυλίσσει
 Σημαίαν ἱεροῦ πολέμου.

Τὸν ὀφθαλμόν του αἷμα καίει,
 Κ' ἐνθουσιώδης διαρρέει
 Ὁ λόγος του ἀπὸ τὰ χεῖλη·
 «Ἐμπρός! κραυγάζει ὁ Ἐμίρης,
 Ἄν ἀπολάνωμεν ξιφῆρεις,
 Καλὸς ὁ θάνατός μας φίλοι!»

Πάντες ὀρμοῦν —ἐκεῖνος πρῶτος—
 Ὅπου βαρύτερος ὁ κρότος,
 Ὅπου πυκνότερα τὰ πλήθη.

ὦ, τίς κραυγῶν καὶ κτύπων ζάλη!
 Πρὶν ἔτι συνταχθεῖν οἱ Γάλλοι,
 Ἡ ὀπτασία διελύθη.

Οὕτως ὀρμᾶ, Πρωτεὺς πολέμων,
 Οὕτω κτυπᾶ παντοῦ ὡς δαίμων
 Καὶ οὐδαμοῦ δὲν ἀπαντᾶται.
 Ἐνθουσιώδης ἡ μορφή του
 Ἄγει τὰ πλήθη, κ' ἡ φωνή του
 Κλονεῖ τὴν ἔρημον— «Κτυπᾶτε!»

Τὰ ἔργα του σαλπίζει ἡ φήμη,
 Ἄλλὰ νικᾶ ἡ ἐπιστήμη
 Καὶ ὁ πολέμαρχος ζωγραφεῖται.
 Ἐὰν ποθῆτε ἐλευθερίαν,
 Ἐθνη τῆς γῆς, τὴν θαυμασίαν
 Τῆς λόγχης δύναμιν ποθεῖτε.

ΤΟ ΣΥΝΑΠΑΝΤΗΜΑ

Ἄπριλῆς εἶναι, γύρου μας πετοῦν τὰ χελιδόνια
 Καὶ δένδρα, κάμποι καὶ βουνά, ὅλα μοσχοβολᾶνε.
 Γλυκὰ λαλοῦν τ' ἀηδόνια
 Καὶ ζευγαρόνει ἡ πέρδικα καὶ οἱ κοῦκοι κελαϊδᾶνε.

Ἡ γῆ γελάει καὶ ὁ οὐρανὸς μαργαριτάρια χύνει
 Εἰς τὰ τριαντάφυλλά της,
 Καὶ κάπου, κάπου φαίνονται καὶ μαραμένοι κρίνοι.
 Ἄγρίμι κἂν τοὺς πάτησε κἂν ἄπρονος διαβάτης.

Σὰν κρίνο ποῦ μαράθηκε καὶ γέρνει πρὸς τὸ χῶμα,
 ὦ, κύτταξε ἓνα λείψανο, μιὰ νηὰ καμαρωμένη!
 Θαρρεῖς ποῦ κρένει ἀκόμα,
 Ἄλλὰ τὰ λόγια δὲν τ' ἀκοῦς· μ' ἀγγέλους συντυχαίνει.

Κοιμάται ἡ νηὰ σὰν τὰ νερά τῆς λίμνης, ἐποῦ ἀνέμοι
 Καὶ ζάλαις δὲν κυλᾶνε,
 Καὶ ὅμως στὰ χεῖλη ἓνα πικρὸ χαμόγελο τῆς τρέμει,
 Ὡσὰν νὰ λέη· «Βαρέθηκα, κόσμε σκληρὸ καὶ πλάνε.»

Πόσους ἡ ἀγάπη δύστυχους καὶ νηοὺς καὶ νηὲς θὰ φάη!
 Δὲν μπόρεσε εἰς τὴν ἀπονιά τοῦ Νάσιου νὰ φτουρίση,
 Βαρέθηκε καὶ πάει
 Ἐκεῖ ποῦ κάθε πλάσμα γῆς ἡ γῆ θὲ νὰ ρουφήση.

Γερόντισσα γονατιστὴ, μὲ δάκρυα φλογισμένα
 Τὴν πεθαμμένη βρέχει·
 Μυριολογαίει ἡ κακότυχη, πικρά, φαρμακωμένα,
 Καὶ κλαίγει καὶ σκοτώνεται· ἄλλο παιδί δὲν ἔχει.

«Ἐύπνα νεράϊδα τοῦ χωριοῦ, ξύπνα λαμπρό μου ἀστέρι,
 Νὰ ἰδῆς τὴ γῆ πῶς χαίρεται, τοὺς κήπους πῶς ἀνθίζουν.
 Μὲ τὸ χρυσό σου χέρι
 Σήκου νὰ κόψης τοὺς ἀνθεὺς ἐποῦ μοσχομουρίζουν.

Ὡ συμφορὰ μου! τοὺς ἀνθεὺς τοὺς κόφτουν ἄλλα χέρια,
 Τοὺς βλέπουν ἄλλα μάτια,
 Ἐσὺ μὲ ἀγγέλους οὐρανοῦ τώρα πετᾷς στὰ ἀστέρια,
 Καὶ ἐμὲ ἡ καρδοῦλα καίγεται καὶ γίνεται κομμάτια.

Ἐανθὴ μου! ἀκοῦς τῆς ἐκκλησιάς τὸ σήμαντρο πῶς κλαίει;
 Γιὰ σένα κλαίει τὸ σήμαντρο, γιὰ σὲ ἡ λαμπάδα λυώνει
 Καὶ τὸ λιβάνι καίει,
 Κι' ὁ ψεύτης τῆς ἀγάπης σου, ὁ Νάσιος, ξεφαντόνει!

Κακὸ στοιχειὸ ἡ ψυχούλά της στοὺς ὕπνους σου νὰ γένη,
 Φονιά τῆς θυγατρὸς μου!
 Κακὸ στοιχειὸ νὰ κυνηγᾷ τὸ νοῦ σου ἡ πεθαμμένη,
 Κ' ὕπνο τὴν νύκτα νὰ μὴ βρῆς, στὴν ἄκρη ἂν πᾶς τοῦ κόσμου.»

—Τὸ σήκωσαν τὸ λείψανο τέσσεροι νηρὶ στὸν ὦμο,
 Καὶ ἐκεῖ ποῦ τὸ διαβαίνανε γιομάτο ἀπὸ λουλούδια,
 Ἀπάντησαν στὸ δρόμο
 Τραγουδιστάδες καὶ βιολιά. Σωπάσαν τὰ τραγούδια!

Μεγάλο θαῦμα ὁ θάνατος μὲ τὴν ζωὴν νὰ σμίγη!
 Ὁ θάνατος νικαίει...
 Τὴ διώχνει ἡ λύπη τὴ χαρὰ, τόσο ἡ χαρὰ εἶναι λίγη.
 Γι' αὐτὸ σωπαίνουν τὰ βιολιά ὅταν νεκρὸς περνᾷ.

Ὁ Νάσιος ποῦχε τάργανα, τὸ λείψα.ο γνωρίζει,
 Καί, κίτρινος σὰν τὸ κερί, μὲ χέρια σηκωμένα,
 «Ἐανθὴ μου! ξεφωνίζει,
 Ἐανθὴ μου, ἂν πᾶς στὴν ἐκκλησιά, καρτέρα με κ' ἐμένα.»

Και ρίχνει στὸ ζωνάρι του σὰν ἀστραπή τὸ χέρι

Και ἀπάνου τὸ σηκώνει.

Ὅλο εἰς τὰ στήθια ἐχώθηκε τὸ κοφτερὸ μαχαῖρι...

Ἀποθαμμένος τὴν νεκρή, ὃ νηὸς τὴν νηὰ ἀνταμόνει.

Τὸν Νάσιο δὲν τὸν ἔψαλαν, οὐδὲ κεριά τοῦ ἀνάψαν,

Τὸ δόλιο δὲν τὸν ἔβαλαν εἰς τῆς Ξανθῆς τὸν τάφο,

Στὴν ἐρημιὰ τὸν θάψαν.

Σκεφθῆτε, νηοί, τοὺς στίχους μου, μόνον γιὰ σᾶς τοὺς γράφω.

ΩΔΗ ΕΠΙΘΑΝΑΤΙΟΣ

Τῷ φίλῳ Γεωργίῳ Παράσχῳ εἰς τὸν θάνατον τῆς
ἀδελφῆς αὐτοῦ **Αἰμιλίας**, τελευταίας
τῆ 11 Ἰανουαρίου 1850.

Ἐνῷ θαλασσοκράτορες
Μᾶς κατεπάτουν γαῦροι,
Κ' ἠφάνιζον τὰς ποιμνας μας
Οἱ πάγοι τοῦ βορρᾶ,
Ἡμέρα πένθους ἔφεγγε
Περιοργῆς καὶ μαύρη,
Κ' ἐσάλευε τὰς φρένας σου
Μεγάλῃ συμφορᾷ.

Κ' ἐγὼ τοῦ πάθους ἔμελλον
Παρήγορος νὰ τρέξω,
Ἐγὼ, παθῶν κατάπλευς
Καὶ συμφορῶν βαρῦς.

Προθύρους εὔρον φύλακας
 Τῆς κατοικίας ἔξω,
 Λαμπάδας κ' ἐξαπτέρυγα
 Καὶ ψάλτας κ' ἱερεῖς.

Τὰ βάρθ' ἀνέβην, κ' ἔτρεμον
 Τὰ γόνατά μου κρύα.
 Ἄνέβην κ' εὔρον φίλων σου
 Πληθύν... ὦ διατί,
 ὦ διατί χαρμόσυνος
 Δὲν ἦτο προπομπεία,
 Ἄλλὰ δακρύων πρόξενος,
 Θανάτου τελετή;

Ἐκάθητο παράφορος
 Μὲ χέρια σταυρωμένα,
 Κ' εἶχες τὰ χεῖλη σπαίροντα,
 Τὰ λόγια πνιγηρά.
 Δὲν ἔρρεον τὰ δάκρυα
 Ἐντός σου συνηγμένα,
 Κ' ἐγύριζες βαρύλυπος
 Τὰ μάτια τὰ ξηρά.

Οἰκτείρων, καὶ τὰ πάθη μου
 Ἐνθυμηθεῖς τὰ τόσα,
 Ἐστάθην καὶ σ' ἐκύτταξα
 Ἐν ἄκρα σιωπῇ.
 Εὐχὴν ἐψέλλισ' ἔπειτα
 Ἢ τρέμουσά μου γλῶσσα,
 Εὐχὴν ἀθλίαν κ' εἰρώνα·
 «Νὰ ζήσουν οἱ λοιποί.»

ὦ, μ' εἶπες σύ· τὸ στόμα σου
 Λόγον πεζὸν προφέρει;
 Λόγοι πεζοὶ τὴν θεσιν μου
 Ἐμπαίζουσι τὴν πικράν.
 Κ' ἐχύθης καὶ μ' ἐφίλησες,
 Καὶ σφίγγων μου τὸ χέρι
 Ἐφώναξες, ὦ πηγαινέ
 Να τὴν ἰδίης νεκράν.

Ἵπῃγα. Νεκροτάφια
 Εὔρον παντοῦ ταγμένα,
 Κ' εἶδα μὲ λύπην ἄφατον
 Τὰ μάτια τὰ σβεστά,

Τὸ σῶμα τὸ παράτονον,
 Τὰ χέρια τὰ δεμένα,
 Τὴν ἔψιν τὴν ἀκίνητον,
 Τὰ χεῖλη τὰ κλειστά.

Ἄλλ' ὅταν εἰς τὸ μέτωπον
 Τῆς Αἰμιλίας εἶδα
 Τὰ δείγματα τοῦ πνεύματος,
 Γὰ δείγματα τοῦ νοῦ,
 Εἶπ' ἀσεβῆς δὲν ἔχομεν
 Ἄλλης ζωῆς ἐλπίδα;
 Μὴ οὕτω μηδενίζονται
 Τὰ δῶρα τ' οὐρανοῦ;...

Μ' ἐφάνη πῶς ἐσάλευσεν
 Ἡ θανατώδης ὕλη,
 Καὶ στηθικοὶ τὰ σάβανα
 Ἐτάραζαν παλμοί.
 Ἐθάρρησα πῶς ἀνοιζαν
 Τ' ἀποθαμμένα χεῖλη,
 Καὶ εἶπαν· «ὦ, ταλαίπωρε,
 Ὁ νοῦς σου βλασφημεῖ.»

Αὐτὸ δὲν ἦτο γέννημα
 Νόος τεταραγμένου,
 Παρομοιάζον ὄραμα
 Ἄκμαίου πυρετοῦ.
 Ἦτο ψυχῶν συνέντευξις·
 Οἱ λόγοι τῆς παρθένου.
 Ἀκλόνητον μ' ἐνέπνευσαν
 Τὴν δόξαν τὴν προτοῦ.

Κ' ἐνεθυμήθην τῶνειρον
 Ἐκεῖνο τοῦ Ναυπλίου,
 Ὅτε ἠγέρθην ἔντρομος
 Ἐν μέσῳ τῆς νυκτός·
 Ἐσήμανε τὰς δώδεκα
 Ὁ κώδων τοῦ φρουρίου,
 Καὶ δύο κτύπους ἤκουσα
 Τοῦ δώματος ἐκτός.

Μὲ μᾶστιγος συρίγματα
 Ὁμοιάζον οἱ κτύποι,
 Καὶ λαλιά φιλιτάτου μου
 Ἠκούσθη γὰ θρηνηῖ,

Ἦκούσθη δις «Γεώργιε,
Γεώργιε!» νὰ μ' εἶπη,
Κ' ἐμίχθη μὲ τοῦ κώδωνος
Τὸν ἦχον ἢ φωνή.

Μετέβην εἰς τοῦ φίλου μου
Κατάφοβος ἀσθμαίνων,
Κ' ἐντὸς τοῦ οἴκου εὕρηχα
Σκηνὴν ὀλοφυρμῶν.
Ὁ κώδων μόλις ἔπαυσε
Τὰς δώδεκα σημαίνων,
Ἐξέφερε τὸν ὕστερον
Ὁ φίλος στεναγμόν.—

Ἐκ τῆς νεκρᾶς τὸ φέρετρον
Ἐστάθην ἐν ἐκστάσει,
Αὐτὰ τὰ δύο θαύματα
Ἐτάζων μὲ τὸν νοῦν.
Ὁ θάνατος, ἐφώνησα,
Ἄς ἔλθῃ νὰ μ' ἀρπάσῃ·
Μόνοι φθαρτὸν τὸ πνεῦμά των
Οἱ νήπιοι φρονοῦν

Μὴ κλαίῃς, φίλε, Στόλισον
Τῆς ἀδελφῆς τὸ χῶμα
Μ' ἄνθη Μουσῶν· τὰ δάκρυα
Μ' ἐκεῖν' ἄς ἀλλαχθοῦν.
Ἐκείνη σὲ χαρίεσσα
Εἰς τὸ οὐρανοῦ τὸ δῶμα,
Ἐμὲ τὰ φίλα τέκνα μου
Γελῶντα θά δεχθοῦν.

Ο ΒΟΡΕΙΑΣ ΠΟΥ Τ' ΑΡΝΑΚΙΑ ΠΑΓΟΝΕΙ

Ἦτον νύχτα εἰς τὴν στέγη ἐβογγούσε
 Ὁ βορειᾶς, καὶ ψιλὸ ἔπερτε χιόνι,
 Τὶ μεγάλο κακὸ νὰ ἐμνηοῦσε
 Ὁ βορειᾶς ποῦ τ' ἀρνάκια παγώνει;

Μὲς στὸ σπίτι μιὰ χαροκαμμένη,
 Μιὰ μητέρα ἀπὸ πόνους γεμάτη,
 Στοῦ παιδιοῦ τῆς τὴν κούνια σκυμμένη
 Δέκα νύχταις δὲν ἐκλείγε μάτι.

Εἶχε τρία παιδιὰ πεθαμμένα.
 Ἀγγελουδία, λευκὰ σὰν τὸν κρῖνο.
 Κ' ἓνα μόνον τῆς ἔμεινεν, ἓνα,
 Καὶ στὸν τάφο κοντὰ ἦτον κ' ἐκεῖνο.

* Τὸ μικρὸν τοῦτο καλλιτέχνημα, τὸ πλῆρες ἀφελείας καὶ πάθους, ἐγράφη κατὰ τὸ 1848 εἰς τὸν θάνατον τοῦ τετάρτου υἱοῦ τοῦ Χρήστου συνωνύμου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Τὸ παιδί τῆς μὲ κλάμμα ἐβογγούσε
 Ὡς νὰ ἐζήταε τὸ δόλιο βοήθεια,
 Κ' ἡ μητέρα σιμά του ἐθρηνοῦσε
 Μὲ λαχτάρα χτυπώντας τὰ στήθια.

Τὰ γογγύσματα ἐκεῖνα καὶ οἱ θρήνοι
 Ἐπληγόναν βαθεῖα τὴν ψυχὴ μου.
 Σύντροφός μου ἡ ταλαίπωρος ἐκείνη,
 Ἄχ, καὶ τὸ ἄρρωστο ἦτον παιδί μου.

Στοῦ σπιτιοῦ μου τὴ στέγη ἐβογγούσε
 Ὁ βορειᾶς, καὶ ψιλὸ ἔπερτε χιόνι.
 Ἄχ, μεγάλο κακὸ μοῦ ἐμνηοῦσε
 Ὁ βορειᾶς ποῦ τ' ἀρνάκια παγώνει.

Τὸν γιατρὸ καθως εἶδε, ἐσηκώθη
 Σὰν τρελλή. Ὅλοι γύρω ἐσωπαῖναν·
 Φλογεροὶ τῆς ψυχῆς τῆς οἱ πόθοι
 Μὲ τὰ λόγι' ἀπ' τὸ στόμα τῆς βγαίναν.

«ὦ, κακὸ ποῦ μ' εὗρῆκε μεγάλο!
 Τὸ παιδί μου, Γιατρέ, τὸ παιδί μου...
 Ἐνα τῶχω, δὲν μ' ἔμεινεν ἄλλο·
 Σῶσέ μου το, καὶ πάρ' τὴν ψυχὴ μου.»

Κι' ὁ γιατρός με τὰ μάτια σκυμμένα
 Πολλὴν ὥρα δὲν ἀνοίξε στόμα.
 Τέλος πάντων—ἄχ, λόγια χαμένα—
 «Μὴ φοβάσαι, τῆς εἶπεν, ἀκόμα.»

Κ' ἐκαμώθη πῶς θέλει νὰ σκύψη
 Στὸ παιδί, καὶ νὰ ἰδῆ τὸ σφυγμὸ του.
 Ἐνα δάκρυ ἐπροσπάθει νὰ κρύψη
 Ποῦ κατέβ' εἰς τ' ὠχρὸ πρόσωπό του.

Στοῦ σπιτιοῦ μας τὴ στέγη ἐβογγούσε
 Ὁ βορειᾶς καὶ ψιλὸ ἐπεφτε χιόνι.
 Ἄχ, μεγάλο κακὸ μᾶς μηνούσε
 Ὁ βορειᾶς ποῦ τ' ἀρνάκια παγώνει.

Ἡ μητέρα ποτὲ δακρυσμένο
 Τοῦ γιατροῦ νὰ μὴ νοιώσῃ τὸ μάτι,
 Ὅταν ἔχη βαρειά ξαπλωμένο
 Τὸ παιδί της σὲ πόνου κρεβάτι!

Η ΧΑΡΟΚΑΜΜΕΝΗ

Ἦτον ὄνειρος!

Ὅταν ὄνειρο βλέπω στὸ νοῦ μου
 Ταῖς ἀχτίδαῖς τῆς πρώτης χαρᾶς σου,
 Ὅταν εἶχες στὴ δόλια ἀγκαλιά σου
 Τὴν ἀφράτη μορφή τοῦ παιδιοῦ μου.

Ἄχ! ὁπότεν γελοῦσε με χάρι,
 Λησμονοῦσες τὸ πρῶτο κακό μας,
 Τὰ μαρτύρια ποῦ ἀφῆκε στοὺς δυὸ μας,
 Τὸ διπλὸ τῶν ἀγγέλων ζευγάρι.

Τὸ ποτῆρι τῆς μοίρας γιομάτο
 Δοκιμάσαμε κ' εἶπαμε «φθάνει»·
 Φοβερὴ τῶν ἐλπίδων μας πλάνη!
 Ἦτον καὶ ἄλλο φαρμάκι στὸν πάτο.

Συμφορᾶς εἶχε σπόρο ῥιμμένο
 Ἐνα χέρι κρυφὸ στή χαρά μας,
 Τὸ ἀγγελουῖδι ἐμαράθη μπροστά μας
 Μιᾶς στιγμῆς λουλουδάκι ἀνθισμένο.

Δυστυχῆ! μὴ τὰ στήθια σου δέρνης,
 Σβύσ' τὴν φλόγα τῆς λύπης τῆς τόσης!
 Καὶ ἂν τὴν μαύρη καρδιά ξερριζώσης,
 Ἄποκεῖ ποῦ εἶναι αὐτὸ δὲν τὸ φέρνεις.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΠΟΔΗΜΟΥΣΑΝ ΨΥΧΗΝ ΤΟΥ

Τώρα ποῦ χαμοκέρασα μοσχοβολᾶν στή φτέρη,
 Ποῦ ἀνοίγει τ' ἄνθη ἢ μυγδαλιά,
 Ποῦ κρυφοσμύγουν τὰ πουλιά
 Καὶ παίζουν τέρι, τέρι.

Τώρα ποῦ ντύθηκεν ἡ γῆ νυφιάτικο στολίδι—
 Ἄχ ναί!—καὶ ἡ θάλασσα χρυσῆ
 Λαμποκοπάει, ποῦ πᾶς ἐστὺ
 Στὸ θλιβερὸ ταξεῖδι;

Χύσε ψυχῆ, μιὰ δέησι στοὺς οὐρανοὺς καὶ στάτου,
 Καὶ μὴ στὸ μαῦρο χῶμα, μὴ
 Ἄφίνης τ' ὠμορφο κορμὶ
 Καὶ τὰ ξανθὰ μαλλιά σου.

Ψυχὴ! μὲ ἀφίνεις ἔρημο, ψυχὴ λαχτάρισμένη!
 Δέτε πῶς κλαίγω, πῶς πονῶ,
 Ἄγγελοι ποῦ στὸν οὐρανὸ
 Τὴν πᾶτε δειλιασμένη!

Κρατῆστε, ἄγγελοι, τὰ φτερά, καὶ αὐτὴ νὰ σταματήσῃ,
 Στὰς ὠμορφιαὶς τῶν λουλουδιῶν,
 Καὶ στὰ παιχνίδια τῶν παιδιῶν
 Τα μάτια νὰ γυρίσῃ,

Ὅχι! παιχνίδια νὰ μὴ ἰδῆ ἐδῶ στὸν κόσμον κάτου,
 Μῆτε λουλούδια δροσερά!
 Ν' ἀκούσῃ μόνον θλιβερά
 Τραγούδια τοῦ θανάτου.

ΕΙΣ ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

Χαρὰ τῆς πρώτης μου ζωῆς. Φεγγάρι ἀγαπημένο,
 Σὺ δὲν πονεῖς ἐγὼ πονῶ·
 Γιατί ψηλὰ στὸν οὐρανὸ
 Κρεμιέσαι λυπημένο;

Ἐσὺ ποῦ χρύσωνες τὴ γῆ καὶ ἐμάγευες τὸ κύμα,
 Γιατί μοῦ ῥίχνεις φῶς πικρὸ,
 Σὰ νὰ φωτᾶς ἓνα νεκρὸ
 Ποῦ κοιτεται στὸ μνήμα;

Φεγγάρι! στὸ βασίλειό σου μὴ κατοικοῦν ἄγγελοι
 Καὶ ὁ ἄγγελός μου κατοικεῖ;
 Μὴ, φίλημα πικρὸ ἀπὸ κεῖ,
 Τὴν λάμψι σου μοῦ στέλλει;

Τὸ φῶς σου ἂν ἦναι φίλημα, μυστήριον χυμένο
 Ἀπὸ τοῦ γιουῦ μου τὴν ψυχὴ,
 Ὁχι, ἄκουσέ μου μιὰν εὐχὴ,
 Φεγγάρι ἀγαπημένο!

Ὦχ, λάβε αὐτὸν τὸν στενογμὸ καὶ πέ του, δὲν φοβᾶται

Ἄλλην ὁ νοῦς μου συμφορὰ—

Κόθε μου πόθος καὶ χαρὰ

Στὸ χῶμά του κοιμᾶται.

Αὐτά, Φεγγάρι, σοῦ ζητῶ καὶ πέ του ἂν σ' ἐρωτήση

Πότε θὰ παύσουν οἱ καῦμοί,

Ὅταν μιὰν ἀχτίδα σου χλωμῆ

Τὴν πλάκα μου φωτίση.

Ἡ ΜΗΤΡΙΚΗ ΣΤΟΡΓΗ

Ὦ, σ' ἐνθυμοῦμαι! κύκλω σου

Ὁ κόσμος ἐμειδία,

Ὅτε, νερὰ προσπλέουσα

Γαλήνια καὶ λεῖα,

Ἄλλην ὡς σέ δὲν ἔβλεπες

Εὐδαίμονα θνητὴν.

Εἰς ἄνθη τότε ρόδινα

Ἐκρύπτετο τὸ μέλλον,

Καί, κτῆμα τῆς ἀγκάλῃς σου,

Τὸ ζεῦγος τῶν ἀγγέλων,

Χαρὰν εἰς τὴν καρδίαν σου

Ἐνέχεε διττὴν.

Τ' άθώα ! δεξιούμενα
 Έζύγονον τὰ χείλη
 Εἰς συναφήν, καὶ ἄγγελος
 Τὸν ἄγγελον ἐφίλει,
 Κ' ἐκάλυνε τὸ σύμπλεγμα
 Ἡ χάρις τ' οὐρανοῦ.

Ἐνῶ τὰ περιέβαλλες
 Εἰς τὴν θερμὴν ἀγκάλην, ...
 ὦ! τίς νὰ εἶπη δύναται
 Τοῦ στήθους σου τὴν πάλην,
 Τῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἔκφρασιν,
 Τὸ σκίρτημα τοῦ νοῦ ;

Καὶ τότε ὡς μεθύουσα
 Οὐράνιζες τὸ βλέμμα,
 Καὶ λόγους κατανύξεως
 Ἀπήγγελες ἡρέμα·
 Ὁ νοῦς πετῶν συνώδευε
 Τὴν φλόγα τῆς εὐχῆς.

Τῆς γῆς δὲν ἦσο κάτοικος,
 Οὐδὲ θνητῆς ὁμοία
 Ὅτε τὴν νύκτα μέριμνα,

Σ' ἐξύπνιζε γλυκεῖα,
 Κ' ἠτένιζες τὰ τέκνα σου
 Εἰς ἔκστασιν ψυχῆς.

ὦ δυστυχῆ! σ' ἐλάνθανεν
 Ἡ μοῖρα τοῦ ἀνθρώπου,
 Ἦτις, ὡσάν εἰς ἐνεῶραν,
 Κρύπτει τὸν ὄφιν ὅπου
 Μοσχοβολοῦν τ' ἀρώματα
 Λειμώνων ἀνθηρῶν.

Φεῦ! ζεφερά τὸν οἶκόν σου
 Ἐτύλιζε σκοτία,
 Κ' ἐσκόρπισε τοῦ μέλλοντος
 Τὰ ῥόδα τρικυμῖα,
 Ἐμπρός σου ἐξελίσσοισα
 Ἀπαίσιον παρόν.

Ἐμπρός σου μαῦρος κ' ἔρημος
 Ὁ κόσμος ἐπεφάνη!
 Ἐχώρισε τὸ ζεῦγός σου
 Τῆς μοῖρας ἡ δρεπάνη,
 Καὶ τώρα; ... τώρα δάκρυα
 Καὶ θρῆνοι φλογεροί !

Ὁ γέλως τώρα τρέπεται
 Εἰς ἀλγεινὴν ὀδύνην,
 Ὁ ὕπνος φεύγει! δύστηνε,
 Τὴν ἀχαρὶν σου κλίνην,
 Ἐνθα ψυχῆς μαρτύριον
 Ὁ πόνος γρηγορεῖ.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ ΔΥΟ ΤΕΚΝΩΝ ΜΟΥ

Τέκν' ἀδελφὰ κρατεῖ τὸ μνήμα·
 Ἡ μοῖρα ἔκοψε τὸ νῆμα
 Τῆς τρυφερᾶς των ἡλικίας.
 Καὶ εἰς τὸ χῶμα ἀδελφωμένα
 Κοιμῶνται, ῥόδα ποτισμένα
 Μόλις τὴν δρότον τῆς πρωΐας.

Μόιο ἡ σὰρξ ἐδῶ κοιμᾶται·
 Μὲ τοὺς ἀγγέλους σεῖς πετᾶτε,
 ὦ παραδείσου χρυσαλίδες!
 Ἄλλ' εἰς τὸ μνήμα τὸ μοιραῖον
 Θάπτοντ' οἱ πόθοι τῶν γονέων
 Κ' αἰ μειδιῶσαι πρὶν ἐλπίδες.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΑΝΟΥΣΑΝ ΘΥΓΑΤΕΡΑ ΜΟΥ

Ἄνεκδοτον*

Ἦ ἀγγελε τῶν οὐρανῶν, λατρεία τῆς ψυχῆς μου,
 Ἦ ἀγαθὸν κοράσιον, ποῦ εἶναι ἡ ἐλπίς μου
 Καὶ ἡ παρηγορία μου ;
 Μὲ τρόμον τῶν ὄνείρων μου γνωρίζω τὴν ἀπάτην,
 Εἰς τὸν θλιμμένον οἶκόν μου σ' ἀναζητῶ εἰς μάτην·
 Ποῦ εἶσαι, Βικτωρία μου;

Ἦ σεῖς, ποῦ χεῖρ ἀγαπητὴ ἐφύτευσεν, ὦ ἄνθη,
 Καθὼς μόλις ἀνθήσασα ἡ κόρη μ' ἐμαράνθη,
 Καὶ σεῖς νὰ μαρανθῆτε,
 Τὸ χῶμά σας νέφος ὑγρὸν ποτὲ νὰ μὴ ὀρροσίτη,
 Τὸ χῶμά σας ἀνθρώπου χεῖρ ποτὲ νὰ μὴ ποτίση·
 Στὸ χῶμά σας καῆτε.

* Τὸ μικρὸν τοῦτο ἐλεγεῖον εἶναι ἐκ τῶν πρώτων τοῦ ποιητοῦ ἔργων.
 Ἐγράφη τὸ 1842, ἐν Ναυπλίῳ, εἰς τὸν θάνατον τοῦ πρώτου καὶ μόνου
 τότε τέκνου του, τῆς Βικτωρίας. (Σημ. τῆς νέας ἐκδόσεως).

ΚΑΝΔΙΑΝΩ ΡΩΜΑ

Δὲν ἐπλεξες λουλούδια
 Γιὰ ζωντανὴ ὠμορφιά,
 Οὐδ' ἔψαλες γλυκὰ
 Γάμου τραγούδια.

Ἄλλοι σπαράζουν πόθοι
 Τὰ φύλλα τῆς καρδιάς,
 Ποῦ εἰς σκέπη συμφορᾶς
 Ἐσαβανώθη.

Ἡ Μοῦσά σου σκυμμένη
 Εἰς πλάκα θλιβερῆ,
 Κόρη μυριολογεῖ
 Λαχταρισμένη.

Μύρο τοῦ πόνου χύνει
 Τὸ δάκρυ· τοὺς κλαυθμοὺς
 Ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς
 Ἄκουσε ἐκεῖνη!

Ὅχι, δὲν εἶναι ἀπάτης
 Ὀνειράτα θολά.
 Χῦσε τὴ μελωδιά
 Στὰ μάρμαρά της.

Εἰς κάθε σου τραγοῦδι
 ῥαγίζεται ἡ καρδιά,
 Τὰ δάκρυα ἔχει δροσιὰ
 Κάθε λουλουῖδι

ὦ, μόνη μιὰ μᾶς μένει
 Παρηγοριὰ πικρή...
 Ἄς κλαύσωμεν μαζῆ
 Οἱ πονεμένοι,

Ἐσὺ τὴν ἀκριβὴ σου,
 Τὸν ἀκριβό μου ἐγώ,
 Ἀγγέλους τώρα δυὸ
 Τοῦ παραδείσου.

ΑΘΑΝΑΣΙΑ

Στὸ μνήμα μέσα τὸν νεκρὸ μὴ κλαῖτε οἱ πονεμένοι,
 Καὶ μὴ τὸν λέτε δυστυχῆ.
 Ὅχι, δὲν ἔμεινε ἡ ψυχὴ
 Στὰ χώματα κλεισμένη.

Δέτε τῆς μούσης τὸν ὕγιό. μὲ τὴ γλυκειὰ μορφή του
 Μὲ τὴ ματιὰ καὶ μὲ τὸ νοῦ
 Πρὸς τὸ βασίλειο τοῦ οὐρανοῦ
 Ἀφίνει τὴν ψυχὴ του.

Τὴν στέλνει μέλισσα ἐλαφρὴ μιὰ ἰδέα νὰ κυνηγήση,
 Καὶ νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὸ χαρτί.
 Ἄν ἦναι ἡ σάρκα του θνητή,
 Τὸ πνεῦμά του θὰ ζήσει.

ΤΟ ΔΕΝΔΡΟΝ ΜΟΥ

Ἐποθησα τὸν κηπὸν μου μὲ δένδρον νὰ κοσμήσω,
 Νὰ ἔχη κλαδους ὑψηλοὺς καὶ πράσινα τὰ φύλλα,
 Ἐγὼ δὲ ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου νὰ καθήσω,
 Καὶ νὰ ἰδῶ κρεμώμενα τὰ κόκκινά του μῆλα.

Ἀνοίγω κόλπον εἰς τὴν γῆν καὶ ρίπτω σπόρον ἓνα,
 Καὶ μετ' ὀλίγον τρυφερὸν φυτὸν ἀναβλαστάνει.
 Φράττω τριγύρω τὸ φυτὸν μὲ φύλλα πυκνωμένα,
 Μὴ τὸ κτυπήσουν τὰ πτηνά, μὴ ψυχὸς τὸ μαράνη.

Ἐν μόνον ἀντικείμενον προέκειτο ἐμπρὸς μου, —
 Τὸ δένδρον - κ' ἔζων εἰς αὐτὸ τοὺς πόθους μου στηρίζων,
 Πρασάκις ἐλησμόνησα τὴν ὑπαρξίν τοῦ κόσμου,
 Τὸ δένδρον μου καλλιερῶν, τὸ δένδρον μου ποτίζων!

Φόβων κ' ἐλπίδων παίγιον, ἐπὶ πολὺ μοχθήσας,
 Εἶδα τὸ δένδρον τέλειον, τὸν πόθον τῆς ψυχῆς μου,
 Κ' ἐκάθητα εἰς τὴν σκιὰν αὐτοῦ, ἀλλὰ μετρήσας
 Εὐρῆκα ὀλιγώτερα ἔξ ἔτη τῆς ζωῆς μου.

ΕΙΣ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΣΦΑΓΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Μήτηρ κρατούσα τὸν υἱόν, τὸν πόθον τῆς ψυχῆς της,
 Σπεύδει τὸ βῆμα καὶ κραυγὴν τὸ στόμα της ἐκχύνει,
 Ἄλλὰ Ἑρώδου λειτουργός, ἀγρίων φόνων μύστης,
 Ἀρπάζων τὴν ἐσθῆτά της, τὴν μάχαιραν προτείνει.

Γονατιστένη πρὸ ποδῶν παρακαλεῖ ματαίως
 Δειλαία μήτηρ ἄλλη·

Ἄνωφελῶς ἐκέτιδα τὴν κεφαλὴν προσβάλλει.

Μητρὸς δὲν φθάνουν αἱ φωναὶ τῶν βρεφοκτόνων ἕως!

Πόσον ἡ ὄψις ἔντρομος τοῦ βρέφους τοῦ ἀθλίου !
 Ποῖος ὁ τρόμος τῆς ψυχῆς, τὸ ἐναλγές τοῦ ὕφους!
 Ἐστράφη φεῦ, νὰ μὴν ἰδῆ τὸ βλέμμα τοῦ δημίου,
 Σκληρότερον τοῦ ξίφους.

Αὐτὴ, ὀπίσω βλέπουσα μὲ τρόμον καὶ μὲ πόνον
 Τὰ θύματα τῶν φόνων,
 Σφίγγει τὸ τέκνον κάτωχρος, κ' ἐνῶ ζητεῖ νὰ φύγη
 Τὰ χεῖλη της εἰς κραύγασμα σπαρακτικὸν ἀνοίγει.

Εἰς τῶν κλαυθμῶν τὴν ταραχὴν, εἰς τῆς σφαγῆς τὴν ζάλην
 Ἴδέτ' ἐκεῖ τὴν ἄλλην
 Πῶς ἔπεσε καὶ πῶς ζητεῖ τὸ βρέφος της ὑψοῦσα
 Ν' ἀνεγερθῆ! Ἐπάγωσε ξίφος γυμνὸν ἰδοῦσα!

Συμπλέκουσα τὰς χεῖράς της αὐτὴ πρὸς τ' ἄνω κλαῖον
 Τὸ πρόσωπόν της στρέφει·
 Δὲν ἔχει τι νὰ φοβηθῆ, οὐδὲ νὰ χάσῃ πλέον. —
 Κεῖνται νεκρὰ τὰ δύο της τ' ἀγαπημένα βρέφη.

ΕΙΣ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΛΑΟΚΟΩΝΤΙΟΣ

Ὁ Λαοκόων καταβάς πρῶτ' ἀπὸ τὴν Τροίαν,
 Εἰς τῆς θαλάσσης τὸν θεὸν προσέφερε θυσίαν·
 Ἀπὸ τὴν Τένεδον δυὰς δρακόντων φρικτοτάτων
 Ἐφέρετο, δεινὸν ἰδεῖν! ἐπάνω τῶν κυμάτων,

Φεύγει μὲ τρόμον ὁ λαὸς οἱ δράκοντες ταχέως
 Ἐλίσσονται καὶ προχωροῦν ἐμπρὸς τοῦ ἱερέως·
 Τοὺς δύο νέους τοῦ υἱοῦ ἀρπάζουσι κατὰ πρῶτον,
 Ἐνῶ δὲ συστρεφόμενοι ὄξυν ἐκπέμπουσι κρότον,
 Μὲ τοὺς ὀδόντας τοὺς κεντοῦν, τοὺς θλίβουσι μὲ τὰς σπείρας.
 Ὁ Λαοκόων ἀρωγὸς ὄρμα' μ' ἐνόπλους χεῖρας...
 Ὁ δυστυχὴς! τὰ τέρατα νὰ πλήξῃ δὲν προφθάνει,
 Περιτυλίσσουν καὶ αὐτὸν ἐν φοβερᾷ πλεχτάνῃ.
 Κυκλόνουσι δις τὴν μέσην τοῦ καὶ δις τὸν τράχηλόν του,
 Διπλασιάζουσι τὰ δεσμά. Ἡ γαύρη κεφαλὴ των
 Ἰψόνετο καὶ ἦτον
 Ἰπὲρ τὸ μέτωπόν του,

Ἄφρὸς δὲ δηλητήριος ἀπανταχόθεν κ' αἶμα
 Ἐμόλυνε τὸ ἱερὸν τῆς κεφαλῆς τοῦ στέμμα.
 Τοὺς δύο τοῦ βραχίονα οἱ δυστυχῆς ταύτων
 Τοὺς κρίκους τῶν θηρίων
 Ζητεῖ ν' ἀπομακρύνῃ,
 Καὶ μὲ κραυγὰς τὴν πλησμονὴν τῶν ὀδυνῶν ἐκχύνει.

ΤΟ ΩΡΟΛΟΓΙ ΜΟΥ

Ἡ νύχτα μυρωμένη,
 Καὶ ὁ Φίλιππος κ' ἐγὼ
 Σ' ἀμάξι εἴμασθε οἱ δύο
 Ἐξαπλωμένοι.

Καὶ νὰ καὶ τὸ φεγγάρι
 Ἀνέβαιεν ἐκεῖ,
 Στὰ δένδρα μεταξύ,
 Μὲ τόση χάρι.

Ἄραδωτὰ περνοῦσαν,
 Καὶ ἔλεγα ποῦ θολὰ
 Δαιμόνια εἰς τὴ φωτιά
 Χεροπηδοῦσαν.

—Γλυκειά ναι ἡ νύχτα, στάσου
 Ὀλίγον, ἀμαξᾶ,
 Κατέβαινε σιγὰ
 Μὲ τᾶλογά σου.—

Ἦμουν εἰς πανηγύρι
 Χωρὶς νὰ φαντασθῶ
 Τί μ' ἐμελλε νὰ ἰδῶ
 Εἰς τὸ γεφύρι.

Πέντε μπροστὰ φυτρόνουν
 Φαντάσματα θολὰ,
 Καὶ μὲ σπαθιά γυμνά
 Τ' ἀμάξι ζώνουν.

Νὰ κάμω τὸ σταυρό μου
 Δὲν πρόφθασα, κ' ἰδοῦ
 Ἡ μύτη ἐνὸς σπαθιοῦ
 Εἰς τὸν λαιμό μου.

Καὶ ἄλλος ληστής παρέκει
 Τὸ σκάνδαλο κρατεῖ,
 Τὸ στῆθός μου πατεῖ
 Μὲ τὸ τουφέκι.

Καλὰ ἦτον ἐμπροσθὰ σας
 Νὰ μὴ βρεθῶ ποτέ.
 Τί θέλετε ἀπ' ἐμέ.
 Ὅλα δικά σας,

Καὶ κύτταζα εἰς τὸ σκότος
 Μὴ τοὺς γνωρίσω. — Ἐσύ,
 Νταβέλη δυστυχῆ,
 Ἦσουν ὁ πρῶτος.

Τὰ ὄπλα χαμηλόνουν
 Οἱ κλέφταις κατὰ γῆς,
 Καὶ εἰς τὸ πουγγί μου εὐθὺς
 Τὰ χέρια ἀπλόνουν.

Δὲν τῶβρηκαν γεμάτο,
 Οὐδὲ πολὺ παχύ·
 Ποιητικὸ πουγγί,
 Ποῦ ἀνάθεμά το!

Ἄλλους χαϊδεύει ἡ τύχη·
 Για ἐμέ εἶναι θησαυροὶ
 Τοῦ Ντάκη μου * ἡ ζωὴ
 Καὶ ὀλίγοι στίχοι.

(*) Τὸ ἐράσμιον, τὸ πλήρες εὐφύιας καὶ χάριτος ὄφρανον του, καλοῦ-
 μενον Εὐγένιος-Φαίδων, τὸ ὅποσον ἡ ἀτυχῆς ἀγάπη τοῦ ποιητοῦ ὠνόμαζε
 θωπευτικῶς Ν τ ά κ η ν.

Ἄλλ' ἂν δὲν εἶχα λίρες,
 Για ἐν ἄλλο τι πονῶ·
 Ρολόγι μου φτωχό,
 Τί δρόμο ἐπῆρες ;

Η ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΤΗΣ

Ευπνῶ καὶ μοῦ εἶπαν, ἔφυγεν ἡ κόρη ποῦ ἀγαποῦσα
 Καὶ κατεβαίνω στὸ γιαλό,
 Τὴν θάλασσα παρακαλῶ
 Τὴν πικροκυματοῦσα

— Ἐγὼ τὰ πρωτοδέχθηκα τ' ἀφράτα τῆς τὰ κάλλη,
 Μοῦ εἶπε ἓνα κύμα, καὶ γι' αὐτὸ
 Μὲ πόθο καὶ μὲ γογγυτὸ
 Φιλῶ τὸ περιγιάλι.

— Τὰ μάτια τῆς ἐρώτησα, μὴν ἦταν δακρυσμένα;
 Ἐνα ἄλλο κύμα μοῦ μιλεῖ·
 — Σὰν τὸ χαρούμενο πουλι
 Ἐπήγαινε στὰ ξένα. —

Τὸ τρίτο κύμα ἐρώτησα· — ἐμὲ γιατί νὰ ἀφήση
 Νὰ κλαίγω καὶ νὰ λαχταρῶ;
 Περνάει τὸ κύμα τὸ σκληρὸ
 Χωρὶς νὰ μοῦ μιλήση.

ΤΟ ΦΙΛΗΜΑ

Μιὰ βοσκοπούλα ἀγάπησα, μιὰ ζηλεμμένη κόρη,
 Καὶ τὴν ἀγάπησα πολὺ, —
 Ἦμουν ἀλάλητο πουλί,
 Δέκα χρονῶν ἀγόρι. —

Μιὰ μέρα ποῦ καθόμαστε στὰ χόρτα τ' ἀνθισμένα,
 — Μάρω, ἓνα λόγο θὰ σοῦ πῶ,
 Μάρω, τῆς εἶπα, σὲ ἀγαπῶ,
 Τρελαίνομαι γιὰ σένα. —

Ἀπὸ τὴ μέση μὲ ἄρπαξε, μὲ φίλησε στὸ στόμα
 Καὶ μοῦπε· — γιὰ ἀναστεναγμούς,
 Γιὰ τῆς ἀγάπης τοὺς καῦμούς
 Εἶσαι μικρὸς ἀκόμα. —

Μεγάλωσα και την ζητῶ... ἄλλον ζητᾷ ἢ καρδιά της
 Και με ξεχάνει τ' ὄρφανό...
 Ἐγὼ ὅμως δὲν τὸ λησμονῶ
 Πετὲ τὸ φίλημά της.

ΤΟ ΣΙΓΑΡΟΝ

Τὸ ἀηδόνι μέσα σὲ σπηλιχαῖς δὲν χύνει τὴν λαλιά του·
 Θέλει τὸ φῶς, καὶ στὰ νωπὰ
 Φύλλα τῶν δένδρων ἀγαπᾷ
 Νὰ χτίζει τὴν φωλιά του.

Παλῆδον καιρὸ, ταις ὠμορφαις, τ' ἀηδόνια τῆς ζωῆς μας,
 Σὲ σπίτια ἐκρύβανε, κ' ἐκεῖ
 Κλεισμέναις, σὰν σὲ φυλακὴ,
 Κρατοῦσαν οἱ γονεῖς μας.

Τώρα πατοῦνε ἐλεύθεραις, σὰν τὰ πουλιὰ στὰ δάση,
 Πατοῦνε ἐλεύθερη μιὰ γῆ—
 ὦ! ζηλεμμένοι στρατηγοί,
 Τὸ χῶμά σας ν' ἀγιάστη!

Σὰς πρέπει, Ἑλληνοπούλαις μου, τὸ σκῆπτρο ὁποῦ κρατεῖτε·
 Προστάζετε, καὶ ἡ γῆ γελᾷ,
 Καὶ ὅμως προσέξτε μὴ τυφλὰ
 Τῇ Δύσει ἀκολουθῆτε.

Ἔχει κατώφλι ἡ θύρα σας καὶ σύνορα ἡ τιμὴ σας.

Συλλογισθῆτε τί ἐντροπή,

Ἄν ἔλθῃ ξένος καὶ σᾶς πῆ·

« Ἐφράγκεψε ἡ ψυχὴ σας. »

Γιὰ δέτε τὴν πολύπαθη, τὴν φράγκα, πῶς κρατάει

Τὸ μέτωπο ψηλὰ ψηλά,

Καὶ μὲ καμώματα τρελλὰ

Καπνίζει καὶ γελάει!

Ἔσεῖς, Ἑλληνοπούλαις μου, νὰ μὴν ἐπιθυμῆτε

Αὐτὰ τῆς φράγκας τῆς τρελῆς....

ὦ, κάλλια τῶχῳ στῆς Βουλῆς

Τὸ βῆμα νὰ ἀνεβῆτε!

Καὶ ἐγὼ Συντάκτης πρακτικῶν νὰ στέχωμαι ἀντικρὺ σας,

Καὶ ὄλος καρδιά, καὶ ὄλος αὐτί,

Νὰ μεταφέρω στὸ χαρτὶ

Τῆ λιγερῆ φωνή σας.

Ἡ ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΤΗΣ

Ἐνῶ τ' ἄνθη τῶν κήπων μας θάλλουν

Καὶ μυρίζουν τὰ δένδρ' ἀνθισμένα,

Εἰς τὰ φύλλα τοῦ δάσους κρυμμένα

Λυπημένα—τ' ἀηδόνια πῶς ψάλλουν;

Τῆς μολπῆς των ὁ θρῆνος πληγόνει,

Χαιρετοῦν ἀδελφὴν ποῦ τ' ἀφίνει,

ὦ, μὴ φεύγῃς! ἀνθίζου σὶ κρίνοι,

Ἡ γαλήνη—τὸ κῦμα χρυσόνει.

Χελιδόνας ὀρῶν ἀντικρὺ μου,

Ἦλθον πάλιν, στενάζω μὲ πόνον·

ὦ, τὰς βλέπω καὶ κλαί' ἡ ψυχὴ μου,

Ἡ καλή μου—δὲν φαίνεται μόνον.

Ἀμβροσίαν τὸ ἔαρ ἐκχύνει

Εἰς τοῦ δάσους τ' ἀτίμητα κάλλη·

Ἀηδόνων φωνὴ τὸ καλλύνει,

Ἄλλ' ἐκείνη—συγχρόνως δὲν ψάλλει.

Τὰ πτηνὰ περιίπτανται λάβρα
 Μαγικοῦ ὡσάν κάτοικα κόσμου...
 Μορμυρίζει ματαίως ἡ αὔρα·
 Ὅλα μαῦρα—παρίσταντ' ἔμπρός μου.

Μυροβόλα φυτὰ τριγυρίζου,
 Τὸ κρυστάλλινον νᾶμα τῆς κρήνης,
 Ὅλα κύκλω μου μόσχον μυρίζουν..
 Τί ἀξίζουν—ἀπούσης ἐκείνης;

ΠΑΡΑΠΟΝΟΝ

Αἰτῆσει φίλου τινός.

Ὅταν οἱ πρῶτοι στεναγμοὶ μοῦ ἔφλεξαν τὰ στήθη
 Καὶ μαγευμένος ἔπνευσα τὸ μύρον τῆς πνοῆς σου,
 Εἰς τὴν ζωὴν μου ἄρωμα οὐράνιον ἐχύθη,
 Καὶ ἡ ψυχὴ μου ἐπλευσεν εἰς αὔρας παραδείσου.
 Ὅ ἔρωσ ὁ πρωτογενῆς δὲν εἶναι γῆς οὐσία,
 Καὶ δις ποτὲ δὲν ἀγαπᾷ ἡ εὐγενῆς καρδία.

Πῶς σὺ πρὸς ἄλλο αἶσθημα, ἡ ἄστατη, ἐτράπησ
 Καὶ θέλεις ν' ἀναλύωμαι εἰς στεναγμοὺς καὶ πόνους;
 Μή, μάγισσα τοῦ βίου μου, μή, ψεῦτρα τῆς ἀγάπης,
 Τῆς πίστεώς σου λησμονῆς καὶ τῆς χαρᾶς τοὺς χρόνους,
 Ἄλλ' ἐνθυμήσου τὰς θερμὰς τοῦ ἔρωτος ἡμέρας,
 Καὶ τὰς στιγμὰς ποῦ ἔκαμναν οἱ φόβοι γλυκυτέρας.

Ἄν ὅμως δὲν σ' ἐγέννησεν ἀνθρώπινος κοιλία
 Καὶ τοῦ πιστοῦ σου, ἄπονη, δὲν λυπηθῆς τὸν πόνον,
 Ἄς εὖρη κὰν τὴν δίκην τῆς ἡ κρύα σου καρδία
 Εἰς τοῦτόν μου τὸν ἀσπασμὸν τὸν ὕστερον καὶ μόνον,
 Διότι πρὶν ἀνάψωσι τοῦ γάμου σου τὰ φῶτα,
 Πικρὸν θὰ ἀκούσης μῆνυμα—τὸν θάνατόν μου πρῶτα.

ΕΙΣ ΝΕΑΝΙΔΑ

ΑΠΕΡΧΟΜΕΝΗΝ ΕΙΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ ΙΝΑ ΝΥΜΦΕΥΘΗ

Ἢ μοῖρα, ἐπικλώθουσα τὸ εὐανθές τῆς νῆμα,
 Χαρᾶς καὶ ὀλβου διὰ σέ ἡμέρας ἐξυφαίνει,
 Κ' ἐνῶ γελᾷ τὸ μαγικὸν τῆς Προποντίδος κύμα,
 Ἄξια τῆς καρδίας σου καρδία σὲ προσμένει.

Μὴ τῶν καλῶν ἡ πλησμονὴ τὸ πνεῦμά σου μεθύσῃ,
 Ἄλλ' ἔχε μνήμην ζωηράν τῆς ἀττικῆς φιλίας,
 Καὶ παρακάλει ἐκ ψυχῆς τὸν Ὑψιστον ν' ἀφήσῃ
 Ἄνεωγμένην κ' εἰς ἡμᾶς τὴν πύλην τῆς ΣΟΦΙΑΣ.

ΕΙΣ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΗΣ Κ. Α. Π***

ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΦΙΛΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΧΩΡΟΥΣΗΣ

Ἡ μία Χάρις σ' ἔδωκεν ὡς δῶρον τ' ὀνομά της
 Καὶ μὲ καρδίαν ἀγαθὴν σ' ἐστόλισεν ἢ ἄλλη,
 Ἡ τρίτη σου προστάτις
 Ἐκόσμησε τὸ σῶμά σου μὲ τῶν τριῶν τὰ κάλλη.
 Τριῶν Χαρίτων ἀδελφῆ, τετάρτη Χάρις, χαῖρε!
 Ἐγκάρδιον τὴν μνήμην μου, ὦ Ἀγλαΐα, φέρε.

ΕΙΣ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΡΙΑΝ

Ἐπὶ μέρους Ἰταλοῦ τινος

Ἀνάβα, Χάρις, τὴν σκηρὴν καὶ θαρραλέα ψάλε,
 Ἄν δέ τις εἰς τὸν δρόμον σου ἀναφανῆ Προκρούστης,
 Εἰς τὴν ἰδίαν κλίνην του ἄς συντριβῆ ὡς πάλαι·
 Εἰς τὴν Ἑλλάδα θάρρει σὺ καὶ τοὺς καλοὺς υἱοὺς της.

Ἦνθει ποτέ, καὶ τῶρ' ἀνθεῖ ἐδῶ τ' ὠραῖον φύλον·
 Μῆ, Ἀδελίνδη, δειλιᾶς, καὶ σὲ θά ἐμψυχώσῃ.
 Τῶν Ἀθηνῶν αἱ δέσποιναι ἀρκεῖ νὰ μειδιῶσι,
 Κ' ἐντροπαλὴ θά κρύπτεται ἢ τάξις τῶν Ζωΐλων.

Παρθένε, τῆς Πατρίδος μου καὶ γέννημα καὶ θρέμμα,
 Εἰκοσαέτις, ἀγνοεῖς τοὺς δόλους καὶ τὸν φθόνον.
 Εἶναι παντοῦ· ὦ, γύρισε σαρκαστικὸν ἐν βλέμμα,
 Καὶ πέτα μὲ τὰς πτέρυγας τῶν νεαρῶν σου χρόνων.

ΜΥΘΟΣ

Ἐμονομάχησαν ποτέ, πολλῶν παρόντων ἄλλων,
 Ὁ Κοῦρκος καὶ ὁ Ἄετός, ἀνόμοιοι τὴν φύσιν.
 Ἦτο ἡ πάλῃ σοβαρά, ἐπρόκειτο τίς μᾶλλον
 Ἡδύνατο ὑψινεφῇ νὰ κατορθώσῃ πτησιν.
 Πετοῦν οἱ δύο σύγχρονοι· ὁ κοῦρκος κάτω πίπτει,
 Ὁ ἀετὸς τὰ σύννεφα μὲ τὰ πτερά του τύπτει.

Διὰ τὴν πτώσιν τὴν κακὴν ὁ κοῦρκος δυσχεραίνων,
 Πλὴν μὴ τολμῶν τοῦ ἀετοῦ τὸ βλέμμα ν' ἀτενίσῃ,
 Εὐρίσκει χοῖρον, φίλον του βορβοροκυλισμένον,
 Καὶ δι' αὐτοῦ τὸν νικητὴν ζητεῖ νὰ ἐξυβρίσῃ.
 Ὁ χοῖρος στόμα ῥυπαρὸν ἀνοίγ' εἰς βλασφημίαν,
 Καὶ κλίνουσιν τ' ἄνθη πρὸς τὴν γῆν ἀπὸ τὴν δυσωδίαν.

—Τὸ ῥάμφος σου τὸ σκολιόν, ὦ ἀετέ, πληγόνει,
 Τρομάζουν τ' ἄλλα τὰ πτηνὰ ἀπὸ τοὺς ὄνυχάς σου,
 Κ' ἐκεῖθεν στάζουν αἵματα, κ' ἐκεῖθεν στάζουν φόνοι·
 Εἶθε τὸ πῦρ τῶν οὐρανῶν νὰ καύσῃ τὰ πτερά σου! —
 Τὸν ὑπερήφανον λαιμὸν ὁ νικητὴς κυρτόνων,
 Φλογῶδες πρὸς τὸν ὑβριστὴν ἐν βλέμμα στρέφει μόνον.

Ἐν βλέμμα στρέφει φλογερόν, καὶ τὰ πτερά τανύων
 Ὡθεῖ τὴν γῆν καὶ πέτεται νεφελοπόρος πάλιν.
 Ἀλώπηξ τότε· —Σίγησον, ὦ ῥυπαρὸν ἀγγεῖον,
 Τί σχέσιν ἔχει σήμερον τὸ ῥάμφος μὲ τὴν πάλῃ;
 Τὴν νίκην ἔχει πάντοτε τῶν ἀετῶν ἡ πτήσις,
 Σὲ καὶ τὸν Κοῦρκον ἔρποντας καταδικάζ' ἡ φύσις. —

Ο ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ

Στὸ σπίτι εἶχε κλεισμένα
 Ὁ Μοῦρτος τὰ φλωριά,
 Γυρίζει μιὰ βραδυά....
 Ἦταν κλεμμένα.

Μὲ ἀπελπισμένους τρόπους
 Τὸ μέτωπο βαρεῖ,
 Ὅλους κατηγορεῖ,
 Θεὸ καὶ ἀνθρώπους.

Φιλάργυρε, μὴ πέφτης
 Σὲ ἀπελπισία τρελή·
 Ἦ ἀστυνομία καλή,
 Κουτὸς ὁ κλέφτης.

Τὰ βρῆκαν τὰ φλωριά του....
 Τάειδε καὶ σπαρταρᾶ,
 Καὶ χάνει ἀπ' τῆ χαρὰ
 Τὰ λογικά του.

Λὲν τώρα, τὸν πειράζει
 Παραξενιά τρελή,
 Ταῖς ὠμορφαῖς καλεῖ
 Καὶ τὰ μοιράζει.

Σκόρπα τοὺς θησαυροὺς σου,
 Ἐένους παντοτεινά.
 ὦ, τώρα ἀληθινὰ
 Βρῆκες τὸν νεῦ σου !

Ο ΜΑΓΝΗΤΙΣΜΟΣ

Θαύματα άκούω στής 'Αθηνάς τήν ξακουσμένη πόλη!

Μαγνητισμός έδω κ' εκεί,

Πιστεύουνε καλοί κακοί

Και μαγνητίζουν όλοι.

'Αρχήνισα τόν σκύλο μου κ' έγώ νά μαγνητίσω,

Βάνω τά χέρια...τί χαρά!

Εύθως ό σκύλος τήν ούρά

Κουνάγει όμπρός και όπίσω.

Παίρνω μιá κόττα στήν αύλή και βάνω στα φτερά της

Τά χέρια μου και καρτερώ...

Τινάζει ή κόττα τó φτερό

Και πάγει στή δουλειά της.

Παίρνω σιμά τή γάτα μου, τήν σφίγγω, νιαουρίζει....

Δέν καλοπρόφθασα νά διώ

Και μέ τά πόδια της τά δυό

Τά χέρια μου ξεσχίζει.

Βάνω τά χέρια στού πουγγί και στέκω και προσμένω·

Σάν πούπουλο γυρίζει αυτό,

Και τó κυττάζω...ούδó λεπτό

Δέν είχε τσακισμένο.

Καλά και μέ καλέσανε σέ φίλου μου τραπέζι.

Πίνουμε, πίνουμε...και αυτό

Μ' όλο τó σπίτι, χορευτό

'Αρχήνισε νά παίζη.

Πάμε νά μαγνητίσουμε και τού Διδός μιá στήλη.

Γυρίζει ή στήλη έδω κ' εκεί...

Μας 'φάνη ή θάλασσα φακή

Και ό ούρανό; σφονδύλι.

Η ΠΟΛΚΑ ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ

Μετά Χριστόν προφήτης

Ἐνας μὲ τὸ κονδύλι του καὶ τοὺς λογαριασμούς του

Ὡμίλησε μὲ τὸν Θεὸν κ' ἐμάντευσε· «ὁ κομήτης

Τὸν κόσμον θὰ χαλάσῃ.»

Ἦ χάλασεν ὁ νοῦς του,

Ἦ θέλησε μὲ τοὺς μωροὺς νὰ παίξῃ, νὰ γελάσῃ.

Ἄλλ' ἂν τὸ φέρῃ ὁ διάβολος καὶ ἡ γῆ μὲ τὸν κομήτη

Ζυγώσουν καμμιὰ μέρα,

Καὶ ὡς δυὸ τῆς Πασχαλιᾶς αὐγά τσουγκρίσουν μύτη μύτη,

Θὰ ἰδοῦμε πῶς χορεύουνε τὴν πόλκα στὸν ἀέρα.

ὦ, νᾶξευρα σὲ τί στιγμή, σὲ ποιά τοῦ χρόνου ἡμέρα

Θὰ πέσουμε στὸν οὐρανὸ σὰν πέτρα στὸ ποτάμι,

Νὰ πιάσω τὴν ἀγάπη μου παλάμη μὲ παλάμη,

Γιὰ νὰ χορέψωμε μαζῆ τὴν πόλκα στὸν ἀέρα.

ΤΟ ΕΡΓΟΧΕΙΡΟΝ ΤΗΣ ΛΙΓΕΡΗΣ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Μιά λιγερὴ καθότανε μὲ ἀργόχερο στὸ χέρι,
Κεντᾶ δυὸ ὀλόγυμνα σπαθιά σμιγμένα σὰν τρικέρι,
Καὶ μέσ' στὴ μέση ἓνα σταυρὸ μ' ἀνθὸ στεφανωμένο.

—Γιὰ ποιὸν κεντᾶς τὸ φλάμπουρο; μὴ τὸ κεντᾶς γιὰ μένα;

—Ἐχει σπαθιά τὸ φλάμπουρο καὶ σὺ σπαθι δὲν ἔχεις.

Καὶ νὰ τὸ δεύτερο παιδί ξαρμάτωτο καὶ ἐκείνο·

—Γιὰ ποιὸν κεντᾶς τὸ φλάμπουρο; μὴ τὸ κεντᾶς γιὰ μένα;

—Ἐχει σταυρὸ τὸ φλάμπουρο καὶ οἱ τοῦρκοι τὸν πατοῦνε.—

Ἐμπαίνουνε στὴν ἐκκλησιά καὶ ὀρκίζονται τὰδᾶλφια,

Καὶ ἄρματωμένοι παίρουνε τὸ δρόμο του καθέννας,

*Ὁ Θεσσαλὸς στὸ Δομοκὸ, στὴν Ἄρτα ὁ Ἡπειρώτης.

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΝΥΞ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑΤΟΣ.

ΣΚΗΝΗ Α'.

Ἡ σκηνὴ παριστᾷ ἓν μέρος τοῦ Μεσολογίου, ἔνθα φαίνονται οἴκοι κατα-
κρημνισμένοι καὶ μία ἐκκλησία. Δραμαῖαι γυναῖκες ἐκ διαφόρων μερῶν
συναντῶνται· φέρουσι σπάθην, πιστόλας καὶ τουφέκια.

Μέρος τοῦ χοροῦ

Λοιπὸν τοῦρχοι !

Ἄλλοι.

Δυσσασμένοι.

Τὴν πατρίδα μας πληροῦν.

Μέρος τοῦ χοροῦ

Ποῦ βαδίζουσι ;

Ἄλλοι.

Τὰ τεμένη,

Βεβηλοῦντες προχωροῦν.

Ἄπας ὁ χορὸς

Τῶν βαρβάρων πλήθη σπεύδοντα
Περιζώνουσιν τὴν φρουράν,
Τὰς παλαιστρας μεταβάλλοντα
Εἰς στρωμνὴν αἱματηράν.
Ἄλλ' ἄς τρέμουν· ἀδυσώπητοι
Ἐριννύες μᾶς κλονοῦν,
Θὰ κτυπῶμεν ὅσον ἔχομεν
Στέρνα, χεῖρα, ξίφη, νοῦν.

ΣΚΗΝΗ Β'.

Καψάλης

Κρατῶν ἀναμμένον δαυλόν.

Ἡ στάμνος ἐπληρώθη·
Δὲν χρησιμεύει πλέον ἡ ζωὴ μου
Ἄφου τὸ Μεσολόγγι
Εἰς ἐξουσίαν τῶν ἀράβων εἶδα...
Τάλας ! χάνω τὸ πᾶν, πατρίδα.
Ἐδῶ θέλω χορτάσει
Κτυπῶν τοὺς Μουσουλμάνους,

Ἄφοῦ μὲ περιζώσουν,
 Λαφύρων θηρευταί, βάρβαροι τόσοι...

Ὁ δαυλός μου τὸ πᾶν ἄς πυρακτώσῃ!

Ἄν πατήσουν τοῦρκοι βάρβαροι

Τὴν πατρίδα ποῦ λατρεύω...

Μόνον νὰ τὸ συλλογιζώμαι

Ν' ἀποθάνω κινδυνεύω.

ὦ, δὲν θέλω τὴν πατρίδα μου

Δουλωμένην νὰ ἰδῶ.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Χορὸς ἐνόπλων μαχητῶν ὄλοι πληγωμένοι. Ἐπειτα αἱ γυναῖκες τῆς
 πρώτης σκηνῆς.

Χορός.

Καψάλη! Καψάλη!

Τί στέκεις; μαζή σου

Ἡμεῖς θ' ἀποθάνωμεν

Πιστοὶ σύντροφοί σου.

Τὴν σπάθην σου γύμνωσε,

Οἱ τοῦρκ' εἶν' ἐδῶ.

Μέρος τοῦ χοροῦ

Ἐδῶ θ' ἀποθάνωμεν

Κτυποῦντες ἡμεῖς.

Χορὸς γυναικῶν

προσεροχομένων.

Ὁ θάνατος ἔρχεται

Μὲ δάφνας τιμῆς.

Καράλης

Λοιπόν;

Χορός.

Τὸ σπαθί!

Μέρος τοῦ χοροῦ.

Ἄ ναί, τὸ σπαθί μας.

Χορός.

Ὁ τοῦρκος μαζή μας.

Ἐδῶ νὰ χαθῆ.

Καρφάλης.

Ἄν χάσω πατρίδα,
 Τί θέλω νὰ ζήσω ;
 Ὡς μόνην ἐλπίδα
 Κρατῶ τὸν δαυλόν.
 Ἄπὸ τοῦ τεμένουσ
 Τὸ πῦρ ν' ἀκοντίσω
 Εἰς δόξαν τοῦ Γένους
 Θυσίαν τελῶν.

Χορός

Ἄπὸ τοῦ τεμένουσ
 Τὸ πῦρ ν' ἀκοντίσης
 Εἰς δόξαν τοῦ Γένους
 Θυσίαν τελῶν.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ

ΕΝ Τῇ ΓΑΛΛΙΚῃ ΝΑΥΑΡΧΙΔΙ ΕἰΣ ΠΕΙΡΑΙΑ

ἈΠΟΣΠΑΣΜΑ

Ναύαρχος

... Ἄνδρεῖε Καραίτκε,
 Μὴ δυσπιστῆς· τῶν Γάλλων ἡ σημαία
 Καὶ σὲ καὶ τὸν σατράπην ἀσφαλίζει.

Κιουταχῆς

Πρὸς τί τοῦ ξίφους σου τὴν λαβὴν ἐγγίσας
 Μ' ἐκύτταξες μὲ βλέμμα ἀμφιβολίας;
 Ἐγὼ ποθῶ νὰ σ' ἀποκτήσω φίλον
 Καλῶς ἦλθες, μεγάλε Καραίτκε.

Καραϊσκιος

Λειτουργεῖ Χριστωνύμου Βασιλέως,
 Σὲ χαιρετῶ καὶ σοῦ ζητῶ συγγνώμην
 Ἄν ἔζεις παλαιά, μάχιμος ἔζεις
 Εἰς τὸ ξίφος μ' ἀπόθησε τὴν χεῖρα. —

Χαῖρε, κλεινὲ στρατάρχα τοῦ Σουλτάνου.
 Δὲν ἤλπιζα ποτὲ νὰ σὲ λανθάνῃ
 Αὐτοῦ μου τοῦ κινήματος ὁ λόγος·
 Ἐγὼ σὲ τὸν ὑπενθυμίζω τώρα.
 Κλέπται κι' ἄρματωλοὶ εἴκοσι χρόνων
 Τῆς σπάθης τὴν λαβὴν πάντοτε ψαύουν.
 Ἐκεῖνοι μᾶς ἠτοίμασαν τὴν πάλην,
 Ὅπου καὶ σὺ κ' ἐγὼ παίζομεν τώρα.

Κιουταχῆς

Δὲν θέλω νὰ εἰπῶ τίς θὰ κερδήσῃ,
 Ὅμως ἐπὶ πολὺ, τοῦτο μὲ θλίβει,
 Ἡ μεταξύ μας πάλη παρετάθη...
 Κόθησ' ἐδῶ πλησίον μου, ν' ἀκούσῃς,
 ὦ Καραῖσκε, φίλου λόγους.

Καραῖσκος

Λέγε.

Κιουταχῆς

.....
 Σοῦ δίδω πλούτη, θησαυροὺς καὶ δόξαν.

Καραῖσκος

Πλούτη, καὶ θησαυροὺς ἔχω τὰς νίκας
 Καὶ δόξαν τῆς πατρίδος μου τὴν δόξαν.

Κιουταχῆς

Ἄρματωλῆκι τ' Ἄγραφα σὲ δίδω.

Καραῖσκος

Τὴν Λάρισσαν ἐλπίζω νὰ σοῦ πάρω.

Κιουταχῆς

Τῆς ἰσχυρᾶς τῶν τούρκων δυναστείας
 Εἶμαι Βεζύρης...

Καραῖσκος

Κ' ἐγὼ τῆς Ἑλλάδος.

Κιουταχῆς

Ἄλλ' ἐγὼ μᾶλλον κρατοῖός...

Καραῖσκος

Ἡ σπάθη

Πέραν ἐκεῖ τὸ ζήτημα θὰ λύσῃ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

ΤΟΙΣ ΕΧΘΡΟΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΤΩΣΙΝ ΤΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

(*Εκ τῶν τοῦ Φραγκίδκου Δραγομάνου.)*

Ἐχθροὶ τῆς ἀληθοῦς θρησκείας ἄπιστοι,
 Ἦλθε καιρὸς, σκιρτᾶτε
 Μουσουλμάνοι κατίσχυσαν, οἱ βάρβαροι
 Ἄνομιῶν ἐργάται.

* Ἡ ᾠδὴ αὕτη ἐνὸς τῶν τέκνων τῆς καλῆς Ἰταλίας, τοῦ κ. Φραγκίδκου Δραγομάνου, μεταφρασθεῖσα ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, εἶχε δημοσιευθῆ τῷ 1851. Τάσσεται δὲ μεταξύ τῶν ἀδημοσιεύτων ἔργων αὐτοῦ, διότι καὶ εἰς ὀλίγα ἀντίτυπα εἶχε διαδοθῆ καὶ σήμερον κατέστη σπανιωτάτη.

Προσφέρω δὲ τοσοῦτον μᾶλλον ἀσμένως τὴν ᾠδὴν ταύτην, καθ' ὅσον ἐγγράφεται δι' αὐτῆς νέον λυρικὸν μέτρον εἰς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ποίησιν, τὴν ὁποίαν τοσοῦτον ἐπλούτισεν ἢ προνομιοῦχος εὐχέρεια τοῦ ποιητοῦ ἢ δημιουργοῦσα τὰ πλέον ἔντεχνα καὶ γραφικὰ μέτρα ἢ μεταφέρουσα αὐτὰ ἐκ τῆς Ἰταλικῆς Μούσης.

Ἄλλ' ἡ ᾠδὴ αὕτη ἔχει καὶ ἄλλο τι προνόμιον, προνόμιον ἀγάπης καὶ πόνου· διότι, ἂν ἀναλογισθῆ τις ὅτι καθ' ἣν ἐποχὴν τῷ 1851, ἔγραφεν

Εἰς αἵματα χορτάσατε τὴν δίψαν σας
 Ἄταραχοι καὶ κρύσι...
 Πλὴν σπεύσατε τὸ βῆμα μὴ τὸ ἔδαφος
 Προλάβη καὶ τὰ πῖη.

Τοὺς στεναγμοὺς τῶν ἀδελφῶν ροχάλισμα
 Θανάτου καταπνίγει,
 Κ' ἡ χεὶρ σας, ὦ κακοῦργοι, μνήματ' ἄπειρα
 Χριστιανῶν ἀνοίγει.

Ἐμπρὸς λοιπὸν ἀνοίξατε σπαράζοντα
 Τὰ σπλάγχνα τῶν μητέρων,
 Καὶ σφάζατε τ' ἀγέννητα κατ' ἔμπροσθεν
 Τῶν δυστυχῶν πατέρων.

ὁ ποιητὴς τὸ στεφθὲν Μεσολογγίον τοῦ καθ' ἡν ἐποχὴν ἐσχεδιαγράφει τὴν τελευταίαν ἀνέπτυξον Νύκτα ἣ ἔχονε τὰ πάθη του εἰς τὸ μελόδραμα τοῦ Καψάλη, καὶ ἡ ψυχὴ του προεδημιούργει, οὕτως εἰπεῖν, τῆς πεοιδιόλεπτου πόλεως τὴν ἐποποιίαν—κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν προσέφερον ὁ ἀείμνηστος καὶ μεταφράσεις ᾠδῶν ὑπὲρ τοῦ Μεσολογγίου· πρέπει νὰ κλαύσῃ τις ἐπὶ τῆς μνήμης αὐτοῦ τὴν ποίησιν καὶ φιλοπατοίαν, πρέπει νὰ θρηνησῇ τὸ αἶσθημα καὶ τὸ Πνεῦμα! Ὡ, εἰ, ἡμῖν, πολύδακρυ φίλε, τέκνον καὶ ἐγὼ τοῦ Μεσολογγίου, ζῶντα ἤθελον σὲ πολιτογραφῆσαι εἰς γῶραν, τὴν ὁποίαν ὡς ποιητὴς καὶ στρατιώτης ἐλάτρευες, θανόντα ἤθελον σὲ τιμῆσαι μὲ κενοτάφιον—παρὰ τὸ μνῆμα τοῦ Βότσαρη—διὰ νὰ τὸν ἐγείρῃς πρὸς νίκας—πκρὰ τὸ γῶμα τοῦ Βύρωνος—διὰ ν' ἀκούηται διπλῆ μελωδία.

Γ. Η.

Αἰδῆμονες παρθένοι, πείνης λείψανα,
 Μαχαιρωμένοι πίπτουν,
 Καὶ θνήσκουν αἱ μητέρες, πλὴν τὸν τράχηλον
 Εἰς τὸν ζυγὸν δὲν κύπτουν.

Ὡ χριστομάχοι στιγματῖαι, τρέμετε!
 Τὰ τάρταρα βοῶζον,
 Καὶ μακρυνοὶ, τῆς Θεῖας δίκης πρόδρομοι,
 Οἱ κεραυνοὶ συρίζουν.

Ἄν καπνίζουν αἱ πόλεις καὶ τὰ φρούρια
 Καὶ τ' ἅγια τεμένη,
 Ἄν θνήσκουν ὑπὲρ πίστεως μαχόμεναι
 Μητέρες καὶ παρθένοι·

Ἄν θάνατος τοὺς γέροντας μὲ στέμματα
 Τοῦ μαρτυρίου στέφῃ,
 Καὶ Τοῦρκοι στυγεροί, καὶ Τοῦρκοι βάρβαροὶ
 Τ' ἀθῶα σφάζουν βρέφη·

Θέλει φραχθῆ μίαν ἡμέραν ἄλαλον
 Τὸ μιαρὸν σας στόμα,
 Θὰ φθάσουν αἱ κατάραι τῶν θυμάτων σας
 Εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα.

Τῆς Ἑλλάδος φωνή, φωνὴ τῆς πίστεως
 Θ' ἀνυψωθῆ μεγάλη,
 Καὶ θὰ στεφθῆ μὲ δάφνας πρὸς αἰσχύνην σας
 Ἡ τουρκομάχος πάλῃ.

Ἀράβων δούλων τὸν ζυγὸν δὲν δέχονται
 Τοῦ Ἰησοῦ ὀπλιται.
 Τὸ ξίφος ἤδη τῶν προγόνων ἀδουλον
 Εἰς χεῖράς των κινεῖται.

Χειροκροτεῖ σας ἡ Εὐρώπη σύμπασα
 Κ' ἡ γῆ τοῦ Βασιγκτῶνος,
 Καὶ πανταχοθεν ἀντηχεῖ, ὦ Ἕλληνες,
 Κατὰρα τουρκοφόνος.

Καὶ τίς δὲν θέλει εὐσεβῶς τοῦ Σόλωνος
 Τὴν κόνιν νὰ τιμήσῃ;
 Καὶ τίς τὸν τάφον τοῦ μεγάλου Κόνωνος
 Δὲν θέλει νὰ φιλήσῃ;

Τίς δὲν ποθεῖ νὰ ἴδῃ πάλιν σήμερον
 Ὡραίας τὰς Ἀθήνας,
 Κ' ἐνδεδυμένας τὴν ἀρχαίαν δόξαν των
 Τὴν Σπάρτην, τὰς Μυκήνας;

Τὴν γῆν τοῦ κλέους ἐρημόνου σήμερον
 Καταστροφαι μεγάλαι,
 Ἄλλ' ἐπραξε τεράστια, κ' ἐγείρεται
 Ἡ δόξα τῆς ἡ πάλαι.

Ἦρωες ἤδη μὲ τὸ ξίφος ἤνοιξαν
 Αἵματωμένον ὄρομον,
 Καὶ εἰς τὰ πλήθη τῶν ἐχθρῶν διέσπειραν
 Τὴν φρίκην καὶ τὸν τρόμον.

Ἐνῷ πυρὰ καταστροφῆς ἀδούλωτον
 Τὸ Μεσολόγγι καίει,
 Πυριγενεῖς ἀπὸ τὰ κρῦα μνήματα
 Ἐγείρονται Τυρταῖοι.

Πᾶς τάφος εἰς τὴν γῆν αὐτὴν ἀνοίγεται,
 Καὶ στεναγμοὺς ἐκχύνει,
 Καὶ πλήττουν τὴν Εὐρώπην ἀτελεύτητοι
 Πένθους φωναὶ καὶ θρήνοι.

Εἰς γῆν χριστιανῶν σκιαὶ ἀπόκρυφοὶ
 Προκύπτουν τῶν Πλατῶνων,
 Καὶ ἀρωγὴν ἐπικαλοῦνται κλαίουσαι
 Ἵπὲρ τῶν ἀπογόνων.

Ὁ τουρκομάχος δὲ λαὸς ἀτρόμητος
 Τὸ μέτωπον προβάλλει,
 Καὶ κατὰ τῶν τυράννων συμπυκνώνεται
 Ἄρκτῳ ἀνεμοζάλη.

Ἑλλήνων τέκνα, χαίρετε· τὰ ξίφη σας
 Θ' ἀστράψωσιν ἐν μάχῃ!
 Θὰ ἔλθ' ἡμέρα εὐτυχῆς· οἱ βάρβαροι
 Ἄς τρέμουν χριστομάχοι.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΙΤΑΛΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ

(Ἐκ τῶν τοῦ Μάρκου Κανίνου.)

Σιγᾶ τῆς μάχης ἡ κραυγὴ φωτίζει
 Ὁ δῦον φοῖθος τὴν σκηνὴν τῶν φόνων...
 Ἄπὸ τὴν αὔραν τῆς νυκτὸς διώκεται
 Ὁ καπνὸς τῶν σβεσθέντων κεραυνῶν
 Διατρέχων ὡς νέφος τὸν αἰθέρα
 Ἡ τῶν βουνῶν τὰς ἄκρας ἐπιστέφων.
 Τῶν νεκρῶν αἱ ψυχαὶ περιπλανῶνται
 Ἐπ' αὐτοῦ περιμένονται τὰς ἄλλας,
 Ὅσας ἔτι δὲν ἔλυσεν ὁ θάνατος.
 Δὲν ἀκούονται πλέον οἱ βροντώδεις
 Τῶν ἀδηφάγων πυροβόλων κρότοι...
 Ἀηδόνες ἀνάμεσα τῶν φύλλων
 Κελαδοῦν τῶν ἐρώτων τὸ κελάδημα.
 Ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὴν ἀτμοσφαῖραν πλήττουν
 Αἱ μακρὰι τῶν θνησκόντων θρηνηφῆδαι.
 Ἴδου ποῦ στένουν τὰς σκηνάς. Ἐκεῖθεν
 Κυλίουν εἰς τὸν ποταμὸν τὰ πτώματα,
 Καὶ δεῦπος εἰς τὰ κύματ' ἀντηχεῖ.

"Άλλοι φύλακες κρᾶζουν «γρηγορείτε ! »
 «Εἰς τ' ἄρματα» βοοῦν φύλακες ἄλλοι.
 Καὶ τότε μεταξὺ τῶν περιπόλων
 Τουφεκισμὸς ἀκούεται βροντώδης,
 Καὶ σταυρόνοντ' αἱ σφαιραὶ πανταχόθεν,
 Καὶ τρέμ' ἡ γῆ καὶ σείονται τὰ σπήλαια...
 Εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ θανάτου πότοι
 Αἱματωμένοι σπαίρουν μαχηταί !
 Ἡ δίψα τήκει φλογερά τὰ σπλάγχνα
 Τῶν δυστυχῶν. Ἐν τούτοις ἡ σελήνη
 Ἐνὸς χειμάρρου τὰ νερά χρυσόνοι,
 Ποῦ γλυκὰ κελαρύζοντα, τὴν ὄχθην
 Ζώνουν τὴν χλοεράν ἐκεῖ πλησίον.
 Τινὲς μὲ κόπον τὰ θλασμένα μέλη
 Σύρουσιν ἐκεῖ, πλὴν βρέχοντες τὰ χεῖλη
 Θνήσκουν ἀμέσως. —
 Νέος ἰδοὺ πολεμιστῆς ! Ἀκόμη
 Ἐκ τὸ μαῦρον αἷμα ἡ ψυχὴ του
 Δὲν ἤνοιξεν ἀκόμη τὰ πτερά της.
 Λευκὸν κρατεῖ χειρόμακτρον ἢ χεῖρ του,
 Ἐκ τῆς ἀγάπης του, σημεῖον,
 Καὶ μὲ κομμένον τὸ κυττάζει βλέμμα,
 "Ὅχι πλέον λευκὸν !... Μ' αἵματα μαῦρα
 Ραντισμένον ὑπάρχει πανταχόθεν.
 Ὁχρὰ σελήνης καταβαίνει λάμψις
 Εἰς τὴν μορφὴν του ποῦ μυρίζει χῶμα.

"ὦ, ποσάκις εἰς νύκτας παγετώδεις,
 Ἐπὸταν ὁ βορρᾶς διασαλεύων
 Τὰ κατάχλωμα φύλλα τῶν πλατάνων
 Τῶν φυλάκων τὰ σώματα ναρκόνη,
 "ὦ, ποσάκις εἰς τὸ ὄπλον στηριγμένος,
 Ἐνθυμείτο τὸ τέκνον καὶ τὴν σύζυγον !
 Καὶ τὸν βορρᾶν, καὶ τῆς νυκτὸς τὸ μάκρος,
 Κχι τὸν κάματον τότε δὲν ἤσθάνετο
 Λαλῶν μὲ τὴν ἀποῦσάν του συμβίαν.
 "ὦ, ποσάκις τοιαῦτα τῆς ἐλάλει·
 « Ἴδοὺ τὴν νύκτα ποῦ ἐπόθεισ, φῶς μου,
 Ἐἴδοὺ τὴν νύκτα τῆς ἐπιτροφῆς μου !
 « ὦ, νύκτα θέλω νὰ γυρίσω, νύκτα.
 « Εἰς τῆς σελήνης θά σ' ἰδῶ τὴν λάμψιν.
 « Γλυκὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν μου θέλγει
 « Ἡ πένθιμος ἐσπέρα τῆς σελήνης...
 « Ἴσως, φιλτάτη, κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν
 « Ναννουρίζεις τὸ τέκνον μας τὸ φίλον
 » Ἀκούουσα τὴν μάμμην νὰ σὲ λέγη
 « Τῶν νεαρῶν μου χρόνων τὰ συμβάντα...
 « Καὶ τότε ἔγὼ σιγά, σιγά πατῶν
 « Εἰς τὸ δῶμ' ἀθεώρητος ἐμβαίνω... »
 Ἄλλοι καιροὶ ! Πλὴν ἄτώρα, φεῦ, αἰσθάνεται
 Ὅτι φεύγ' ἡ ψυχὴ του μετὰ πόνου,
 Καὶ τῆς Καλῆς ἢ χεῖρ τὴν νεκρωμένην,
 Τὴν πίπτουσάν του χεῖρα δὲν βαστάζει,

Μήτε μὲ φλογερά χεῖλη θερμαίνει
 Τὰ μισοπεθαμμένα του τὰ χεῖλη.
 Ἄναγείρεται τρίς εἰς τὸν ἀγκῶνα
 Καὶ τρίς ἀπηυδημένος καταπίπτει.
 Ὀλίγον φῶς, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοίγων,
 Ὀλίγον φῶς ἀναζητεῖ...στενάζει
 Τὸν τελευταῖον στεναγμόν, καὶ θνήσκων
 Τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τὸ στῆθος κλίνει...
 Ὁμοίως ῥόδον τὴν αὐγὴν εὐῶδες
 Ἄνοικτὸν εἰς τὸν κλῶνα διαμένει,
 Ἄλλ' ἂν λαῖλαψ τὸν κλῶνά του τινάξῃ,
 Κλίνει κάτω καὶ πίπτει μαραμένον.

Ο ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου)

Τὴν καλὴν Ἰταλίαν κλονίζει
 Πολυτάραχος σάλπιγξ πολέμων,
 Καὶ τοὺς φίλους υἱοὺς τῆς ὀπλίζει
 Τῆς ἀρχαίας των δόξης ὁ δαίμων.

Γῆν τὴν εἶπε νερτέρων ὁ ξένος,
 Ἄλλὰ πᾶς Ἰταλός, ἐνῶ σπεύδει
 Πρὸς ἀγῶνα καλὸν ὀπλισμένος,
 Ἄνακράζει μ' ὀργῆν «εἶπες ψεύδη!»

Ὀπλισμένος καὶ πλήρης ἐλπίδος
 Μὲ τοὺς ἄλλους κ' ἐγὼ θὰ κινήσω,
 Στρατιώτης κ' ἐγὼ τῆς Πατρίδος,
 Οὐχὶ μάτην τὸ δόρυ θὰ σείσω.

Εὐτυχῆς εἶμαι τώρα μαζί σου
 Καί τήν νύκτα μ' ἐμέ θά περάσης,
 Ἄλλὰ φίλη, μέ θάρρος ὀπλίσου
 Μὲ τὸ φῶς τῆς αὐγῆς θά με χάσης.

Σὲ λατρεύω, ψυχὴ τῆς ψυχῆς μου,
 Ὡς καλὸν τῆς ζωῆς μου ἀστέρα,
 Σὲ λατρεύω, ἀλλὰ ἡ πατρίς μου
 Εἶναι πόθου παντὸς ἀνωτέρα.

Διὰ τί λυπημένη κυττάζεις
 Πρὸς τὴν γῆν καὶ σοῦ τρέμει τὸ γόνυ;
 Θάρσει, φίλη, μὴ πλέον στενάζεις
 Καὶ τὸν σάκκον ἐτοίμαζε μόνη.

Τοῦ δικοῦ σου ἐγγὺς τ' ὄνομά μου
 Τὸ χειρόμακτρον ἔχει γραμμένον,
 Φέρε μέ το τὸ δῶρον τοῦ γάμου,
 Ὅπερ μ' ἔδωκες δακρυβρεγμένον.

Αἰ, δὲν ἦτο τῆς λύπης σημεῖον
 Τῶν δακρῶν ἐκείνων ἡ ὥρα!
 Μεταξὺ ἀληθῶν σου δακρῶν
 Ἄς γελάσουν τὰ χεῖλη σου τώρα.

(Λεῖπει τὸ τέλος.)

ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΒΑΝΔΙΕΡΑΙ ΚΑΙ Η ΜΗΤΗΡ ΤΩΝ

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου)

Χάριν ὑμῶν, Ἰταλίδες, ἤχει τῆς ψυχῆς μου τὸ μέλος.
 Εὐχαρισ μόν' ἡ φωνή σας τὸ πρῶτόν μας δάκρυ πρᾶνυι,
 Μόν' ἡ γλυκεῖα φωνή σας μαλάσσει τὸν πρῶτόν μας ὕπνον.
 Ἐβελξαν ἤδη κ' ἐμέ, λειτουργὸν τῆς πικρᾶς ἀληθείας,
 Ἐρωτος φθόγγοι, τερπινοὶ τοῦ καλοῦ στόματός σας οἱ φθόγγοι.
 Τώρα δὲν πρέπει τοῦ κάλλους σας μόνον ἡ χάρις νὰ λάμπη·
 Τέκνα γενναῖα ζητεῖ παρ' ὑμῶν ἡ πατρίς, Ἰταλίδες,
 Κ' ἔρωτας θέλει νὰ πνέουν θερμὴν τῶν πατρῶων ἀγάπην.
 Ὅχι, δὲν φέρουν καρποὺς ἀνανδρίας τὰ σπλάγχνα σας πλέον·
 Μάρτυς Κοσένης ἡ γῆ καὶ τὰ πτώματα τόσων ἡρώων.
 Τοῦτο προσφέρω κ' εἰς σᾶς ἱερόν, Βανδιέραι, τὸ μέλος!
 Πόσον σκληρὸν εἰς τοὺς νέους νὰ βλέπουν ἐμπρός των τὰς
 [ᾄρας
 Πλήρεις θελγῆτρων, γλυκὺ μειδιώσας, καὶ χεῖρα νὰ βλέπουν
 Κρύαν, χαλκίην κρατοῦσαν τοὺς ὤμους των δίχην λαβίδος,
 Φράττουσαν ἤδη τὸν δρόμον αὐτῶν τὸν ταχὺν ἀναξίως!
 Πόσον σκληρὸν ν' ἀποθάνωσι νέοι τὸ Σύμπαν ὀπτόταν.

Ἦναι πανήγυρις, ὅταν τὰ μνήματα φαίνονται μῦθος.

Σὺ, τῶν μαρτύρων αὐτῶν ἀραιρέσας τὸ φῶς τῆς ἡμέρας,
Αἵτιε φόνου τοσοῦτων ἐτέρων υἱῶν Ἰταλίας,
Ἄκουσον τῶρα τὴν μαύρην τῆς Μούσης ἀράν, ὦ κακοῦργε·
Μέσω βαθείας νυκτὸς ἢ δυὰς ἀδελφῶν ὠργισμένων,
Φάσμα διπλοῦν, νὰ ταραττή σκληρὰ τὴν ἀγρίαν ψυχὴν σου!

Ἄγιοι μάρτυρες, πάλιν πρὸς σᾶς τὴν ὁδὴν μεταφέρω.
Μάκαρες σεῖς οἱ θανόντες, ἢ μοῖρά σας ἦτο ἁγία!
Εἶς ἐν ἀγκάλῃ τὸν ἄλλον κρατῶν, τὸ πολυτίμον αἶμα
Χύνων ἐκάλει μὲ πόθον δριμῦν τὴν φιλάτην μητέρα.
Δύστηνος μήτηρ, μ' ὁποῖαν ψυχὴν τὴν ἀπαίσιον φήμην
Ἦκουσες, φθᾶσαν ἐκ γῆς Καλαυρῶν; τὰς βελόνας ἀφεῖσα,
Ρίψασα κάτω τὰς χεῖρας, ἐγκλίνασα κάτω τὸ γόνυ,
Ἔργον χειρός σου κ' ἐτοίμην σχεδὸν τὴν ἐσθῆτα τοῦ τέκνου
Εἶδες φιλοῦσα, καὶ σπαίροντας λόγους ἐφώνητες τότε:

«Χεῖρες ἐσπάραξαν, χεῖρες δημίων τῶν τέκνων τὰ μέλη!»
Κάλλιον ἦτο μικροὶ ν' ἀποθάνουν ὁ πρῶτός των ὅτε
Γέλως διέλαμψε! κάλλιον ἦτο τὸ ξίφος κρατοῦντες
Πρόμαχοι, φίλοι πατρίδος, ναυμάχοι Λατῖνοι νὰ πέσουν!
Ἔμελλε τότε τῆς πάλης ἢ μέθη τὸν νοῦν των νὰ σείη,
Ἔμελλε τότε γλυκὰ νὰ θωπεύη τὰ κρῦα των χεῖλην,
Μάχης παραφορον πάθος, ἐκδίκησις, ἔρωσ πατρίδος,
Χάρις τριπλῆ γλυκυτέρα πασῶν τῶν χαρίτων τοῦ κόσμου.
Ὅταν ἐτοίμη πρὸς τ' ἄλλα νὰ τρέπηται ἄκρα ταῦ κόσμου,
Ἄπονος νύξ τῆς μελαίνης χλαμύδος τὰ κράσπεδα πτύσση,

Κ' ἔτι τὸ θλώμενον φῶς τὴν αὐγὴν δὲν στολίζη μὲ ρόδα,
Οἴμοι, ποσάκις ἐπλάνα ὁ ὕπνος τὸν ἀγρίον πόνον!
Κάματος σ' ἔρριπτε τότε βαρὺς εἰς τὴν ἄχαριν κλίνην,
Ὅπου βυκαλήμη' ἀντήχει ποτὲ τὴν ψυχὴν σου φαιδρύνον·
Ὅνειροι τότε γλυκεῖς σοῦ ἠπάτων, δειλαῖα, τὰς φρένας,
Ἦκουες πλάνον φωνὴν, τὴν φωνὴν τῶν ἰδίων σου τέκνων,
Ἦκουες κρότον ξιφῶν συρομένων, καὶ πάλλουσα τότε
Ἦνοιγες ἄμφω τὰς χεῖρας κ' ἐκράτεις σφιγκτὰ τοὺς υἱούς σου.
Τρέπεται τ' ὄνειρον, φεῦ, μετ' ὀλίγον εἰς καίριον ἄλγος!
Οὕτω τὸ πότισμα νέαν παρέχει ζωὴν εἰς τὰ ρόδα
Ἦλιος ὅμως ἐὰν φλογοεὶς ἐπιχύνη τὸ πῦρ του,
Κλίνουν τοὺς κάλυκας κάτω νωθρά, μαραινόμενα πάλιν.

Θαῦμα γραφίδος, εἰκόνα Δεσποίνης ἢ γῆ τοῦ πατρὸς μου
Θεῖον εἰς ἓνα νῶν, τῆς ἀμώμου παρθένου λατρεύει.
Χάριν καὶ φῶς οὐρανῶν ἐπιχύν' ἢ μορφή τῆς εἰκόνας,
Τρέμων πᾶς λάτρις τὰ γόνατα κλίν' εἰς τὴν γῆν αὐτομάτως.
Εἶδα, ποτὲ τὴν ἀθλίαν ἐμπρὸς τῆς εἰκόνας πεσοῦταν,
Εἶδα τοὺς θρήνους τῆς κ' ἤκουσ' αὐτὴν ἀλγεινῶς εὐχομένην.

«Γλεως, Ἄνασσα πόνων, τὴν ἀπαίδα βλέπε μητέρα,
Οἶκτον αἰτεῖ τῆς ψυχῆς μου τὸ μέγα, τ' ὀλέθριον ἄλγος.
Πόνος ἐπτάλογος, Δέσποινα, σείει τὸ θεῖόν σου στήθος,
Δάκρυα χύνεις πικρὰ τὸν σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος ὀρώσα.
Κ' ἔλεος ἄνωθεν κ' οἶκτον αἰτεῖς διὰ σέ, δι' ἐκεῖνον.
Οἴμοι τὴν μαύρην! μοῦ τήκει τὸ στήθος τῶν τέκνων ὁ πόνος,
Μόνη δὲ σὺ τὸν ἀκοίμητον σκώληκα τοῦτόν μου βλέπεις,

Μόνη τῶν σπλάγγνων μου βλέπεις τοὺς πόθους, τοὺς φόβους
[καὶ τ' ἄλγη.

Ὅπου μὲ φέρουν οἱ πόδες τὴν δύστηνον, πόνος μὲ καίει,

Πόνος δριμύς τὸ ταλαίπωρον στῆθος αὐτὸ βασανίζει.

Μόλις εὐθύνω μακρὰν τῶν ἀνθρώπων τὴν τρέμουσαν σάρκα,

Δάκρυα ρέουν καὶ βρέχουν πικρὰ τὰς ἰσχνὰς παρειάς μου,

Κ' ἔνδον ραγίζ' ἡ ψυχὴ μου... τῶν τέκνων ἡ μνήμη μὲ καίει.

Ὅταν ὁ δίσκος τοῦ Φοίβου τὰς πρώτας ἀκτῖνας ἐκχύνῃ,

Πάντοτ' ἐπάνω τῆς κλίνης μ' εὐρίσκει πικρὰ στοναχοῦσαν.

Κόψασ' αὐτά, Βασιλῆς, διὰ Σὲ τοῦ ἐξώστου μου τ' ἄνθη,

Πλήρεις δακρύων ἀφήκα τὰς γάστρας. Φεῦ, δύο στεροῦμαι

Παίδων ἐγώ, ἐνῶ σύ, Θεομήτωρ, θρηγεῖς μόνον ἕνα.

Εἶδες αὐτὸν καὶ μὲ μύρα τὸ θεῖον ἐρράντιτες σῶμα,

Θνήσκοντας ὅμως ἐγὼ τοὺς ἀθλίους υἱοὺς δὲν ἠσπάστην.

Δύστηνος εἶμαι σοῦ μάλλον, ὁ λόγος μου μὴ σε βαρύνῃ!

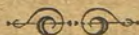
Σὺ μακαρία ἐμὲ τὴν ἀλγοῦσαν θνητὴν εὐσπλαγχνίσου.

Σπεῦσον καλοῦσα πρὸς Σέ, Βασιλῆς, τὴν ἀθλίαν ψυ-

[χὴν μου,

Ἐνθα τὰ τέκνα προσμένουν τὴν οὕτω πονοῦσαν μητέρα.

Ἴλεως πρὸς με τὸ βλέμμα σου τείνε, σεπτὴ Θεομήτωρ!

ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΔΟΣ*

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου).

Ἄργος ἡγῶν καὶ πένθιμος ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν
Ὁ κώδων ψάλλει τὴν πικρὰν τοῦ τάφου ψαλμοῦδιαν.
Τὰ λυπηρὰ κτυπήματα σημαίνουν διαβάτην
Πρὸς τὴν ὁδοπορίαν του χωροῦντα τὴν ἐσχάτην.
(Σχιλλερος)

Ὅταν ὠχρὸς πολὺδακρυς
Τοὺς λογισμοὺς ἀφίνω,
Καὶ πρὸς ἀνθρώπους ἔρημος
Τὸν πόδα διευθύνω,
Πικρὰν εὐρίσκω πάντοτε
Ὅργῆς ἢ θρήνων ὕλην,
Κ' ἔχω φωνὴν θρηνοῦσαν ἢ ὀργίλην.

*... Συμπλέκεται δὲ (ὁ ἐνδεκασύλλαβος στίχος) κομψῶς μετὰ τοῦ δεκαπεντασύλλαβου, διότι ρυθμικῶς μετ' αὐτοῦ συμβαδίζει. Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀξιώσεως ταύτης μετέφρασα ἐκ τῶν ποιήσεων τοῦ Ἰταλοῦ Α. Καννίνη φθὴν ἐπιθάνατον εἰς τὴν ἀτυχῆ ἀδελφὴν τοῦ κ. Παράσχου, τὴν ἀγαθὴν Αἰμιλίαν εἰς τῆς ὁποίας τὸ μνημῆμα πολλὰ ἀνθοδέσματα προσεφέροισαν ἀπὸ τὸν κεδρῶνα τοῦ Πίνδου. (Σημ. τοῦ Ποιητοῦ).

Ῥοδόχρουν ὄπου κ' ἔντεχνον
 Καὶ θεῶν ἔργων πλήρη
 Ἡ δαιμονί' ἀκρόπολις
 Τὴν κεφαλὴν ἐγείρει
 Ὑπ' οὐρανὸν ἀνέφελον,
 Εἰς μυροβόλον κλίμα,
 Ἐκεῖ πλησίον ἔφερα τὸ βῆμα.

Σιωπηλὴν ἀπήνητα
 Ἀνθρώπων συνοδίαν,
 Καὶ ἱερέων ἤκουσα
 Πενθίμων ψαλμωδίαν,
 Καὶ τρυφερὰν καὶ πρόμοιρον
 Ἐκφερομένην εἶδα
 Θῦμο θανάτου, κόρην Ἑλληνίδα.

Ἴδέτε τὴν! Λευκόπεπλος
 Ὡθεῖται πρὸς τὸ μνῆμα
 Σταυρόνουσα τὰς χεῖράς της
 Εἰς ἅγιόν τι σχῆμα,
 Καὶ τότε φαίνεται εὐχαρις,
 Ὡστε ὁ νοῦς πλανᾶται
 Καὶ λέγεις «Δὲν ἀπέθανε, κοιμᾶται».

Κοιμᾶται, πλὴν ἐδῶ ποτὲ
 Δὲν θέλεις ἐξυπνήσει,
 Καὶ Ἴταλὸς ἐπέπρωτο
 Τὴν λύραν νὰ τονίση
 Καὶ θρήνων ἔπη, σύμμικτα
 Μὲ δάκρυα, νὰ ψάλλη
 Ἐπὶ τ' ἀβρά, τ' ἀνωφελῆ του κάλλη.

Ἐκ τῶν ὑγρῶν σπηλαίων του,
 Ἐνθα τὴν κόμην νίπτει,
 Λαμπρότερος ἢ πρότερον
 Ὁ φοῖβος ἀνακύπτει,
 Ἄλλ' ἂν καλύψῃ τ' ὄμμα μας
 Ἡ πεπρωμένη σιέπη,
 Νύκτας μακρὰς νὰ κοιμηθῶμεν πρέπει.

Ἡ μοῖρα καὶ τὰ κάλλιστα
 Τοῦ κόσμου τραυματίζει.
 Ὡς ῥόδον ὁ μαραινέται
 Σχεδὸν καθὼς ἀνθίζει,
 Ὅμοίως, ὦ κοράσιον,
 Τὸ εὐχαρί σου σῶμα
 Θὰ γίνῃ μετ' ὀλίγον φροῦδὸν χῶμα.

Ἡ γῆ λοιπὸν θὰ δέχεται
 Τὸ πρόσωπον τὸ κρῦον,
 Ἐξ' οὐ ποτε μειδιάμα
 Ἠκτινοβόλει θεῖον;
 Ἡ γῆ λοιπὸν τὰ σπλάγχνα της
 Ἀνάγκη νὰ εὐφραίνῃ
 Τὴν σάρκα τὴν καλὴν ἐνσαρκουμένης;

Ἄλλ' ἴσως ὁ πικρότερον
 Τὴν σήμερον δακρῦων
 Εἶν' ὁ θηρεύων τ' ὄλβιον
 Τῶν πόθων του βραβεῖον,
 Ὅ τάλας ὅστις ἤλπιζεν
 Ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν
 Νὰ ὀδηγήσῃ νύμφην μακαρίαν.

Κ' ἴσως ἐν σοὶ τοῦ Ἔρωτος
 Τὸ κράτος ἐνιδρύθη,
 Τὸ κράτος ὃ βδελύσσεται
 Τῶν ἀγενῶν τὰ στήθη,
 Καὶ εἶχεν ἴσως ἔτοιμα
 Ἡ μήτηρ ἢ δειλαία
 Τοῦ γάμου σου φορέματα ὠραία.

Εἰς τὴν ἐρήμην κοίτην σου
 Πλὴν τῶρα γονατίζει,
 Καὶ κλαίουσα τὴν ὄψιν της
 Τὴν σεβασμίαν σχίζει,
 Καὶ βλασφημ' ἢ ταλαίπωρος,
 Πηγγὴν πολλῶν δακρῦων,
 Τὴν ὥραν τῶν πικρῶν Σου γενεθλίων.

Ὠχρὸν καὶ σύννου κ' ἐρημον
 Εἰς κλίματα παντοῖα
 Σκληρὰ μὲ τήκει μέριμνα,
 Σκληρὰ μὲ φέρει βία,
 Καὶ πούποτε τὸν πόδα μου
 Δὲν θέλω σταματήσῃ,
 Ἄν θάνατος τὸν ῥοῦν του δὲν κρατήσῃ

ὦ σύ, παρθένε, τ' ὄλβιον
 Διαιτωμένη δῶμα,
 Ἐμὲ τὸν ψάλτην πρόσφυγα
 Ἴδὲ μ' ἐλέους ὄμμα,
 Τὸν ψάλτην ὅστις ἔσπευσε
 Νεκρώσιμον νὰ ψάλῃ
 Ἐπὶ τ' ἀβρά, τ' ἀγγελικά σου κάλλη

Ο ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΟΣ

('Εκ τῶν τοῦ ἴδιου).

Σᾶς ἀφίνω, πτηνὰ τῆς Ἑλλάδος,
 Μελωδοὶ τῶν δασῶν σᾶς ἀφίνω,
 Τῆς ψυχῆς μου τὸν πόθον ἐκχύνω,
 Ὡ ἐδάφη σεπτὰ τῆς Παλλάδος.

Τὸ οὐράνιον τοῦτό σας κλίμα
 Ἐπ' ἐμὲ ὡσεὶ μύρον ἐχύθη,
 Τυπωμένην κρατῶ εἰς τὰ στήθη
 Τῆς Ἑλλάδος τὴν γῆν καὶ τὸ κύμα.

Ὡς τοῦ δένδρου κοπτόμενος κλάδος,
 Ἐχων φύλλα ξηρά, μαραμμένα,
 Κ' ἐγὼ οὔτω μακρὰν εἰς τὰ ξένα
 Θέλω κλαίει τὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος.

ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΕΡΩΣ

('Εκ τῶν τοῦ Ἰωσήφ Ρεγάδου.)

Aimer, prier, chanter, voilà toute ma vie,
 LAMARTINE

Εἰς τὴν ἀθλίαν αὐτὴν ζωὴν μου
 Ἄγγελος ἦλθε, τὴν ὑπαρξίν μου
 Ἀρωματίσας μὲ μελωδίαν
 Ἐπουρανίαν.

Τρίχορδον λύραν μ' ἔφερε κ' εἶπε·
 «Τὸ ἔμβλημα τῆς θρηνοῦ καὶ λύπαι».
 Ἄκανθαι ὅπου καὶ τινες κρίνοι,
 Ταύτην ἀφίνει.

Τρεῖς εἶχες λάβει χορδὰς, ὦ λύρα,
 Ἀπὸ ἀγίαν ἀγγέλου χεῖρα,
 Κ' ἤχησε πᾶσα πέριξ ἡ χώρα.
 Ἐσπασαν τώρα!

Μύρα ἢ πρώτη ἔπνεε θεῖα,
 Κ' ἔχυνε μύρα ἢ συμφωνία
 Τῆς μελωδίας καὶ τῆς μολπῆς τῆς
 Ἦτο ἢ Πίστις.

Καὶ ἡ δευτέρα ἔμοσχοβόλει
 Καθὼς τὸ ῥόδον, κ' ἔλεγον ὄλοι·
 Τέρπει καρδίας, γάμων ἠγεῖται,
 Ἐλπίς καλεῖται.

Ὡς ἠφαιστεία ἔκαιε κοίτη
 Κ' ἔρριπτε φλόγας πυρὸς ἢ τρίτη,
 Οἱ δάκτυλοί μου ἔκαιον ὄλοι
 Σπινθηροβόλοι.

Οἴμοι! ἐκείνη ἦτις ἐπέρα,
 Τῶν ἄλλων δύο κραταιότερα,
 Τὰ τεθλιμμένα νέα μου στήθη,
 Ἔρωσ ἐκλήθη.

Εἰς τὸ πατρῶον ποσάκις δῶμα
 Χορδὴν τὴν πρώτην, μικρὸς ἀκόμα,
 Ἔθιξα ψάλλων κ' εὐχὰς ὑψόνων
 Πρὸ τῶν εἰκόνων!

Κ' εἰς τόπους ξένους κ' εἰς γῆν ἐρήμην,
 Ὅποτε πόνων ἔμπλεως ἤμην,
 Ἦνοιγα τότε ἐνθουν καρδίαν
 Εἰς τὴν Θρησκείαν.

Ἄλλ' ἐπλανήθη ὁ νοῦς μου δύων
 Εἰς τοὺς κευθμῶνας τῶν μυστηρίων,
 Καὶ τὴν ψυχὴν μου ἔσφιγξε κρύα
 Φιλοσοφία.

Ἀμφιβολίας μ' ἔσεισε δαίμων,
 Δι' ὃ καὶ δρᾶττω τὴν λύραν τρέμων,
 Καὶ τῶν χορδῶν τῆς Ὀλῶ τὴν ἀρίστην,
 Χάνω τὴν Πίστιν.

Ἀπὸ τὴν Πίστιν ὠρρανευμένη,
 Φεῦ! ἡ δευτέρα ἄγονος μένει,
 Κ' αἱ μελωδίαί εἰς παραφώνους
 Τρέπονται τόνους.

Μ' ἐφάνη τότε ἡ φύσις πᾶσα
 Εἰς νύκτα τάφου μεταναστᾶσα,
 Εἶδα τὴν Πύλην τὴν οὐρανίαν
 Μ' ἀπελπισίαν.

Ἡ τῆς Ἐλπίδος χορδή, κ' ἐκείνη
 Συνθλάται τότε καὶ μὲ ἀφίνει·
 Ἔρωσ δὲ μόνος, καρδίας χλεῦη,
 Τὶ χρησιμεύει;

Ἄπο πικρίας ποτιζομένη,
 Θερμὴ μου φίλη, ἡ ἐρωμένη,
 Ἄγωμεν, μ' εἶπεν, εἰς ἄλλο μέρος,
 —Θάνατος κ' Ἔρωσ.—

Ἔρωσ, καὶ Πίστις, κ' Ἐλπίς ἀγία,
 Τούτους τοὺς φθόγγους θέλ' ἡ καρδιά...
 —Θάνατος κ' Ἔρωσ— ἔχει γραμμένον
 Τὸ πεπρωμένον.

Πίστεως ἄνευ, ἐλπίδος δίχως
 Φροῦδος τῆς λύρας εἶναι ὁ ἦχος,
 Καὶ ἡ χορδή τῆς ἡ τρίτη μένει
 Συντεθλασμένη.

Φεῦ! ἡ ζωὴ μου πλέον ἐκλείπει,
 Καὶ τοῦ ὄργάνου παύουν οἱ κτύποι,
 Παύει, καθὼς τις αὔρα νυκτία,
 Ἡ μελωδία.

Ὁ στέφανός μου κατεξήρανθη,
 Δὲν ἔχει φύλλα, ἔχασε τ' ἄνθη...
 Ἄπο τὴν σάρκα τὴν ἀσθενῆ μου
 Φεύγ' ἡ ψυχὴ μου.

Φεύγει πρὸς νέφη ῥόδινα! θεῖα,
 Ὅπου ἀγγέλων πετὰ χορεία,
 Καὶ ἰδοὺ λύρα λάμπει ἐτέρα
 Φαινοτέρα.

Μακαριότης μᾶς περιμένει-
 Ἄγωμεν φίλη βασανισμένη,
 Ὅπου στενάζει ἐν εὐθυμῖα.
 Λύρα γλυκεῖα,

Μὲ τὴν κακὴν μου παλαίων μοῖραν,
 Τὴν ἀνθρωπίνην ἔθραυσα λύραν,
 Χάρις πλὴν θεῖα ἄλλην μοῖ διδίδει
 Ἄφθαρτον ἤδη.

Λάβε τὴν λύραν τὴν αἰωνίαν
 Χύνουσα, φίλη, τὴν ἁρμονίαν·
 Ἐν ἄστρον ἄλλο τοῦ Παραδείσου
 Εἶν' ἡ μορφὴ σου.

« Ἔρως, καὶ Πίστις, κ' Ἐλπίς ἁγία »
 Ψάλλει τῶν ἀστρῶν ἡ μελωδία,
 Κ' ἡμεῖς ἐπάνω λαμπροῦ ἀστέρος
 — Θεὸς καὶ Ἔρως. —

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἰδίου).

Ὅλ' ἡ φύσις ἐκοιμᾶτο
 Ἐν ἀγκάλῃ νηνεμίας,
 Πούποτε δὲν ἐμυκάτο
 Ἡ κραυγὴ τῆς τρικυμίας,
 Ὕπνος ἔρωτος ἐδέσποζε
 Πᾶσαν τὴν περιοχὴν.
 Ἀπὸ μόνον τοῦ δρυμῶνος
 Ἡ φωνὴ τῆς ἀηδόνος
 Ἀντελάλει κ' ἐβαλσάμονε
 Τὴν ἀλγοῦσάν μου ψυχὴν.

Ἡ φωνὴ τῆς ἡ γλυκεῖα
 Ἦτο ὕμνος ἀρμονίας,
 Καὶ τὰ ῥόδα καὶ τὰ ἴα
 Καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πρωίας,
 Τὸ πᾶν ἦτο ὡς εἰς ἕκστασιν
 Ὑπὸ τ' ἀστρα τ' οὐρανοῦ.

Ἡ ψυχὴ μου, μεθυμένη
 Κ' ἐν ἀγνοίᾳ ἀποσπωμένη,
 Ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐνήχετο
 Εἰς τὸν ὕμνον τοῦ πτηνοῦ.

Ὕπνος μ' ἔλαβε, γλυκεῖα
 Συμφορῶν καὶ πόνων λήθη,
 Τῆς μολπῆς ἢ ἀρμονία
 Εἰς τὸν ὕπνον ἐνεχύθη
 Καὶ μ' ἐφάνη θε' ἀπόκρυφος,
 Ἄλλος πόντος ἄλλη γῆ.
 Τότε κόρη κατεβαίνει,
 Ἐλαφρὰ κυμαινομένη
 Ἀπὸ τ' οὐρανοῦ τὰ δώματα
 Μὲ κιθάραν φωταυγῆ.

Ἀπὸ τὸ γλαυκὸν τῆς ὄμμα
 Οἶκτος παραδείσου ῥέει,
 Γέλως εἰς τ' ὠραῖον στόμα
 Ὡς ἀγγέλου γέλως πλέει,
 Ἡ ξανθὴ τῆς κόμη χύνεται.
 Εἰς τὸν τράχηλον λυτῆ.

Εἰς τὸ στήθος τῆς τ' ὠραῖον,
 Τῆς αὐγῆς τὰ μῦρα πνέον
 Δροσοβόλον τριαντάφυλλον
 Ἡ παρθένος μου κρατεῖ.

Μακαρί' αὐτῆ! Εὐφράνθη
 Θάλασσα καὶ γῆ ἐμπρός τῆς,
 Καὶ τὸ φύλλωμα καὶ τ' αἶθη
 Ἐχρυσοῦντο μὲ τὸ φῶς τῆς,
 Καὶ ὁ νοῦς μου ἐκυμαίνετο
 Ὡς εἰς πέλαγος φωτός.

Μεστή κάλλους καὶ χαρίτων,
 Οὐρανοῦ ψυχὴ τις ἦτον
 Καταβαίνουσα παρήγορος
 Εἰς τὰς ὥρας τῆς νυκτός.

*Ἦλθ' ἐγγύς μου (πλάσμα θεῖον!)
 Εἶδα δὲ τὴν ἀηδόνα,
 Πνεῦμ' ἀδελφικόν, πλησίον
 Σπᾶσαν ἐπὶ μύρτου κλῶνα·
 Ἐκρουεν αὐτῆ τὴν λύραν τῆς,
 Ἐκελάδει τὸ πτηνόν.

Ἄνεμίχθη κ' ἦτο μία
 Ἡ διπλῆ των μελωδία
 Τὴν μολπὴν τριγύρω χύνουσα,
 Τὴν μολπὴν τῶν οὐρανῶν.

Ἀπὸ τοῦ πτηνοῦ τὸν τόνον
 Ἀτελεύτητος, γλυκεῖα
 Εἰς τὴν χλόην τῶν δρυμῶνων
 Ἐγενᾶτο μελωδία,
 Κ' ἐκ τῆς λύρας ἐξεπεμπετο
 Ἀνθρωπίνη στοναχή.

Εἰς ἐν τότε ἐμίχθη κραῖμα
 Ἄνθρωπος καὶ φύσις ἅμα,
 Κ' ἐξ αὐτῶν διπλῆ ἐχύνετο
 Πρὸς τὸν ὄντα προσευχή.

Καὶ ἀντήχει λέξις θεία,
 Ἡ τὸ φῶς τοῦ κόσμου δοῦσα,
 Ἡ κινουσα τὰ στοιχεῖα,
 Ἡ τὸ σύμπαν δικαιοῦσα,
 Τῶν αἰῶνων τὸ προσδόκημα,
 Τοῦ ὕψιστου ἡ πνοή.

Λέξις ἤχει, ναί, βοῶσα,
 Ὅτις πανταχοῦ πετῶσα
 Εἶναι ἡ λαμπὰς τοῦ μέλλοντος,
 Τῶν ἀνθρώπων ἡ ζωή.

Καὶ τὰ χεῖλη μου τὴν εἶπον
 Δίς τὴν λέξιν τὴν ἀγίαν,
 Καὶ ἀπέπλυνον τὸν ῥύπον
 Ὅστις μ' ἔσχε τὴν καρδίαν,
 Καὶ τὸ σύμπαν ἀνεσκίρτησεν
 Ἀπὸ κρύφιν παλμόν.

«Ἐρως», εἶπον δίς. Ὁ ἔρως,
 Ὁ δεσπόζων εἰς πᾶν μέρος,
 Μοῦ ἀπέσυρε τὸ κάλυμμα
 Τῶν γητῶν ὀφθαλμῶν.

Ἐρως... Ἐρως... ὁμοφώνως
 Τὸ πτηγὸν κ' ἡ λύρα λέγει·
 Καὶ εἰ βράχει τοῦ δρυμῶνος,
 Καὶ ἡ θάλασσα καὶ ἡ στέγη
 Τοῦ οὐρανοῦ καλοῦν τὸν ἔρωτα
 Ἐν κρυφίῳ στεναγμῷ.

Τίς ἀρχάγγελος τὰ σείει;
 Φεῦ, ἡ ὄψις μου δακρύει,
 Ὅλος τρέμω, πάθους ἔμπλεως
 Πρὸς τὸν οὐρανὸν ὀρμῶ.

Γονατίζω, τὴν παρθένον
 Πλησιάσας τὴν ἀγίαν,
 Καὶ μεθ' ὄρκων κ' ἐπιμένων
 Τῆς ὑπόσχομαι λατρείαν.
 Μ' εἶδε, τὴν δεινὴν νοήσασα
 Ταραχὴν τοῦ λογισμοῦ,
 Καὶ τὸ ῥόδον ὃ ἐφόρει
 Μοὶ προσέφερεν ἡ κόρη.
 Ἄφησε τὴν λύρην κ' ἔκλαυσε
 Σιωπῶσα μετ' ἐμοῦ.

Μέσω δύο ἠνωμένων
 Παλαμῶν, ἐν ἱκεσίᾳ
 Ἀμφοτέρων εὐχομένων
 Ἡ ψυχὴ κατέστη μία,
 Παρελθὸν καὶ μέλλον ἦνωσεν
 Εἰς ἓν φίλημα θερμόν.

ὦ, καλότυχα τὰ χεῖλη,
 Λέγοντα «Σ' ἐρῶμαι, φίλη!»
 Ὅτ' ἐν δάκρυον ἐθλίβεται
 Μὲ τὸ πῦρ τῶν στεναγμῶν!

ὦ παρθένε! εἶπον τρέμων,
 Ἄγγελοι τοῦ παραδείσου
 Μὲ φρουροῦν ὦ, εἴμ' εὐδαίμων
 Ἐν τῇ λάμπει τῆς μορφῆς σου.
 Βασιλεύων ἐν τῷ κάλλει σου
 Ἄλλο σκῆπτρον δὲν ζητῶ.
 Ἡ μορφή σου μὲ καλλύνει,
 Ἡ χαρὰ σου μὲ φαιδρύνει,
 Μ' ἓνα σου παλμόν, μ' ἐν φίλημα
 Οὐρανόφοιτος πετῶ.

Δὲν κατάγομ' ἐκ πλουσίων,
 Οὔτε τίτλοι μὲ στολίζουν,
 Οὔτε πρᾶραι πολλῶν πλοίων
 Δι' ἐμὲ τὸν πόντον σχίζουν,
 Δὲν χαυνόνω τὴν διάνοιαν
 Εἰς συμπόσι' ἀνθηρά.

Δόξαν ἤλπισα ζητήσας,
 Ἄλλ' ὁ κόσμος, διαλύσας
 Τὰς ἐλπίδας, μ' ἐγκατέλιπεν
 Ἐν ἀπάτῃ θλιβερά.

Σὺ πετᾶς μ' ἀγγέλου πτῆσιν,
 Σὺ, Θεά, κ' ἐγὼ φυλάττω
 Τῆς σαρκὸς τὸν χοῦν, τὴν φύσιν
 Τῆς ἰλύος ἐδῶ κάτω,
 Ὅπου μ' ἔριψεν ἐρπόμενον
 Τοῦ Ὑψίστου ἡ βουλή.

Ἄλλ' ὁ ἔρωσ με ἀγνίζει,
 Ἐρωσ ὅστις μὲ φλογίζει,
 Καὶ πρὸς τ' ἄνω ὑπεράνθρωπον
 Κ' ἴσον Σοῦ μὲ προσκαλεῖ.

Φέρε με πρὸς τὰς ἀγίας
 Ἄναμνήσεις τῆς Παλλάδος,
 Πρὸς τὴν γῆν τῆς εὐφυΐας,
 Πρὸς τὸ κῦμα τῆς Ἑλλάδος,
 Ν' ἀσπασθῶ τὸν χοῦν τὸν φέροντα
 Τῶν ἡρώων τὴν σποδόν.

Πρὸς τὸν Νεῖλον, ὦ Θεά μου,
 Ὄθησον τὰ βήματά μου,
 Εἰς τὰς πυραμίδας φέρε με
 Δαφνοφόρον αἰοιδόν.

Ῥῦσον μ' ἐκ τῆς ἀσπλαγχνίας
 Τοῦ κτηνώδους Βεδουίνου,
 Εἰς ἐρήμους τὰς ἀγρίας
 Σῶσον μ' ἐκ παντὸς κινδύνου,
 Ἄς ἡχήσ' εἰς Ἡλιούπολιν
 Τῆς κιθάρας ἡ ᾠδή.
 Ῥύθμισον Σὺ τ' ᾄσματά μου,
 Κλαῖε εἰς τὰ δάκρυά μου,
 Κ' ἡ Ἀνατολή κατάθαμβος
 Τὴν Θεάν μου θέλ' ἰδῆ.

ΑΙ ΓΡΑΦΑΙ

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου).

Ἐν ταῖς γραφαῖς ὁ νοῦς τοῦ Κόσμου
Θεὸς καὶ Λόγος ἐξηγεῖται·
Εἶπεν « Ἄς γίνῃ » καὶ κινεῖται
Τὸ χάος πνέον ὄργανόν.

Τὸ Χάος φρίσσει καὶ μυκάται
Καὶ πλέουν εἰς τὸ φῶς στοιχεῖα,
Σκιρτοῦν φυτὰ, σκιρτοῦν θηρία
Εἰς τῆς ζωῆς τὸν ἀσπασμόν.

Εἶπεν « Ἄς γίνῃ » κ' ἐν τῷ ἅμα
Ὁ ἄνθρωπος εἰς τύπον θεῖον
Δημιουργεῖται, σκῆπτρον σείων
Δυνάμεως καὶ προσταγῆς.

Τάξεις ἀγγέλων, γῆ, ἀστέρες,
Τονεῖτε ἱερόν τι ἄσμα·
Ἄς ψάλωμεν τὸ θεῖον πλάσμα,
Τὸν πρῶτον ἄνθρωπον τῆς γῆς.

Ἄδᾶμ εὐδαίμων!... ἐν ἐκστάσει
Βλέπει τὰ ἔργα τοῦ Ὑψίστου
Καὶ οἱ σπινθῆρες τῆς ψυχῆς του
Τοῦ πυρακτοῦν τοὺς ὀφθαλμούς.

Θαυμάζει κύκλω του τὴν φύτιν
Πλουσίαν δωρημάτων θείων,
Καὶ εἰς τὸ ἄπειρον εἰσδύων,
Βαρεῖς προπέμπει στεναγμούς.

Ἄλλὰ πρὸς τὸν δημιουργόν του
Τὸν πρῶτον ὕμνον πῶς νὰ χύσῃ;
Ἐντὸς τοῦ στόματός του φρίσσει
Παλμὸς καὶ ῥοῦς ἀρμονιῶν...

Ἀπὸ τ' ἀνήσυχά του χεῖλη
Ὁ λόγος εὐκολὸς ἐκβαίνει,
Ὅστις ταχὺς παντοῦ προβαίνει
Δημιουργὸς κοινωνιῶν.

Ο ΑΔΑΜ ΚΑΙ Η ΕΥΑ

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου.)

Ἐπλήθυνον τὴν ἐξορίαν
 Μὲ γένος ἄμειρον ἐλπίδων.
 Μάτην τὸ πρῶτον τέκνον εἶδον
 Ὡς βαλσαμον τῶν συμφορῶν

Φεῦ! ὁ πρωτότοκος υἱός των
 Κατηραμένος ἐγεννήθη,
 Ὡς προῖκα φέρων εἰς τὰ στήθη
 Τὸν ὄφιν τὸν φαρμακερόν.

ὦ φαῦλε Κάιν... εἰς τὸν νοῦν του
 Σατανικὰ συρίζουν ἔπη,
 Καὶ φθονερός τὸν Ἄβελ βλέπει,
 Καὶ πνέει μῖσος καὶ ὀργήν.

Εἰς τὸν βωμὸν Θεοῦ ἀγάπης
 Τοῦ ἀδελφοῦ τὸ αἷμα χύνει·
 Κεῖται ὁ Ἄβελ, ἐν γαλήνῃ
 Ἐξηπλωμένος εἰς τὴν γῆν.

Ὅσιν Ἄβελ, ὦ ἐγείρου
 Καὶ σπεῦσον συγχωρῶν τὸν φόνον!
 Οὐαί! πρὸ τοῦ Κυρίου μόνον
 Οἱ τελευτῶντες ἐξυπνοῦν.

Ἡ σὰρξ αὐτὴ ὠχρὰ καὶ κρύα,
 Καὶ τὰ νεκρὰ τὰ βλέμματά του
 Τὴν πρώτην νίκην τοῦ θανάτου
 Εἰς τοὺς λαοὺς διακοινοῦν.

ΕΜΒΑΤΗΡΙΟΣ ΡΩΜΑΪΚΟΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἑδουάρδου Βοῦλβεργ.)

Ἐμπρός Ῥωμαῖοι, ἔμπρός ἀνδρεῖοι
Ἐξαναστᾶσα ἡ Ῥώμη, σείει
Τὸ μέγα δόρυ καὶ σᾶς καλεῖ.
Κατηραμένοι, ἀνάνδροι ὄσοι
Ἵπὲρ τῶν νόμων δὲν ὀπλισθῶσι,
Κατηραμένοι ὄλ' οἱ δειλοί.

Καὶν τῆς Ῥώμης ἄς ἦναι ὄστις
Εἰς τὸν ἀγῶνα δὲν τρέχει σῴστης
Νόμων πατρώω. κ' ἐλευθερίας.
Ἡ γῆ τὴν σάρκα του νὰ μὴ λύση,
Καὶ τὴν ψυχὴν του νὰ τιμωρήση
Δαυλὸς κολάσεως αἰωνίας.

Ζέφυρε, φύσα εἰς τὰς σημαίας,
Ἦλιε, χρύσωσον τὰς ῥομφαίας,
Ἄγιον Πνεῦμα,
Κραταίωσόν μας τὴν δεξιάν.
Αἰ σάλπιγγές μας φωνὴν μεγάλην
Ἄς μεταδώσουν φέρουσαι πάλιν
Τῶν προπατόρων μας τὴν Θεάν.

Μὲ βῆμ' ἄς τρέξωμεν θαρραλέον
Ὡς εἰς παράταξιν βασιλέων,
Ὡς εἰς εὐφρόσυνον γάμου γεῦμα.
Ζέφυρε, φύσα εἰς τὰς σημαίας,
Ἦλιε, χρύσωσον τὰς ῥομφαίας,
Ἄγιον Πνεῦμα,
Κραταίωσόν μας τὴν δεξιάν.

Ἐμπρός, ἀνδρεῖοι! Σπείρατε τρόμον
Εἰς τοὺς τυράννους, ὑπὲρ τῶν νόμων
Συνασπιζόμενοι, ἰσχυροί.
Εἰς σᾶς προστρέχει ὁ κόσμος ὄλος,
Καὶ οὐρανόθεν ἡ φωτοβόλος
Σεραφεῖμ. τάξις σᾶς θεωρεῖ.

Ὁ τὸν Ἀσσύριον τιμωρήσας
 Θὰ ἔλθῃ μέτοχος τῆς ὀργῆς σας,
 Τῆς τυρανίας θραύων τὰ σκεύη.
 Ἄγιασμένη ἡ χεὶρ ἐκείνου,
 Ὅστις ἐν ᾧρα δεινοῦ κινδύνου
 Ἵπὲρ τῶν νόμων προκινδυνεύει.

Ζέφυρε φύσα εἰς τὰς σημαίας,
 Ἦλιε χρύσωσον τὰς ῥομφαίας,
 Ἄγιον Πνεῦμα,
 Κραταίωσόν μας τὴν δεξιάν.
 Αἰ σάλπιγγές μας φωνὴν μεγάλην
 Ἄς μεταδώσουν, φέρουσαι πάλιν
 Τῶν προπατόρων μας τὴν Θεάν.

Μὲ βῆμ' ἄς τρέξωμεν θαρραλέον
 Ὡς εἰς παράταξιν βασιλέων,
 Ὡς εἰς εὐφρόσυνον γάμου γεῦμα.
 Ζέφυρε φύσα εἰς τὰς σημαίας,
 Ἦλιε, χρύσωσον τὰς ῥομφαίας,
 Ἄγιον Πνεῦμα,
 Κραταίωσόν μας τὴν δεξιάν.

Ἐμπρὸς ἀνδρεῖοί μου ὀπλισθῆτε·
 Πῶς εἴσθε τέκνα μὴ λησμονῆτε
 Τοῦ παγκοσμίου κατακτητοῦ.
 Ἦγειρε δόξης παντοῦ τεμένη,
 Ἐτρεμεν ὄλη ἡ οἰκουμένη
 Καὶ εἰς τὰ μόνα νεύματ' αὐτοῦ.

Ἐὰν ἡ φήμη σας ἡ ἀρχαία
 Εἶχεν ἐκλείψει, καὶ φρικαλέα
 Σιγὴ κατεῖχε Βρούτων τὸ μνημα,
 Ἐμπρός! ἡ φήμη πάλιν μεγάλη
 Ἀπὸ τὴν γῆν σας θέλει προβάλει
 Καθὼς ὁ Φοῖβος ἀπὸ τὸ κύμα.

Ζέφυρε, φύσα εἰς τὰς σημαίας,
 Ἦλιε, χρύσωσον τὰς ῥομφαίας,
 Ἄγιον Πνεῦμα,
 Κραταίωσόν μας τὴν δεξιάν.
 Αἰ σάλπιγγές μας φωνὴν μεγάλην
 Ἄς μεταδώσουν, φέρουσαι πάλιν
 Τῶν προπατόρων μας τὴν Θεάν.

Μὲ βῆμ' ἄς τρέξωμεν θαρραλέον
 Ὡς εἰς παράταξιν βασιλέων,
 Ὡς εἰς εὐφρόσυνον γάμου γεῦμα.
 Ζέφυρε, φύσα εἰς τὰς σημαίας,
 Ἥλιε, χρύσωσον τὰς ρομφαίας,
 Ἄγιον Πνεῦμα,
 Κραταίωσόν μας τὴν δεξιάν.

ΑΣΜΑ ΤΩΝ ΕΝ ΙΤΑΛΙΑ ΜΙΣΘΩΤΩΝ

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου).

Ἀκτῖνας ἐκπέμπουν αἱ λόγχοι μυρίας,
 Καὶ λάμπουν οἱ θώρακες ὅπου περᾶτε.
 Υἱοὶ μελαψοὶ τῆς χρυσοῦς μεσημβρίας,
 Υἱοὶ χρυσοχαῖται τῆς Ἄρκτου, ποῦ πάτε;

— Ἄπ' ὄρη καὶ δάση καὶ κύματ' ἀκόμα
 Ἐρχόμεθ' ἀθρόοι, τὸ βῆμα ταχεῖς,
 Κ' εἰς στίλβοντας στοίχους, εἰς στοίχους παχεῖς
 Τοῦ Μοντερεάλου ζητοῦμεν τὸ Σῶμα. —
 Μὲ χεῖρα στιβαράν, μ' εὐφρόσυνον καρδίαν
 Οἱ μισθωτοὶ κρατοῦν τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν,
 Τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν.

ὦ σεις ἡγεμόνες, φρουρίων προστάται,

Οἱ πρῶην ὑψοῦντες τὸ μέτωπον γαῦρον,

ὦ σεις Ἴταλοί, διὰ τί ὠχριᾶτε;

Τί τρέμετε; φάσμα μὴ βλέπετε μαῦρον;

—Τοῦ Μοντερεάλου τὸ ἄγριον Σῶμα.

Πυκνὸν ἐναντίον ἡμῶν προχωρεῖ

Με χάλκινα στέρνα, με βῆμα βαρὺ.

Ἐβάφ' ἡ σημαία του μ' αἵματος χρῶμα. —

Με χεῖρα στιβαράν, με καίουσαν καρδίαν

Οἱ μισθωτοὶ κρατοῦν τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν,

Τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν.

Ἐκεῖ ποῦ τῆς Ἄρκτου κοιμῶνται ἀνδρεῖοι,

ὦ πένθιμ' ἰτέαι ἐνδόξων μνημάτων,

Τίς ἄνεμος ἄρα τὰ φύλλα σας σείει

Τὴν κρύαν σιγὴν τοῦ θανάτου ταραττων;

—Ὁ θάνατος σείει τὰ φύλλα μας μόνον.

Ἀπὸ τῶν μνημάτων νεκροὶ ἐκπηδοῦν

Ποθοῦντες τὰ τάγματ' αὐτὰ νὰ ἰδοῦν

Περιβεβλημένα με δόξαν προγόνων. —

Ἐμπρός, ὦ μισθωτοί· με καίουσαν καρδίαν

Ἐψώσατε θρασεῖς τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν,

Τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν.

ὦ σεις οἱ δι' ἔργων μεγάλων ποθοῦντες

Περίδοξον φήμην καὶ στίλβον χρυσίον,

ὦ σεις οἱ ψηφίσματα νόμων πατοῦντες,

ὦ σεις ποῦ μισεῖτε ἀπράγμονα βίον·

Κεντᾶτε τοὺς ἵππους, ῥομφαίαν ζωπυμένοι,

Τοῦ Μοντερεάλου ἰδοὺ οἱ στρατοί!

Δι' ὅποιον λόγχην βαρεῖαν κρατεῖ

Ἄνοιγουν ταμεῖα, κοσμοῦνται παρθένοι.

Ἐμπρός, ὦ μισθωτοί· με καίουσαν καρδίαν

Ἐψώσατε θρασεῖς τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν,

Τὴν λόγχην τὴν βαρεῖαν.

ΕΜΒΑΤΗΡΙΟΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου).

Ἀνατέλλουν θρασεῖς εἰς τὰ ὄρη
 Γερμανοὶ κ' ἐκλεκτοὶ Νησιῶται.
 Ἴδε πῶς τὸ μακρόσκιον δόρυ
 Ἐπισειῶν στιλπνοὶ στρατιῶται!
 Μέγα Γάλλων κατέστρεψαν σῶμα
 Εἰς Κρεσὺ, τὴν κοιλάδα τοῦ θρήνου,
 Τότε ὅταν τοῦ ῥόδου τὸ χρῶμα
 Μὲ τὸ χρῶμ' ἀντηλλάχθη τοῦ κρίνου.
 Τῶν ἀνδρείων μας ἦσαν πλησίον
 Αἱ φυλαὶ τῆς καλῆς Ἰταλίας,
 Καὶ μ' αὐτὰς ἡ φυλὴ θαλασσιῶν
 Οἰκητῶν τῆς χρυσοῦς μεσημβρίας.
 Οὐρρά, σαλπίγγων φθόγγοι!
 Βουνὰ βοοῦν καὶ λόγγοι
 Καὶ τρέμου φοβερά,
 Οὐρρά, οὐρρά, οὐρρά.

Ἴδε πῶς μὲ σπουδὴν καταβαίνει,
 Ἴδε πῶς πᾶσα φάλαγξ προβάλλει,
 Καὶ τὸ στράτευμα σύμπαν κυμαίνει
 Ὡς θαλάσσης βαρύφωνος ζάλῃ.
 Ἄς ἀνοίξουν αἱ θύραι, πολῖται,
 Καὶ χρυσίου ἐξέλθετε πλήρεις.
 Μίαν μόνην στιγμὴν ἂν ἀργῆτε,
 Θ' ἀναβῶμεν τὰ τεῖχη ξιφῆρεις.
 Αἶμα τότε... Κυττάξατε ποῖος
 Ὄδηγεῖ τὴν λαμπρὰν ἐστρατεῖαν!
 Εἶναι πάντων ὁ πλέον ἀνδρεῖος
 Μαχητῆς κ' ἔχει σπάθην ὀξεῖαν.
 Οὐρρά, σαλπίγγων φθόγγοι!
 Βουνὰ βοοῦν καὶ λόγγοι
 Καὶ τρέμου φοβερά·
 Οὐρρά, οὐρρά, οὐρρά.

Σταυρὸν φέρει λευκὸν εἰς τὸν ὤμον
 Ἐπὶ χλαίνης κοκκίνης ὡς αἶμα.
 Ὅταν μάχεται, σπείρει τὸν τρόμον
 Μὲ τὸ βλέμμα του, λέοντος βλέμμα.
 Ὅταν βαίνει τὰ στέρνα προτάτων,
 Τῶν αὐλῶν ταπεινοῦται ὁ τύφος.
 Ἐχει στίλβοντα δάση δοράτων,
 Ἄρχει πάσης τῆς γῆς μὲ τὸ ξίφος.

Εἰς τὴν μάχην, ὦ τάγματ' ἀνδρείων,
Κινηθεῖτε μετ' ἤχου καὶ σάλου.

Ἐκεῖ λάμπει πολὺ τὸ χρυσίον,
ἽΩ γενναῖοι τοῦ Μοντερεάλου.

Οὐρρά, τυμπάνων φθόγγοι!

Βουνά, κρημνοὶ καὶ λόγγοι

Ἄς τρέμουν φοβερά,

Οὐρρά, οὐρρά, οὐρρά!

Ἄς τρέμουν φοβερά!

ΣΤΕΝΑΓΜΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου).

Καὶ τὸν Ἀπρίλιον βοᾷ βροντώδης τρικυμία

Καὶ ζοφερὰ νεφῶν πληθὺς περικυκλοῖ τὸν κόσμον·

Ἐπίσης καὶ ἡ τρυφερὰ τῶν παίδων ἡλικία

ἽΟφιν πολλάκις ἀπαντᾷ ἐντὸς ἀνθῶν εὐόσμων.

Ἄπὸ τὰς χεῖρας τῶν Ὠρῶν τοῦ βίου μας τὸ νᾶμα.

Ἀνάμεστον ἐκχύνεται χαρᾶς καὶ λύπης κρᾶμα.

Τὸν νοῦν μὲ ἄλγος εἰς τὰ πρὶν καὶ ἡ νεότης στρέφει,

Καὶ τὸ παρὲν τὴν ἐνοχλεῖ μὲ πόνους καὶ πικρίας,

Καὶ ὅμως λύει τὰ πικρὰ τῆς ἀλγηδόνος νέφη

Τὸ μέλλον μ' ἐν μειδίαμα ἐλπίδος οὐρανίας.

Εἰς τῶν σπηλαίων καὶ δασῶν τὴν πελιδνὴν σκοτίαν

ἽΟ ἥλιος ἐνίοτε ἀκτῖνα χύνει μίαν.

ἽΟδυνηρὸς τοῦ γήρατος δὲν εἶν' ὁ βίος ὅλος,

Πρὸς τ' ἄλγη ὅμως φαίνεται ἐπιρρεπῆς ἡ φύσις,

Καὶ πᾶσα τῆς ψυχῆς πληγὴ λαίνεται δυσκόλως.

Πικραὶ τῆς πρῶνι μας ζωῆς μᾶς τήκουν ἀναμνήσεις,
 Καὶ δὲν γελαῖ καθὼς προτοῦ ἡ ποικιλόχρους ἱρίς
 Ὅποταν ἦν ὁ οὐρανὸς νεφῶν ἀγρίων πλήρης.

Ἄν τρικυμία δ' ἐκραγῆ περὶξ ἡμῶν λυσσῶσα,
 Ἐρήμην ἔχομεν παντοῦ καὶ ἄξενον τὴν χώραν,
 Καὶ βλέπομεν τὰ παίγνια μὲ ἀθυμίαν, ὅσα
 Μᾶς ἔτερπον τὴν ἀφροντιν τῆς ἡλικίας ὥραν.
 Ὅ νοῦς δ' ὅστις ἐγκαρτερεῖ ἀκμάζων εἰς τὸ γῆρας
 Κλονεῖται ὑπὸ τὸν σκληρὸν βραχίονα τῆς μοίρας.

Ἡ ΤΥΦΛῆ ΑΝΘΟΠΩΛΙΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου).

A.

Ἀγοράσατέ μου τ' ἄνθη!
 Τοῦ φωτός μου στερημένη,
 Ἐρχομαι μακρόθεν ξένη
 Καὶ τὸν οἰκτόν σας ζητῶ.
 Ἄν τὴν γῆν ὠροῖαν λέγουν,
 (Σὺ ὁ βλέπων μόνον κρίνε!)
 Τ' ἄνθη μου καρποὶ τῆς εἶναι,
 Τ' ἄνθη ταῦτα ποῦ κρατῶ.

Θάλλουν ἔτι; ἐγὼ κρίνω
 Ἄπὸ μόνην τὴν ἀρῆν των.
 Πρὸ μικροῦ ἀπὸ τὴν γῆν των
 Τὰ συνέλεξα νωπά.
 Τῆς αὐγῆς τὸ πνεῦμα τώρα
 Ὡ θαρρῶ, πῶς μουρμουρίζει,
 Θαρρῶ τώρα πῶς δροσίζει
 Τ' ἄνθη μου τὰ χαροπά.

Ὡ, ἰδέτε τα πῶς λάμπουν·
 Ἦσαν μοσχομυρισμένα,
 Εἰς τοὺς κόλπους φυλαγμένα,
 Τῆς καλῆς μητρὸς των γῆς.
 Ὅταν ἄπλωνα νὰ κόψω,
 Μύρον ἦτο ἡ γῆ ὅλη
 Κ' ἔλαμπον οἱ φωτοβόλοι
 Μαργαρίται τῆς αὐγῆς.

B.

Σεῖς τρυφᾶτε εἰς φῶς, ὅπου θεῖος
 Τὸν ἐρώμενον ἔρωσ εὐφραίνει,
 Κ' εἰς πελάγη σκοτίας κυμαίνει
 Τῆς τυφλῆς ὁ πολυδάκρυς βίος.

Συρομένη πρὸς χεῖμαρρον πόνων
 Ὡς τοῦ ἄδου πλανῶμαι σκιά,
 Τῆς μορφῆς σας μὲ φεύγ' ἡ χοριά,
 Φεῦ! ἀκούω τοὺς φθόγγους σας μόνον.

Ἄγοράσατε τ' ἄνθη μου, φίλοι!
 Δὲν τ' ἀκούετε πῶς κλαυσιῶντα
 Σᾶς καλοῦν τὰ ἐράσμια ὄντα,
 Ὡς νὰ εἶχον ἀνθρώπινα χεῖλη;

Τ' ἀβροδίατα ῥόδα μολύνει
 Καὶ τὰ κλεῖ τῆς τυφλῆς ἡ πνοή.
 Μὲ τὸ φῶς μᾶς κοσμοῦν οἱ Θεοί,
 Τῆς νυκτὸς εἶναι τέκνον ἐκείνη.

« Ἐκ χειρῶν τῆς τυφλῆς σώσατέ μας!
 Ἡμεῖς εἴμεθ' αὐγῆς μαργαρίται.
 Σεῖς οἱ βλίπροντες μόνου χαρῆτε
 Τῶν ἀνθῶν τὸ καλλίφυλλον δέμας. »

Ἄγοράσατε τ' ἄνθη τῆς ξένης!
 Μὲ διώκει σκληρὰ καταιγίς,
 Τὰ βουνα τῆς πατρίδας μου γῆς
 Φεύγω δούλη πικρᾶς εἰμαρμένης.

Η ΔΑΦΝΗ ΚΑΙ ΤΟ ΡΟΔΟΝ

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου).

Εἰς ἥρωος δάφνην κἀνεῖς δὲν ἀπλόνει
 Τὴν βέβηλον χεῖρα·
 Ἡ δάφνη, τῶν τέκνων τοῦ Ἄρεως μεῖρα,
 Αὐτῶν τῶν ἀνδρείων τὰ μνήματ' ἄς ζώνη.

Ἄλλ' αὖξεται, κόσμημα κήπου εὐόσμου,
 Ἐν ἄνθος ὠραῖον,
 Δι' ὄλους καὶ χάριν καὶ θέλγητρα πνέον·
 Τὸ ρόδον κοινὸν εἶναι κτῆμα τοῦ κόσμου.

Ἄν ἔνδον μνημάτων τὴν δόξαν μας κλείη
 Σκληρὰ εἰμαρμένη,
 Ἡ Κύπρις τὸν ἄφατον πόνον ἄς λύη·
 Ἀπῆλθεν ἡ δόξα, τὸ ρόδον μᾶς μένει.

Αὐτὸν μᾶς ἀφῆκαν τὸν κλῆρον ἐν μάχῃ
 Οἱ πάπποι πεσόντες.
 Δὲν φαίνονται πλέον υἱοὶ γαυριῶντες
 Τοῦ Ἄρεως, ὅπου χιῶνες καὶ βράχοι.

Οἱ νέοι δὲν σπεύδουν πρὸς δόξης ἀγῶνα
 Θηρεύοντες φήμη·ν.
 Ἄφιν' ἡ Γλαυκῶπις τὴν χώραν ἐρήμη,
 Κ' ἤχοῦν εἰς τὰς ὄχθας τῆς τ' ἄσματα μόνα.

Ὁ πλήρης ἀνθῶν Ἰλισσὸς διαβαίνει
 Καὶ τῶρα ὠραῖος,
 Ἡμεῖς δ' ἀπεβάλομεν μόνοι τὸ κλέος,
 Ἀλλὰ τὴν ψυχὴν μας ὁ ἔρωσ θερμαίνει.

Ἡ πρώτη θεότης ἄς ἦναι ὑστάτη·
 Ὁ Ἔρωσ καὶ μόνον
 Ἐν μέσῳ τοσοῦτων δακρύων καὶ πόνων
 Μὲ ρόδα τῆς λύπης τὸν δρόμον ἄς φράττη.

Ἐνόσῳ τοῦ πόντου ἡ ζών' ἡ πλατεῖα
 Τὴν γῆν περιζώνει,
 Ἡ γῆ τῆς Ἑλλάδος θὰ λέγεται μόνη
 Πατρίς τῶν χαρίτων, τοῦ κάλλους ἐστία.

Βουνά μυροβόλα κ' εὐκέλαδα δάση
 Τὴν γῆν τὴν στολιζοῦν,
 Τὸ κῦμά της ζέφυροι κοῦροι δροσίζουν·
 Αὐτὴ τῆς ψυχῆς μας τὸ ἄλγος μαλάσσει.

Στεφθῆτε μὲ ρόδον εἰρήνην ἐμφαῖνον,
 Θεάν τὴν Παφίαν
 Λατρεύσατε φίλοι· Ἑλλάδος γλυκεῖαν
 Ἀνάμνησιν φέρει τὸ ρόδον τὸ ξένον.

Ἡ ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ.

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου.)

Ὡς ὄνειρος, ρόδα στεμμένος πλανᾶται,
 Καὶ ὡς ὑπεράνω κυμάτων κρεμᾶται
 Ἀδάμας αὐγῆς,
 Ἐξῆλθ' ἐκ θαλάσσης ἢ Κύπρις ὁμοίως
 Καὶ γέλως τις θεῖος
 Ἐφαίδρυνε πᾶσαν τὴν ὄψιν τῆς γῆς.

Ἐσπάρη τῆς Πάφου τὸ ἔδαφος μ' ἄνθη,
 Ἐχάρη τὸ κῦμα, τὸ δάτος εὐφράνθη,
 Τὸ πᾶν μειδιᾷ.
 Χαρμόσυνοι τῶρα μᾶς τέρπουν ἡμέραι·
 Ὡ ἀνασσα χαῖρε,
 Ὡ χαῖρε, μεγάλη τοῦ κόσμου Θεά!

Ἡ χεὶρ σου τὰ πάντα κινεῖ ἀοράτως,
 Γνωρίζομεν ὅλοι τὸ μέγα σου κράτος.
 Πρὶν ἔτι φανῆς

Σὲ βλέπομεν ὅπου τὸ ἑναστρον δῶμα,
 Καὶ πέραν ἀκόμα,
 Κ' ἐντὸς τῆς ἀπείρου τοῦ κόσμου σκηνῆς.

Ἡ μήτηρ τοῦ Ἔρωτος ὅτ' ἐγεννήθη
 Κ' εἰτέτι τ' ἀβρά τη; ἐδρόσιζε στήθη
 Θαλάσσης ἀφρός,
 Ἐχύθ' εἰς τὴν ὄψιν της λάμπει ἀστέρων,
 Κ' ἐφύσα δυσμόθεν τὰ μύρα του φέρων
 Ἄηρ ἐλαφρός.

Κογχύλης ἐπάνω κορυφῆς φερομένη
 Ὅποταν ὑψόθεν εἰς γῆν καταβαίνει
 Ἡ Κύπρις θεά,
 Ἡ ὄψις της εἶναι λευκὴ μαργαρίτις,
 Καὶ φῶς τὴν κυκλόνει, καὶ λάμπ' ἡ μορφὴ της
 Ὡς ῥόδου χροιά.

Ὅποιων χαρίτων τὸ σχῆμα της πνέει,
 Ἐνῶ τοὺς αἰθέρας περοῦν οἱ ὠραῖοι
 Τοῦ δίφρου τροχοί!
 Γλυκὴ μορμυρίζει τὸ ἄσμ' ἀηδόνων
 Ἐντὸς τῶν δρυμῶνων,
 Γλυκὺς τῶν κυμάτων ὁ φλοῖσθος ἤχει.

Παντοῦ, ὦ μεγάλη Θεά, παντοῦ φθάνεις,
 Κ' ἐγκλείεις τὰ πάντα ἐντὸς τῆς πλεκτάνης
 Δικτύου χρυσοῦ.
 Δὲν σείεται φύλλον ἐὰν δὲν τὸ σείσης,
 Καὶ πᾶσα ἡ φύσις
 Πρηνῆς ὑποτάσσειτ' ἐνώπιον Σοῦ.

Καὶ σύ, ὡς ἡ Κύπρις, ἐφάνης ἐμπρὸς μου,
 Ὅμοίως καὶ σὺ μοῦ ἐμάγευσες, φῶς μου,
 Καρδίαν καὶ νοῦν.
 Ἴδὲ ἡ καρδία πυρίνη πῶς πάλλει!
 Τὰ θειά σου κάλλη
 Τὰ σπλάγχνα μου ὄλα γλυκὰ συγκινοῦν.

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου).

Ἔνθα γοργὸς τὸ ρεῦμά του
 Ὁ Κηφισσὸς κυλῖει
 Καὶ τὰ χλωρὰ φυλλώματα
 Πνοὴ ζεφύρου σείει,
 Ἀγάπης ψάλλον ἄτματα
 Ἀκούεται πτηνόν.
 Τὰ ῥόδα θάλλουν εὖσυμα
 Ἐν μέσῳ τοῦ λειμῶνος,
 Καὶ πέλειαι φιλέρωτες,
 Λευκότεραι χιόνος,
 Φέρουν ἐκεῖ τὴν Κύπριδα
 Ἀπὸ τὸν οὐρανόν.

Ὅρχοῦντ' αἰ ὦραι, κύκλωθεν
 Κρατοῦσαι μύρτου κλάδον,
 Καὶ τοῦ Πανὸς τὸ σπήλαιον
 Καὶ τ' ἄλση τῶν Δρυάδων
 Μίαν φωνήν, τοῦ ἔρωτος
 Ἐκχύνουν τὴν φωνήν.
 «Θεὸς ἐγὼ πρωτόθρονος
 Θεοὺς ἐξουσιάζω,
 Κ' ἐπὶ τῆς γῆς τὸ πρόσωπον
 Τὰ δῶρά μου μοιράζω,
 Καλλύνων μ' ἐν μειδιάμα
 Τοῦ κόσμου τὴν σκηνήν.

Τ' ἄστρα τιμοῦν τὸ νεῦμά μου,
 Γελά πᾶν ὅ,τι θίγω,
 Καὶ τῆς αὐγῆς μ' ἐν φίλημα
 Τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοίγω,
 Τὴν νυκτιπόλον Ἄνασσαν
 Μ' ἐν νεῦμα κυβερνώ
 Τρέφω μὲ πῦρ γλυκύτατον
 Τῶν δένδρων τὰς ὀπώρας
 Καὶ κυβερνώ τὸ πλοῦσιον
 Βασιλείον τῆς Φλώρας·
 Ἄβρὸν ἐπὶ τὴν θάλασσαν
 Τὸν ζέφυρον κινῶ.

Εἶτε ὁ Φαίβος γόνιμος
 Τὴν γῆν αὐτὴν θερμαίνει,
 Εἶτε ἡ νύξ ἐπέρχεται
 Μὲ τ' ἄστρα στολισμένη,
 Ὁ Ἔρως παντοδύναμος
 Τὸ σκῆπτρόν του κρατεῖ.
 Οἱ ὄνειροί μου, σείοντες
 Τῶν νέων τὴν καρδίαν,
 Στέμματα εἶναι σκέποντα
 Τὴν μαύρην ἐρημίαν.
 Τοῦ Ἔρωτος τὴν δύναμιν
 Λατρεύετε, θνητοί!

ΕΠΙΚΟΥΡΕΙΟΝ ΑΣΜΑ

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου).

Ἄφετε τὸν ἄδην πλέον·
 εἶναι μῦθος ἱερέων,
 τοὺς γνωρίζομεν καλά.
 Μὲ τὰς τρεῖς τῶν Ἐριννύας
 καὶ τὰς Μοῖρας ἐκ καρδίας
 Πᾶς τις φρόνιμος γελᾷ.

Ὁ πατὴρ θεῶν Κρονίων
 Δυστυχῆ θὰ ἔζη βίον
 εἰς τὸν Ὀλυμπον αὐτόν,
 Λογοφέρων μὲ τὴν Ἥραν
 Αἰωνίως, καὶ τὴν μοῖραν
 Ἐπιβλέπων τῶν θνητῶν.

Τὸν Ἐπίκουρον δοξάζω,
 καὶ τοὺς ἱερεῖς χλευάζω
 καὶ τοὺς μύθους ἀποθῶ.
 Μ' ἔμαθον τὰ δόγματά του
 Νὰ μὴ, πέραν τοῦ θανάτου,
 Ἄδου σκότῃ φοβηθῶ.

Ἄν ὑπῆρχε Ζεὺς καὶ Ἥρα,
 Δὲν θὰ ἔπεινον τὴν χεῖρα
 Πρὸς τὸν ἄνθρωπον ποτέ.
 Τοὺς θεοὺς μὴ ἐνοχλῶμεν,
 Προσχαρεῖς πρέπει νὰ ζῶμεν
 Ἐπικούρου μαθηταί.

Ὁ Θεὸς δὲν ταπεινοῦται
 Κοινωνῶν μὲ κόσμον, οὔτε
 Ἵπολογισμὸν κρατεῖ
 Πόσας νέας κυνηγοῦμεν,
 Πόσας κύλικας κενοῦμεν
 Ἐδῶ κάτω οἱ θνητοί.

Κύλικα κρατεῖτε, φίλοι,
 Καὶ τ' ἀβρά ποθεῖτε χεῖλη
 Καὶ τὴν λύραν τὴν καλήν.
 Οὐ φροντίς ἐπουρανίων!
 Δὲν μίγνυεται τὸ θεῖον
 Εἰς τοῦ κόσμου τὴν ἰλύν.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου).

Κ' ἐπάνω σοῦ καὶ περὶ σέ Ἰψίστου δίκη φοβερά
 Ἐκτείνεται καὶ σ' ἐφορᾷ.
 Τὴν βλάβημόν σου λαλιὰν ἀκούει ὁ Θεὸς ἡμῶν
 Καὶ καταβαίνει μὲ θυμόν.
 Ἴδὲ τον, ἀσεβῆ θνητέ! εἰς νέφη πύρινα πατεῖ,
 Ἡ χεῖρ του κεραυνοὺς κρατεῖ.
 Ἀνοίγουν ἄβυσσον φορικτὴν τὰ στέρνα τοῦ ὠκεανοῦ,
 Κύπτουν οἱ θόλοι τ' οὐρανοῦ.
 ὦ, δυστυχῆ τῶν ἀσεβῶν τὰ πνεύματα τὰ ρυπαρά!
 Εἰς τοὺς ἀπίστους συμφορά!
 Ἄντρα καὶ τάφοι θ' ἀνοιχθοῦν, ὁ κόσμος ὅλος θὰ σεισθῆ,
 Ὅταν ἡ σάλπιγξ ἀκουσθῆ.
 Κρουνοὶ πυρὸς θὰ ἐγερθοῦν ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς,
 Σημεῖα θεϊκῆς ὀργῆς.
 Τῶν κολασμένων αἱ ψυχαὶ θὰ βασανίζωνται σκληρὰ
 Εἰς τοῦ Ταρτάρου τὰ πυρά.
 Διάλυσις τότε ἔντελής· τὸ σύμπαν τότε θ' ἀφελθῆ
 Ἐπὶ τὸ σκότος τὸ βαθύ,
 Θὰ λάμπη δ' ἄγγελος φοικτὸς τοὺς κολασμένους ὁδηγῶν
 Εἰς κοίτην θρήνων κ' οἰμωγῶν,
 Ἐνῶ δικαίων αἱ ψυχαὶ θ' ἀπολαμβάνουν σταθερὰν
 Τοῦ παραδείσου τὴν χαράν.

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΧΑΙΡΕ

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἰδίου)

Χαίρε ψυχὴ τὸν κόσμον ἢ λιποῦσα,
 Ἄγιον, χαίρε, τοῦ φιλτάτου μνήμα!
 Ἐκ τῆς πικρᾶς κηδείας ἡ θρηνοῦσα
 Μὲ τεθλιμμένον ἐπιστρέφει βῆμα.

Πρόφην ἡμῶν ἐν τῇ δεινῇ σκοτία
 Τῆς φύσεως κοινὸς σὲ φέρει νόμος,
 Ἄλλ' ἡ μοῖρα κ' ἡμᾶς καλεῖ ταχεῖα...
 Δρόμος θανάτου τῆς ζωῆς ὁ δρόμος.

Τὸ βῆμα σοῦ μακρὰν φέρομεν μάτην,
 Τῆς καρδίας ἐντὸς μὲν ἡ ὀδύνη
 Ἔως εἰς τῶν στιγμῶν μας τὴν ὑστάτην·
 Τίς ἔμπορεῖ τὸν πόνον νὰ πρᾶύνη;

Μάτην τὸ ἱερὸν νᾶμα μᾶς βραίνει,
 Μάτην ἀγνίζον πῦρ καίετ' ἐμπρὸς μας·
 Ἐντὸς ἡμῶν ἡ μνήμη διαμένει,
 Καὶ στρέφεται πρὸς σὲ πᾶς λογισμὸς μας.

Ἄς ἀντηχοῦν οἱ γοεροὶ μας θρήνοι
 Πορηγοροῦντες τὴν πικρὰν σκιάν σου.
 Ὁ πόνος ὁ ὀριμὸς δὲν μᾶς ἀφίνει,
 Ὅσον ἂν ζῶμεν ἐν τῇ γῆ μακρὰν σου.

Ἡ μνήμη, φεῦ, ποτὲ δὲν ἐξαντλεῖται!
 Ἄν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἢ φιλία
 Μεταβλητὴ πολλάκις θεωρῆται,
 Πέραν τοῦ τάφου σώζετ' αἰωνία.

Ταχὺς ὁ χρόνος ὁ σκληρὸς μαραίνει
 Τὸ ῥόδον τὸ καλὸν τῶν συμποσίων,
 Ἡ κυπάρισσος ὁμοῦ διαμένει
 Ἀμάραντος τοῦ μνήματος πλησίον.

ΟΙ ΜΟΝΟΜΑΧΟΙ

(Ἐκ τῶν τοῦ ἴδιου).

Ἐμπρός, μονομάχοι·
 Προτείναντ' ἐν τάχει
 Τὰς λόγχας ὑμῶν.
 ὦ, τίς εὐφροσύνη!...
 Τὰ βλέμματα τείνει
 Λαὸς εὐθυμῶν

Ἡ πάλη θ' ἀρχίσθη·
 Κάνεις μὴ λαλήσῃ,
 Κάνεις μὴ σεισθῆ!
 Κτυποῦνται γενναίως,
 Τῆς πάλης τὸ κλέος
 Παντοῦ θ' ἀκουσθῆ.

Ἴδὲ τοὺς ἀνδρείους·
 Μὲ κτύπους μυρίους
 Τὴν γῆν συγκινοῦν.

Λυσσοῦν οἱ ἀνδρεῖοι,
 Ἢ λύσσα των σεῖει
 Καρδίαν καὶ νοῦν.

ὦ, δάκρυα χύνω·
 Τὸ ζεῦγος ἐκεῖνο
 Τὸν νοῦν μου κινεῖ.
 Δὲν δίδεται ἄλλη
 Τοσοῦτον μεγάλη
 Ψυχῆς ἡδονή!

ΤΟ ΣΤΕΦΑΝΩΜΑ

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου.)

A.

Ἐν χαρᾷ κ' ἐν εὐθυμίᾳ
 Ἀνεπήδα ἡ χορεία
 Τῶν Ἐρώτων,
 Εἰς τὸν κρότον
 Τῶν παιγνίων,
 Ὑακίνθων μέσφ' ἰών.

Ἄσταθεῖς πλὴν ἦσαν φύσει·
 Τίς τὸν ἄλλον νὰ κτυπήσῃ
 Χεῖρ' ἀπλόνει,
 Πᾶς θυμόνει
 Καὶ προσβάλλει,
 Καὶ φρικτὴ γεννᾶται πάλι.

(Ὅ,τι φέγουν μας τὰ χεῖλη
 Διὰ τί, Λεσβία φίλη,
 Μᾶς ταραττει;
 Αἰ, φιλτάτη,
 Ἐστω μία
 Τῶν ἐρώντων ἡ καρδιά.)

Ἐζων πρῶτα χωρὶς νόμον,
 Ἀλλὰ τρέχοντες τὸν δρόμον
 Ἐσφαλμένα,
 Εἶπον· «Ἐνα
 Μ' ἐξουσίαν βασιλέως
 Ἄς ἐκλέξωμεν ταχέως.»

(Σπεῦσον, φίλη μου ὦραία,
 Μὴ κ' ἐγὼ πρὸς βασιλέα
 Καταφύγω·
 Σοὶ ἀνοίγω
 Τὴν ἀγκάλην,
 Σπεῦσον, ποθητὴ μου, πάλιν.)

B'.

Μεταξὺ παιγνίων ἦτον
 Κράνος, φόβητρον Λαρήτων,
 Πέριξ ὄλον
 Φωτοβόλον,
 Φοβερά
 Στολισμένον μὲ πτερά.

Οἱ τρελλοὶ ἀποφασίζου
 Καὶ τὸ κράνος διορίζου
 Βασιλέα.
 (Αἱ ὠραία
 Μου Λεσβία,
 Μέγα πρᾶγμα ἡ ἀνδρία!

'Ἄλλ' ἐὰν σύ, Κύπρις ἄλλη,
 Τὰ λαμπρά σου δείξης κάλλη,
 Πίπτει τότε αὐτομάτως
 Πᾶν τὸ κράτος
 Τῆς ἀλκῆς·
 Σὺ τὸν κόσμον διοικεῖς).

'Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς ἐνόει
 Ὅτι ἔρωτες ἀθρόοι
 Βασανίζουν,
 Δαιμονίζουν
 Καὶ τὸν πλέον ἀπαθῆ,
 Κ' ἔσπευσε νὰ νυμφευθῆ

(Καὶ οἱ βασιλεῖς ἐκεῖνοι
 Θέλουν φίλην νὰ πρᾶυνη
 Τὰς ἀγρίας
 Τρικυμίας
 Τοῦ ἀθλίου
 Ἀνθρωπίνου τούτου βίου

'Ἐλθέ, κόρη,
 Κ' ἡμεῖς κόσμου ὁδοιπόροι,
 Νὰ μοιράσωμεν τὴν κρύαν
 Ἀηδίαν
 Τῆς ὁδοῦ,
 Ἐγὼ πρόθυμος, ἰδοῦ).

Γ.

Ἄφροδίτης ἱερά
 Ἡ λευκὴ περιστέρα,
 Στολισμένη
 Εἰς τὸν θρόνον ἀναβαίνει,
 Καὶ οἱ Ἔρωτες πετοῦν
 Καὶ τὸ ζεῦγος χαιρετοῦν.

(Διὰ τί, καλὴ Λεσβία,
 Νὰ μὴ ἔχω μεγαλειᾶ
 Διὰ σέ;...
 ὦ ἐλπίδες μου χρυσαῖ,
 Δότε με ὡς βασιλείαν
 Τῆς Λεσβίας τὴν καρδίαν!)

Ἦτο ἡ χαρὰ πολλή
 Τῶν Ἐρώτων...οἱ τρελλοὶ
 Εἶδον ὅμως
 Τί σημαίνει σκήπτρου νόμος·
 Ἦτον τύραννος σκληρὰ
 Ἡ λευκὴ περιστέρα.

(Φεῦ, ὄργα κ' ἐγὼ γνωρίζω
 Εἰς τί κύματ' ἀρμενίζω!
 Ἡπατήθην ὡς αὐτοί...
 Διὰ τί
 Ἡ καρδία σου, Λεσβία,
 Εἶναι τύραννος ἀγρία;)

Ο ΕΡΩΤΟΛΗΠΤΟΣ ΝΑΥΤΗΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ ἰδίου).

Ὅποτε τὰ νῶτα θαλάσσης ἐρήμου
 Διχάζει τὸ πλοῖον,
 Μεστή τῆς καλῆς σου μορφῆς ἡ ψυχὴ μου,
 Ἐκτείνεται πέραν γηίνων ὁρίων.

Τὸ ἄπειρον τότε διάστημα πλέει
 Χωρὶς νὰ φοβῆται,
 Εἰς κάμινον ποθῶν ἀμέριμνος καίει·
 Ματαίως τὸ κύμα λυσσῶν συγκινεῖ.

Κ' εἰάν μειδιῶσα ἐπάνω μου τείνης
 Τὸ εὐχαρι βλέμμα,
 Κοιμίζεται πάλιν εἰς κόλπους γαλήνης
 Ὁ πόντος, καὶ ζέφυροι πνέουν ἡρέμα.

Καθὼς τῶν ἀστέρων ὁ δίδυμος λύχνος
 Τὸν ναύτην διέπει,
 Ἀφίνει τὸ βλέμμα σου λάμψεως ἴχνος
 Ὅποτε τὸν ἔρωτα πνέον, μὲ βλέπει.

Τὸ πλοῖόν μου κοῦφον ἐνῶ διατρέχει
 Τὸ κύμ' αὐλακόνον,
 Κινδύνους τὸ νέφος πολλοὺς περιέχει,
 Ἐγὼ πλὴν φοβοῦμαι τὸν ἔρωτα μόνον.

Εὐδαίμων ἐγὼ εἰς τὰ χεῖλη σου ὅτε
 Μειδιάμ' ἀνθίζει!
 Ἄλλ' ἂν δυσημένης μὲ προσβλέπης, ὡ τότε
 Θανάσιμον ἄλγος τὰ στήθη μου σχίζει.

Η ΚΟΛΑΣΜΕΝΗ ΚΟΡΗ

(Ἐκ τῆς Παναγίας τοῦ Τάδου.)

Ἦμην νέα
 Ἡ δειλαία,
 Πάσης ἄλλης ἀβροτέρα,
 Κ' ἔλυον εἰς τὸν ἀέρα
 Τοὺς πλοκάμους τοὺς χρυσοῦς.
 Ἀλλὰ τώρα,
 Φρίκης ὦρα...!
 Τὸν Θεὸν παρακαλεῖτε,
 Ἡ ψυχὴ μου τυραννεῖται
 Εἰς κολάσεως πυρτούς.

Εἶχον φρύδια
 Δύο φεῖδια
 Ἐνωμένα στόμα στόμα...
 Πῶς τὰ ἔφαγε τὸ χῶμα
 Τόσα κάλλη τρυφερά!
 Τὸν Θεὸν παρακαλεῖτε,
 Ἡ ψυχὴ μου τυραννεῖται
 Εἰς κολάσεως πυρά.

Λατρευταί μου
 Κ' ἔρασταί μου
 Κλάδους-μ' ἔφερον μυρσίνης,
 Κ' ἄνθη ὅσα τῆς Δεσποίνης
 Τὸ εἰκόνισμ' ἀπαιτεῖ.
 Ἀλλὰ ποῖα
 Βλασφημία!
 Ἐρριπτον ἐγὼ γελῶσα
 Τ' ἀνθοπλέγματα τὰ τόσα
 Ὅσα μ' ἔφερον αὐτοί.

Ἀλλὰ τώρα,
 Φρίκης ὦρα...!
 Τὸν Θεὸν παρακαλεῖτε,
 Ἡ ψυχὴ μου τυραννεῖται
 Εἰς βασάνους ἀλγεινάς.
 Κολασμένη
 Εἰς τὰς φλόγας διαμένει,
 Καὶ ἡ Παναγία μόνη
 Χεῖρα κραταιὰν ἀπλώνει
 Καταργοῦσα τὰς ποινάς.

ΤΟ ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑ

('Εκ τῶν τοῦ ἴδιου)

Πλάσμα τρυφερὸν κοιμήσου!
 Παραστάτης ἀντικρύ σου
 Ἄγγελος σὲ ναννουρίζω,
 Καὶ ἀνοίγων τὰ χρυσᾶ μου
 Τὰ πτερά μου,
 Σὲ κινῶ καὶ σὲ κοιμίζω.

Ἐπὶ σὲ προστάτης κύπτω,
 Χύνω μύρον, ἄνθη ρίπτω
 Εἰς τοῦ βίου σου τὸ νῆμα.
 Ἴδε προσχαρῆς ἐμπρός σου,
 Τῆς μητρὸς σου
 Ἄκουσε τὸ κοῦφον βῆμα.

Ἐγὼ φεύγω σπεύδων ὅπου
 Λύπαι μὲ καλοῦν ἀνθρώπου,
 Ἄλλὰ σὺ δὲν εἶσαι μόνος·
 Περιττὸς ὁ ἄγγελός σου,
 Τῆς μητρὸς σου
 Ὅταν ἀγρυπνῇ ὁ πόνος.

ΤΑ ΜΝΗΜΑΤΑ

('Εκ τῶν τοῦ Φοοκάλου.)

Τί χρησιμεύ' εἰς τοὺς νεκροὺς σκιά κυπαρισσίνῃ;
 Ὅ τάρως, ὅταν βρέχωνται τὰ κρύα μάρμαρά του
 Μὲ δάκρυα παρήγορα, μήπως αὐτὸς καλλύνῃ,
 Μήπως τελῆ γλυκύτερον τὸν ὕπνον τοῦ θανάτου;

Θὰ παύσῃ δι' ἐμὲ τὸ φῶς ὁ Φοῖβος ἐπιχέων
 Εἰς τὰ ὠραῖα τῶν φυτῶν καὶ τῶν ἐμφύχων γένῃ,
 Καὶ ἡ γορέα τῶν Ὠρῶν δὲν θέλει διαβαίνει
 Πλήρης ἐλπίδων μελλουτῶν ἐνώπιόν μου πλέον.

Καὶ δὲν θ' ἀκούω τὴν μολπὴν τῶν λυπηρῶν σου στίχων,
 Καὶ θὰ σθεσθῆ διὰ παντὸς εἰς ταύτην τὴν καρδίαν
 Τῆς Μούσης καὶ τοῦ ἔρωτος τὸ πνεῦμα, ὅπερ εἶχον
 Ὡς μόνην τῆς πλανήτιδος ζωῆς παρηγορίαν.

Ἐν κρύον τότε μάρμαρον... ὦ, φίλε, τί ἀξίζει
 Ἐν μάρμαρον τὰ κρυερά ὅττ' αὐτὸς μας διακρίνον
 Ἀπὸ τὴν ἄμετρον πληθὺν ὀστέων ἀνθρωπίνων,
 Ὅσα κ' εἰς γῆν κ' εἰς θάλασσαν ὁ θάνατος σκορπίζει;

Αἶ, Πινδεμόντη! κ' ἡ ἐλπίς, πασῶν θεῶν ὑστάτη,
 Φεύγει τοὺς τάφους καὶ αὐτῆ, καὶ πεπρωμένη λήθη
 Ὡς κτῆμά της τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου δράττε
 Καὶ τὰ ἐγκρύπτ' εἰς ζοφερά νυκτὸς μελαίνης στήθη.

Καὶ δυνάμεις τις ἐνεργὸς ἐν ἰτχυρᾷ κινήσει
 Τὸ πᾶν ἐδῶ καταπονεῖ· καὶ ἄνθρωπον καὶ μνημα
 Καὶ πεδιάδα καὶ βουνὸν καὶ οὐρανὸν καὶ κύμα
 Ὁ γέρον Χρόνος μ' ἄλλην του χροιάν περιτυλίσσει.

Πλὴν πρὸ τοῦ χρόνου διὰ τί φθονεῖ τὰ ὄνειρά του,
 ὦ, διὰ τί ὁ ἄνθρωπος τὴν πλάνην του σκεδάζει,
 Τὴν πλάνην, ἥτις κ' εἰς αὐτοὺς τοὺς κόλπους τοῦ θανάτου
 Μετέωρον εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς λήθης τὸν βαστάζει;

Τάχα δὲν ζῆ καὶ ὑπὸ γῆν ὁπότεν σιωπήσει,
 Ὅποτεν παύσει δι' αὐτὸν τὸ μέλος τῆς ἡμέρας,
 Ἄν ἐπιζήσ' ἡ μνήμη του εἰς τῆς ζωῆς τὸ πέρασ
 Καὶ εἰς τὸν νοῦν τῶν φίλων του τὸ μέλος ἀναζήσει;

ὦ, δῶρον εἶναι τ' οὐρανοῦ ὁ πόνος τῶν θανόντων,
 Ὅστις ὡς μύρον εὐσεβὲς ἐν τῇ ψυχῇ μας καίει.
 Αὐτὸς συνδέει τοὺς νεκροὺς μετὰ τῶν ἐπιζώντων,
 Αὐτὸς τοὺς ἐπιζήσαντας μὲ τοὺς νεκροὺς συνδέει.

Πλὴν τότε μόνον, ὅταν γῆ πατρώα τοὺς σκεπάζη
 Καὶ λίθος, μνημα σεβασμοῦ, χαράττη τ' ὄνομά των
 Καὶ ἄνθη δένδρων σκιερῶν εὐφραίνουσι τὰ ὄστα των,
 Ὅπου τοῦ ὄχλου βέβηλος ὁ ποῦς δὲν πλησιάζει.

Ὅστις ἀγάπην ἐκ τῆς γῆς ἀποδημῶν ἀφίνει
 Μόνον τῆς κάλπης τὴν χαρὰν ἐκεῖνος ἀπολαύει·
 Ἄλλως, ἐν ἄδου τὰ πικρὰ παράπονά του χύνει,
 Ἡ τοῦ Θεοῦ τὸ κράσπεδον ψυχῆ ὀλβία ψαύει.

Ἄλλ ἐν ἀκάνθαις κ' ἔρημα ἀφίνει τὰ ὄστα του
 Ὅπου ἡ φίλη κλαίουσα τὰ στήθη της δὲν κρούει,
 Οὐδ' ὀδοιπόρος τις ἐκεῖ τὴν στοναχὴν ἀκούει,
 Ἢν χύν' ἡ φύσις ἀπ' αὐτὴν τὴν κοίτην τοῦ θανάτου.

Η ΚΟΡΩΝΗ

(Ὁ κ τῶν τοῦ Καζιμίρ Δελαβίν.)

Ὁ Φοῖβος εἰς τῆς οὐρως κρεμώμενος τὴν πύλην,
 Ἐνέβλεπε πρὸς τὴν ποτὲ ἀνοῦσαν παραλίαν
 Ὡς ἐρασπῆς, ὅστις θρηνηῶν νεκρὰν κειμένην φίλην,
 Ζητεῖ νὰ ἴδῃ τὴν προτοῦ τῆς κλλονῆς μαγεῖαν
 Κ' εὐρίσκει μετὰ θάνατον αὐτὴν θελκτικωτέραν.
 Ὡ, πῶς τὸ ἄστρον θλιβερὸν τὴν φίλην γῆν ἀφίνει!
 Ὡ, πῶς ἐκεῖ ὁ ἄνεμος τὸ μύρον ἐπιχύνει,
 Πῶς καθρεπτίζει ἡ θάλασσα τὴν φωτεινὴν ἡμέραν!
 Ἡμέρα ὅμως ἰλαρὰ τὸν δοῦλον δὲν φωτίζει.
 Ἐπὶ τὸ κύμα δίδυμον ἀκούω κόπην, ἣτις
 Μετὰ πατάγου τρίζει,
 Ἀνοίγοντα τὰ διαυγῆ νερά τῆς Ἀμριτρίτης.

Εἰς λέμβον ὀλισθαίνουσαν πλησίον τοῦ φρουρίου
 Χριστιανός τις κάθηται ὄρων τὴν παραλίαν·
 Διάκονος εἰς ἱερὰν ὠρίσθη λειτουργίαν,
 Καὶ καίει τὸ θυμίαμα ἐντὸς ναοῦ ἁγίου.
 Βεβαίως εἰς τὰ κύματα ἡ κόπην δὲν κινεῖται,

Καὶ ἀντ' αὐτῆς τὴν λύραν τοῦ ὁ νεανίας δράπτει
 Καὶ φάλλει... Οὕτως ἔφαλλον οἱ παλαιοὶ προφήται,
 Οὔτω φωνὴ ἀπαίσιος, γλυκεῖα πλήν, ταραττει
 Τὰς φρένας τῶν πλεόντων,
 Ὅταν στενάξ' ἡ ἀλκυὼν εἰς θυελλώδη πόντον.

Καὶ φάλλων οὕτως ἔκλαιεν, ἀλλ' ἔνοπλος ἐχύθη
 Εἰς τοῦρκος, κ' εἰς τὴν ἔπαλξιν τοῦ προμαχώνος φθάνει.
 Ἐπὶ τοῦ ὄπλου τοῦ στιλπνοῦ ἡ κίδαρις ἐκλίθη,
 Κ' εὐθύς τὸ πῦρ ἀνέλαμψε καὶ ὁ καπνὸς ἐφάνη·
 Συρίζ' ἡ σφαῖρα, καὶ κραυγὴ ἠκούσθη μόνον μία,
 Κ' ἐσίγησεν ἡ εὐσεβῆς τοῦ ὕμνου ἄρμονία.
 Ὡ, τίνος ἦτο ἡ κραυγὴ; ἀπὸ τὴν λέμβον μήπως
 Ἐχύθη τοῦ Λευίτου;
 Αὐτὸς στενάζει; Ἐθραυσε τὴν λύραν τοῦ ὁ κτύπος,
 Καὶ μὲ τοὺς τόνους ἔπαυσε συγχρόνως κ' ἡ φωνή.
 Ἄλλ' ἤδη ἐξετάθ' ἡ νύξ ἐπὶ τῆς γῆς ἀπάσης,
 Καὶ ἄνευ κόπης κ' ἔρημον τὴν λέμβον εἰς τὸ σκότος
 Παρέφερον ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὸ κύμα τῆς θαλάσσης,
 Ἦς μόνον ἐπὶ τῶν κρημνῶν ἐστενάζεν ὁ κρότος.

Η ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ

Ἰπὸ δένδρον πυκνὸν καθημένη,
 Πρὶν εἰσέτι τὸ σκότος λυθῆ,
 Ἄσμα ψάλλει παρθένος ξανθὴ
 Καὶ τὸν φίλον αὐτῆς περιμένει.

Καθ' ἐκάστην γυμνόπους ἐκείνη
 Τῆς κοιλάδος τὰ χόρτα πατεῖ,
 Ἄλλὰ μάτην τὸν φίλον ζητεῖ,
 Χωρὶς ὄφελος δάκρυα χύνει.

Τὶ ζητεῖς, ὦ χαρίεσσα νέα;
 Ἐρωτᾷ εἰς ἰππότης περῶν.
 Μήπως χόρτον χλωρόν;
 Μήπως ἄνθη συλλέγης ὠραῖα;

Ὅταν μ' ἄνθη τὴν κόμην τυλίσσης,
 Ὅταν μύρτα καὶ δάφνας φορῆς,
 Ὀνειρεύεσαι δόξαν θαρρεῖς
 Ὅτι στέμμα κρατεῖς βασιλείσσης;

Εἰς τὸ δάσος μὴ φρύγαν' ἀθροίζης
 Σὺ παρθένος τοσοῦτον καλή.
 Σοῦ κατόπιν θὰ σπεύσουν πολλοί,
 Εἰς τὸ δάσος μὴ μόνη βαδίζης.

— Μήτε χόρτα, μήτ' ἄνθη ζητοῦσα
 Εἰς ἐρήμην πλανῶμ' ἐξοχὴν,
 Τῆς ψυχῆς μου ζητῶ τὴν ψυχὴν,
 Ἄλλὰ φεύγω ματαίως θρηνοῦσα.

Ἰπὲρ δόξαν καὶ θρόνον ἀκόμα
 Τὸν καλὸν μου λατρεύω ἐγώ.
 Συμφορὰ μου! σκιὰν κυνηγῶ.
 Ἴσως κεῖται νεκρὸς εἰς τὸ χῶμα.

— Ἐγώ, κόρη, τὸν φίλον σου εἶδα
 Μεγαλείων καὶ πλοῦτου μεστὸν.
 Ἄλλην τῶρ' ἀγαπᾷ, δι' αὐτὸν
 Χάσε, κόρη μου, πᾶσαν ἐλπίδα.

— Ὁ Θεὸς ν' ἀγιάσῃ τὸν τόπον
 Ὃπου πνέει τὴν αὔραν καὶ ζῆ,
 Μὲ τὴν νέαν του φίλην μαζῆ,
 Εὐτυχέστερος πάντων ἀνθρώπων

Δυστυχής ἐγὼ πρώτη τευ φίλη
 Θέλω δάκρυα χύνει πολλά,
 Θέλω κλαίει μὲ πόνον, ἀλλὰ
 Δὲν θ' ἀνοιξω μεμψίμοιρα χεῖλη.

— Ὁ ἀδάμας αὐτὸς καὶ εἰς σκότος,
 Καὶ εἰς σκότος ἐκλάμπει βαθύ·
 Λάβε δῶρον ἀγάπης, ξανθή,
 Σὲ προδίδει ὁ φίλος ὁ πρῶτος.

— Τι τὸ θέλω τὸ δῶρον ἐκεῖνο
 Ἐρωμένη ἐγὼ δυστυχής;
 Παντὸς δῶρου καὶ πάσης εὐχῆς
 Τῆς ψυχῆς μου τὸν πόνον προκρίνω.

— Ὁ πιστὸς εἴμ' ἐγὼ ἔραστής σου,
 Ὅν ἡ φίλη ψυχὴ σου ποθεῖ·
 Τὸν δακτύλιον λάβε, ξανθή,
 Καὶ μὲ φόρεμα γάμου στολίσου.

ΟΙ ΔΙΣΤΑΓΜΟΙ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ

Στενάζω, λύπη φλογερά τὰ χεῖλη μου μαραίνει,
 Ποθῶ ν' ἀναχωρήσω,
 Εἰς ἄλλην γῆν νὰ μεταβῶ, νὰ ζῶ μεμονωμένη·
 Τὸν τόπον μου θ' ἀφήσω.

Ὁ κόσμος πλὴν ἀπέραντος, κ' ἐγὼ μικρὰ καὶ νέα
 Τὸν οἶκον πῶς ἀφίνω;
 Ἄνεμοζάλ' εἰς τὰ βουνὰ μυκάται φρικαλέα·
 Καλλίτερον νὰ μείνω.

Ὡς χελιδὼν τὴν ἀνοιξιν, ἐπιθυμῶ τὰ ξένα,
 Ποθῶ ν' ἀναχωρήσω,
 Νὰ δρεψω τ' ἄνη τεῦ βουνοῦ τ' ἀσθόνως ἐσπαρμένα·
 Τὸν τόπον μου θ' ἀφήσω.

Πλανώμεθα διώκοντες φωτὸς ἀκτῖνα μίαν·
 Τὸν οἶκον πῶς ἀφίνω;
 Δὲν ἐγεννήθην ἄρά γε εἰς ταύτην τὴν γωνίαν;
 Καλλίτερον νὰ μὲ εἶνω.

Παρομοιάζω τὸ φυτὸν τοῦ ἀνεμοὶ ζαλίζουν,
 Ποθῶ ν' ἀναχωρήσω,
 Καὶ κάτω κλίνουν τὸ φυτὸν καὶ τ' ἄνθη του σκορπίζουν·
 Τὸν τόπον μου θ' ἀφήσω.

Πλὴν τ' ἄνθη θέλουν προσοχήν, ἐν γῆ μικρὰ τηροῦνται·
 Τὸν οἶκον πῶς ἀφίνω;
 Οἱ φεύγοντες εἰς ξένην γῆν εὐκόλως λησμονοῦνται.
 Καλλίτερον νὰ μείνω.

Ἄχται τῆς φαντασίας μου, ὦ μή με τυρανῆτε,
 Τὸν οἶκον δὲν ἀφίνω.
 Ἐγὼ τὸν πόδα προχωρῶ καὶ σεῖς παλινδρομεῖτε·
 Καλλίτερον νὰ μείνω;

Ὅσφ βαδίζεις, τὸ καλὸν μικρύτερον βαδίζει.
 Τὸν οἶκον πῶ ἀφίνω;
 Ὅστις διώκει τὸ καλὸν εἰς τὸν ἀέρα κτίζει·
 Καλλίτερον νὰ μείνω.

Ὁ φύγων τὴν πατρίδα του θ' ἀναστενάξει.
 Τὸν οἶκον πῶς ἀφίνω;
 Ὅπου γεννᾶται ἡ ψυχὴ, ἐκεῖθεν ἄς πετάξει·
 Καλλίτερον νὰ μείνω.

Καλλίτερον τοῦ κήπου μου τὰ ῥόδα νὰ μυρίζουν,
 Τὸν κήπὸν μου προκρίνω.
 Ἡ λάμπ' ἡμέρα φωτεινὴ ἢ νέφη τὴν μαυρίζουν,
 Καλλίτερον νὰ μείνω!

Η ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

(Ποίησις Ἰταλίδος).

Παρῆλθ' ἐν ἔτος, φίλοι μου, κ' ἐν ῥόδον ἐμαράνθη,
 Σπολή τῆς κεφαλῆς μου.
 Τίς ν' ἀναστήσει δύναται τοῦ ἔαρός μου τ' ἄνθη,
 Τὰ μύρα τῆς ζωῆς μου;

Παρῆλθ' ἐν ἔτος, κ' ἔχασα τῆς ἥβης ἓνα κρίνον,
 Ἀδάμαντά τῆς ἓνα.
 ὦ, ποῖος μὲ παρηγορεῖ τὴν ὀρόσον ἐπιχύνων
 Εἰς κάλλη μαραμένα;

Παρῆλθ' ἐν ἔτος, φίλοι μου, καὶ μία ταῦτοχρόνως
 Παρήκμασεν ἐλπίς μου.
 Πῶς πάλιν ν' ἀνανεωθῆ ὁ περασμένος χρόνος,
 Τὸ θάρρος τῆς ψυχῆς μου;

Σὺ μόνη τ' ἄνθη, Ἀρετῆ, ἀμάραντα φυλάττεις
 Εἰς πᾶσαν ἡλικίαν·
 Τὸ κάλλος τὸ ἀληθινὸν σὺ μόνη ἐγχαράττεις
 Εἰς ἀγχιθὴν καρδίαν.

Τῆς ἀρετῆς οὐδέποτε τὸ θάρρος καταβάλλει
 Ἐλπίς ἀποδημοῦσα,
 Ἄλλ' εἰς τοῦ νοῦ τῆς τὰς πτυχὰς ἐλπίς ἐκλάμπει ἄλλη,
 Τὴν πρὶν ζωογονοῦσα.

ΡΟΔΟΝ ΚΑΙ ΧΟΡΤΑΡΙ

Ἐνα λουλουδι, ὅπου κυρτὸ τὸν ἥλιο ἀκολουθοῦσε,

—Ἦλιος ἐλέγονταν καὶ αὐτὸ—

Εἰς ἕναν κῆπο φουντωτὸ

Τριανταφυλλιά ἀγαποῦσε.

—Ἐλα νὰ γίνωμε τὰ δυὸ ζευγάρι ταιριασμένο,

Ἐλα, τριανταφυλλιά χρυσεῖ,

Γιατὶ εἶσαι μυρωδάτη ἐσύ,

Κ' ἐγὼ καμαρωμένο.

—Σώπα, λουλουδι ἀμύριστο, λουλουδι χωρὶς χάρι,

Ἐνα ἀηδονάκι τοῦ μιλά.

Τὸ ρόδο ποῦ μωσχολοῖ,

Δὲν μοιάζει στὸ χορτάρι.—

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΛΑΛΟΥΝΤΩΝ ΖΩΩΝ ΤΟΥ ΚΑΣΤΗ

ΑΝΕΚΔΩΤΟΝ

Τοῦ λαιμοῦ δὲ κατασχίσας τὰς ἵπποτικὰς ταινίας,

Ἄγετε μακρὰν μου, εἶπε, σύμβολα αἰσχροῦ δουλείας,

Καὶ τὰς ἔρριψε μακρὰν τοῦ δέκα βήματι ὁ Σκύλος

Καὶ ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἐπανελάβεν ὀργίλως·

Μὲ παράσημα τοιαῦτα ἀγενῆ οἱ βασιλεῖς;

Ἄς μισθόνουν τοὺς προκρίτους ὑπηρέτας τῆς αὐλῆς;

Ταῦτα κ' ἔτι ἄλλα τότε διακριτικὰ σημεῖα

Ἐσυνείθιζε νὰ δίδῃ ἢ τῶν ζώων μοναρχία.

Ἄλλο μὲν εἰς τὴν οὐρὰν τοῦ τὴν ταινίαν ἐκρεμοῦτε,

Ἄλλο δὲ εἰς τὸν λαιμόν τοῦ εἶδος ἄστρου ἐφοροῦτε,

Κι' ἄλλο εἶχεν εἰς τὰ ὦτα κρεμασμένον τὸν σταυρόν·

Ταῦτα δὲ τὴν φιλαυτίαν εὐχαρίστουν τῶν μυρῶν.

Τὴν εὐγένειαν ὁ ἀναξ σχηματίζων ἐν τῷ Κράτει

Οὕτω πως εὐχαριστεῖται τοὺς λαοὺς νὰ διατάττῃ.

— Ἀπεράσισα καὶ θέλω τοὺς ἵπποτας νὰ τιμᾶτε·

Τὴν ἀξίαν, ἧς στεροῦνται, ἡ ταινία ἐγγυᾶται.

Στοχασμοὶ ποσῶς δὲν πρέπει νὰ σᾶς ἔλθουν κατὰ νοῦν,
 Ὅσοι μὲ τὴν θέλησίν μου ἐντελῶς δὲν συμφωνοῦν. -

Παρ' ἡμῖν λοιπὸν πηγάζει ἀπὸ χρόνων ἀπωτάτων

Ἡ οὐράνιος ἰδέα τῶν ἱπποτικῶν Ταγμάτων,

Τὰ ὁποῖα παρεδέχθη ἡ αὐλή τῶν ἡγεμόνων,

Μιμηθεῖσα κατὰ τοῦτο τὴν ἐμήχαυριν τῶν ἔνων.

Καὶ ἐντεῦθεν ἐσυσιήθη ἐν Εὐρώπῃ ὁ Ἄσπτης,

Τὸ Χρυσόμαλλον τὸ Δέρας, ὁ Ἐλέφας, ὁ Σωτήρ.

Αἱ αὐλαὶ τῶν βασιλέων ἀνταμείβουσαι σπανίως

Τὰ καλὰ τὰ ὅσα πράττει ὁ καλὸς καὶ ὁ ἀνδρεῖος,

Μὲ τοιαῦτα ἀνδραπόδων περιφρόνητα σημεῖα

Πῶς βραβεύεται νομίζουν ἰκανότης καὶ ἀξία.

Πλὴν τί λέγω! ἐξηντλήθη τῆς ἀξίας ἡ πηγὴ,

Κ' ἡ ἀμφίβολος τιμᾶται γενεᾶς καταγωγὴ.

Ὁ αὐλόδουλος ποτέ του δὲν εὐρίσκει ἡσυχίαν

Ἄφρωσιωμένος ὅλος εἰς μηδαμινὴν ταινίαν,

Καὶ βραδιουργῶν τὸ πλῆθος τὴν ταινίαν νὰ κρεμάτη

Εἶναι ἔτοιμος τὸν κόσμον διὰ ταύτην νὰ χαλάσῃ

Ἄλλος δι' αὐτὴν νὰ θύσῃ τὴν ζωὴν δὲν δειλεῖ,

Καὶ ἐπάνω εἰς τὸν χάρτην ἄλλος πάλιν φθισεῖ.

Μόλις δὲ ἀπολαμβάνων τὴν πολυπόθον ταινίαν

Περιφέρεται τοὺς δρόμους μὲ οἰκτραν ἀλαζονίαν,

Καὶ κορδόνετα γελώω; καὶ περιφρονεῖ κ' ὑβρίζει

Κάθε ἄνδρα, τὸν ὅποιον ἡ ταινία δὲν στολίζει.

Ἰκανότητος δὲ οὕτω καὶ ἀξίας ἀπορῶν,

Ὡς ἀξίαν μόνην ἔχει τοῦ λαιμοῦ του τὸν σταυρόν.

Νὰ σοῦ ζήσῃ τὸ βραβεῖον, νὰ σοῦ ζήσῃ ἡ ταινία!

Ἐχεις δίκαιον, καυχῆσου, ἀθλιε οἰηματία!

Ἐχεις δίκαιον, διότι ἀπὸ ταύτην στερημένος

Ἦθελες περᾶ τὸν δρόμον πανταχόθεν συριγμένος,

Καὶ ἡ περιφρόνησίς σου θεὰ ἦτο προφανής,

Ὡς σὺ τῶρα καλλιτέρους ἀπὸ σὲ περιφρονεῖς.

Αὐλικὸν ὁπόταν βλέπω νὰ περᾶ ἑσταυρωμένος

Καὶ καυχᾶται πῶς ὑφείλει εἰς τῶν πάππων του τὸ γένος

Κληρονομικὴν δουλείαν, τὴν ὁποίαν πᾶς τις ψέγει,

Δείχνει τὰ χρυσᾶ δεσμὰ του καὶ μὲ φαίνεται νὰ λέγῃ:

«Εἶμαι κλόνος τῶν προπάππων καὶ τῶν πάππων μου εὐθύς,

Γνώρισέ με· εἶμαι δούλος ἀπὸ δούλους γεννηθεῖς.»

• ΤΟ ΣΤΕΜΜΑ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ *

Ἐντὸς τινος Καθέδρας, ἀφ' ἑνα στενὸν δρόμον
 Διέβηνεν ὁ Φοῖβος μὲ πάτημα βραχύ,
 Κατάργυρον ἐφόρει φανέτραν εἰς τὸν ὦμον
 Καὶ δάφνης εἶχε στέμμα καὶ λύραν εὐχητή.
 Ὑπερηφάνως νεύων καὶ ἀνυψῶν τὰς χεῖρας,
 Ἐμπρὸς οἰνοπωλείου ἐστάθη μὲ ὀργήν,
 Καὶ δάφνην κρεμασμένην ὀρών ἐπὶ τῆς θύρας,
 Ἐπιφωνεῖ καὶ λέγει μ' ἐκπλήξεως κραυγῆν·
 — ὦ ἐντροπή τοῦ Πίνδου, ὦ ἱεροσυλία,
 ὦ πράξις αἰσχροτάτη, ὦ ἤθη, ὦ καιροί!
 Τίς ἄρα νὰ κρεμάσῃ εἰς τὰ κρασοπωλεῖα
 Τὸ ἱερόν μου στέμμα ἐκεῖνο ἤμπορεῖ; —

Μὲ δύο τρεῖς Σατύρους εἰς τὸ κρασοπωλεῖον
 Εἶχε χωθῆ ὁ Βάκχος ἀπὸ τινων ὤρων,
 Κ' εἰς ἓν πλατὺ βαγένη καθήμενος πλησίον
 Εὐφραίνετο κ' ἐγέλα σκοτώνων τὸν καιρόν.
 Ὡς ἤκουσε τὸν Φοῖβον, τὸ τέκνον τῆς Σεμέλης,

* Τὸ ποιημάτιον τοῦτο, γεγραμμένον κατὰ μίμησιν τοῦ Ἰταλικοῦ ποίη-
 ἑτι λύση ὁ ποιητὴς τὴν μετριόφρονα σιωπὴν, εἶχε δημοσιευθῆ διὰ τῆς
 Εὐτέρπης κατὰ τὸ 1847.

Ἐβγήκε μὲ τοὺς ἄλλους συντρόφους τοῦ αὐτοῦς,
 Καὶ εἶπεν. — Ἄν τῆς δάφνης τὴν ἱστορίαν θέλῃς,
 Ἐγὼ νὰ σὲ τὴν εἶπω, ὦ τέκνον τῆς Λητοῦς.
 Ἐδῶ πρὸ δύο χρόνων εἰς ποιητῆς ἐμβήκε
 Κ' ἐζήτησε νὰ πῆ μισθὸν ὀκνῶν κρασί,
 Ἀντὶ χρημάτων ὅμως ἐνέχυρον ἀφῆκε
 Αὐτὸ τ' ὠραῖον στέμμα ὅπου φορεῖς καὶ σύ. —
 Τὸν λόγον τοῦ ὁ Βάκχος ἐπέρανε γελάσας,
 Ἄλλ' ὁ θεὸς τῶν στίχων μὲ ἄγριον θυμὸν
 Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ τὴν δάφνην ἀποσπάσας,
 Τὴν ἔρριψε μακρὰν τοῦ καὶ εἶπε βλασφημῶν·
 — Κ' ἐγὼ σὲ καταρῶμαι, φυτὸν διεστραμμένον,
 Κ' ἐγὼ σοὶ ἐπιβάλλω ἀνάθεμα βαρὺ.
 Τὸ ἤρπασεν ὁ Πέτρος ἐκεῖθεν διαβαίνων
 Καὶ πάντα τὸ φορεῖ.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Ο ΒΟΤΣΑΡΗΣ

ΤΗ
 ΣΕΒΑΣΜΙΑ ΧΗΡΑ ΤΟΥ ΗΡΩΟΣ
 ΑΦΙΕΡΩΝΕΙ
 ΤΟΝ ΔΙΘΥΡΑΜΒΟΝ

Γ. Χ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

Ο ΒΟΥΤΣΑΡΗΣ

Τὸ δέ
 Εὐαν-
 Θε' ἀπέπνευσε ἀλικίαν
 Προμάχων ἂν ὄμιλον ἐνθ' ἄριστοι
 Ἔσχον πολέμοιο νείκος. . .
 Ἔτλαν δὲ πένθος οὐ φατόν.
 (Πίνδαρος)

A.

Ὁ λέων ὅταν ἔξαφνα
 Τὴν ἄλυσσιν τοῦ σπάσῃ,
 Τὴν ἀλαζόνα χαίτην τοῦ
 Βρυχώμενος τινάσσει,
 Καὶ βλέμματα τριγύρω τοῦ
 Τοξεύει φλογερά.

Μὲ τοὺς ἀλκίμους ὄνυχας
 Τοὺς φύλακας τοῦ σχίζει,
 Κ' αἱματωμένα, σπαίροντα

Τὰ σπλάγγνα των σκορπίζει,
Καὶ σημαδεύει μὲ αἵματα
Τὸν δρόμο του περᾶ.

Ἐλλάς ! καὶ σύ, τοῦ λέοντος
Φοβερωτέρα ἀκόμα,
Ἠγέρθῃς περιστρέφουσα
Κεραυνοβόλον ὄμμα
Ἀπὸ τὰ δοῦλα δάκρυα
Σχεδὸν ἀκόμη ὑγρόν.

Κ' ἠγέρθη βαρυσίδηρος
Ἡσπάθη τῆς ὀργῆς σου,
Καὶ ἐθέρισε τὰ ἀμέτρητα
Κουάρματα τῆς γῆς σου,
Καθὼς θερίζει δρέπανον
Τοὺς στάχεις τῶν ἀγρῶν.

Ἡ φήμη ἢ μυριόστομος,
Τοῦ λόγου ταχυτέρα,
Εἰς τὴν Τουρκίαν ἄγγελος
Καταστροφῆς ἐπέρα
Καὶ πανταχοῦ διέχυνε
Σαλπίσματα φρικτά.

Πᾶς ἄπιστος ὠχρίασεν
Ἀπὸ θυμὸν καὶ λύσσαν,
Κ' εἰς μιναρέδας, ἔτοιμα
Ἐνῶ νὰ κράξουν ἦσαν,
Τῶν ἀσεβῶν ἀπέμενον
Τὰ στόματα ἀνοικτά.

Ἀπὸ τὴν φρίκην ἔτρεμον
Τὰ χεῖλη τοῦ Μαχμούτη,
Ἄλλὰ θαρρῶν εἰς τ' ἄμετρα
Τῆς δυναστείας πλούτη,
Καὶ στόλους καὶ στρατεύματα
Ἡτοίμαζε θρασύς.

Περὶ τὴν ἡμισέληνον
Πᾶς ὀσμανλῆς ἐκλήθη,
Φυλῶν βαρβάρων δ' ἔνοπλα
Συνεπυκνοῦντο πλήθη,
Καὶ στόλοι τὸν Ἑλλήσποντον
Κατέβαινον δασεῖς.

Καὶ στρατιὰ τὰ πλάγγνα σου
Εἰσέδυν ἀγρία,
Καὶ πανταχόθεν σὲ ἔζωνον

Ἀστροπηφόρα πλοῖα,
 Νὰ σὲ σπαράξουν σπεύδοντα
 Μὲ σίδηρον καὶ πῦρ.

Ἄλλὰ μὲ πῦρ καὶ σίδηρον
 Ἡ βία τῆς χειρός σου
 Καθημαγμένα θύματα
 Ἐξήπλονεν ἐμπρός σου,
 Καὶ δίκροτα κατέστρεψε
 Μὲ σίδηρον καὶ πῦρ.

Πᾶν κατ' ἐχθρῶν σου κτύπημα
 Ἐχειροκρότει ἢ Νίκη,
 Κ' ἐτρέφοντο μὲ σάρκας των
 Ἀλώπεκες καὶ λύκοι,
 Καὶ κόρακες ἠλάλαζον
 Τοὺς ὕμνους τῶν νεκρῶν.

Καὶ τῶν νεῶν ἐρρήγνυντο
 Τὰ γιγαντώδη σκάφη,
 Καὶ τοῦ πυρός τὰ λείψανα
 Κατέπινον οἱ τάφοι,
 Ὅπου κοχλάζον ἦνοιγε
 Τὸ κῦμα τὸ πικρὸν. —

Ἐν τούτοις ἀδυσώπητος
 Ὁ χρόνος διαβαίνει,
 Κ' ἐξόπισθεν ἐκτείνεται
 Ψυχρὰ τῆς λήθης χλαίνη,
 Καὶ τῶν μεγάλων πράξεων
 Ἡ μνήμη τελευτᾷ.

Καὶ μαχηταὶ περίβλεπτοι,
 Ὅσοι ποτὲ ῥομφαίαν
 Τυρονοκτόνον ἔσειταν
 Μὲ χεῖρα ῥωμαλέαν,
 Ἡ κατοικοῦν τὰ μνήματα
 Ἡ σπεύδουν πρὸς αὐτά.

Εἰς τ' ἀγία σας χώματα,
 Ἄνδρῆοι κοιμηθῆτε.
 Ἡ μνήμη τῶν ἀγώνων σας
 Ἐγχαραγμένη κεῖται
 Εἰς τῶν Μουσῶν τὸν ἄφθαρτον,
 Τὸν ἱερὸν βωμόν.

Καὶ σύ, Θεά, ποῦ φεῖδεται
 Τῶν εὐκλεῶν ἀγώνων,
 Λάβε τὴν λύραν, πότνια

Δαμάτειρα τῶν χρόνων,
Καὶ πλῆξε την μ' ἀνάλογον
Τῶν πράξεων ῥυθμόν.

Ἄν δέ τις κοῦφος λόγιος
Ἐν τῇ ψυχρᾷ καρδίᾳ
Εἶπε· δὲν εἶνε σήμερον
Λύρας χορδὴ κάμμία
Νὰ συγκινῆ μελίφθογγος
Τοὺς ἔλληνας ἡμᾶς.

ὦ, σὺ μὴ ἀποκρίνεσαι
Τὸν συκοφάντην, Μοῦσα,
Ἄλλὰ πολεμοκέλαδον
Τὴν λύραν σου κρατοῦσα,
Ἀπόδος εἰς τοὺς μάρτυρας
Τοῦ Πίνδου τὰς τιμᾶς.

Πυρὸς σπινθῆρας κύκλωθεν
Ἄς διαχύσῃ ἡ χεὶρ σου,
Κ' ἐγὼ θερμός, παράφορος
Ἀπὸ τὸ θεῖον πῦρ σου
Τοῦ χρόνου τὸ προπέτασμα
Θὰ σχίσω τὸ βαθύ,

Καὶ τὴν Ἑλλάδα κάθοπλον
Θὰ μεταφέρω ὀπίσω,
Καὶ τὸν στρατὸν τὸν ἄγριον
Τῆς Σκόδρας θ' ἀναστήσω,
Ὅπου λαμπρὸν ἀνέλαμψε
Τοῦ Μάρκου τὸ σπαθί.

B.

Ὁ Μουσταφᾶς μὲ μάχιμον
Ἄγέλην Σκοδριάνων
Σκηνοῦται περὶ τ' ἄγρια
Βουνὰ τῶν Εὐρυτάνων
Καὶ διαρπάζει ποίμνια
Καὶ κόμας πυρπολεῖ.

Μετὰ πομπῆς ἐπέρασε
Τὰ χάσματα τῶν βράχων,
Κ' ἓνα δὲν εἶδεν ἔλληνα
Ἀκόμη τουρκομάχον,
Καὶ πούπιτε δὲν ἤκουσε
Τὸ βόλι νὰ λαλῆ.

Τοῦ Βελουχίου ἀντικρυ,
 Εἰς ἄλλου ὄρους νῶτα,
 Ὁ ἥλιος διέχυνε
 Τὰ δύνοντά του φῶτα
 Καὶ φλογερὸς κατέβαινε
 Ἀπὸ τὸν οὐρανόν.

Μυστηριώδης ἔλαμπεν
 Ὁ πύρινος ὀρίζων,
 Κ' εἰς κλάδους ἐξαρτώμενα
 Πλατάνων βαθυρρίζων,
 Ὅπλα χρυσᾶ διέλαμπον
 Καθ' ὄλον τὸ βουνόν.

Εἰς τὴν σκιὰν καθήμενοι
 Οἱ πρῶτοι τῶν ἐλλήνων,
 Ἐλογομάχου ἀβουλοῖ,
 Κ' ἡ θεὰ τῶν κινδύνων
 Τὴν φλογεράν δεν ἔπαυε
 Τῆς ἔριδος ὀρμήν.

Τῶν στρατηγῶν οἱ σύντροφοι
 Ἐκάθηντο παρέχει·
 Εἰς ἐξ αὐτῶν, πότε ἔλεγε

Θ' ἀνάψη τὸ τουφέκι;
 ὦ, πότε τῆς πυρίτιδος
 Θ' ἀκούσω τὴν ὀσμήν;

— Κ' ἐγὼ πεθῶ τὸν πόλεμον,
 Εἷς ἄλλος ἀπεκρίθη·
 Ὁ φθόνος πλὴν ἐσπάραξε
 Τῶν στρατηγῶν τὰ στήθη
 Ἀφοῦ τῶν ὄπλων ἔμεινε
 Ὁ Μάρκος ἀρχηγός.

— Ἡμεῖς νὰ τοὺς βιάσωμεν
 Τὰς ἔριδας ν' ἀφήσουν.
 — ὦ ναί, νὰ τοὺς βιάσωμεν
 Τὴν μάχην νὰ κροτήσουν·
 Ἄς ᾗν ὁποῖος δῆποτε
 Τῆς μάχης ὀδηγός.

— Ὁ Μάρκος ὅμως σύντροφον
 Δὲν ἔχει εἰς τὸ τουφέκι.
 — Ὅποταν τὸν ἀντίπαλον
 Εἰς πόλεμον ἐμπλέκη,
 Εἶν' ἀστραπὴ τὸ βλέμμα του
 Κ' ἡ χεὶρ του φοβερά.

—Τὸ Γένος τὸν ἀνέδειξε
 Πρωτεύοντα τῶν ἄλλων·
 Πρὸς τί καθεὶς ἐρίζεται
 Ἐμπόδια προβάλλων
 Ἄντι ν' ἀνάψη πρόθυμος
 Τῆς μάχης τὰ πυρά;—

Αὐτὰ μὲ λύπην ἔλεγον
 Τῶν μαχητῶν τὰ χεῖλη.
 Ἐν τούτοις οἱ πολέμαρχοι,
 Φωνάζοντες, ὀργίλοι,
 Δι' ἐριδος ἐκάλυπτον
 Τοῦ φθόνου τὴν πηγὴν.

Ὁ Μάρκος δὲν ἠμπόρεσε
 Τὴν ἔριδα νὰ σβύσῃ,
 Κ' ἐκάθησε παράμερα
 Εἰς ἐν ἐρημοκλῆσι,
 Κ' ἐκύτταζε τὴν ἀντικρυ.
 Τὴν δουλωμένην γῆν.

Ἀρχαίκοις ἡΐψις του
 Παρίστα χαρακτῆρας·
 Μὲ ἀτενῆ τὰ βλέμματα,

Μὲ σταυρωτὰς τὰς χεῖρας
 Διεννοεῖτο, τόλμημα
 Πολέμου μελετῶν.

«Τούση!» ἐξαίφνης ἔκραξε
 Καὶ ἐστράφη περιμένων.
 Καὶ ἰδοὺ νέος εὐμορφος,
 Μὲ ὄπλον χρυσαμένον,
 Λοξὰ φορῶν τὸ φέσι του,
 Βαρὺς περιπατῶν.

—Πρὸ πάντων σὲ διέκρινα,
 Πλησίασε ν' ἀκούσῃς.—
 Κρυφὸν δεχθεὶς τὸ πρόσταγμα
 Χαμογελᾷ ὁ Τούσης
 Καὶ καταβαίνει πρόθυμος
 Τὸ σκέλος τοῦ βουνοῦ.

Ὁ Μάρκος τὸ παράτολμον
 Ὅρισας σχέδιόν του,
 Γονατιστὸς ἀρχίνησε
 Νὰ κάμῃ τὴν σταυρόν του,
 Κ' ἠυχύθη, τὴν βοήθειαν
 Αἰτήσας τ' οὐρανοῦ.

Ἐνῶ ἡ ἔρις ἔφλεγε
 Τοὺς στρατηγούς ἀκόμα,
 Ἦλθεν ἔμπρὸς ὁ Βότσαρης
 Καὶ μὲ τὸ καῖον ὄμμα
 Καὶ μὲ τὴν ἔνθουν ὄψιν του
 Ἐπέβαλε σιγὴν.

—Τὴν νύκτα ταύτην, φίλοι μου,
 Μόλις κρυφθ' ἡ σελήνη,
 Ὅπου στρατοπεδεύονται
 Τὰ χριστομάχα κτήνη
 Ἐγὼ μὲ τοὺς ὀλίγους μου
 Θ' ἀρχίσω τὴν σφαγὴν.

Ἐκ δεξιῶν φλεγόμενοι
 Θ' ἀντιλαλοῦν οἱ βράχοι·
 Ἀριστερᾶ σεῖς ἕτοιμοι,
 Χυθῆτε νυκτομάχοι,
 Ν' ἀνάψ' ἡ γῆ νὰ καίεται,
 Οἱ λόγγοι νὰ σεισθοῦν. —

Αὐτὰ μὲ στόμα πύρινον
 Ὡμίλησε κ' ἐστάθη.
 Ὁ λόγος του ἐμάλαξε

Τῶν στρατηγῶν τὰ πάθη
 Καὶ πάντες ἡδ' ἠγείροντο
 Τὸν Μάρκον ν' ἀσπασθοῦν.

Εἷς ἐξ αὐτῶν, ὑπέργηρος
 Ἄλλ' εὐρωστος ἀκόμα,
 —Μὴ κυνηγῆς, ὦ Βότσαρη,
 Εἶπε μ' ὀργίλον στόμα,
 Μὴ κυνηγῆς ἀδύνατα
 Φαντάσματα τιμῆς.

Ἵποκλινεῖς δὲν εἶμεθα
 Ἐδῶ βεζύρου δοῦλοι.
 Τιμὰς ἂν θέλῃς, ὕπαγε
 Νὰ κυβερνᾷς τὸ Σοῦλι·
 Μὲ μόνον κυβερνώμεθα
 Τὸ ξίφος μας ἡμεῖς.

Ἄλλων ν' ἀκούω σχέδια
 Ἐγὼ δὲν συνειθίζω,
 Οὔτε τῆς ἀρχηγίας σου
 Τὸ δίπλωμα γνωρίζω,
 Ἄλλὰ μὲ τὸ τουφέκι μου
 Ἵπάγω τὸ στιλπνὸν

Εἰς τῶν βουνῶν τὰ χάσματα
 Τοὺς τούρκους νὰ προσμείνω,
 Καὶ στρατηγοῦ διπλώματα
 Νὰ γράφωσιν ἀφίνω
 Ὅσοι τῆς μάχης πώποτε
 Δὲν εἶδαν τὸν καπνόν. —

Καὶ τὸ βαρὺ τουφέκι του
 Κρατῶν ἐπὶ τῆς πλάτης,
 Ἐμπήξας εἰς τὴν ζώνην του
 Τὴν ἄκραν τῆς φλοκάτης,
 Ἄπῃλθε κ' εἰς τὸ φύλλωμα
 Ἐκρύβη τὸ δασύ.

Ὁ Μάρκος μὲ κατάνυξιν
 Τοὺς οὐρανοὺς κυττάζων,
 — Σὺ μᾶς ἀκούεις, ἔκραζεν,
 Ὁ τοὺς νεφροὺς ἐτάζων,
 Ὁ βλέπων εἰς τὰς φρένας μας
 Καρδιογνώστης σύ.

Κεραύνωσε τὸν ἄθλιον
 Ὅποῦ τιμὰς θηρεῦει
 Ὅπόταν τῶν πατέρων μας

Ἡ πίστις κινδυνεύη,
 Ὅποταν πῦρ καὶ σιδήρος
 Τὴν γῆν μας ἀπειλοῦν.

Τὸν ἀκινάκιν φέροντες
 Ὅμοῦ μὲ τὸ Κοράνι
 Πέραν ἐκεῖ τρισμῦριοι
 Σκηνοῦνται μουσουλμάνοι
 Καὶ μὲ τὴν ἀπραξίαν μας
 Οἱ βάρβαροι γελοῦν.

Μή, φίλοι κατοπίωμεν
 Τὴν ὕβριν τὴν ἐσχάτην.
 Τῶν Σκοδριάνων ἀντικρυ
 Δὲν ἤλθομεν εἰς μάτην·
 Ἄς σείσῃ τὴν καρδίαν μας
 Τοῦ Γένους ἡ φωνή.

Ἄλλ' ἂν διὰ τὸ δίπλωμα
 Ὅργην καὶ μῖσος πνέων
 Ὁ γέρων ἀνεχώρησεν,
 Ἄς μὴ ὑπάρχη πλέον
 Τὸ σκάνδαλον ποῦ σήμερον
 Τὴν ἔριν προξενεῖ. —

Κ' εὐθύς τὸν χάρτην ἔφερε
 Μὲ σέβας εἰς τὰ χεῖλη,
 Καὶ τὸν ἠσπάσθη· ἔπειτα
 Σχίσας αὐτόν,—ὦ φίλοι,
 Φίλοι, τοῖς εἶπε, πρόθυμος
 Τὸν τίτλον πραιτῶ.

Ἀλλὰ—θεὸς μ' ἐνέπνευσε—
 Τὴν μάχην δὲν ἀφίνω.
 Εἰς τὸ πυκνὸν στρατόπεδον
 Τῶν ἀλθανῶν ἐκεῖνο
 Μαχόμενος τὸ δίπλωμα
 Τῆς δόξης θά ζητῶ.—

Τῶν μαχητῶν ἡ πράξις του
 Τὰ στήθη συνταράσσει,
 Κ' ἐκλάγησαν τὰ μέταλλα
 Κ' ἐστέναξαν τὰ δάση,
 Σεισθέντ' ἀπ' ὁμοίφωνον
 Κραυγῆν πολεμιστῶν.

Κ' ἠκούσθη Νικ' ἢ Θάνατος
 Μία κραυγὴ μεγάλη,
 Καὶ περίξ Νικ' ἢ Θάνατος

Τὸ δάσος ἀντελάλει
 Καὶ θεῖον πῦρ κατέφλεγε
 Τὰ στέρνα τῶν πιστῶν.

Γ'

Ἄκουεις εἰς τὴν γέφυραν ὁ χεῖμαρρος πῶς ῥέει;
 Ἄκουεις εἰς τὸ φύλλωμα ὁ ἄνεμος πῶς πνέει
 Καὶ τί πικρὸν παράπενον ἐκφράζουν τὰ πτηνά;
 ὦ, τὴν σελήνην κύτταξε πῶς φέγγει λυπημένη·
 Τώρα εἰς νέφος κρύπτεται, τώρα θολὴ προβαίνει,
 Καὶ χίλι' ἀλλάζουν χρώματα τ' ἀπόκριμα βουνά.

Εἰς τὴν κοιλάδα ἀπλόνεται λευκοῦ καπνοῦ μανδύας,
 Καὶ ὑπ' αὐτὸν ταρασσονται τὰ πλήθη τῆς τουρκίας
 Καὶ χρεμετίζουν ἵπποι·
 Παντοῦ βοὴ καὶ κτύποι
 Κυμβάλων καὶ φωνῶν.
 Ἴδὲ πῶς φέγγουν τ' ἄμετρα πυρὰ τῶν ἀλθανῶν!

Τὸ ἔνδυμα παράξενον, τὸν ὅπλισμόν ποικίλοι,
 Ἡ δέκα δέκα κάθηνται εἰς κάθε πῦρ οἱ σκύλοι,
 Ἡ σπεύδουν ὅπου πλέκεται ὁ τσάμικος χορός

Ἡ λάμψις, κάτω, θλιβερά φαντάσματα ὑφαίνει·
 Θαρρεῖς ὅτι παράσσονται δραπέται κολασμένοι
 Καὶ τοὺς διώκουν δαίμονες ἐν μέσῳ τοῦ πυρός.

Ἄνῆρ τις ἔλληρ ἀντικρυ, ἀπὸ κρημνώδες χάσμα,
 Τὸν θύρῳβον ἐπισκοπεῖ σιωπηλὸς ὡς φάσμα,
 Ἄκίνητος ὡς στήλη.
 Μὲ χλευασμὸν τὰ χεῖλη
 Ὁ μαχητῆς κινῶν,
 Κυττάζει τὸ στρατόπεδον τῶν τούρκων ἀλβανῶν.

Πλὴν μετ' ὀλίγον ἑλαφρὸς τὸν βράχον καταβαίνει·
 Ἐπέρασε τὸν χεῖμαρρον, τὴν ὄχθην ἀναβαίνει....
 Χορὸς παρέκει πλέκεται, τὸν τριγυρνοῦν πολλοί.
 Ἀφίνει τὸ τουφέκι του εἰς φύλλωμά κρυμμένον,
 Καὶ ψαύων τὰ πιστόλια κ' ἐκείθεν ὀλισθαίνων
 Μὲ τοὺς ἐχθροὺς μιγνύεται, τὴν γλῶσσάν των λαλεῖ

Ἐδῶ πλὴν παίζουν κύμβαλα καὶ θορυβοῦν τὰ πλήθη·
 Ἄλλοῦ θρασὺς κατάσκοπος ὁ ἔλληρ ἐκινήθη.
 Ἀνάμεσα πλατάνων
 Εἰς ἄθροισμα Σκοδράνων
 Πηγαίνει τολμηρός,
 Καὶ χαιρετᾷ καὶ κάθηται πλησίον τοῦ πυρός.

— Καλὴν ἐσπέραν, σύντροφοι. — Καλῶς τὸ παλληκάρι,
 Ποῦ τόσον νέος δέχεται τοῦ μαχητοῦ τὰ βάρη,
 Ζωγραφιστὸς τὸ πρόσωπον καὶ τὴν φωνὴν γλυκὺς.
 — Κανεὶς ἀπὸ τὸ πρόσωπον τὸν ἄνδρα δὲν γνωρίζει·
 Ποῖος γυμνώνει τὸ σπαθί, καὶ ποῖος κιτρινίζει,
 Εἰς μάχας μόνον φαίνεται ἐν ὥρᾳ συμπλοκῆς.

— ὦ, πῶς ἀνάπτεις εὐκόλα, πῶς εὐκόλα θυμόνεις!
 Εἶναι καιρὸς, ἀνδρείέ μου, ἀφοῦ τὴν σπάθην ζώνεις;
 — Εἰς νέαν ἡλικίαν
 Ἡσπασθὴν μὲ μανίαν
 Τὸν πόλεμον, ἀφοῦ
 Τὸ Σοῦλι μὲ ὠρφάνευσε πατρὸς καὶ ἀδελφοῦ.

— Ἀκόνισε τὸ ξίφος σου, καὶ ἅμα ξημερώση...
 — Πόσ' εἶμεθα; — Τρισχίλιοι. — Καὶ τί μὲ μέλλει πόσοι;
 Μὲ τοὺς ἐχθροὺς τῆς πίστεως νὰ μετρηθῶ μ' ἀρκεῖ.
 Διφορομένην ἔλεγεν ἀλήθειαν ὁ Ἕλληρ.
 Ἐγείρεται καὶ χαιρετᾷ καὶ τὴν λοιπὴν ἀγέλην
 Μὲ θάρρος περιέρχεται περῶν ἐδῶ κ' ἐκεῖ,

Τὸ θορυβῶδες θέαμα τοῦ ἐπληξέ τὸ πνεῦμα.
 Παντοῦ φωναὶ καὶ κίνησις καὶ ὀπλισμένον βεῦμα,
 Καὶ ἄσματα ἢ μέθη·

Ἐνώπιον εὐρέθη

Σκηνῆς πολυτελοῦς,

Καὶ ὄπλα εἶδε στίλβοντα καὶ φύλακας πολλοὺς.

Εἶπεν ὁ νοῦς του· Ὁ πασᾶς εἰς τοῦ στρατοῦ τὴν μέσσην!

Καὶ μὲ τὰ βλέμματα μετρῶν τὰ δένδρα καὶ τὴν θέσιν,

Ὅπισω ἀπὸ ρεύματα πολεμιστῶν περᾶ.

Καὶ εἰς τὴν ὄχθην ἔφθασε μὲ προσοχὴν προβαίνων,

Ἐνῶ δὲ κύφας ἤπλωσεν εἰς τὸ ὄπλον τὸ κρυμμένον,

Εἰς Μῦλον εἶδεν ἀντικρυ ἀνέλπιστα πυρᾶ.

Τὸν χεῖμαρρον ἀκολουθεῖ καὶ καταβαίνει ψάλλων.

Τὸ ἄσμα ἦτο ἀλθανόν. Μακρὰν ἀπὸ τὸν σάλον

Μακρὰν ἀπὸ τοὺς κτύπους

Ἐφύλαττον τοὺς ἵππους

Τινὲς τῶν μαχητῶν.

—Τίς εἶσαι; εἶπον.—Σύντροφος τὸν ἵππον μου ζητῶν.

Μακρὰν τῶν ἄλλων, παρεκεῖ, εἰς τὴν κοιλάδα κάτω

Δετὸς εἰς ἵππος ἔβοσκε, κ' εἰς τοῦρκος ἐκοιμάτο.

Ὁ Ἕλληνας ἐθανάτωσε τὸν τοῦρκον μαχητὴν.

Τίς, Τούση, δὲν σ' ἐγνώρισεν ἀπὸ τὸν μέγαν κτύπον;

Ταχὺς τὴν πέδην ἔκοψες, καὶ ἀναβάς τὸν ἵππον,

Εἰς τὸ βουνὸν ἐπέστρεψες μὲ λείαν ζηλευτὴν.

Ἀπανταχοῦ ἐκτείνονται εἰς τὴν κοιλάδα σκότῃ·

Ἐσίγησαν τὰ κύμβαλα καὶ τ' ἄσματα κ' οἱ κρότοι,

Κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ σπαρμένα,

Πυρᾶ ἡμισβεσμένα

Ἐμφαίνουσι ἀπροφύλακτον τὸν ὕπνον τοῦ στρατοῦ·

Ὁ ὕπνος συνεχώνευσεν τὴν τύρβην τὴν προποῦ.

Πλὴν τίνες ἀντικρυ σκιαὶ σαλεύουσι εἰς τὰ δάση;

Ἄκριτος ποῖα ταραχὴ τὸ φύλλωμα ταρασσει;

Ἀκούω κοῦφα βήματα,

Σπαθία καὶ τουφέκια παντοῦ φεγγεβολοῦν,

Καὶ μὲ χρυσᾶ ἐνδύματα

Ὅπλῃται πρὸς τοῦ ῥύακος τὴν ὄχθην ῥοβολοῦν.

Ὅπου χωρίζουσι τὸ βουνὸν καὶ τὴν κοιλάδα βράχοι,

Ἐκεῖ ὁμοῦ συνέρχονται γενναῖοι νυκτομάχοι,

Καὶ μένουσι πυκνωμένοι.

Τὸ σκότος τὸ βαθύ

Ὁ Μάρκος διαβαίνει,

Καὶ τοὺς μοιράζει σύνθημα, Σκοτάδι καὶ Σπαθί.

Τοῦρκοι, δὲν τὸ προσμένετε τὸ φοβερὸν τὸ βράδυ!

ὦ, τίς κλαυθμὸς καὶ θρήνος,

ὦ, δυστυχὴς ἐκεῖνος,

Ὅστις ἐρωτηθῆ,

Καὶ δὲν εἶπῃ Σκοτάδι,

Καὶ δὲν εἶπῃ Σπαθί

Νύξ ιερά, ποῦ ζώνεσαι μυστηριώδη σκότῃ,
 Ποῦ ἔχεις τᾶσπρα φόρεμα καὶ τὴν σελήνην στέμμα,
 Τοὺς κοιμωμένους νάρκονε μὲ ὕπνον μαγικόν,
 Καὶ πρὶν χυθῆ τὸ αἷμα,
 Πρὶν ἐκραγοῦν οἱ κρότοι,
 Ναννοῦρίζέ τους μ' ὄνειρα λαφύρων καὶ νικῶν.

Ἰπὸ πετελέαν, μεταξύ συντρόφων κοιμωμένων,
 Ἄγᾶς τις δασυγένειος ἐξύπνησεν ἐν ζάλῃ,
 Τοὺς ὀφθαλμούς του ἔτριψε, κ' ἰδὼν τὸ πῦρ σβεσμένον,
 Μὲ θολωμένα βλέμματα τὸν δοῦλόν του ζητεῖ.
 — Ἐξύπνα, ζῶν, ἐκραξεν ἡ χθεσινὴ κραιπάλη.
 Ἄκόμα σὲ κρατεῖ ; —

Λοξὰ ὁ Μάρκος θεωρῶν τὸν τοῦρκον ἀναστάντα,
 Τὸν πλήττει λέγων· κάθαρμα, κοιμήσου διὰ πάντα·
 Καὶ σπεύδ' εἰς ἄλλα θύματα,
 Καὶ ἄρχεται ἡ φοβερὰ πανήγυρις τῶν φόνων,
 Δικάζουσα τὴν ἀρπαγὴν καὶ τὰς σφαγὰς, αἰώνων
 Τεσσάρων ἀδικήματα.

Καὶ μία ἐπικρέμαται θολὴ Σκιά... ἰδέ την
 Πῶς ἀνορθοῖ φρυάττουσα τὴν ἡμαγμένην χαίτην,
 Πῶς τριγυρνᾷ τὰ βλέμματα.

ᾠ, εἰν' ἐκείνη· ἄφησες τὸν τόπον τῆς σφαγῆς σου,
 Καὶ ἤλθες, Ρήγα, νὰ ἰδῆς τοὺς μισητοὺς φονεῖς σου
 Πνιγμένους εἰς τὰ αἵματα.

᾽Οξεῖα σάλπιγγος φωνή, κραυγαί, πυρὰ καὶ κτύποι !
 Τοὺς ἀγωγεῖς των ρήξαντες οἱ πτοηθέντες ἵπποι,
 Σιάπτουν τῆς γῆς τὰ χῶματα,
 Καὶ σπινθηρίζουν πέταλα, καὶ σπινθηρίζουν λίθοι,
 Καὶ ἡ μεγάλη παραχῆ ἀντίφωνος ἐχύθη
 Εἰς ἄντρα καὶ κοιλώματα.

᾽Οταν τὴν νύκτα καταιγὶς ἀνεμοδέρη πλοῖον,
 Καὶ φλέγωνται τὰ σύννερα ὑπ' ἀστραπῶν μυρίων,
 Τὸ πλοῖον τότε φαίνεται εἰς τὸ ὑγρὸν του μνήμα
 Μὲ τ' ἄρμενα σχισμένα,
 Κ' οἱ ναυαγοὶ... ὦ δυστυχεῖς ! πῶς εἰν' ἀπηλπισμένα
 Τὰ πρόσωπα κ' οἱ τρόποι των...
 Κατὰ σκοπέλων φοβερῶν τοὺς ἀπωθεῖ τὸ κύμα,
 Τὸ κύμα τ' ἀδυσώπητον.

Ἐδῶ ἐκπληκτικώτερον μυστήριον τελεῖται
 Καὶ ὅλα εἶναι φοβερά, ἡ λάμψις ἡ ἀγρία,
 ᾽Ο θυελλώδης θόρυβος, ὁ κρότος ὁ φοικτός·
 Ἐδῶ ἡ γῆ κλονεῖται
 ᾽Ὡς βούβαλοι νὰ σφάζωνται, ὡς νὰ βοοῦν θηρία
 Ἐν μέσῳ τῆς νυκτός.

Εἰς τὴν σκηνὴν τῆς ταραχῆς καὶ τῶν σκληρῶν ἀγώνων

Τὸ πᾶν ἀναστατόνεται.

Φεύγει καθείς, ἄλλ' ἀπαντῶν τὸν σύντροφον ἔμπρός του

Θαρρεῖ ὅτ' εἶν' ἐχθρὸς του,

Καὶ ἀδελφὸν πληγόνων

Ἄπ' ἀδελφὸν πληγόνεται.

Οὕτω καὶ πρόβατα δειλά, ἂν ἐπιπίπτῃ λύκος,

Μὲ λυπηρὰ βελάσματα

Ἐθροῦνται πυκνωμένα.

Σκληρὸς ὁ λύκος, πλὴν πολλὰ, ἄφ' ἑαυτῶν σπρωγμένα,

Φονεύονται ἀδίκως

Εἰς πρὸς κρημνώδη χάσματα.

Ἐνῶ τὸ πῦρ τὸ στράτευμα τῶν μουτουλμάνων φλέγει,

Εἰς ἐξ αὐτῶν ἢ προσταχθεὶς ἢ θείλων νὰ φοβήσῃ,

Διαλαλεῖ καὶ λέγει·

— Βαρεῖτε, μουσουλμάνοι !

Ὁ φέρων κεφαλὴν, ὀκτῶ πουργία θὰ κερδήσῃ,

Ἄλλ' ὅστις φέρει ζωντανὸν κερδίζει καὶ κ α φ τ ἄ ν ι. —

Στηρίζων τὴν παλάμην του εἰς τὸ βαρὺ τουφέκι

Εἰς ἔλλην τότε μαχητῆς τὸν πολέμον ἀφίνει,

Καὶ ἀπὸ στήθῃ λάσια

Αὐτοὺς τοὺς λόγους χύνει·

— Ὁ φέρων τεύρκου κεφαλὴν κερδίζει ἐν φυσέκι,

Ἄν ζωντανόν, διπλάσια. —

Καὶ γέλωτος ἀκούεται ὁ θορυβώδης κρότος

Πνίγων τὸ μῖσος πρὸς στιγμὴν, πλὴν πάλιν ἐπιστρέφει

Τὸ μῖσος φονικώτερον.

Ὅμοίως λάμπει ἀστραπὴ χαράττουσα τὰ νέφη,

Καὶ γίνεται τὸ σκότος

Ἄκόμα φοβερώτερον.

Φεύγουν, γυρίζουν οἱ ἐχθροὶ ἀκέφαλοι καὶ κρούοι·

Εἰς μάτην τὰ προστάγματα

Καὶ τῶν κραυγῶν ἡ ζάλη.

Ὁ τρόμος, ὅστις καὶ ψυχὴν καὶ σάρκα πικραλύει,

Τὰ δένδρα μεταβάλλει

Εἰς λογχοφόρα τάγματα.

Ἄλλ' ὦ τί δράμα παίζεται πρὸ τῆς σκηνῆς ἐκείνης!

Ὁ Μάρκος μὲ τοὺς δέκα του πατήγγυρον ἀνοίγει ..

Γυμνὸς ἀπὸ τὸ στρώμα του πηδᾷ ἐ Τριγαλατίνης,

Καὶ φεύγει. . . ποῦ νὰ φύγῃ,

Ποῦ φεύγων νὰ σωθῆ;

Παντοῦ συρίζει ἡ σφαῖρα,

Καὶ λόγοι πλήττουν μυττικοὶ τὸν μυττικὸν ἀέρα,

Σκοιάδι καὶ σπαθί.

Ἀπὸ τοῦ Ἰπνου τιναχθεὶς τὴν λήθαργον ἀγκάλῃ,

Ὁ κρῦος Φεβὸς ἐμφυσῶν τὸν τρόμον καὶ τὴν ζάλην,

Φρένας καὶ νεῦν λυμάνεται,

Καὶ δαίμων τις, ἀόρατος εἰς τῆς νυκτὸς τὴν φρίκην,

Μυκτηριάζων τὴν φυγὴν κ' ἐπικροτῶν τὴν νίκην,

Ἐπιβοᾷ καὶ μαίνεται.

Ἀκούεις κρότον σύμμικτον βροντῶν, κραυγῶν, τραυμάτων;

Ἴδὲ ὅποιαι φοβεραὶ μυρμηκίαι φισμάτων

Νυκτοπλανεῖς κυμαίνονται,

Ἴδὲ πῶς μεγαλοποιοῦν τὸ τερατώδες δράμα

Ἡ μαύρη ὄψις τῆς νυκτὸς καὶ τὰ πυρὰ ποῦ ἄμα

Φωτοβολοῦν καὶ σθένονται.

Πολλοὶ Σκοδράνοι ἔπεσαν βάρη τῆς γῆς, καὶ ὄλοι
 Σκορπίζουσι οἱ λοιποί,
 Ἄλλ' ἓνα ἐκ τῶν ἑνδεκά ἑλλήνων ἐφορμῶντα
 Τυφλὸν εὐρήκε βόλι,
 Κ' οἱ δέκα τὸν πεσόντα
 Κυκλόνουσι σκυθρωποί.

Πικρὰν φωτίζει προπομπὴν ἡ δύουσα σελήνη.
 Ὑποχωροῦν κ' οἱ ἄλλοι
 Καὶ παύει ἡ πρώτη ζάλη.
 Σπαθία δὲν συγκρούονται,
 Ὅχι Σκοτάδι καὶ Σπαθί, ψιθυρισμοὶ καὶ θρήνοι
 Σιωπηλοὶ ἀκούονται.

Κάποιος μόνον, καὶ ὄδον ἂν τοῦρκον ἀπαντήσῃ,
 Πλαγίαν σύρει σπαθίαν, καὶ δίχως νὰ συλήσῃ
 Τὸ πτώμα, πρὸς τὴν ῥάχιν
 Ὅδεύει σιωπῶν.

Οὕτως ἡλίου δύοντος ὁ θεριστῆς γυρίζει,
 Καὶ ἂν που τύχῃ ἀπαντῶν μνηστῆρα τινὰ στάχυν,
 Ὡς παιδιὰν θερίζει
 Τὸν πάρεργον καρπὸν.

Καὶ νέος εἰς πολεμιστῆς δὲν βλέπει τοὺς συντρόφους,
 Ἦ δὲν νοεῖ ἀκόμα
 Τριγύρω του τί γίνεται,
 Καὶ διαβαίνων ρεύματα καὶ ἀναβαίνων λόφους
 Μὲ σπιθοβολὸν ὄμμα
 Κατὰ φυγάδων χύνεται.

Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μακροσκελῆς πετᾶ, καὶ ἡ σελήνη
 Πυκνὴν νεφέλην σχίζουσα τὴν ὄψιν μεγαλύνει
 Μὲ τ' ἀμυδρὸν τῆς φῶς.
 Κ' ἰδοὺ τὰ φύλλα θορυβοῦν καὶ βοβοῶν μετὰ τάχος
 Εἰς γέρον νεκρομάχος,
 Ὅπλιτῆς ἀδελφός.

— Νεότης ἄφρων... Κάσκαρη, ποῦ σὲ πλανᾷ ὁ ζῆλος;
 Σπεύσον ταχύς· τοῦρκοι πολλοί, οὐδεὶς τριγύρω φίλος,
 Δύο ἡμεῖς δὲν φθάνομεν.
 — Τί λέγεις; φεύγουσι οἱ ἐχθροί, οἱ νικηταὶ ποῦ εἶναι;
 — Ἀπὸ τῆς νίκης ἔσταξαν τὴν ποδιὰν ὀδύνας·
 Ἐλθέ, καιρὸν μὴ χάνωμεν.

Ε'.

Διελύθησαν τὰ σκόπη
 Καὶ δὲν πλήττουσι τὸν αἰθέρα
 Οἱ βαρεῖς τῶν ὄπλων κρότοι,
 Οὔτε πλέον ἀντηχεῖ
 Εἰς τοὺς βράχους ἡ προτέρα
 Τῆς κοιλάδος ταραχή.

Νικηταὶ ἀπὸ τὴν μάχην,
 Κατηρεῖς κ' αἵματωμένοι,
 Ἀναβαίνουν εἰς τὴν ῥάχιν
 Ἄνα δύο, ἀνά τρεῖς,
 Ὡς νὰ λέγουν οἱ θλιμμένοι
 Χῦνε δάκρυα, Πατρίς.

Πτώμα φέρουσι ἐν ἀγκάλῃ,
 Κτῆμα τίμιον θανάτου.
 Ὅπου μαίνεται ἡ πάλη,
 Εἰς τὴν βίαν τοῦ πυρός,
 Εἶναι ἐκεῖ, τὰ θύματά του
 Διαλέγων ὁ σκληρός.

Ἰδὲ ὄψιν ἡμαχμένην...
 Πλύνατέ του, ὦ ἄνδρες,
 Τὴν πληγὴν τὴν τιμημένην
 Νὰ γνωρίσω τὸν νεκρὸν,

Νὰ ἰδῶ ποῖος θὰ πῆν
Τὸ ποτῆρι τὸ πικρὸν.

Νὰ ὁ Κώστας· ἐξετάζει
Τοὺς γενναίους, καταβαίνων,
Καὶ ἀνήσυχος κυττάζει
Μὴ που τύχη καὶ φανῆ,
Μεταξὺ τῶν ὀπλισμένων,
Κεφαλὴ τις ποθεινῆ.

— Τὸν ζητῶ, ἀποκριθῆτε,
Διατὶ τί βωβοὶ καὶ κρύοι; —
Ἄλλ' οὐδεὶς ἐκεῖ κινεῖται
Μίαν λέξιν νὰ εἰπῆ.
Διαβαίνουν οἱ ἀνδρεῖοι
Δακρυσμένοι, σκυθρωποί.

Ρεβολᾶ κραυγὴν ὑψόνων,
Ἄδελφέ μου, ἀδελφέ μου !
Καὶ σιγοῦν οἱ φίλοι· μόνον
Τὰ κατάργυρα νερά
Καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνέμου
Μουρμουρίζουν θλιβερά.

Πλὴν, φρενήρης καταβαίνων,
Εἰς τὴν βρύσιν εἶδε πλῆθος
Μαχητῶν ὀδυρομένων
Καὶ τοῦ ἔφυγε πικρὸν
Γογγυτὸν ἀπὸ τὸ στήθος,
— Ποῖον κλαίετε νεκρὸν ;—

— Ἐνα μάρτυρα, ἀπεκριθῆ
Ἐνας γέρων· τὴν Τουρκίαν

Κατεπάτησε καὶ ἐνεδύθη
Τῶν ἀγγέλων τὴν στολὴν.
Ἐλα, Κώστα, τὴν ἀγίαν
Νὰ φιλήσης κεφαλὴν. —

Καὶ καθεὶς παραμερίζων,
Ὅπισθοδρομεῖ θλιμμένος
Ὁ δὲ Κώστας γονατίζων
Φίλον ὄνομα καλεῖ,
Καὶ τὸ λείψανον, σχυμμένος,
Δις καὶ τρις νεκροφιλεῖ.

Σπαραγμός, ἀπελπισία...
Ὡ πηγὴ πολλῶν δακρῶν,
Πνευμένη μου καρδιά,
Σὺ γνωρίζεις μοναχῆ
Εἰς τὸ φίλημα τὸ κρῦον
Πῶς σπαράττεται ἡ ψυχὴ.

Ἐβαλσάμονον τὸν πόνον
Φίλτρα ὅμως τότε τρία,
Ἡ ἐκδίκησις τῶν φόνων,
Ἡ θρησκεία κ' ἡ πατρίς,
Καὶ θεότης ἦσαν μία
Αἱ θεότητες αἱ τρεῖς.

Καὶ ὁ Κώστας ἐσπαράχθη,
Ἄλλ' ἐδάμασε τὸν πόνον.
Ἐλαφρὸς ἀνετινάχθη
Καὶ τὸ μέτωπον ὑψῶν,
Δὲν ἐφαίνετο ἡ μόνον
Τὴν ἐκδίκησιν διψῶν.

—Σύντροφοί μου, προσκυνείτε
Γὸ σημερινὸν μυστήριον
Μαχηταί ἱεροθύται
Μὴ ξεζώσωμεν σπαθί,
Πρὶν τὸ Γένος τὴν σωτήριον
Τελετὴν λειτουρ. ἡθῆ. —

Κ' ἐπανελάβον τὰ πλήθη
Τῆ, θερμὴν ὀρκωμοσίαν.
Μόνος εἰς δὲν ἐκινήθη
Νεανίας ζηλευτὸς
Κ' εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν
Τουρκμάχος δυνατὸς.

Γὰ: κραυγὰς τῆς συνοδίας
Πῶς αὐτὸς νὰ μὴ ἀκούσῃ ;
Τῆς μεγάλης του καρδίας
Τί νὰ κρύπτουν οἱ μυχοί ;...
Ποῦ ρεμβάζουσα τοῦ Τούση
Ξενητεύεται ἡ ψυχὴ ;

Ἄπο τ' ἄλγος ναρκωμένη,
Ἡ ψυχὴ του τῆς παρούσης
Ἄληθείας εἶναι ξένη·
Ἐένος πόνων τωρινῶν,
Ἄπτασία, βλέπει ὁ Τούσης
Τὴν σφαγὴν τῶν Ἀθηναίων.

Δυσμενῆς ἀνάπτων δαίμων
Τεῦ πολέμου τὸν κρατῆρα,
Καὶ ὁ τόπος ὑποτρέμων
Συγκινεῖται... δυστυχῆ,
Ὅ,τι σοῦ ἔγραφεν ἡ μοῖρα
Τὸ προεῖδεν ἡ ψυχὴ.

Τούρκοι κ' Ἕλληνες ἐντάμα,
Καὶ ὁ θάνατος ἐκχύνει
Τὴν πνοὴν του εἰς τὸ δράμα
Ἄδυσώπητος, σκληρὸς,
Κ' αἱματόνεται ἡ σελήνη
Κ' αἱματόνεται ὁ σταυρὸς.

Φεβερὰ ἡ ὄπτασία !
Ὅλοι ἐπесαν οἱ φίλοι,
Κ' ἡ θεὰ Ἐλευθερία,
Σπαραγμένη καὶ θολή,
Μὲ τὰς χεῖρας, μὲ τὰ χεῖλη,
Ἐλα, Τούση, τὸν καλεῖ.

Καὶ ἰδοὺ τὸ ἵνδαλμά του
Εἶν' αὐτὸς ποῦ ξεσπαθώνει
Ἄλλ' εἰς δίκτυα θανάτου
Περιπλέκεται πικροῦ
Καὶ νεκρὸν τὸν σαβανόνει
Ἡ σημαία τοῦ σταυροῦ.

Τὰ ονειράτα τὰ τότε
Αὐτὰ ἦσαν τῶν ἀνδρείων
Τῆς πατρίδος στρατιῶτου
Πλήρης δόξης καὶ τιμῆς
Ἐθυσίαζον τὸν βίον
Ἴνα χαίρωμεν ἡμεῖς.

Ἄλλὰ ποῖος πατριώτης
Εἶναι σήμερον ; . . Ἐξύπνα
Ἀσυλλόγιστη Νεότης,
Καὶ μὴ τρίβης τὸν καιρὸν
Εἰς τοὺς πότους καὶ τὰ δειπνα,
Καὶ τὸν φραγκικὸν χορὸν.

Ὁ ἀγὼν δὲν ἐπεράνθη,
 Μὴ δεχθῆτε ἦθη ξένα
 Τῆς ἐλευθερίας τάνθη
 Εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ,
 Ποῦ αὐξάνουν φυτευμένα
 Εἰς τὰ σπλάγχνα τοῦ λαοῦ.

Τ Ε Λ Ο Σ

Ἔως ἐδῶ σταματᾷ κατὰ δυστυρίαν τὸ ἀριστούργημα τοῦτο τοῦ ποιητοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον διαπρέπει τὸ ὕψος, ὁ πατριωτισμὸς, ἡ δύναμις τῶν παθῶν καὶ ἡ ἀλληλογραφία τῶν μέτρων καὶ τῶν εἰκόνων. Ἦθελεν εἶπῃ τις, ὅτι γράφων τὸν Βότσαρῆν του, ἀνέμελπεν ὁ ποιητὴς τὸ κύκνειον ἄσμη² του, καὶ ἀποχαιρετῶν τὴν πατρίδα προέβλεπε τοὺς τελευταίους τοῦ πόθου. Τίς νὰ ἀναπλήρῃσῃ τὸ τέλος τοιοῦτου ἀριστουργήματος; Τὸ γόνυ κλίνομεν πρὸ τοῦ μνημείου του, Ζαλοκώττα καὶ διὰ τῆς καρδίας ἀναπληροῦντες τὰ ἔργατα ἔπη σου ἐν δάκρῳ καὶ ἐν φίλημα ἐναποθέτομεν ἐπὶ τοῦ τάφου Σου τοῦ πιχροῦ.

Γ. Η.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ - Π.Τ.Δ.Ε
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΚΔΕΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΧΟΛΙΚΟΥ
Μ. ΛΥΣΙΑΚΟΥ ΥΛΚΟΥ (Δ.Ε.Σ.Μ.Υ.)
ΑΡΧΕΙΟ - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΔΙΔΑΚΤΕΥΟΥ &
ΠΑΙΔ. ΑΓΩΓΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (Α.-Β.Α.Κ.Η.)
ΑΡΘΡΟΛΕΙΣΑΤ. 8874
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓ. 19-8-2011
ΤΑΣΙΝ. ΑΡΙΘ. ΔΕΥ. 889.12.74Λ

